

ДЖЕОФРИ АРЧЪР

ЕДИН ОТ НАЙ-ВЕЛИКИТЕ РАЗКАЗВАЧИ НА НАШЕТО ВРЕМЕ!

Иревата там
е по-зелена

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА БАРД

ДЖЕФРИ АРЧЪР

ТРЕВАТА ТАМ Е ПО-ЗЕЛЕНА

Превод: Емилия Масларова

chitanka.info

Преди да разгърнете този сборник с четиринайсет разказа, бих искал, както и друг път, да посоча, че много от тях са по действителни случки. Те са отбелязани със звездичка^[1].

Докато пътешествах по широкия свят и търсех разкази, които да имат свой живот, се натъкнах на „Смъртта говори“ и бях толкова развълнуван и поразен, че съм го сложил в началото на книгата.

Навремето разказът е преведен от арабски и въпреки опитите да бъде установено кой го е написал, авторът си остава неизвестен. Все пак го откриваме в пиесата „Шепи“ на Съмърсет Моъм, а по-късно — и като предговор към „Среща в Самара“ на Джон О'Хара.

Рядко съм виждал по-добър образец на разказваческото изкуство. Дарба, която наистина е лишена от всякакви предразсъдъци и се дава без оглед на потекло, възпитание и образование. За да разберете какво имам предвид, е достатъчно да си спомните колко различен е пътят на Джоузеф Конрад и Уолтър Скот, на Джон Вюкан и О. Хенри, на Х. Х. Мънроу и Ханс Кристиан Андерсен.

В този — четвърти поред, сборник разкази съм се опитал да дам два съвсем кратки образца на жанра: „Писмото“ и „Любов от пръв поглед“.

Но като начало — „Смъртта говори“:

СМЪРТТА ГОВОРИ

Имаше в Багдад един търговец, който прати слугата си на пазара да купи храна, но след малко слугата се върна, пребледнял и разтреперан, и рече: „Господарю, така и така, докато бях на пазара, в навалищата ме бутна една жена, обърнах се и що да видя: Смъртта. Погледна ме и ми се закани. Знаеш ли какво, я ми дай коня си — да се махна от града и да избегна съдбата си. Ще взема да ида в Самара, там Смъртта няма да ме намери.“

Търговецът му даде коня си, слугата го яхна, пришпори го и препусна с все сила.

Сетне търговецът дойде на пазара, съгледа ме сред множеството, приближи се и рече: „Защо, вика, си се закарала на моя слуга, когато тая заран си го видяла?“ Не съм му се заканвала — отвърнах аз, — просто трепнах от изненада. Бях смаяна, че го виждам в Багдад, понеже довечера имам с него среща в Самара.

СВИДЕТЕЛЯТ

— Невероятен замах! — възкликна Тоби и загледа как топката на противника му пори въздуха. — Запрати я най-малко на двеста и трийсет-двеста и петдесет метра — добави той и засенчил с длан очите си, продължи да наблюдава топката, заподскачала насред игрището.

— Благодаря! — отвърна Хари.

— Какво си закусвал днес? — попита Тоби, когато гонката най-сетне спря.

— Скандал с жена ми — каза веднага Хари. — Тръшна се, моля ти се, да съм идел сутринта на пазар с нея.

— Ще се изкуша и аз да мина под венчило, стига от това играта ми да се подобри — подметна Тоби и удари топката. — Дявол да го вземе! — изруга: топката тупна на някакви си стотина метра, в неравната част на игрището.

Играта му не се подобри и след деветия удар и когато малко преди пладне тръгнаха към клуба, той предупреди своя противник:

— Другата седмица ще се реванширам в съда, така да знаеш!

— Надявам се да не успееш — засмя се Хари.

— И защо? — попита приятелят му вече на влизане в клуба.

— Защото ще се явя като свидетел експерт в полза на клиента ти — отвърна Хари, докато сядаха да обядват.

— Това да се чува! — рече Тоби. — Бях готов да се закълна, че ще се явиш срещу мен.

В съда сър Тоби Грей, кралски адвокат^[2], и професор Хари Бамфорд невинаги бяха на една и съща страна.

— Всички, които ще се явят в едно или друго качество пред съдията на нейно величество, нека се приближат и потвърдят присъствието си.

Така започна заседанието на съда в Лийдс, ръководено от съдия Фентън.

Сър Тоби се взря в стареца. Беше почтен и справедлив, макар че заключителните му речи понякога ставаха скучновати и многословни. Съдия Фентън кимна от мястото си.

Като защитник на подсъдимия, сър Тоби се изправи, за да започне пледоарията си.

— Уважаеми господин съдия и господа съдебни заседатели, съзнавам каква огромна отговорност лежи върху плещите ми. Никога не е лесно да защитава човек, обвинен в убийство. Още по-трудно е да го сториш, ако жертвата е негова съпруга, с която той е имал двайсетгодишен щастлив брак. Обвинението прие това, дори официално го призна. Задачата ми, уважаеми господин съдия, не става по-лека — продължи сър Тоби, — след като вчера във встъпителната си реч моят приятел господин Роджърс изложи косвени доказателства по такъв начин, та създаде впечатлението, че обвиняемият наистина е виновен. Въпреки това — натърти адвокатът, а после стисна пискюлите на черната копринена тога и се извърна към районните заседатели, — възнамерявам да призова свидетел, чието добро име е извън всякакво съмнение. Убеден съм, господа съдебни заседатели, че той не ще ни остави друг избор, освен да издадете присъда „невинен“. Призовавам професор Харолд Бамфорд.

В залата влезе мъж, изрядно облечен в син костюм с двуредно закопчаване по последната мода, бяла риза и вратовръзка на Йоркширския клуб по крикет — застина в свидетелската ложа и след като му подадоха Новия завет, прочете клетвата толкова уверено, че никой от съдебните заседатели не се и усъмни — не му е за пръв път да се явява на съдебен процес за убийство.

Сър Тоби приглади тогата си и погледна от другия край на съдебната зала към своя партньор по голф.

— Професор Бамфорд — подхвана той така, сякаш го виждаше за пръв път, — за да потвърдим експертните ви познания, ще се наложи да задам няколко предварителни въпроса, които вероятно ще ни поставят в неудобно положение. Но е изключително важно да покажа на съдебните заседатели безспорната ви подготвеност да се произнесете по случая.

Хари кимна мрачно.

— Вие, професор Бамфорд, сте завършили класическата гимназия в Лийдс — подчерта сър Тоби и погледна съдебните заседатели — всички родом от Йоркшир^[3], — след което сте спечелили стипендия за колежа „Модлин“ към Оксфордския университет и сте имали възможност да следвате право.

Хари кимна отново и потвърди:

— Точно така.

Тоби пак си погледна записките, нещо, от което нямаше нужда, понеже и друг път беше представял Хари пред съда.

— Вие обаче не сте се възползвали от предложението — продължи адвокатът — и сте предпочели да следвате в Лийдс. Така ли е?

— Да — отвърна Хари.

Този път и съдебните заседатели кимнаха заедно с него.

„Големи патриоти са тия йоркширци, ще се пръснат от гордост с родното си графство!“ — помисли самодоволно сър Тоби.

— Можете ли да потвърдите за протокола, че сте завършили с отличие университета на Лийдс?

— Да, завърших го с отличие.

— А от Харвардския университет предложиха ли ви да защитите магистърска, а след това и докторска степен?

Хари само кимна лекичко. Беше му на езика да каже: „Стига с тия дивотии, Тоби“ — знаеше обаче, че старият му спаринг-партньор ще има да дои още дълго тая крава, докато не изстиска от нея и последната капчица.

— И на какво бе посветена докторската ви дисертация — на огнестрелното оръжие, използвано при убийства ли?

— Точно така, сър Тоби.

— Освен това вярно ли е — продължи именитият кралски адвокат, — че когато сте представили на атестационната комисия своята дисертация, тя е привлякла такъв интерес, че е била издадена от „Харвард Юнивърсити Прес“ и сега е в списъка с литературата, която е препоръчително да прочете всеки, специализиращ криминалистика?

— Много мило, че го казвате — рече Хари, а Тоби само това и чакаше.

— Не съм го казал аз — натърти адвокатът, след което се изправи в целия си внушителен ръст и се вторачи в съдебните заседатели. —

Казал го е не друг, а съдията Даниъл Уебстър, член на Върховния съд на Съединените щати. Но разрешете да продължа. Ще бъда ли точен, ако напомня, че след като сте напуснали Харвард и сте се завърнали в Англия, Оксфордският университет отново се е опитал да ви привлече, като ви е предложил катедрата по криминалистика, вие обаче повторно сте отказали и сте предпочели да се завърнете в алма матер първоначално като лектор, а сетне и като професор? Прав ли съм, професор Бамфорд?

— Прав сте, сър Тоби — потвърди Хари.

— Преподавате там вече единайсет години, въпреки че не един и два университета по света са ви правили примамливи предложения да напуснете любимия Йоркшир и да отидете в тях?

Сега вече съдията Фентън, който също бе чувал многократно тия панегирици, вдигна очи и отсече:

— По мое мнение, сър Тоби, вече доказахте, че свидетелят на защитата е утвърден специалист в своята област. Дали не е време да говорите по същество?

— На драго сърце, уважаеми господин съдия, особено след ласкавите ви думи. Едва ли е необходимо да обременявам с още хвалебствия именития професор.

На сър Тоби му се щеше да каже на съдията, че броени минути преди да го прекъснат, е приключил с встъпителното слово.

— Затова с ваше разрешение, уважаеми господин съдия, оттук нататък ще говоря по същество, тъй като вече доказах, че може да се вярва безпрекословно на подготвеността на свидетеля. — Обърна се отново с лице към професора и двамата си намигнаха съзаклятнически. — Моят достопочтен приятел — господин Роджърс, вече изложи подробно обвиненията, като не остави съмнение, че те почиват върху една-единствена улика: димящото оръжие, което всъщност изобщо не е димяло.

Хари беше чувал от устата на стария си приятел многократно този израз и не се и съмняваше, че и в бъдеще ще го чува често.

— Говоря за оръжието, по което има пръстови отпечатьци на обвиняемия и което е било намерено при трупа на злочестата му съпруга госпожа Валери Ричардс. По-нататък обвинението заяви, че след като бил застрелял жена си, подзащитният се бил уплашил до смърт и бил избягал от къщата, зарязвайки пистолета наред стаята.

— Сър Тоби се завъртя със замах към съдебните заседатели. — Заради тази едничка несъстоятелна улика — а аз ще докажа, че тя е несъстоятелна, — от вас, съдебните заседатели, се иска да осъдите един човек за убийство и да го пратите до края на живота му зад решетките. — Адвокатът замълча, та заседателите да осмислят думите му. — Ето защо сега се обръщам към вас, професор Бамфорд, и ви питам като безспорен капацитет във вашата област — ако използваме думите, с които уважаемият господин съдия ви описа.

Хари схвана, че най-после сър Тоби е приключил с встъплението и сега очаква от него да оправдае славата си.

— Нека в началото ви попитам, професоре, дали сте срещали в богатия си опит случай убиецът да застреля жертвата, а после да остави оръжието на местопрестъплението?

— Не, сър Тоби, това е твърде необичайно — отвърна Хари. — В девет от всеки десет случая оръжието, с което е извършено убийството, така и не се намира, защото убиецът прави всичко по силите си да заличи уликите.

— Точно така — съгласи се сър Тоби. — А в единия от общо десетте случая, когато оръжието все пак се намира, обичайно ли е по него да има пръстови отпечатъци на убиеца?

— Почти не знам за такъв случай — отговори свидетелят. — Освен ако убиецът не е последен глупак или не е заловен на местопрестъплението.

— Обвиняемият може да е всякакъв — продължи сър Тоби, — но със сигурност не е глупак. Подобно на вас, и той е завършил класическата гимназия в Лийдс и е бил задържан не на местопрестъплението, а у свой приятел в другия край на града. — За разлика от прокурора предния ден, сър Тоби пропусна да уточни, че клиентът му всъщност е бил открит в леглото на любовницата си и тя е единственият човек в състояние да потвърди неговото алиби.

— А сега нека се върнем на самото оръжие, професоре. „Смит и Уесън“ К 4217 Б.

— Не, „Смит и Уесън“ К 4127 — поправи Хари стария си приятел.

— Прекланям се пред по-задълбочените ви познания — рече сър Тоби, доволен от впечатлението, което тази дребна грешчица е направила на съдебните заседатели. — Та да се върнем на оръжието. В

лабораторията на Вътрешното министерство намерили ли са по пистолета отпечатьци от жертвата на убийството?

— Да, намерили са, сър Тоби.

— И вие като експерт правите ли си от това някакви заключения?

— Да, правя си. Отпечатьците от пръстите на госпожа Ричардс личат най-ясно върху спусъка и дръжката, което ме кара да мисля, че тя е била последният човек, докосвал се до оръжието. Поне според веществените улики именно жената е натиснала спусъка.

— Ясно — рече сър Тоби. — Но дали е възможно убиецът да е сложил пистолета в ръката на жертвата, та да заблуди полицията?

— Щях да подкрепя тази хипотеза, ако полицаите не бяха открили по спусъка и отпечатьци на господин Ричардс.

— Не разбирам накъде биете, господин професоре — каза адвокатът, макар че разбираше прекрасно.

— В почти всички случаи, към които съм имал отношение, първото, което убиецът върши, е да заличи отпечатьците си по оръжието и чак след това може и да го пхне в ръката на жертвата.

— Сега вече разбрах какво имате предвид. Но поправете ме, ако греша — каза адвокатът. — Оръжието все пак е било намерено не в ръката на жертвата, а на три метра от трупа, където според обвинението обвиняемият го бил запокитил, понеже се бил уплашил и бил побягнал от семейния дом. И така, нека ви попитам, професор Бамфорд: ако някой, решил да сложи край на живота си, допре дулото до слепоочието си и натисне спусъка, къде според вас би трябвало да бъде пистолетът?

— На разстояние два-три метра от трупа — отговори Хари. — Това е твърде разпространена грешка, често допускана в долнопробните филми и телевизионни сериали, където след самоубийството жертвата е показвана как още стиска пистолета. При самоубийство обаче оръжието отскача от ръката на жертвата и се озовава на няколко метра от трупа. Трийсет години се занимавам със самоубийства, извършени с огнестрелно оръжие, а не съм виждал нито веднъж пистолетът да остане в ръката на жертвата.

— И така, според експертното ви мнение, професоре, ако се съди по отпечатьците, останали от пръстите на госпожа Ричардс, и по мястото, където се е намирало оръжието, тук става въпрос по-скоро за самоубийство, а не за убийство.

— Да, сър Тоби.

— Един последен въпрос, професоре — рече кралският адвокат и подръпна реверите на тогата. — Когато сте били свидетел на защитата в други подобни случаи, какъв е процентът на оправдателните присъди, издадени от съдебните заседатели?

— Математиката, сър Тоби, никога не ми е била стихия, но от общо двайсет и четири случая в двайсет и един присъдата е била оправдателна.

Адвокатът се извърна бавно към съдебните заседатели.

— В двайсет и един от общо двайсет и четири случая — натърти той, — след като вие сте се явили в качеството си на свидетел експерт, е била издадена оправдателна присъда. Според мен, уважаеми господин съдия, това прави някъде към осемдесет и пет процента. Нямам повече въпроси.

Тоби настигна Хари вече на стъпалата пред съдебната зала. Потупа го по гърба.

— И този път беше неотразим, приятелю. Не се и учудвам, че след твоите показания рухнаха всички обвинения на прокурора — никога не съм те виждал в по-добра форма. Е, да вървя, че утре ми започва друго дело в Олд Бейли^[4], ще се видим в събота при първата дупка на игрището. Стига Валери да те пусне, де.

— Ще ме видиш много преди това — прошепна професорът, но сър Тоби вече се беше метнал на таксито.

Докато чакаше първия свидетел, сър Тоби си прегледа записките. Делото беше започнало зле. Прокурорът беше представил цял куп доказателства срещу клиента му, които адвокатът не знаеше как да обори. Хич не му се искаше да започва разпита на върволицата свидетели, които със сигурност щяха да потвърдят доказателствата.

Съдията по делото — господин Феърбъро, кимна на прокурора:

— Призовете първия си свидетел, господин Ленокс.

Дезмънд Ленокс — изтъкнат юрист, се изправи бавно.

— Признателен съм ви, уважаеми господин съдия. Призовавам професор Харолд Бамфорд.

Изненадан, сър Тоби вдигна очи от записките си и видя своя стар приятел, който се отправи наперено към ложата на свидетелите.

Съдебните заседатели — все лондончани, изгледаха начумерено криминалиста от Лийдс.

Волю-неволю, сър Тоби трябваше да признае, че господин Ленокс представи доста добре своя свидетел — нито веднъж не отвори дума за Лийдс. Зададе му цяла поредица от въпроси: от отговорите на Хари човек оставаше с впечатлението, че клиентът на сър Тоби е по-опасен кръволок и от Джак Изкормвача.

Накрая господин Ленокс оповести:

— Нямам повече въпроси, уважаеми господин съдия — и си седна със самодоволна усмивчица на мястото. Съдията Феърбъро погледна сър Тоби и попита:

— Имате ли въпроси към свидетеля?

— То се знае, че имам, уважаеми господин съдия — отвърна Тоби и се изправи. — Професор Бамфорд — подхвана той така, сякаш това бе първата им среща, — преди да говоря по същество, смятам, че би било справедливо да призная, че моят достопочтен приятел господин Ленокс успя да ви представи в най-благоприятна светлина като експерт свидетел. Прощавайте, че ви връщам към темата, но ми се ще да внесе яснота за една-две подробности, които ме смущават.

— Слушам ви, сър Тоби — каза Хари.

— Бакалавърската степен, която сте получили в... ъ-ъ-ъ, а, да — в университета на Лийдс. Какво сте следвали?

— География — отговори Хари.

— Виж ти! И през ум не би ми минало, че човек, решил да става експерт по огнестрелно оръжие, ще запише точно това. Но разрешете да премина — продължи той — към докторската ви степен, която сте получили в американски университет. Мога ли да попитам дали я признават и английските висши учебни заведения?

— Не, сър Тоби, но...

— Много ви моля, професор Бамфорд, ограничете се с отговорите на въпросите. Така например Оксфордският или Кеймбриджският университет признават ли научната ви степен?

— Не, сър Тоби.

— Ясно. Но господин Ленокс наблягаше толкова усърдно, че от вашите показания като експерт вероятно ще зависи изходът от целия

процес.

Съдията Феърбъро погледна адвоката на подсъдимия и се свъси.

— Този изход, сър Тоби, зависи единствено от решението, което съдебните заседатели ще вземат въз основа на представените им факти.

— Съгласен съм, уважаеми господин съдия. Просто исках да установя доколко заседателите могат да се осланят на становището на свидетеля експерт, призован от обвинението.

Съдията се смръщи отново.

— Но ако смятате, уважаеми господин съдия, че вече съм го сторил, ще продължа нататък — рече сър Тоби и отново се извърна към стария си приятел. — Вие, професор Бамфорд, заявихте като експерт криминалист пред съдебните заседатели, че в този случай жертвата няма как да е извършила самоубийство, тъй като оръжието е било намерено в ръката ѝ.

— Точно така, сър Тоби. Това е твърде разпространена грешка, често допускана в долнопробните филми и телевизионни сериали, където след самоубийството жертвата е показвана как още стиска пистолета.

— Да, да, професор Бамфорд. Докато достопочтеният ми приятел ви разпитваше, вече се позабавлявахме от задълбочените ви познания в областта на телевизионните сапунени сериали. Установихме, че поне в едно сте безспорен експерт. Но ми се ще да се върнем към суровата действителност. Мога ли да бъда сигурен — ако не в друго, то в едно, професор Бамфорд: надявам се, не намекувате, че според вас от уликите излиза, че обвиняемата сама е сложила пистолета в ръката на съпруга си. Ако твърдите подобно нещо, професор Бамфорд, значи вие сте не експерт криминалист, а ясновидец.

— Изобщо не съм го твърдял, сър Тоби.

— Признателен съм ви за подкрепата. Но я ми кажете, професор Бамфорд, в богатия си опит имали ли сте случай, когато убиецът е слагал в ръката на жертвата пистолет, за да инсценира самоубийство?

За миг Хари се поколеба.

— Не бързайте, професор Бамфорд, помислете добре. От вашия отговор зависи животът на една жена.

— Натъквал съм се на такова нещо — отвърна Хари и пак се подвоуми. — В три случая.

— В три случая ли? — повтори сър Тоби уж изненадан, макар че самият той бе участвал като адвокат в съдебното гледане и на трите случая.

— Да, сър Тоби — потвърди Хари.

— И в тези случаи съдебните заседатели как се произнесоха — че обвиняемият е невинен ли?

— Не — отговори едва чуто Хари.

— Не? — повтори адвокатът и се извърна към съдебните заседатели.

— В колко от случаите съдът е произнесъл оправдателна присъда?

— В два.

— А какво стана в третия? — поинтересува се сър Тоби.

— Обвиняемият бе осъден за убийство.

— А каква беше присъдата? — попита адвокатът.

— Доживотен затвор.

— Искане ми се, професор Бамфорд, да науча повече за този случай.

— И до какво ще доведе това, сър Тоби? — намеси се съдията Феърбърн и изгледа кръвнишки адвоката.

— Подозирам, че ей сега ще разберем, уважаеми господин съдия — рече сър Тоби и пак се извърна към съдебните заседатели, които сега се бяха вторачили в свидетеля криминалист.

— В този случай — отговори Хари — подсъдимият, господин Ренолдс, излежа единайсет години от присъдата, после обаче се появиха нови доказателства, от които се разбра, че не той е извършител на престъплението. След това Ренолдс беше оправдан.

— Дано ми простите следващия въпрос, професор Бамфорд, но тук на карта е заложено доброто име на една жена, да не говорим пък за свободата ѝ. — Той млъкна, погледна смръщен стария си приятел и попита: — Като какъв се явихте на този процес, като свидетел експерт на обвинението ли?

— Да, сър Тоби.

— И един невинен човек е бил осъден за престъпление, което не е извършил, а после е лежал цели единайсет години зад решетките?

Хари кимна отново:

— Да, сър Тоби.

— И тогава нямаше но, нали? — продължи да го притиска сър Тоби. Зачака отговор, Хари обаче си замълча. Знаеше, че поне на този процес вече никой няма да се осланя на експертното му мнение.

— Един последен въпрос, професор Бамфорд: за да ви отдам дължимото, ще попитам в другите два случая присъдата на съдебните заседатели подкрепи ли вашето мнение за уликите?

— Да, сър Тоби, подкрепи го.

— Сигурно си спомняте, професор Бамфорд, че обвинението изрично наблегна как досега вашите показания са били от съществено значение в съдебни процеси като този. Всъщност, ако използваме израза на господин Ленокс, те са били „решаващ фактор, когато прокурорът е доказвал обвинението“. Сега обаче научаваме, че от общо три случая, когато в ръката на жертвата е било намирано оръжие, вие като свидетел експерт сте се провалили в един, което прави трийсет и три процента грешка.

Хари не възрази, точно както бе очаквал и сър Тоби.

— Заради това един невинен човек е лежал цели единайсет години по занданите. — Адвокатът насочи вниманието си към съдебните заседатели и пророни тихо: — Нека се надяваме, професор Бамфорд, че една невинна жена няма също да гние до края на дните си в затвора заради „експертното“ мнение на човек, оказвало се поне досега погрешно в трийсет и три на сто от случаите.

Господин Ленокс се изправи, за да възрази срещу отношението, което свидетелят е принуден да търпи, а съдията Феърбъръ се закани с пръст на адвоката.

— Бива ли да говорите така, сър Тоби! Не е редно — предупреди го той.

Но сър Тоби продължи да гледа втренчено съдебните заседатели, които вече не попиваха всяка дума на свидетеля експерт, а си шушукаха помежду си.

Адвокатът седна бавно на мястото си.

— Нямам повече въпроси, уважаеми господин съдия.

— Невероятен удар! — възкликна Тоби, когато топката на Хари се скри в осемнайсетата дупка. — Както е тръгнало, пак ще черпя аз. И таз добра, Хари, не съм те побеждавал от седмици.

— А, не съм толкова сигурен, Тоби — отвърна неговият партньор по голф, след като двамата се отправиха към клуба. — Ами в съда в четвъртък! Как ще наречеш това?

— Е, дължа ти извинение, мой човек — отвърна Тоби. — Не го приемай лично. Като начало Ленокс постъпи доста глупаво, като призова теб за свидетел експерт.

— Така си е — съгласи се Хари. — Предупредих ги, че никой не ме познава по-добре от теб, но Ленокс пет пари не дава какво става в Североизточния съдебен окръг.

— Нямаше да го правя на въпрос — отбеляза Тоби, докато сядаше да обядва, — ако голата истина не беше...

— Голата истина ли?... — повтори Хари.

— Ако истината не беше, че и в двата случая — и в Лийдс, и в Олд Бейли, съдебните заседатели веднага щяха да видят, че клиентите ми са си убийци.

[1] Звездичките са махнати. Въпросните разкази са: „Свидетелят“, „Между капките“, „Сърдечни работи“, „Прекалено много съвпадения“, „Любов от пръв поглед“, „Хитрата сврака — с двата крака“, „Сузи“, „От нищо — нещо“ и „Легналата жена“. Бел.Борислав. ↑

[2] Висше адвокатско звание, присъждано с подписана от кралицата грамота, по предложение на председателя на Камарата на лордовете. По време на процес такъв адвокат пледира преди всички останали. ↑

[3] Лийдс се намира в графство Йоркшир. ↑

[4] Другото име на Централния съд по наказателни дела в Лондон. ↑

ЕНДШПИЛ

Корнилиъс Барингтън се поколеба преди да направи следващия ход. Отново се взря съсредоточено в дъската. Партията продължаваше вече два, че и повече часа, и той беше сигурен, че само след седем хода ще обяви мат.

Подозираше, че и противникът му го знае. Вдигна очи и се усмихна на Франк Винсънт, който беше не само най-добрият му приятел, но като семеен адвокат се бе утвърдил през годините и като най-мъдрият му съветник. Двамата имаха много допирни точки: възрастта — и двамата бяха прехвърлили шейсетте; произхода — и двамата бяха синове на средно заможни родители, хора с професии; и двамата бяха завършили едно и също училище и университет. Тук обаче сходствата свършваха. По природа Корнилиъс си беше луда глава, предприемчив авантюрист, натрупал цяло състояние покрай рудниците в Южна Африка и Бразилия. По професия Франк беше адвокат — предпазлив, колеблив в решенията, вторачен в подробностите. Корнилиъс и Франк бяха различни и като външност. Корнилиъс беше висок и едър, с прилична на грива побеляла коса, за която сигурно му завиждаха мнозина мъже, два пъти по-млади от него. Франк беше слабичък, среден на ръст и почти напълно плешив, ако не броим полукръга бели кичури. Корнилиъс беше вдовец след четирийсет години щастлив семеен живот. Франк беше заклет ерген.

Сред нещата, крепили толкова дълго приятелството им, беше отколешната им любов към шахмата. В четвъртък вечер Франк идваше у Корнилиъс в имението „Върбите“ и двамата играеха по една партия — силите им бяха равностойни и те често завършваха с пат. Срещата неизменно започваше с лека вечеря, по време на която приятелите си сипваха само по чаша вино — взимаха присърце шахматната партия, а после, вече след нея, се връщаха в хола, за да се почерпят с по чаша коняк и да изпуснат по пура. Днес обаче Корнилиъс смяташе на наруши установения ред.

— Моите поздравления! — възкликна Франк и вдигна очи от шахматната дъска. — Този път ми разказа играта. Почти сигурен съм, че няма как да се измъкна.

Усмихна се, събори черния цар върху дъската, стана и се ръкува с най-добрия си приятел.

— Дай да идем в хола, да пийнем едно коняче и да изпушим по пура — предложи Корнилиъс така, сякаш не са го правили никога досега.

— Благодаря — отвърна Франк, после двамата излязоха от кабинета и тръгнаха бавно към хола.

Докато минаваше край портрета на сина си Даниъл, Корнилиъс усети, че сърцето му се свива, както винаги през последните двайсет и три години. Ако единственият му син беше жив, той за нищо на света нямаше да продаде компанията.

Двамата мъже влязоха в просторния хол, където ги посрещна веселият огън, пукащ в камината — малко след като бе раздигнала съдовете от вечерята, икономката Полин бе дошла и го беше запалила. Тя също вярваше в добродетелите на строго установения ред, ала и нейният живот щеше да се преобърне с главата надолу.

— Можех да те притисна още преди няколко хода — подхвана Корнилиъс, — ако не ме беше изненадал и не ми беше взел коня. Трябваше да го предвидя — добави той и отиде при бюфета.

Върху сребърния поднос бяха сложени две големи чаши коняк и две пури „Монте Карло“. Корнилиъс взе ножчето за пури и го подаде на приятеля си, сетне драсна клечка кибрит, наведе се напред и загледа как Франк изпуска тютюневия дим, докато накрая се увери, че е запалил пурата. След това запали и своята пура и се отпусна на любимото си място край огъня.

Франк вдигна чашата.

— Игра добре, не може да ти се отрече, Корнилиъс — каза и се поклони лекичко, макар че домакинът пръв щеше да признае как в резултата през годините гостът все пак го води с мъничко.

Корнилиъс остави Франк да всмукне още няколко пъти от дима — защо още сега да му съсипва вечерта? Не бързаше за никъде. Така де, вече от няколко седмици се готвеше за този миг и не искаше да споделя с най-добрия си приятел тайната, докато всичко не си дойдеше по местата.

Известно време и двамата мълчаха, щастливи, че са заедно. Накрая Корнилиъс остави коняка на масичката отстрани и подхвана:

— Приятели сме, кажи-речи, от петдесет години, Франк. Не помаловажно е, че като мой юридически съветник се показва и прозорлив адвокат. Всъщност след преждевременната кончина на Милисънт няма човек, на когото да разчитам повече, отколкото на теб.

Франк продължи да си пуши пурата, без да прекъсва своя приятел. От изражението на Корнилиъс бе разбрал, че комплиментът не е нищо повече от гамбит. Подозираше, че ще мине доста време, докато Корнилиъс разкрие следващия си ход.

— Когато преди трийсетина години създадох фирмата, тъкмо ти поех регистрацията и всички правни въпроси. Съмнявам се, че оттогава, та до ден-днешен съм подписал документ, който първо да не е минал през писалището ти, а това безспорно допринесе изключително много за успеха ми.

— Твърде великодушно от твоя страна — отбеляза Франк и отпи поредната глътка коняк, — но няма какво да си кривя душата, тъкмо благодарение на новаторското ти мислене и предприемачески дух фирмата крепнеше все повече през годините — дарове, с които боговете са благоволили да те удостоят, докато аз нямах друг избор, освен да си остана писарушка.

— Винаги си подценявал, Франк, приноса си за успеха на фирмата, аз обаче не се съмнявам в ролята, която си играл през годините.

— Хайде, изплюй камъчето! Накъде биеш? — подсмихна се Франк.

— Търпение, приятелю! — отвърна домакинът. — Остават ми още няколко хода и чак тогава ще разкрия капана, който съм заложил. — Облегна се и всмукна дълбоко от тютюневия дим. — Както знаеш, когато преди около четири години продадох фирмата, мислех за пръв път от доста време да понамаля темпото. Бях обещал на Мили да я заведа на дълго пътешествие из Индия и Далечния изток... — Той замълча. — Но не ни е било писано.

Франк кимна състрадателно.

— Покрай кончината ѝ си спомних, че и аз съм смъртен и може би не ми остава много.

— Я не се занасяй, приятелю — спря го Франк. — Имаш още доста години пред себе си.

— Може би си прав — рече Корнилиъс, — въпреки че, колкото и да е странно, точно ти ме накара да се замисля не на шега за бъдещето.

— Аз ли? — възкликна Франк и го изгледа озадачено.

— Да, ти. Толкова ли не помниш как преди няколко седмици, докато седеше на същия фотьойл, ме посъветва, че е крайно време да напиша ново завещание?

— Да, помня — потвърди Франк, — но го направих само защото със сегашното завещание оставяш всичко на Мили.

— Знам, знам — каза Корнилиъс. — Въпреки това ме накара да се замисля. И досега ставам в шест сутринта и понеже вече нямам фирма, където да ходя на работа, доста часове мисля за свои си неща и умувам как да разпределя имуществото си. — Той пак си дръпна от пурата и продължи: — През последния месец си мисля за хората около мен: роднини, приятели, познати, служители, и за тяхното отношение, и покрай това взех да се питам дали ще проявяват същата преданост, внимание и вяност, ако бях не милионер, а грохнал старец без пукнат грош в джоба.

— Имам чувството, че съм в шах — засмя се Франк.

— Не, не, приятелю — успокои го Корнилиъс. — Нямах причини за такива съмнения. В противен случай нямаше да си изплаквам душата пред теб.

— Не мислиш ли, че си донякъде несправедлив към най-близките си хора, да не говорим пък...

— Сигурно си прав, но не искам да оставям тези неща на случайността. Ето защо реших да разбера истината — няма да се задоволя с догадки. — Домакинът отново млъкна, за да всмукне от пурата, и продължи: — Прощавай, но ще ме изтърпиш, докато ти изложя плана си — дай да не се зальгваме, без твоето съдействие е невъзможно да го осъществя и да заложа капана. Но първо разреши да ти наляя още малко коняк. — Корнилиъс се изправи, взе чашата на приятеля си и отиде при бюфета. — Та както ти казах — допълни той, след като подаде на Франк пълната чаша, — напоследък се питам как ли хората около мен ще се държат, ако нямах и пукнат грош, и стигнах до заключението, че съществува само един начин да разбера.

Франк отпи юнашка глътка от коняка и попита:

— Какво си намислил? Да инсценираш самоубийство ли?

— Е, няма да стигаме чак до такива крайности — успокой го Корнилиъс. — Но нещо от този десен, защото... — Той замълча отново. — Защото смятам да обявя, че съм се разорил.

Взря се през валмата пушек с надеждата да види как приятелят му е посрещнал тези думи. Ала както толкова често досега, лицето на възрастния адвокат си остана непроницаемо — не на последно място, защото знаеше, че макар и Корнилиъс да е направил дързък ход, партията предстои тепърва.

Премести колебливо една от пешките напред.

— И как възнамеряваш да го направиш? — попита Франк.

— Искам утре сутрин да пратиш писма на петимата души, които имат най-големи претенции към имуществото ми: на брат ми Хю, на жена му Елизабет, на сина им Тимоти, на сестра ми Маргарет и накрая на икономката Полин.

— И какво ще е съдържанието на писмата? — поинтересува се Франк, като се постара да прикрие изумлението си.

— Ще им обясниш, че заради неразумно вложение, което съм направил малко след смъртта на жена си, съм задлъжнял до гуша. И че, ако не ми помогнат, нищо чудно да се разоря.

— Ама... — понечи да възрази Франк.

Корнелиъс вдигна ръка.

— Изслушай ме, де — примоли се той, — защото ролята ти в тази игра може да се окаже решаваща. След като ги убедиш, че занапред не могат да очакват нищо от мен, смятам да премина към втория етап от плана, от който веднъж завинаги ще се разбере кой им е мил — аз или богатството ми.

— Вече не ме свърта да разбере какво си наумил — подкани Франк.

Корнилиъс завъртя коняка в чашата, докато се съсредоточи.

— Знаеш не по-зле от мен, че всеки от петимата, които изброих, ми е искал по едно или друго време пари назаем. Никога не съм взимал разписки, понеже съм смятал, че е въпрос на доверие да ми върнат парите. Дългът се състои от стоте хиляди лири стерлинги, които съм дал на брат си Хю, за да купи магазина — а той, доколкото знам, носи добра печалба, плюс петстотинте лири, които икономката Полин ми поиска, за да си платяла поредната вноска за колата, купена на старо.

Дори младият Тимоти ми се примоли за хиляда лири — да си покриел студентския заем. Сега вече напредва в избраното поприще и едва ли ще се затрудни и той, пък и другите, ако ги помоля да се разплатим.

— А втората проверка каква ще е? — не се стърпя Франк.

— След смъртта на Мили всеки от тях ми е вършил дребни услуги, които, както са ме уверявали, не са ги обременявали. Смятам да проверя дали са готови да направят същото и за един старец без пари.

— Но как ще разбереш... — подхвана Франк.

— Почакай малко и ще видиш. При всички положения има и трета проверка, която ще изясни окончателно нещата.

Франк се взря в своя приятел.

— Има ли смисъл да се опитвам да те убеждавам да се откажеш от тези налудничави хрумвания? — попита той.

— Не, няма — отсече без колебание Корнилиъс. — Решил съм да го сторя, макар и да признавам, че без твоето съдействие не мога нито да направя първия ход, нито да доведе нещата до успешен край.

— Ако наистина държиш да го направя, Корнилиъс, ще изпълня, както винаги досега, заръките ти до последната буква. Този път обаче има едно условие.

— И какво е то? — попита Корнилиъс.

— Няма да ти взимам пари, та ако някой се поинтересува, да докажа, че не съм се облагодетелствал от приумиците ти.

— Но...

— Никакви „но“, драги ми приятелю. Спечелих добре от дяловете си, когато продаде фирмата. Разглеждай го като жалък опит да ти се отблагодаря.

Корнилиъс се усмихна.

— Не ти, а аз трябва да съм ти признателен и си давам сметка колко много си допринесъл през годините за фирмата. Наистина си верен приятел и ей, Богу, щях да завещая всичко на теб, ако не беше ерген и не бях сигурен, че няма да промениш и на йота живота си.

— Не, благодаря, няма нужда — засмя се Франк. — И да го завещаеш, ще се видя принуден да приложя същия номер, както ти сега, само че с различни персонажи. — Той замълча. — Казвай сега, какъв е първият ти ход.

Домакинът стана от фотьойла.

— Утре ще изпратиш писмата, с които ще уведомиш петимата, че съм пред фалит, затова моля всички дългове да ми бъдат върнати до последното пени, и то незабавно.

Франк бе започнал да си води бележки в тефтерчето, което винаги носеше у себе си. След двацет минути вече беше записал и последните напътствия на своя приятел — прибра бележника във вътрешния джоб на сакото, изпи на един дъх коняка и угаси пурата.

Когато Корнилиъс стана, за да го изпрати до вратата, адвокатът попита:

— Каква все пак ще бъде третата проверка, която според теб ще изясни окончателно нещата?

Възрастният мъж заслуша внимателно как Корнилиъс му излага хрумването си — толкова гениално, та Франк си тръгна с усещането, че всички жертви няма да имат друг избор, освен да покажат истинския си облик.

Първият човек, който се обади на Корнилиъс в събота сутринта, беше брат му Хю. Очевидно бе отворил писмото на Франк преди броени минути. Корнилиъс остана с впечатлението, че още някой слуша разговора.

— Току-що получих писмото от адвоката ти — под хвана Хю, — направо не мога да повярвам. Много те моля, кажи ми, че е станала някаква ужасна грешка.

— Опасявам се, че грешка няма — завайка се Корнилиъс. — Де да имаше!

— Хубава работа! Бива ли прозорлив човек като теб да допусне подобно нещо!

— Отдай го на годинките — отвърна. — Няколко седмици след смъртта на Мили ме убедиха да вложа крупна сума в търговско дружество, доставящо на руснаците минно оборудване. Всички сме чели, че там имало неизчерпаеми залежи от нефт, стига да успееш да се добереш до тях, и бях убеден, че ще си върна парите с лихвата. Миналия петък секретарката на фирмата ми съобщи, че са изпаднали в неплатежеспособност.

— И таз добра! Все пак, надявам се, не си вложил всичките си пари в едно-единствено дружество, нали? — възкликна още по-изумен

Хю.

— Отпърво не, разбира се — поясни Корнилиъс, — после обаче се хванах на въдицата — приплакаха ми, че им трябвали още свежи пари в брой. Накрая си мислех, че ща не ща, трябва да влагам още и още, ако искам да си върна първоначалните инвестиции.

— Но дружеството сигурно има дълготрайни активи, с които да си покриеш загубите. Ами минното оборудване?

— Ръждясва някъде из Централна Русия, а досега не съм видял и напръстник нефт.

— Защо не си се измъкнал още когато си усетил някъде духа вятърът? — попита Хю.

— Предполагам, от гордост. Не исках да си призная, че съм заложил на бита карта, и си въобразявах, че в крайна сметка ще си върна парите.

— Но все ще те обезщетят някак, нали? — съвсем се отчая Хю.

— Няма да ми дадат и пени — отвърна Корнилиъс. — Не ми е по джоба дори да се кача на самолета и да отида в Русия, за да видя на място как стоят нещата.

— Колко време ти дадоха?

— Вече са завели иск за несъстоятелност и дали ще отърва кожата, зависи само от това колко пари ще успея да събера за толкова кратко време. — Той замълча. — Неприятно ми е да ти го напомням, Хю, но сигурно се сещаш, че преди известно време ти дадох назаем сто хиляди лири стерлинги. Надявах се, че...

— Да де, но знаеш, че магазинът глътна парите до последното пени, напоследък и продажбите на Хай Стрийт падат, точно сега надали ще събера повече от неколкостотин лири.

На Корнилиъс му се стори, че чува как някой шушука отстрани: „Точно така, най-много неколкостотин лири.“

— Да, знам, и на теб не ти е лесно — съгласи се Корнилиъс. — Но ще ти бъда признателен, колкото и малка да е помощта. Щом решиш с колко можеш да ми послужиш... — Той замълча отново. — Трябва, разбира се, да се посъветваш и с Елизабет колко пари сте в състояние да заделите. Изпрати чека направо в кантората на Франк Винсънт. Оставил съм го той да се оправя с тая каша.

— Накрая, и да загубиш, и да спечелиш, адвокатите си прибират своето.

— Не говори така — спря го брат му, — в този случай Франк се отказа от хонорар. И понеже така и така си на телефона, Хю, какво става с майсторите, които щеше да ми пратиш в края на седмицата, за да постегнат кухнята? Сега е още по-важно да приключат час по-скоро, защото ще обявя къщата за продан и с обновената кухня ще ѝ взема по-добра цена. Сигурен съм, ще ми влезеш в положението.

— Ще видя какво мога да направя — отвърна Хю, но нищо чудно да се наложи да пратя майсторите на друг обект. Напоследък не можем да вдигнем глава от работа.

— Виж ти! Нали току-що каза, че си закъсал за пари? — едвам сподави Корнилиъс напушилия го смях.

— Точно така — изпелтечи припряно брат му. — Имах предвид, че трябва да работим извънредно, ако искаме да се закрепим на повърхността.

— Ясно — рече Корнилиъс. — И все пак съм сигурен, че ще направиш всичко по силите си, за да ми помогнеш. Вече знаеш, че съм загазил не на шега.

Затвори и се подсмихна.

Следващата жертва, решила да провери какво става, не си направи труда да му звъни по телефона и след няколко минути цъфна на входната врата и не свали пръст от звънеца, докато Корнилиъс не отвори.

— Къде е Полин? — бе първото, което попита Маргарет, щом видя брат си. Той я изгледа — тази сутрин беше попрекалила с грима.

— Опасявам се, че се наложи да я уволня — поясни Корнилиъс и се наведе да целуне сестра си. — Ищците не гледат с добро око на хора, които не могат да се разплатят с кредиторите, а си позволяват да държат лична прислуга. Много мило, Маргарет, че дойде толкова бързо, когато съм изпаднал в беда, но ако се надяваш да пийнеш чай, ще се наложи да си го правиш сама.

— Не съм дошла да пия чай и подозирам, че ти, Корнилиъс, го знаеш прекрасно. Я кажи как така си профукал цялото си състояние? — Още преди брат ѝ да е успял да издекламира някоя и друга реплика от добре отрепетирания сценарий, жената добави: — Не се и съмнявам, че ще се наложи да продадеш къщата. Откакто Мили умря,

винаги съм казвала, че и бездруго е прекалено голяма за теб. Винаги можеш да си намериш в селото къща като за сам човек.

— Подобни решения вече не са в моята власт — отбеляза Корнилиъс уж сломен.

— И таз добра, не били в неговата власт! И защо така? — нахвърли му се Маргарет.

— Ищците вече са наложили запор върху къщата и всичко в нея. Ако искам да избегна фалита, нека се надяваме, че някой ще я купи на цена, по-висока, отколкото ѝ дават посредниците от агенцията за недвижими имоти.

— Нима ми казваш, че не ти е останало нищо?

— По-малко и от нищо, ако трябва да бъда точен — въздъхна Корнилиъс. — Щом ме изпъдят от „Върбите“, и аз не знам къде да отида — проплака той. Надявах се да не си се отказала от любезното предложение да дойда да живея при теб, което ми направи на погребението на Мили.

Маргарет се завъртя и брат ѝ не успя да види изражението на лицето ѝ.

— Точно сега не е удобно — отсече тя, без да дава повече обяснения. — Пък и Хю и Елизабет имат в къщата си много повече свободни стаи, отколкото аз — в моята.

— Вярно си е — съгласи се Корнилиъс и се прокашля. — Ами скромният заем, който ти дадох миналата година, Маргарет... Прощавай, че го правя на въпрос, но...

— Малкото пари, с които разполагам, са вложени много предпазливо и според борсовите посредници тъкмо сега не е време да продавам акции.

— Вече двацет години всеки месец ти давам пари, все си заделила нещичко.

— Нищо не съм заделила — тросна се Маргарет. И разбери веднъж завинаги — това, че съм ти сестра, ме задължава да поддържам определен стандарт на живот, а сега, щом вече не мога да разчитам на парите, които ми превеждаше, трябва да съм още по-предпазлива с оскъдните доходи, които имам.

— Така си е, драга — подкрепи я Корнилиъс. — Но стига да ти е възможно, с каквато и сума да ми помогнеш, дори с малка...

— Трябва да тръгвам — погледна тя часовника си. — И бездруго заради теб вече закъснях за фризьора.

— Още една малка молба, драга, и после ще си тръгнеш — не мирясваше Корнилиъс. — Досега винаги си била любезна да ме хвърляш до града, ако ти е било на път...

— Откога ти повтарям, Корнилиъс, че трябва да си извадиш книжка. Ако го беше направил, нямаше да очакваш всички да са ти на разположение по двайсет и четири часа в денонощието. Ще помисля какво мога да направя — добави Маргарет, докато брат ѝ отваряше вратата.

— Странно, изобщо не помня да си ми казвала такова нещо. Може пък паметта вече да ме подвежда — подметна Корнилиъс, докато вървеше след сестра си към автомобила. Усмихна се. — Нова количка, а? — попита невинно.

— Ами да — вкисна се съвсем Маргарет.

Брат ѝ отвори вратата на колата. Стори му се, че сестра му е поруменяла. Подсмихна се отново, докато гледаше как тя се отдалечава. От минута на минута научаваше нови и нови неща за своите роднини.

Върна се бавно в къщата и пак отиде в кабинета. Затвори вратата, вдигна слушалка и набра номера в кантората на Франк.

— „Винсънт, Елуд и Хафън“ — каза делово секретарката.

— Господин Винсънт, ако обичате.

— Кой го търси?

— Корнилиъс Барингтън.

— Нека проверя дали е свободен, господин Барингтън.

„Браво на Франк“ — помисли той. Адвокатът очевидно беше убедил дори секретарката, че слуховете са верни, понеже досега тя неизменно бе отговаряла с: „Ще ви свържа веднага, уважаеми господине.“

— Добро утро, Корнилиъс — каза Франк. — Току-що разговарях по телефона с брат ти Хю. От сутринта ми е звънил цели два пъти.

— И какво иска? — попита Корнилиъс.

— Да съм му обяснял най-подробно всичко, а също да съм му казал какви са непосредствените му задължения.

— Чудесно. И така, мога ли да се надявам в близко бъдеще да получа чек за сто хиляди лири стерлинги?

— Съмнявам се — отвърна адвокатът. — Доколкото разбрах от тона му, не се кани да ти връща парите, но ще ти съобщя, ако ми се обади пак.

— Разчитам на теб, Франк.

— Както чувам, се забавляваш на воля.

— И още как! — потвърди приятелят му. — Жалко само, че Мили не е с мен — да се позабавлява и тя.

— Знаеш не по-зле от мен какво щеше да ти каже.

— Не, не знам, но имам чувството, че ще ми обясниш.

— Щеше да ти каже, че си дърт негодник.

— И както винаги, щеше да е права — призна си през смях Корнилиъс. — Дочуване, Франк.

Тъкмо затвори и на вратата се почука.

— Влез — провикна се той, озадачен кой ли пък е сега.

Вратата се отвори и в кабинета влезе икономката — носеше поднос с чаша чай и чиния с резени маслен сладкиш. Както винаги, беше спретната и чиста, с пригладена коса, от която не стърчеше и косъмче — по нищо не личеше да е притеснена. Първата мисъл на Корнилиъс беше, че Полин явно още не е получила писмото на Франк.

— Днес сутринта да си получавала, Полин, писмо от адвоката ми? — попита я, след като тя остави подноса върху писалището.

— Да, получих, уважаеми господине — отвърна икономката, — ще продам възможно най-скоро колата, за да ви върна петстотинте лири стерлинги. — Полин замълча, сетне погледна Корнилиъс право в очите. — Но се питах, господине, дали...

— Дали какво, Полин?

— Дали не е възможно да ви поработя безплатно, вместо да ви давам парите? Колата ми трябва, за да прибирам момичетата от училище.

За пръв път, откакто бе подхванал тази игра, Корнилиъс изпита угризения на съвестта. Знаеше обаче, че ако изпълни молбата на Полин, все някой ще разбере и всичко ще отиде на вятъра.

— Съжалявам много, Полин, но нямам избор.

— Точно това пише в писмото и адвокатът — рече Полин, както си играеше с късчето хартия в джоба на престилката. — Но аз им нямам вяра на адвокатите.

От тези думи Корнилиъс се почувства още по-виновен: не познаваше човек, на когото да може да вярва така, както на Франк Винсънт.

— Е, ще тръгвам, господине, а надвечер ще намина да поразтребя. Възможно ли е, господине?...

— Дали е възможно ли? — ахна Корнилиъс.

— Възможно ли е да ми дадете препоръка? Човек на моите години трудничко ще си намери работа.

— Ще ти дам препоръка, с каквато ще те вземат и в Бъкингхамския дворец — възкликна той.

Веднага седна зад писалището и написа хвалебствена препоръка за работата на Полин Крофт през последните двайсетина, че и повече години. Прочете я от начало до край и ѝ я подаде.

— Благодаря ти, Полин — рече ѝ, — за всичко, което си направила за Даниъл, Мили и най-вече за мен.

— Беше удоволствие, господине — отвърна икономката.

След като тя излезе и затвори вратата, Корнилиъс се запита дали водата понякога все пак не става кръв.

Отново седна зад бюрото и си записа някои от нещата, случили се сутринта. После слезе в кухнята и видя, че икономката му е приготвила салата.

Хапна надве-натри и реши да отиде с автобуса до града — ново изживяване. Доста дълго се лута, докато намери автобусната спирка, а когато я откри и поиска да си купи билет, се оказа, че нямали да му върнат от двайсет лири.

Слезе в центъра на града и първият човек, при когото се отби, бе местният посредник на недвижими имоти — той като че ли не се изненада, че го вижда. Корнилиъс с радост се увери, че мълвата за финансовия му крах очевидно се разпространява светкавично.

— Утре сутрин, господин Барингтън, ще пратя някого във „Върбите“, да измери квадратурата и да направи снимки — обеща младежът, след като стана иззад писалището. — Разрешавате ли да сложим в градината табела, че къщата се продава?

— Разбира се — отвърна Корнилиъс, без да се двоуми, и едвам се сдържа да не добави: „Колкото по-голяма, толкова по-добре.“

Сбогува се с посредника, повървя малко по улицата и отскочи до фирмата за хамалски услуги. Попита друг младеж дали е възможно да

изнесат цялата покъщнина от дома му.

— Къде искате да я закараме, господине?

— В хранилището на „Ботс“ на Хай Стрийт — отговори Корнилиъс.

— Няма проблем, господине — увери го младежът и взе от бюрото дебел кочан.

След като Корнилиъс попълни формуляра в три екземпляра, момчето подкани:

— Подпишете се ето тук, господине — сочейки долния край на листа. После добави малко притеснено: — Трябва да оставите капаро сто лири стерлинги.

— Ама, разбира се — възкликна Корнилиъс и извади чековата си книжка.

— Извинявайте, господине, но трябва да платите в брой — изшушука младежът, сякаш съобщаваше някаква тайна.

Корнилиъс се подсмихна. От трийсет години не му се беше случвало да не приемат издаден от него чек.

— Утре пак ще намина — рече той.

Докато се връщаше към автобусната спирка, надзърна през витрината на железарията на брат си — не личеше служителите да се скъсват от работа.

Прибра се в къщата си във „Върбите“, влезе пак в кабинета си и записа какво се е случило следобед.

Вечерта, докато се качваше по стълбите към спалнята, си помисли, че това вероятно е първият следобед от години, когато никой не се е обаждал да го пита как е. Спа непробудно.

На другата заран слезе долу, отиде да прибере от изтривалката пред входната врата пощата и влезе в кухнята. Докато си ядеше овесените ядки, прегледа писмата. Беше чувал навремето, че ако някой е на път да се разори, пощенската му кутия се задръствала с пликове с клеймото на най-различни държавни служби и службици, а също на собственици на магазини и на фирмички, които бързали да си приберат парите, докато някой друг не бъде обявен за преференциален кредитор. Тази сутрин нямаше такива пликове, защото, още преди да поеме по този опасен път, Корнилиъс се бе погрижил да си уреди сметките. Сред

рекламите и диплянните имаше само един плик с лондонско клеймо. Оказа се, че е писмо от племенника на Корнилиъс — Тимоти, в което той казваше, че му било ужасно неприятно, задето чичо му е изпаднал в беда, и макар напоследък да не идвал често в Чъдли, щял да направи всичко възможно в края на седмицата да отскочи до Шропшир и да наmine да го види. Писмото бе съвсем кратко, въпреки това Корнилиъс не пропусна да отбележи, че Тимоти е първият близък роднина, проявил някакво състрадание.

На вратата се позвъни, той остави писмото върху масата в кухнята и отиде в антрето. Отвори входната врата и кого да види: Елизабет, братовата му жена. Беше пребледняла, върху лицето ѝ се четяха притеснение и умора, явно предната нощ не беше мигнала. Още щом влезе в къщата, Елизабет тръгна да обикаля от стая на стая сякаш за да се убеди, че всичко си е на място — изглежда ѝ беше трудно да преглътне писмото на адвоката. Но и да имаше някакви съмнения, те се разсеяха, когато след няколко минути на прага застана местният посредник за недвижими имоти, стиснал в ръка метър, с него беше дошъл и фотограф.

— Ако Хю е в състояние да ми върне поне част от стотите хиляди лири, които му дадох назаем, това ще ми помогне изключително много — подвикна Корнилиъс след снаха си, която продължаваше да обикаля из къщата.

Мина доста време, докато тя отговори, макар че очевидно бе обмисляла цяла нощ какво да каже.

— Не е толкова лесно — изпелтечи накрая. — Както знаеш, заемът беше теглен от фирмата, а акциите в нея са разпределени между доста хора.

Корнилиъс ги познаваше всичките — общо трима на брой.

— Дали не е време вие с Хю да продадете част от акциите си?

— И след всичките тия години на неуморен труд да пуснем във фирмата чужд човек? И дума да не става! Хю се допита до господин Винсънт какви са правните последици и той потвърди, че законът не ни задължава да си продаваме акциите.

— А да сте се замисляли случайно, че имате и морални задължения? — не се стърпя Корнилиъс и погледна снаха си право в

лицето.

— Бива ли да говориш така, Корнилиъс! — подвикна жената и извърна очи. — Разорил си се, защото ти, а не ние, си се държал безотговорно. Не очакваш брат ти да заложи на карта всичко, което е спечелил с честен труд през годините, и да обрече семейството си на същите бедни, които си си навлякъл ти?

Чак сега Корнилиъс разбра защо снаха му е будувала предната нощ. Не просто се бе вживяла в ролята на говорителка на Хю — всъщност именно тя, а не брат му командваше парада. Открай време бе по-властната от двамата, държеше Хю под чехъл и Корнилиъс се съмняваше, че ще види брат си, докато те двамата с Елизабет не се разберат.

— Но ако можем да помогнем по друг начин... — подхвана вече по-благо жената и отпусна ръка върху красивата варакосана масичка.

— Понеже отвори дума за това — отвърна Корнилиъс, — след половин месец обявявам къщата за продан и ще се наложи да...

— Толкова скоро? — ахна снаха му. — Ами покъщнината? Какво ще стане с нея?

— Принуден съм да разпродам и покъщнината, за да си покрия дълговете. Но както ти казах...

— Хю винаги е харесвал много тази масичка.

— „Луи XIV“ — подметна нехайно зет й.

— Колко ли струва? — взе да умува на глас Елизабет, но така, сякаш изобщо не я интересува.

— Нямам представа — каза Корнилиъс. — Ако не ме лъже паметта, броих за нея шейсет хиляди лири, но това беше преди десетина години.

— Ами шахматната дъска? — любопитства Елизабет и взе една от фигурите.

— Евтиния — уточни зет й. — Такива с лопата да ги ринеш по арабските тържища. Вървят по стотина-двеста лири бройката.

— Виж ти! Пък аз си мислех... — Жената се подвоуми и сложи фигурата не на мястото й. — Е, да вървя — рече така, сякаш е изпълнила задачата си. — Да не забравяме, че ме чака работа.

Корнилиъс тръгна да я изпрати по дългия коридор до входната врата. Елизабет мина покрай портрета на своя племенник Даниъл.

Досега задължително бе спирала под него, за да простене колко ѝ било мъчно за момчето.

— Мислех си... — подхвана пак Корнилиъс, щом излязоха в антрето.

— Какво? — попита снаха му.

— До две-три седмици трябва да се изнеса оттук, та се надявах да ме подслоните. Временно де, докато си намеря жилище, което да ми е по джоба.

— Жалко, че ме молиш точно сега, а не преди една седмица — каза Елизабет, без дори да трепне. — За беда тъкмо се съгласих да взема при нас майка ми — единствената свободна стая, която остава, е на Тимоти, а той обикновено се прибира за събота и неделя.

— Бре, бре, бре! — затюхка се Корнилиъс.

— Ами старинният стенен часовник? — попита снаха му, която продължаваше да се държи така, сякаш е тръгнала на пазар.

— От времето на кралица Виктория е, купих го от имението на граф Бют.

— Не, за друго те питах. Колко струва?

— Колкото платят — отвърна зет ѝ вече при входната врата.

— Ако имаш нужда от помощ, на всяка цена ми кажи, чу ли, Корнилиъс.

— Много мило от твоя страна, Елизабет — отвърна той и отвори вратата.

Отпред се виждаше посредникът от агенцията за недвижими имоти, който забиваше в земята кол с табелата „ПРОДАВА СЕ“.

Подсмихна се — това бе единственото нещо тая сутрин, накарало снаха му да поспре.

В четвъртък вечер Франк Винсънт дойде с бутилка коняк и две пици.

— Ако знаех, че заради цялата тая дандания ще се разделиш с Полин, за нищо на света нямаше да се съглася да ти помагам — подметна адвокатът, докато отхапваше от притоплената в микровълновата печка пица. — Как се оправяш без нея?

— Общо взето, зле — призна си Корнилиъс, — въпреки че тя и сега наминава за час-два всяка вечер. И добре, че идва, иначе къщата

щеше да е заприличала на кочина. Всъщност, като се замисля, направо не проумявам как се оправяш ти.

— Като всеки ерген и аз от ранна възраст съм се научил да оцелявам сам — каза Франк. — Хайде, стига с тия празни приказки, дай да се върнем на играта.

— На коя игра? — ухили се дяволито домакинът.

— На шаха — отвърна адвокатът. — Колкото до другата ти игра, за тая седмица ѝ се нагледах достатъчно.

— Да идем тогава в библиотеката.

Франк беше изненадан от началните ходове на своя добър приятел — никога досега не го беше виждал толкова дързък. Повече от час двамата не казаха и дума, почти през цялото време Франк се мъчеше как ли не да си опази царицата.

— Това сигурно е последната партия, която играем с този шах — подметна натъжен Корнилиъс.

— Не се притеснявай за това — опита се да го успокои Франк. — Ще ти разрешат да задържиш някои от личните си вещи, винаги го правят.

— А, едва ли, ако въпросната вещ струва четвърт милион — възрази домакинът.

— И през ум не ми е минавало, че шахът е толкова скъп — вдигна очи Франк.

— Не си вещоман, не се интересуваеш от такива делнични неща. Все пак знай, че шахът е образец на персийското изкуство от XVI век и щом бъде обявен за продажба чрез търг, мнозина ще проявят интерес.

— Мен ако питаш, вече разбра каквото искаше да разбереш — каза адвокатът. — За какво ти е да продължаваш? Нищо чудно да загубиш неща, които са ти скъпи и на които държиш.

— Искам да знам цялата истина.

Франк въздъхна тежко, извърна очи към шахматната дъска и премести коня.

— Мат — оповести той. — Да ти е за обица. Друг път не се разсейвай.

В петък Корнилиъс прекара почти цялата сутрин при директора на „Ботс и сие“ — местната фирма за търгове с произведения на

изкуството и мебели. Господин Ботс вече се бе съгласил да проведе търга след половин месец. Току натякваше, че предпочитал да разполага с повече време, за да подготви каталога и да го разпрати, тъй като мнозина щели да проявят интерес към разпродажбата на такава великолепна сбирка, но поне прояви състрадание и влезе в положението на господин Барнингтън. През годините се беше оказало, че лондонският „Лойдс“, данък „Наследство“ и надвисналият фалит са най-добрите приятели на всеки, занимаващ се с търгове.

— Бихме искали да докарате час по-скоро всички вещи в нашето хранилище — натърти господин Ботс, — та да имаме време да подготвим каталога и да предоставим на клиентите възможността да разгледат в три последователни дни всичко, което ще бъде обявено за продан.

Корнилиъс кимна.

Шефът на фирмата препоръча и клиентът му да пусне следващата сряда обява върху цяла страница в „Чъдли Адвъртайзър“, където да опише всички неща, включени в търга — така и онези, които не получат каталога по пощата, ще могат да се запознаят с тях.

Няколко минути преди дванайсет Корнилиъс се раздели с господин Ботс и на път за автобусната спирка се отби във фирмата за хамалски услуги. Даде на младежа зад щанда сто лири стерлинги на банкноти от десет и пет лири, оставяйки впечатлението, че ги е събирал няколко дни.

Докато чакаше автобуса, му направи впечатление, че малцина си правят труда да го поздравят, камо ли пък да прекосят улицата, за да го попитат как е.

На другия ден двайсетина мъжаги започнаха да сноват с три камиона между „Върбите“ и хранилището на фирмата за провеждане на търгове на Хай Стрийт: товареха и разтоварваха покъщнината на Корнилиъс. Чак надвечер изнесоха от дома му и последната вещ.

Докато обикаляше из празните стаи, той с изненада си помисли, че с едно-две изключения няма да му е мъчно за онова, което е притежавал в този живот. Затвори се в спалнята — единствената стая, където още имаше мебели, и продължи да чете романчето, което Елизабет му бе препоръчала преди мнимото разорение.

На другата сутрин му се обади само един човек — племенникът му Тимоти, който каза, че си е дошъл за края на седмицата, и попита

дали чичо му Корнилиъс има време да се видят.

— Времето е единственото нещо, което все още имам в изобилие — отвърна по-възрастният мъж.

— Тогава дали да не намина днес следобед? — каза Тимоти. — Да речем, към четири?

— Прощавай, не мога да ти предложа чай — подхвана Корнилиъс, — днес сутринта ми свърши и последното пакетче, а другата седмица сигурно ще се изнеса...

— Няма нищо — отвърна младежът, който не успя да прикрие тъгата си при вида на къщата, опразнена от всичките вещи на чичо му.

— Дай да се качим в спалнята. Това е единствената стая, в която има покъщнина, но след седмица ще изнесат и нея.

— Не знаех, че ще вземат всичко до шушка. До портрета на Даниъл — пророни Тимоти, докато минаваше край по-светлото правоъгълно петно върху стената.

— И шаха — въздъхна Корнилиъс. — Но не мога да се оплача. Добре си поживях.

Тръгна нагоре по стълбите за спалнята. Разположи се на единствения стол, а племенникът му приседна на крайчеца на леглото. Корнилиъс се взря Тимоти. Беше пораснал, бе станал прекрасен младеж. С открито лице и ясни кафяви очи, от които дори някой още да не знаеше, веднага разбираше, че е осиновено дете. Беше на двайсет и седем-двайсет и осем години, горе-долу на същата възраст, на която щеше да бъде и Даниъл, ако още беше жив. Корнилиъс открай време имаше слабост към своя племенник и смяташе, че обичта е споделена. Дали нямаше да се разочарова и тук?

Тимоти беше притеснен, току местеше крака.

— Както знаеш, чичо Корнилиъс — поде той, понавел глава, — получих писмото от господин Винсънт и реших, че съм длъжен да дойда и да ти обясня — точно сега просто не разполагам с хиляда лири и не мога да ти върна дълга.

Корнилиъс наистина бе разочарован. Беше се надявал, че поне някой от семейството...

— И все пак — продължи младежът, след като извади от вътрешния джоб на якето дълъг тънък плик, татко ми подари за двайсет и първия рожден ден акции, които съставляват едно на сто от фирмата. Според мен струват най-малко хиляда лири, та се питах дали

няма да се съгласиш да вземеш тях в замяна на парите, които ти дължа... Докато успея да ги откупя отново, де.

Корнилиъс се почувства гузен, че дори за миг се е усъмнил в момчето. Понечи да се извини, после обаче се отказа: стореше ли го, картонената кула щеше да рухне. Взе скромния принос, с който Тимоти искаше да му помогне, и му благодари.

— Признателен съм ти за жертвата — рече старецът, — помня, често си споделял с мен, че се надяваш да поемеш фирмата, след като баща ти се оттегли, и си мечтаеш да я разшириш в области, за които той не дръзва и да мисли.

— Според мен баща ми няма да се оттегли никога — въздъхна Тимоти. — Но разчитах, че след немалкия опит, който съм натрупал в Лондон, ще погледне на мен сериозно и в края на годината, когато господин Ленард излезе в пенсия, ще ме назначи за управител на негово място.

— Опасявам се, че шансовете ти няма да се увеличат, когато баща ти научи, че си преотстъпил своя един процент от фирмата на разорения си чичо.

— Остави ме мен, чичо, какво са моите неприятности пред твоите! Жалко, че не съм в състояние да ти върна още сега парите в брой. Мога ли да направя нещо за теб?

— Да, Тимоти — каза Корнилиъс и отново подкара по своя си сценарий. — Майка ти ми препоръча един роман, който ми харесва, но напоследък нещо недовиждам, старческите ми очи се уморяват все по-бързо, та се питах дали ще бъдеш така добър да ми прочетеш няколко страници. Отбелязал съм мястото, до което съм стигнал.

— Помня как ми четеше, когато бях малък — каза младежът. — „Уилям Справедливия“ и „Лястовиците и амазонките“ — допълни той и взе книгата, която чичо му подаде.

Беше прочел двайсетина страници, когато най-очаквано спря и вдигна очи.

— На страница четиристотин и петдесета има билет за автобус. Да го оставя ли?

— Да, ако обичаш — каза Корнилиъс. — Сложил съм го там да ме подсети за нещо. — Той замълча. — Извинявай, но се уморих.

Тимоти се изправи и обеща:

— Пак ще дойда тия дни и ще дочетем последните няколко страници.

— Не се притеснявай, ще ги прочета и сам.

— Нека аз, чичо, инак няма да разбера кой е станал министър-председател.

Втората купчинка писма, която Франк Винсънт разпрати следващия петък, отприщи поредния порой телефонни обаждания.

— Нещо не разбирам! — завайка се Маргарет, която се обаждаше за пръв път от половин месец.

— Какво толкова не разбираш, написано е черно бяло, драга — отвърна спокойно Корнилиъс. — Всичките ми вещи ще бъдат обявени за продан, но на близките позволявам да си изберат от сантиментални и лични подбуди нещичко, което държат да остане в семейството. Другия петък ще имате възможност да наддавате за него.

— Ами ако някой даде повече от нас! Ще си тръгнем с празни ръце — проплака сестра му.

— Не, драга, няма да си тръгнете с празни ръце — увери я Корнилиъс, като се постара да не дава воля на раздражението си. — Публичният търг ще се проведе следобед. Вещите, които подберете вие, ще се продават сутринта в тесен кръг — само сред роднини и приятели. Не виждам какво толкова му е неясното.

— А ще можем ли да ги огледаме предварително?

— Да, Маргарет — потвърди брат й така, сякаш разговаряше с бавно развиващо се дете. — Както господин Винсънт е указал недвусмислено в писмото, „огледът ще се състои от десет сутринта до четири следобед във вторник, сряда и четвъртък, а търгът — в единайсет часа в петък“.

— Но можем да си изберем само една вещ, нали?

— Да — рече Корнилиъс, — ищците, завели дело за несъстоятелност, няма да разрешат повече. Но сигурно ще останеш доволна, че портретът на Даниъл, на който си се възхищавала толкова често, ще бъде сред вещите, които роднините и близките имат правото да откупят.

— Да, много се радвам — възкликна Маргарет, сетне се поколеба. — Ами картината на Търнър?

— И тя — каза брат й. — Принуден съм да разпродам всичко.

— А имаш ли представа какво са си харесали Хю и Елизабет?

— Не, нямам, но щом те интересува, защо не им звъннеш да ги питаш? — подметна дяволито Корнилиъс — знаеше прекрасно, че Маргарет почти не говори с брат си и с жена му.

Още затворил-незатворил телефона след разговора със сестра си, и той иззвъня отново.

— Най-после — подвижна властен женски глас, сякаш Корнилиъс имаше някаква вина, че и други може би искат да говорят с него.

— Добро утро, Елизабет — поздрави той — беше я познал начаса по гласа. — Радвам се да те чуя.

— Обаждам се заради писмото, което получих сутринта.

— Така си и помислих — отвърна той.

— Аз такова..., просто исках да потвърдя цената на масичката... Оная в стил „Луи XIV“, де, и понеже стана дума, да видя какво става със старинния стенен часовник, който навремето е принадлежал на граф Бют.

— Ако отидеш, Елизабет, във фирмата, която провежда търга, ще ти дадат каталог, там е посочена началната цена на всяка вещ.

— Ясно — каза снаха му. Известно време мълча. А случайно да знаеш дали Маргарет ще наддава за тези неща?

— Нямам представа — отвърна Корнилиъс. — Но именно Маргарет беше заела телефона, докато си се опитвала да се свържеш с мен, тя ми задаваше същите въпроси, затова ти предлагам да се обадиш на нея.

Последва поредната дълга пауза.

— Между другото, Елизабет, нали си наясно, че можеш да наддаваш само за една вещ?

— Да, пише го в писмото — тросна се кисело снаха му.

— Реших да попитам, защото винаги съм си мислел, че Хю се интересува от шаха.

— Няма такова нещо — каза Елизабет. Корнилиъс не се и съмняваше кой от семейството ще наддава в петък сутрин.

— Е, хайде, успех! — пожела й той. — И да не забравиш за комисионата, петнайсет процента е — добави, след което затвори.

На другия ден Тимоти му писа, че се надявал да присъства на търга, понеже искал да откупи нещо за спомен от „Върбите“ и от чичо си и леля си.

Виж, Полин, която беше дошла да почисти спалнята, сподели, че нямала намерение да ходи на разпродажбата.

— Защо така? — попита я Корнилиъс.

— Защото сигурно ще стана за смях — ще почна да наддавам за нещо, което не ми е по джоба.

— Правилно си решила — увери я той. — И аз един-два пъти съм се хващал в този капан. Все пак харесала ли си си нещичко?

— Да, но спестяванията няма да ми стигнат.

— Недей да бъдеш толкова сигурна. На търговете човек никога не знае — обясни й Корнилиъс. — Случва се никой да не се включи в наддаването и тогава можеш да направиш страхотен удар.

— Е, ще си помисля. Все пак вече имам нова работа.

— Радвам се — каза Корнилиъс, макар че бе искрено разочарован от тая новина.

В четвъртък вечер и Корнилиъс, и Франк така и не успяха да се съсредоточат за обичайната си седмична партия шах и след половин час се отказаха и зарязаха дъската.

— Да ти призная, до гуша ми дойде — кога най-после нещата ще си тръгнат постарому! — възкликна Франк, докато домакинът му наливаше от долнопробното готварско вино.

— И аз не знам. Мен ако питаш, си има и добрите страни.

— Например? — възкликна адвокатът и свъсен, отпи първата глътка.

— Като начало изгарям от нетърпение да видя какво ще стане утре на търга.

— Ами ако всичко се обърка? — предупреди го неговият приятел.

— Какво толкова може да се обърка?

— Замислял ли си се какво ще стане, ако... Той обаче не се доизказа, защото Корнилиъс изобщо не го слушаше.

На другата сутрин Корнилиъс отиде пръв в тръжната зала. Вътре имаше сто и двайсет стола, подредени на десет прави реда, така че да поберат всички, дошли на разпродажбата следобед — очакваше се да се стекат много хора. Според Корнилиъс обаче истинската драма щеше

да се разиграе сутринта, когато щяха да присъстват едва шестима души.

Следващият човек, който дойде четвърт час преди началото на търга, беше адвокатът на Корнилиъс — Франк Винсът. Видя, че клиентът му е погълнат от разговора с господин Ботс, който щеше да ръководи търга, и седна в дъното на залата, отдясно.

После се появи сестрата на Корнилиъс, Маргарет — тя обаче не прояви същата тактичност. Изтъпани се пред господин Ботс и подвижна пискливо:

— Къде да седна, където искам ли?

— Да, драга ми госпожо — отвърна господин Ботс. Без да губи и миг, Маргарет начаса се разположи наред с залата, на стола точно пред подиума.

Корнилиъс ѝ кимна, отиде в дъното и седна три реда пред Франк.

След малко дойде и Хю с Елизабет. Известно време стояха при входа — да огледат обстановката. Накрая минаха напред и седнаха на осмия ред, така че да виждат като на длан подиума и същевременно да държат под око Маргарет.

„Ход с белите за Елизабет“ — помисли злорадо Корнилиъс.

Часовата стрелка на часовника върху стената зад подиума неумолимо се приближаваше към единайсет и Корнилиъс бе разочарован, че не са дошли нито Полин, нито Тимоти.

Точно когато господин Ботс тръгна да се качва по стълбите към подиума, вратата в дъното на залата се откряна и Полин надзърна вътре. Не влезе, докато не срещна погледа на Корнилиъс, който ѝ се усмихна — да я насърчи. Жената затвори след себе си вратата, но предпочете да не сядат и застана в ъгълчето.

Точно в единайсет господин Ботс озари с усмивка подбраната публика.

— Госпожи и господа — подхвана той, — вече трийсет години провеждам търгове, а това е първата частна разпродажба при закрити врати, ето защо и за мен тя е твърде необичайна. Нека ви изложа основните правила, та после, ако възникне спор, да няма съмнения. Всички вие, които днес присъствате тук, сте свързани било като роднини, било като приятели с господин Корнилиъс Барингтън, чието лично имущество ще бъде обявено на търг. Всеки от вас е поканен, за да си избере от включените в разпродажбата вещи една, за която ще

наддава. Ако спечелите наддаването за предпочетената от вас вещ, нямате право да наддавате за другите експонати, но ако не спечелите, можете да наддавате за всяка друга по избор. Надявам се, че съм бил ясен — каза той точно когато вратата се отвори и в залата нахълта Тимоти.

— Извинявайте — рече той запъхтяно, — влакът закъсня.

Побърза да седне на последния ред. Корнилиъс се подсмихна — сега вече всички пешки си бяха по местата.

— Тъй като само петима от вас имат право да участват в търга — продължи господин Ботс така, сякаш изобщо не го бяха прекъсвали, — днес сутринта ще бъдат продадени едва пет предмета. Но по закон, ако някой предварително е подал писмена заявка с посочена в нея сума, той е пълноправен участник в търга. Ще улесня възможно най-много нещата, като съобщавам дали е постъпила заявка, от което вие ще разберете, че някой от вас вече е предложил сума за обявления за продан предмет. Според мен е справедливо да ви уведомя — добави той, — че са постъпили предварителни заявки за четири от общо петте предмета. След като обясних основните правила, с ваше разрешение ще обявя търга за открит. — Той погледна към Корнилиъс в дъното на залата и той му кимна. — Първият експонат, който предлагам на вниманието ви, е стенен часовник с дълга кутия, изработен през 1892 година и закупен от господин Барингтън от имението на вече покойния граф Бют. Обявявам първоначална цена от три хиляди лири стерлинги. Някой дава ли три и петстотин? — попита господин Ботс и вдигна вежда.

Елизабет изглеждаше постъписана, понеже това бе малко под първоначалната сума за наддаване, посочена в каталога, и съвпаднаше със сумата, за която сутринта се бяха договорили с Хю.

— Някой проявява ли интерес към експоната? — попита господин Ботс и погледна право към Елизабет, тя обаче продължи да седи като попарена. — Задавам повторно въпроса — някой дава ли три хиляди и петстотин лири за този великолепен часовник с дълга кутия? Не виждам някой да наддава, затова съм принуден да изтегля експоната и да го оставя за търга следобед.

Елизабет още не се беше отърсила от стъписването. Обърна се припряно към мъжа си и двамата си засушукаха. Господин Ботс,

изглежда, беше донякъде разочарован, но бързо се прехвърли на следващия експонат.

— Втората вещ, обявена за продан, е прекрасен акварел на Уилям Търнър от Оксфорд, върху който е изобразена Темза. Откривам наддаването с две хиляди лири стерлинги.

Маргарет размаха яростно каталога.

— Благодаря ви, драга ми госпожо — каза мъжът и я озари с усмивка. — Имам предварителна заявка, в която е посочена сумата от три хиляди лири стерлинги. Някой дава ли четири хиляди?

— Да! — кресна Маргарет, сякаш залата е претъпкана и тя трябва да надвика олелията.

— Имам предварителна заявка за пет хиляди — давате ли, госпожо, шест хиляди? — попита той, насочвайки отново вниманието си към жената на първия ред.

— Да — потвърди все тъй решително Маргарет.

— Някой ще предложи ли по-висока сума? — огледа господин Ботс залата, сигурен знак, че няма други предварителни заявки. — В такъв случай госпожата от първия ред получава картината за шест хиляди лири стерлинги.

— Седем — обади се някой отзад.

Маргарет се обърна и видя, че снаха ѝ също се е включила в наддаването.

— Осем хиляди! — подвикна Маргарет.

— Девет — каза без колебание Елизабет.

— Десет хиляди! — ревна Маргарет.

Най-неочаквано се възцари тишина. Корнилиъс огледа залата и видя злорадството върху лицето на Елизабет, принудила зълва си да стигне в наддаването до десет хиляди лири стерлинги. Напуши го смях. Забавляваше се повече, отколкото беше очаквал.

— Тъй като никой не дава по-голяма сума, този великолепен акварел е продаден за десет хиляди лири на госпожица Барингтън — оповести господин Ботс и стовари с трясък чукчето. Усмихна се на Маргарет, все едно ѝ казваше, че е вложила разумно парите си. — Следващият експонат — продължи той — е портрет с простичкото име „Даниъл“ на неизвестен художник. Нарисуван е прекрасно и се надявам да започнем наддаването от сто лири стерлинги. Някой дава ли ги?

Разочарован, Корнилиъс видя, че никой от присъстващите не проявява интерес към портрета.

— Готов съм да започна наддаването от петдесет лири — съобщи господин Ботс, — но не мога да предложа по-ниска начална цена. Някой дава ли петдесет лири?

Корнилиъс отново огледа залата, за да разбере от лицата на присъстващите кой е избрал картината и защо сега отказва да наддава за нея, при положение, че цената е съвсем разумна.

— В такъв случай се опасявам, че ще се наложи да извадя от търга и този експонат.

— Това означала ли, че съм го спечелила? — попита някой от дъното.

Всички се извърнаха натам.

— Да, госпожо — ако сте готова да заплатите петдесет лири стерлинги, картината е ваша — потвърди господин Ботс и намести очилата върху носа си.

— Готова съм — каза Полин.

Мъжът ѝ се усмихна и удари с чукчето.

— Продадена за петдесет лири на жената в дъното на залата — оповести той. — А сега да преминем към експонат номер четири, шах с неизвестен произход. Какво да кажа за него? Някой готов ли е да започне наддаването от сто лири? Благодаря ви, господине.

Корнилиъс се обърна да види кой се е включил в търга.

— Имам предварителна заявка за двеста лири. Някой дава ли триста?

Тимоти кимна.

— Имам предварителна заявка и за триста и петдесет лири. Вие давате ли четиристотин?

Този път Тимоти посърна и чичо му разбра, че сумата вече не е по възможностите му.

— В такъв случай съм принуден да извадя от наддаването и този експонат и да го предложа за продан днес следобед. — Мъжът погледна Тимоти, той обаче дори не трепна. — Експонатът е изваден от продажбата. — И накрая преминаваме към експонат номер пет: великолепна масичка в стил „Луи XIV“, изработена някъде през 1712 година и достигнала до нас почти в непокътнат вид. Знае се кои хора са я притежавали, дори кой е първият ѝ собственик, а последните

единайсет години масичката е била у господин Барингтън. За повече подробности вижте каталога. Длъжен съм да ви предупредя, че към експоната има голям интерес и ще започна наддаването от петдесет хиляди лири стерлинги.

Елизабет тутакси вдигна каталога над главата си.

— Благодаря ви, уважаема госпожо. Имам предварителна писмена заявка за сумата шейсет хиляди лири. Някой дава ли седемдесет? — попита господин Ботс, вторачен в Елизабет.

Каталогът в ръката ѝ пак се изстреля нагоре.

— Благодаря, драга госпожо. Имам предварителна заявка за осемдесет хиляди. Някой дава ли деветдесет?

Този път Елизабет явно се подвоуми, преди да вдигне бавно каталога.

— Имам писмена заявка за сумата от сто хиляди лири. Някой ще даде ли сто и десет хиляди?

Всички в залата се бяха вторачили в Елизабет, само Хю беше свел очи и бе впил поглед в пода. Явно нямаше намерение да влияе върху наддаването.

— Ако никой не смята да предложи повече, ще бъда принуден да оставя и този експонат за разпродажбата днес следобед — оповести господин Ботс и тъкмо да удари с чукчето, когато най-неочаквано каталогът на Елизабет отново щръкна над главите на присъстващите. — Сто и десет хиляди. Благодаря ви, уважаема госпожо. Някой предлага ли повече? В такъв случай обявявам, че този прекрасен експонат е продаден за сто и десет хиляди лири стерлинги. — Удари с чукчето и се усмихна на Елизабет. — Честито, госпожо, това наистина е великолепен образец от онова време.

Тя се усмихна от немай-къде, явно не бе особено убедена.

Корнилиъс се обърна и намигна на Франк, който продължи да седи като истукан. После Корнилиъс стана и отиде при подиума да благодари на господин Ботс за прекрасно свършената работа. На излизане се усмихна на Маргарет и Елизабет, но и двете не му обърнаха внимание, потънати от други неща. Хю се беше хванал за главата и продължаваше да гледа неவிждащо пода.

Докато вървеше към дъното на залата, Корнилиъс забеляза, че Тимоти го няма — сигурно му се беше наложило да се върне в Лондон.

Старецът бе разочарован, беше се надявал да обядва заедно с момчето. Заранта бе минала като по ноти и той беше в настроение да празнува.

Вече бе решил да не ходи на търга следобед — не му се щеше да вижда с очите си как всичко, което е притежавал, се разпродава, макар и да знаеше, че в по-малка къща няма да се намери място за повечето вещи. Господин Ботс беше обещал веднага след приключването на търга да звънне и да му съобщи колко пари са постъпили.

След като хапна на корем — това бе най-хубавият му обяд, откакто Полин го беше напуснала, — Корнилиъс тръгна от гостилницата към „Върбите“. Знаеше точно в колко часа автобусът ще дойде, за да го прибере у дома, и стигна до спирката две-три минути преди това. Вече не му правеше впечатление, че всички го отбягват.

Отключи входната врата точно когато часовникът на близката черква отброи три. Вече очакваше с нетърпение неизбежния миг, когато Маргарет и Елизабет ще осъзнаят какво са направили. Ухилен, се отправи към кабинета и си погледна часовника — кога ли щеше да му се обади господин Ботс? Тъкмо влезе в стаята, и телефонът иззвъня. Корнилиъс се подсмихна. Още беше рано да го търсят от тръжната фирма, значи му се обаждаше или Елизабет, или Маргарет — да му каже, че трябва да го види незабавно. Вдигна слушалката и чу гласа на Франк.

— Сети ли се да задраскаш шаха от списъка на вещите, които ще се продават на търга днес следобед? — попита направо адвокатът — не му беше до любезности.

— Какво, какво? — ахна Корнилиъс.

— Любимият ти шах. Да не си забравил, че щом не е продаден сутринта, автоматично ще се озове в списъка за следобедния търг? Освен ако, разбира се, вече не си наредил да го извадят от списъка или не си обяснил на господин Ботс колко всъщност струва.

— Майко мила, ами сега! — завайка се Корнилиъс, затръшна телефона и хукна навън, така че не успя да чуе как Франк му казва:

— Сигурен съм, че е достатъчно да звънеш на служителката в тръжната къща на господин Ботс, за да уредиш нещата.

Докато тичаше по алеята, отново си погледна часовника. Беше три и десет, значи търгът тъкмо беше започнал. Опита се да си спомни под кой номер в писъка е шахът. Единственото, което успя да се сети, бе, че обявените за продан вещи са сто петдесет и три.

Застана на спирката и запристъпва припряно от крак на крак, после огледа улицата с надеждата да открие такси, ала точно тогава за негово облекчение се зададе и автобусът. Корнилиъс се вторачи в шофьора, от това обаче автобусът не тръгна по-бързо.

Когато най-сетне спря на спирката и вратите се отвориха, Корнилиъс се метна вътре и се разположи на първата седалка. Беше му на езика да каже на шофьора да кара право в „Ботс и сие“ на Хай Стрийт, но не бе сигурен, че другите пътници ще подкрепят плана му. Погледна часовника си — три и седемнайсет минути, и се помъчи да си спомни колко време му е отнемало днес сутринта на господин Ботс, за да продаде всяка вещ. Някъде към минута-минута и половина. Центърът на града беше съвсем наблизко, но автобусът не пропускаше спирка и Корнилиъс поглеждаше ту стрелката на минутите върху циферблата на часовника си, ту пътя. Най-после, в три и трийсет и една шофьорът допъпли и до Хай Стрийт. Дори вратата сякаш правеше напук и се отвори много бавно. Корнилиъс скочи долу на тротоара и макар да не беше тичал от години, се юрна като попарен за втори път този ден. Пробяга за рекордно време двестата метра до тръжната фирма и остана без капчица сили. Нахълта като фурия в залата точно когато господин Ботс оповестяваше:

— Експонат номер трийсет и две — стенен часовник с дълга кутия, навремето откупен от имението на...

Корнилиъс огледа залата и накрая прикова поглед към чиновничката, която стоеше в ъгъла с каталог в ръка и след продажбата на всеки експонат вписваше цената. Отиде при служителката точно когато покрай него мина жена, която му се стори позната и която се изниза през изхода.

— Шахът продаде ли се? — попита запъхтян — още не можеше да си поеме дъх.

— Ей сега ще проверя, господине — отвърна чиновничката и запрелиства каталога. — Ето го, експонат дваисет и седми.

— За колко се продаде? — попита Корнилиъс.

— За четиристотин и петдесет лири стерлинги, господине — рече жената.

Надвечер господин Ботс му се обади, за да съобщи, че от разпродажбата следобед са постъпили 902 800 лири стерлинги, много

повече, отколкото е очаквал.

— Да знаете случайно кой купи шаха? — гласеше единственият въпрос, зададен от Корнилиъс.

— Не, не знам — отвърна господин Ботс. — Мога само да ви кажа, че беше откупен по предварителна заявка. Купувачът плати в брой и го отнесе.

Докато се качваше към спалнята, за да си легне, Корнилиъс трябваше да признае, че всичко е минало по вода, ако не броим ужасната загуба на шаха, за което можеше да вини единствено себе си. Докривя му още повече при мисълта, че Франк никога вече няма да отвори дума за случката.

На другата сутрин в седем и половина беше в банята, когато телефонът иззвъня. Явно някой не беше мигнал цяла нощ и бе умувал кога ли най-рано е възможно да го потърси.

— Ти ли си, Корнилиъс?

— Да — отвърна той и се прозина шумно. — Кой се обажда? — добави, макар и да знаеше много добре.

— Елизабет. Извинявай, че те безпокоя толкова рано, но трябва да те видя незабавно.

— Ама, разбира се, драга — каза Корнилиъс, — защо не наминеш следобед, тъкмо ще пийнем чай?

— А, не, не мога да чакам чак до следобед. Трябва да се срещнем сутринта. Да дойда ли към девет?

— Съжалявам, Елизабет, но в девет имам среща. — Той помълча. — Защо не отскочиш към десет? Ще ти отделя половин час и ще бягам за срещата с господин Ботс в единайсет.

— Ако предпочиташ, бих могла да те хвърля до града с колата — предложи Елизабет.

— Изключително мило от твоя страна, драга — рече Корнилиъс, — но вече свикнах да се придвижвам с автобуса, пък и не искам да те притеснявам. Ще те чакам в десет.

Той затвори. Още беше във ваната, когато телефонът издрънча повторно. Корнилиъс продължи да си се излежава в топлата вода и го остави да си звъни. Знаеше, че е Маргарет и след малко ще се обади отново. Тъкмо се подсушаваше с кърпата, и ето — телефонът пак зазвъни. Отиде бавно в спалнята, вдигна слушалката на апарата до леглото и каза:

— Добро утро, Маргарет.

— Добро утро, Корнилиъс — отвърна тя изненадана. Но бързо се окопоти и добави: — Трябва да те видя незабавно.

— Защо така на пожар? — подметна Корнилиъс, макар да знаеше какво ѝ се е стоварило на главата.

— Не е за по телефона, но бих могла да дойда към десет.

— За десет вече имам уговорка с Елизабет. Както личи, и тя иска да обсъди незабавно нещо с мен. Защо не наминеш към единайсет?

— Дай все пак да отскоча сега — настоя развълнувано сестра му.

— Не, недей. Мога да те вместя най-рано в единайсет, драга. Или в единайсет, или следобед за чая. Кога ти е по-удобно?

— В единайсет — каза без колебание Маргарет.

— Става — рече брат ѝ. — Изгарям от нетърпение — допълни и затвори.

Облече се и слезе да закуси в кухнята. Чакаха го купичка овесени ядки, брой на местния вестник и плик без щемпел, макар че от Полин нямаше и следа. Корнилиъс си сипа чаша чай, отвори плика и извади чек на негово име за петстотин лири стерлинги. Въздъхна тежко. Икономката очевидно си беше продала колата. Запрелиства съботната притурка и спря на обявите „Недвижими имоти. Продажби“. Телефонът иззвъня за трети път тази сутрин — сега вече Корнилиъс не знаеше кой го търси.

— Добро утро, господин Барингтън — поздрави бодро-бодро някой. — Безпокои ви Брус, от агенцията за недвижими имоти. Искам да ви съобщя, че предлагат за „Върбите“ цена много по-висока от обявената.

— Браво на теб, добре се справяш — похвали го Корнилиъс.

— Благодаря, господине — отвърна посредникът с уважение, каквото през последните седмици не му беше засвидетелствал никой, — но мен ако питате, нека не избързваме. Сигурен съм, че ще спазаря и по-висока цена. Ако успея, съветът ми е да приемете предложението и да искате капаро от десет на сто.

— Звучи ми разумно — съгласи се Корнилиъс. — Щом подпишем договора, ще се наложи да ми потърсите друга къща.

— Каква предпочитате, господин Барингтън?

— Наполовината на „Върбите“, нека има и дворче. Предпочитам да е някъде наблизо.

— Няма да е трудно, ще ви намерим, драги ми господине. Дори сега имаме обявени за продан една-две чудесни къщи с такава квадратура, все ще ви уредим.

— Благодаря — рече Корнилиъс, щастлив, че е разговарял поне с един човек, за когото денят е започнал добре.

Тъкмо се смееше на една от дописките върху първата страница на местния вестник, когато на вратата се позвъни. Корнилиъс си погледна часовника. Беше десет без нещо, значи не можеше да е Елизабет. Отвори вратата и видя мъж в зелена униформа, който държеше в едната ръка тефтер, а в другата — голям пакет.

— Подпишете се тук — беше единственото, което каза куриерът, подавайки му химикалка.

Корнилиъс се подписа в долния край на разписката. Щеше да попита кой праща пакета, ако вниманието му не бе привлечено от колата, задаваща се по алеята.

— Благодаря — рече той.

Внесе пакета в антрето и се върна на стълбището да посрещне Елизабет. Автомобилът се приближи и Корнилиъс с изненада мерна през стъклото брат си Хю, седнал до снаха му.

— Признателни сме ти, че се съгласи да се видим толкова скоро — подхвана Елизабет. Изглеждаше така, сякаш е прекарала поредната безсънна нощ.

— Добро утро, Хю — поздрави Корнилиъс, който подозираше, че не са оставили брат му да мигне чак до сутринта. — Заповядайте в кухнята... само там в къщата е топло.

Докато вървяха по дългия коридор, Елизабет поспря пред портрета на Даниъл.

— Много се радвам да го видя отново на старото му място — промълви тя.

Хю само кимна. Корнилиъс се вторачи в портрета — не го беше виждал от деня на търга.

— Да, пак си е на старото място — потвърди той и отведе гостите в кухнята. — Казвайте сега, какво ви води в събота сутринта във „Върбите“? — попита, докато пълнеше чайника с вода.

— Идваме заради масичката в стил „Луи XIV“ — отвърна плахо снаха му.

— Да, ще ми липсва — подметна Корнилиъс. — Но ти, Хю, постъпи много благородно — допълни той.

— Благородно ли... — повтори брат му.

— Да. Реших, че така ми връщаш заема от сто хиляди лири стерлинги — поясни Корнилиъс. Обърна се към снаха си и рече: — Сгреших в преценката си, Елизабет. Подозирах, че още от самото начало тъкмо ти си настоявала да вземете масичката.

Елизабет и Хю се спогледаха и заговориха в един глас:

— Ама ние... — подхвана Хю.

— Ние се надявахме... — рече и Елизабет. После и двамата млъкнаха.

— Кажи му истината — отсече Хю.

— Истината ли? — ахна Корнилиъс. — Нима не съм разбрал правилно какво точно е станало вчера на разпродажбата?

— Опасявам се, че не — потвърди Елизабет, пребледняла като мъртвец. — Истината е, че се поувляхох в наддаването. — Тя замълча и помисли. — Никога досега не съм участвала в търг и като не успях да спечеля старинния часовник, а после видях как Маргарет купува почти без пари картината на Търнър, попрекалих и се орезих.

— Не се притеснявай, винаги можеш да продадеш масичката — взе да я утешава уж натъжен Корнилиъс. — Хубава е, няма да се обезцени.

— Вече проверихме и това — проплака снаха му. — Господин Ботс каза, че най-малко след три месеца ще има търг на мебели, а условията на продажбата били написани черно на бяло в каталога: плащане до седем дни.

— Сигурен съм, че ако му оставите масичката...

— Да, и той ни го предложи — намеси се отново Хю, — лошото е само, че не знаехме за комисионата — била петнайсет на сто от продажната цена — значи, ако обявим за продан масичката, ще ни удържат още петнайсет на сто от стойността, което ще рече, че ще изгубим цели трийсет хиляди лири.

— Какво да се прави, и хората, провеждащи търговете, трябва да припечелват нещичко — въздъхна Корнилиъс.

— Да де, но ние нямаме трийсет хиляди, камо ли пък 126 500 лири стерлинги — викна Елизабет.

Домакинът си наля бавно още една чаша чай, уж погълнат от тежки мисли.

— Хм — изсумтя накрая. — Недоумявам как според вас бих могъл да ви помогна, знаете колко съм закъсал с парите.

— Рекохме си, че все пак спечели от търга близо милион и... — поде снаха му.

— Много повече, отколкото очакваше — взе да й припява и Хю.

— Надявахме се да кажеш на господин Ботс, че си решил да задържиш масичката. Ние, разбира се, ще потвърдим, че нямаме нищо против.

— Не се и съмнявам — каза Корнилиъс, — това обаче не е изход: пак ще дължите на Ботс 16 500 лири стерлинги и ако след три месеца масичката не се продаде за 110 000, може да изгубите още пари.

И Елизабет, и мъжът ѝ си замълчаха.

— Нямате ли нещо, което да продадете, за да съберете парите? — попита накрая домакинът.

— Нямаме си нищичко. Остана ни само къщата, а и тя е ипотекрирана — простена снаха му.

— Ами дяловете във фирмата? Ако ги продадете, ще се разплатите и ще ви останат пари.

— Кой ще ги купи! — възкликна Хю. — Едва напоследък излизаме на печалба.

— Как кой! Аз — отвърна Корнилиъс. И Хю, и жена му се стъписаха.

— В замяна на акциите — допълни Корнилиъс — ще ви опростя дълга и ще се разплатя с господин Ботс.

Елизабет понечи да възрази, но Хю я прекъсна и попита:

— Няма ли друг изход?

— Поне аз не се сецам — каза Корнилиъс.

— Значи това и ще направим — рече брат му на жена си.

— Ама как така? Посветили сме на фирмата толкова години... — изхлипа тя.

— И бездруго не печелим кой знае колко от нея, знаеш го, Елизабет. Не приемем ли предложението на Корнилиъс, ще затънем до гроб в дългове.

Жена му не каза нищо.

— Е, разбрахме се — рече домакинът. — Защо не отскачите до моя адвокат? Той ще уреди всичко.

— А ти ще говориш с господин Ботс, нали? — попита снаха му.

— Веднага щом прехвърлите дяловете, ще реша проблема с Ботс. Сигурен съм, че ще приключим до края на седмицата.

Хю сведе глава.

— Мен ако питате — продължи Корнилиъс и двамата го погледнаха притеснени, — е разумно брат ми да си остане председател на управителния съвет на фирмата — срещу подобаващо възнаграждение, разбира се.

— Благодаря ти — пророни Хю и се ръкува с него. — При тези обстоятелства си много великодушен.

Докато се връщаха по коридора, Корнилиъс отново погледна портрета на сина си.

— Намери ли къде да се пренесеш? — попита Елизабет.

— Благодаря ти, но както личи, няма да е трудно. Получих предложение за „Върбите“, далеч надхвърлящо цената, на която се надяхах, а и с парите, които паднаха от разпродажбата, ще успея да се разплатя с кредиторите и пак ще ми остане нещичко.

— Защо тогава искаш дяловете ни във фирмата? — завъртя се рязко снаха му и го погледна право в лицето.

— По същата причина, скъпа, по която ти поиска масичката в стил „Луи XIV“ — отвърна Корнилиъс, след което отвори вратата, за да ги отпрати. — Довиждане, Хю — допълни той вече след като Елизабет се бе качила в колата.

Тъкмо да се прибере в къщата, когато съгледа, че по алеята се задава малко ауди — новият автомобил на Маргарет, затова реши да изчака сестра си. Когато колата спря, Корнилиъс отвори вратата и подаде ръка на Маргарет.

— Добро утро — поздрави я и я поведе нагоре по стълбите към входната врата.

— Радвам се да те видя отново в имението „Върбите“. Вече не помня кога си идвала за последно.

— Направих ужасна грешка — изплю камъчето сестра му още преди да са стигнали кухнята.

Корнилиъс отново наля вода в чайника и зачака Маргарет да му разкаже онова, което той и без нея знаеше.

— Защо да увъртам, Корнилиъс, дори и не подозирах, че имало двама Търнъровци.

— О, да, двама са — потвърди делово брат й. — Джоузеф Малорд Уилям Търнър, по всеобщо мнение най-добрият художник, раждал се по тия земи, и Уилям Търнър от Оксфорд, който не е свързан по никакъв начин със своя съименник и макар да е рисувал горе-долу по същото време, изобщо не може да се мери с великия майстор.

— А аз дори не подозирах... — повтори жената. — Изръсих се не за онзи Търнър, за когото си заслужава..., не на последно място заради номерата на оная гаднярка, снаха ми — добави злъчно тя.

— Да, беше ми любопитно да прочета в сутрешния вестник, че си се охарчила с нечувана сума за картина на този художник и така си се озовала в „Книгата с рекордите на Гинес“.

— Можех да мина и без този рекорд — простена Маргарет. — Мислех си дали да не поговориш с господин Ботс и да...

— Какво да?... — направи се на ни лук ял, ни лук мирисал брат й и й наля чаша чай.

— Да му обясниш, че е станала ужасна грешка.

— Опасявам се, скъпа, че е невъзможно. Сделката се смята за приключена в мига, в който Ботс удари с чукчето. Така е по нашите закони.

— Дали тогава не можеш да ми помогнеш и да платиш картината? — предложи Маргарет. — Във вестниците пише, че само от търга си прибрал близо милион.

— Да де, но имам да покривам куп други плащания — въздъхна Корнилиъс. — Не забравяй, че щом продам имението, трябва да се подслоня някъде.

— Винаги можеш да дойдеш при мен...

— Това е второто такова предложение, което получавам от сутринта — каза брат й, — и както обясних и на Елизабет, вие двечките вече отказате веднъж да ме подслоните, затова се видях принуден да измисля друго.

— Значи съм разорена! — проплака театрално Маргарет. — Нямам ги тия десет хиляди лири стерлинги, да не говорим пък за петнайсетте процента. Не знаех и за тях. Надявах се да припечеля нещичко, като продам картината на търговете в „Сотби“.

„Такава ли била работата!“ — помисли Корнилиъс. Всъщност обаче още не бе чул цялата истина.

— Ти, Корнилиъс, винаги си ни бил най-умният в семейството — добави разплакана Маргарет. — Все ще измислиш как да се измъкна от тази безизходица.

Той заснова напред-назад из помещението, уж да умува как да помогне на сестра си, която не сваляше очи от него. Накрая спря рязко точно пред нея.

— Май измислих нещо.

— Какво? — извика жената. — Готова съм на всичко!

— На всичко ли?

— Да, на всичко — повтори тя.

— Добре тогава, ще ти кажа какво ще направя. Ще платя картината, но ти ще ми дадеш колата.

— Но колата струва цели дванайсет хиляди — подвижна, след като си възвърна дар словото.

— Не се и съмнявам, ала тръгнеш ли да я продаваш на старо, надали ще ѝ вземеш и осем хиляди.

— А как ще се придвижвам?

— Опитай с автобуса — отвърна Корнилиъс. — Препоръчвам ти го. Научиш ли разписанието, се преобразява целият ти живот. — Той си погледна часовника. — Всъщност можеш да започнеш още сега, след десетина минути има автобус.

— Ама аз... — подхвана пак Маргарет, брат ѝ обаче протегна длан.

Сестра му въздъхна тежко, бръкна в дамската си чанта и му подаде ключовете от аудито.

— Благодаря — рече Корнилиъс. — А сега да не те бавя, за да не си изпуснеш автобуса, че следващият е чак след половин час.

Излязоха от кухнята и тръгнаха по коридора. Усмихнат, той отвори входната врата на сестра си.

— И не забравяй, драга, да си вземеш картината от господин Ботс — напомни ѝ. — Ще стои чудесно над камината в хола, тъкмо да ти напомня за многото щастливи мигове, които сме изживели заедно.

Маргарет не каза нищо, само се въртна и тръгна по дългата алея. Корнилиъс затвори вратата и понечи да се прибере в кабинета и да звънне по телефона на Франк, за да му разкаже какво се е случило от

сутринта, но му се стори, че откъм кухнята се чува шум. Смени посоката и пак тръгна по коридора. Влезе в кухнята, отиде при мивката, наведе се и целуна Полин по бузата.

— Добро утро — поздрави я.

— Това пък за какво беше? — попита жената, както миеше съдовете.

— Задето ми върна сина.

— Всъщност си покривам дълга. Но ако не се държите прилично, си прибирам портрета обратно вкъщи.

Корнилиъс се усмихна.

— Покрай това се сетих за първоначалното ти предложение.

— Какво предложение, господин Барингтън?

— Каза, че предпочиташ да ми работиш безплатно и така да си върнеш дълга, отколкото да продаваш колата. — Извади от вътрешния си джоб чека, който Полин му беше дала. — Изчислил съм точно колко часа си ми работила през последния месец — можем да смятаме, че сме си уредили сметките — добави Корнилиъс, след което разкъса чека.

— Много мило от ваша страна, господин Барингтън, но защо не ми казахте, преди да продам колата?

— Не се притеснявай за това, Полин. Вече съм горд собственик на новичък автомобил.

— Бре! Ама как така? — изненада се икономката и започна да си бърше ръцете.

— Най-неочаквано получих подарък от сестра си — отвърна Корнилиъс, без да дава повече обяснения.

— Добре де, но вие, господин Барингтън, дори нямате книжка.

— Така си е. Затова ще ти кажа какво ще направя. Ще заменя автомобила за портрета на Даниъл.

— Не е честно, господин Барингтън. Платила съм за картината някакви си петдесет лири, колата сигурно струва много повече.

— В такъв случай ще се съгласиш от време на време да ме хвърляш до града.

— Това означава ли, че отново съм назначена на старата си работа?

— Да..., стига да се съгласиш да напуснеш новата.

— Нямам нова — въздъхна Полин. — Ден преди да започна, си намериха много по-млада прислужница.

Корнилиъс я прегърна, после се дръпна.

— Тогава те назначавам отново, при това с по-висока заплата.

— Както решите, господин Барингтън. В края на краищата работникът струва колкото каже господарят.

Корнилиъс успя да се сдържи и да не прихне.

— Това означава ли, че цялата покъщнина ще се върне в имението?

— Не, Полин, не означава. След смъртта на Мили къщата е прекалено голяма за мен. Жалко, че не съм го разбрал досега. Ще се изнеса и ще си потърся по-малко жилище.

— И на мен от доста години ми е на езика да ви го предложа — призна си икономката. Сетне се подвоуми. — А онзи симпатичен господин Винсънт ще продължи ли да идва в четвъртък на вечеря?

— Да, докато един от двамата не умре, това ти го гарантирам — подсмихна се Корнилиъс.

— Ще прощавате, господин Барингтън, но не мога цял ден да си бърбам с вас. Къщната работа край няма.

— Така си е — съгласи се Корнилиъс и побърза да излезе от кухнята.

Върна се в антрето, взе пакета и го отнесе в кабинета. Беше махнал само горната опаковка, когато иззвъня телефонът. Корнилиъс остави пратката, вдигна слушалката и чу гласа на Тимоти.

— Браво на теб, Тимоти, дойде все пак на търга. Признателен съм ти.

— Жалко само, чичо Корнилиъс, че не ми стигнаха парите да купя шаха.

— Ако майка ти и леля ти бяха проявили същата сдържаност...

— Нещо не разбирам, чичо.

— Карай, не е толкова важно. Та защо се обаждаш, млади момко?

— Явно си забравил, че ти обещах да дойда и да ти дочета романа, ако не си си го дочел сам, разбира се.

— Не, покрай разправиите напоследък съвсем ми изхвърча от главата. Защо не наминеш утре вечер, тъкмо ще хапнем заедно. И докато не си почнал да мърмориш, нека ти съобщя добрата новина — Полин се върна.

— Наистина прекрасна новина, чичо Корнилиъс. Добре тогава, ще се видим утре към осем.

— Чакам те — рече по-възрастният мъж. Затвори и отново се зае с почти разопакованата пратка. Но още преди да е махнал последната хартия, знаеше какво има вътре. Сърцето му заби по-бързо. Най-сетне Корнилиъс махна капака на тежкия дъсчен сандък и видя вътре трийсет и двете прелестни фигури от слонова кост. Имаше и бележка: „Искам поне малко да ти се отблагодаря за добротата, която си проявявал към мен през годините. Хю.“

Корнилиъс си спомни лицето на жената, минала покрай него в тръжната зала. Как не се беше сетил досега! Та това бе секретарката на брат му! За втори път беше сгрешил в преценката си.

— Ама че работа! — каза на глас. — Ако Хю беше продал шаха в „Сотби“, щеше да се разплати за масичката и щяха да му останат още толкова пари. Но както би се изразила Полин, важно е вниманието.

Вече пишеше благодарствено писмо на брат си, когато телефонът иззвъня отново. Беше Франк, както винаги непоклатим като скала, за да му съобщи за срещата си с Хю.

— Брат ти подписа нужните документи и както си поискал, дяловете са прехвърлени.

— Много си чевръст — отбеляза Корнилиъс.

— Още откакто ме инструктира миналата седмица, съм приготвил всички документи. И досега си най-припреният ми клиент. Да донеса ли в четвъртък вечер удостоверението за собственост?

— Не — отвърна Корнилиъс. — Днес следобед ще намина да си го взема. Стига, разбира се, Полин да е свободна, за да ме хвърли до града.

— Да не съм изтървал нещо? — попита, донейде озадачен, адвокатът.

— И да си изтървал, няма страшно. В четвъртък вечер ще ти разкажа всичко от игла до конец.

На другата вечер малко след осем Тимоти дойде в имението „Върбите“. Полин на мига го пришпори да бели картофи.

— Как са майка ти и баща ти? — попита Корнилиъс, колкото да провери какво знае момчето.

— Благодаря, чичо, добре са. Между другото, баща ми предложи да ме назначи управител на магазина. Започвам от началото на другия

месец.

— Честито — поздравя го Корнилиъс. — Радвам се. И кога ти го предложи?

— Миналата седмица — отвърна племенникът.

— Кой ден?

— Толкова ли е важно? — учуди се Тимоти.

— Би могло и да е важно — каза Корнилиъс без повече обяснения.

Известно време младежът мълча, сетне уточни:

— Точно така, в събота вечер, след като ти гостувах. — Подир кратко умуване добави: — Мама май не се зарадва особено. Мислех да ти пиша, после обаче реших да ти кажа лично, нали и бездруго щях да идвам за търга. Там обаче не беше удобно да те занимавам с тези неща.

— Значи ти е предложил работата преди търга?

— О, да — потвърди Тимоти. — Някъде седмица преди това.

Момчето още веднъж се взря изпитателно в чичо си, той обаче и този път не даде никакви обяснения.

Полин им донесе телешко печено, а момчето започна да излага плановете си за бъдещето на фирмата.

— Татко ще остане председател на управителния съвет, но обеща да не ми се бърка много-много. Ти, чичо Корнилиъс, вече притежаваш един процент от акциите на фирмата, защо не влезеш в управителния съвет?

Корнилиъс се изненада, после се зарадва, накрая обаче пак го налегнаха съмнения.

— Ако наистина реша да разширя дейността, твоят опит ще ми е много полезен — допълни племенникът.

— Съмнявам се баща ти да одобри, че си ме включил в управителния съвет — подсмихна се горчиво по-възрастният мъж.

— Не виждам защо да не одобри — възрази Тимоти. Нали той го предложи!

Корнилиъс мълча доста дълго. Не беше очаквал и след края на играта да продължи да научава нови и нови неща за участниците в нея.

— Май е време да се качим горе в спалнята и да разберем кой все пак е станал министър-председател — Саймън Кърслейк или Реймънд Гулд — подкани накрая.

Тимоти изчака чичо му да си сипе голям коняк и да запали пура — първата от месец, — и чак тогава зачете. Толкова се залиса, че не вдигна очи, докато не отгърна последната страница, където видя, че с лепенка за корицата е прихванат плик. Беше адресиран до „Господин Тимоти Барингтън“.

— Това пък какво е? — възкликна момчето. Корнилиъс щеше да му каже, ако не беше заспал.

Както всеки четвъртък вечер, на вратата се позвъни точно в осем. Когато Полин отвори, Франк ѝ връчи огромен букет.

— О, господин Барингтън ще се зарадва много! — възкликна жената. — Ще ги натопя в библиотеката.

— Не са за господин Барингтън — намигна ѝ адвокатът.

— Какво ви прихваща напоследък вас двамата! — рече Полин и заситни към кухнята.

Докато Франк омиташе втората чиния задушено по ирландски, Корнилиъс го предупреди, че сигурно вечерят за последен път в имение „Върбите“.

— Това означава ли, че си продал къщата? — вдигна очи адвокатът.

— Да. Тази сутрин подписахме договорите, но с условието да се изнеса незабавно. При такова щедро предложение нямам право да споря и да се пазаря.

— А намери ли си друга къща?

— Струва ми се, че открих идеалния дом. Ще изчакам да се уредят формалностите и веднага го купувам. Разчитам на теб да придвижиш възможно най-бързо документите — само това остава, да стоя дълго без покрив над главата.

— Не се безпокой, ще имам грижата — увери го Франк, — но междувременно защо не дойдеш при мен? Знам, че нямаш голям избор.

— Така си е: местното хотелче, Елизабет или Маргарет — ухили се Корнилиъс и вдигна чашата. — Благодаря за поканата. Приемам я.

— Но при едно условие! — предупреди Франк.

— И какво е то? — поинтересува се домакинята.

— Да дойде и Полин — нямам никакво намерение през свободното си време да ходя след теб и да ти разтребвам.

— Какво ще кажеш, Полин? — попита Корнилиъс, когато икономката се зае да раздига масата.

— Нямам нищо против да ви върша къщната работа, драги ми господа, но само един месец. В противен случай, господин Барингтън, няма да се изнесете оттам и до Второ пришествие.

— Обещавам, ще се постарая да придвижа бързо документите — намеси се Франк.

Корнилиъс се наведе съзаклятнически към него.

— Да ти призная, Полин ненавижда адвокатите, но към теб има слабост.

— Дори и да е така, господин Барингтън, няма да се колебая и ще ви напусна, ако до месец не се нанесете в новата къща.

— Послушай ме, не е зле да побързаш с капарото — рече Франк. — Свестни къщи под път и над път, но свестни икономки и със свещ да търсиш, трудно ще намериш.

— Не е ли време, господа, да се посветите на шаха?

— Да, време е — съгласи се Корнилиъс. — Но първо една наздравица.

— За кого? — поинтересува се адвокатът.

— За младия Тимоти — отвърна домакинят и вдигна чашата, — който от началото на другия месец става изпълнителен директор на фирма „Барингтън“ в Чъдли.

— Да пием тогава за Тимоти — възкликна Франк и също вдигна чашата.

— И знаеш ли, покани ме да вляза в управителния съвет — похвали се Корнилиъс.

— На теб ще ти бъде приятно, а младежът ще се възползва от твоя опит. И все пак това не обяснява защо му прехвърли всичките си акции, въпреки че той не успя да откупи на търга шаха.

— Точно заради това искам да направя така, че племенникът да поеме фирмата. За разлика от майка си и баща си, Тимоти не позволи сърцето да надделее над разума.

Франк кимна одобрително, а Корнилиъс изпи до дъно единствената чаша вино, която си разрешаваха преди партията шах.

— Смятам за свой дълг да те предупредя — рече домакинът, докато ставаше от масата, — че ме биеш три пъти поред по една-единствена причина: имах си грижи, не ми беше до шах. Сега обаче нещата се изясниха, вече няма да ти върви толкова.

— Ще видим — закани се Франк, докато крачеха по дългия коридор.

Поспряха за миг да се полюбуват на портрета на Даниъл.

— Как си го върна? — попита адвокатът.

— Спазарих се с Полин — смених кон за кокошка, но важното е, че накрая и двамата получихме това, което искахме.

— Ама как?... — подхвана гостът.

— Тя е дълга и широка, ще ти разкажа, след като те бия и седнем да си пием конячето.

Корнилиъс отвори вратата на библиотеката и пусна приятеля си да мине пред него, та да го държи под око и да види как ще реагира. Когато съгледа шахматната дъска с наредените по нея фигури, адвокатът, с непроницаемо лице, не реагира, само мина от другата страна на масичката, седна на обичайното си място и рече:

— Ако не ме лъже паметта, днес ти си с белите.

— Да, така е — отвърна домакинът, като се помъчи да прикрие раздразнението си. Премести пешката.

— Пак започваш с обичайния гамбит, както в доброто старо време. Май днес трябва да внимавам повече.

Играха близо час, без да обелват и дума, накрая Корнилиъс не издържа.

— Не ти ли е поне малко любопитно как съм си върнал шаха? — попита той.

— Не — каза Франк, все така вторачен в шахматната дъска. — Изобщо не ми е любопитно.

— И защо, дърт сухар такъв?

— Защото вече знам — рече адвокатът и премести офицера в другия край на дъската.

— Че откъде знаеш? — изненада се приятелят му и отговори на неговия ход, като върна назад коня, за да предпази царя.

Франк се подсмихна.

— Забравяш, че и Хю ми е клиент — поясни и премести топа два квадрата вдясно.

Корнилиъс също се засмя.

— Само като си помисля, че брат ми нямаше да е принуден да си жертва акциите, ако знаеше колко всъщност струва шахът.

Върна царицата на мястото ѝ.

— Да де, но той знаеше — вметна Франк, докато размишляваше върху последния ход на своя противник.

— Че откъде може да знае! Само ние с теб сме наясно с цената!

— Аз му казах — отговори простиичко адвокатът.

— Хубава работа! Защо? — вторачи се Корнилиъс в най-добрия си приятел.

— Защото само по този начин можех да разбера дали Хю и Елизабет са комбина.

— Защо тогава той не купи шаха на сутрешния търг?

— Именно защото не искаше Елизабет да узнава какво е намислил. Щом разбра, че Тимоти също се надява да купи шаха, за да ти го върне, реши да пасува.

— Но можеше да продължи да наддава, след като момчето се отказа.

— Не, не можеше. Както сигурно помниш, се беше съгласил да наддава за масичката в стил „Луи XIV“, а тя беше последната вещ в търга.

— Елизабет не успя да купи стенния часовник, можеше преспокойно да наддава за масата.

— Елизабет не ми е клиентка — отвърна адвокатът и премести царицата. — Снаха ти така и не разбра колко струва шахът. Хвана се на въдицата: повярва ти, че цената му е има-няма стотина лири, затова и Хю прати секретарката си на разпродажбата следобед — да наддава, докато вземе шаха.

— Понякога не забелязваш очевидни неща, макар че ще ти изободат очите — каза Корнилиъс и премести топа пет квадрата напред.

— Съгласен съм — подсмихна се Франк и след като премести царицата, му взе топа. Погледна противника си и оповести: — Мат.

ПИСМОТО

Всички гости бяха насядали около масата и закусваха, когато в стаята влезе Мюриъл Арбътнот, стиснала в ръка сутрешната поща. Извади от купчинката дълъг бял плик и го подаде на най-добрата си приятелка.

Върху лицето на Ана Клермонт се изписа изненада. Кой ли беше разбрал, че в края на седмицата е дошла да погостува на семейство Арбътнот? После видя познатия почерк и се усмихна на изобретателността на подателя. Надяваше се, че мъжът ѝ Робърт, който седеше в другия край на масата, нищо не е забелязал. С облекчение видя, че се е зачел във вестника.

Без да сваля очи от Робърт, Ана се опита да пхне палец в ъгълчето на плика, но точно тогава мъжът ѝ внезапно я погледна и се усмихна. Тя също му се усмихна, пусна плика върху коленете си, вдигна вилцата и си боцна от вече изстиналите гъби. Не се и опита да вдигне пак плика, докато мъжът ѝ не се скри зад вестника. Щом той се зачете в икономическите страници, Ана сложи плика отдясно на чинията, взе ножа за масло и го плъзна в подгънатото крайче. Зае се да отваря бавно плика. После върна ножа на място, при чинийката с маслото. Пак погледна към мъжа си, да провери дали още е скрит зад вестника. Четеше си мирно и кротко. Ана вдигна плика с лявата ръка, а с дясната извади предпазливо писмото. Сетне пусна плика в чантата си, оставена отстрани. Погледна познатата скъпа жълтеникава хартия за писма, сгъната на три. Стрелна за кой ли път с очи Робърт, който пак не се виждаше зад вестника, и разгъна двата листа с писмото.

На първия нямаше дата, нито адрес. „Драга ми, Титания!“. — Тя си спомни премиерата на „Съня“ в Стратфорд, последвана от първия път, когато преспаха. Две премиери за една вечер, както бе отбелязал той. — „Седя в спалнята, нашата спалня, и записвам тези мисли, броени мигове, след като ти си тръгна. Опитвам за трети път и все не намирам думи, с които да изразя чувствата си.“

Ана се усмихна. Сигурно не му е било никак лесно да си го признае, все пак именно с думи бе натрупал цяло състояние.

„Снощи ти бе самото възплъщение на всичко, което един мъж може да желае от своята любовница: възбуждаща, нежна, предизвикателна, дръзка и за миг на върховно щастие — последна мръсница. Мина повече от година, откакто се запознахме на вечерята у Селуинови в Норфък, и както често съм ти казвал, оная вечер ми се искаше много да дойдеш с мен у нас. Цяла нощ не мигнах, непрекъснато си представях как лежиш до онзи мухльо.“

Ана погледна през масата — Робърт беше стигнал последната страница на вестника.

„После се срещнахме случайно на оперния фестивал в Глайндборн, ала трябваше да минат още единайсет дни, докато мухльоето замина за Брюксел и ти му изневери за пръв път. Онази нощ ми се стори толкова кратка! Не си и представям какво е щял да си помисли мухльоето, ако те беше видял отнякъде, издокарана като камериерка. Сигурно щеше да отсъди, че винаги подреждаш всекидневната на авеню «Лонсдейл» по бяла прозрачна блуза, облечена на голо, по тясна черна кожена пола с цип отпред, с мрежести чорапи и високи токове, а също, да не забравяме, и с яркорозово червило.“

Ана отново вдигна очи — дали не се беше изчервила? Щом му беше харесало толкова много, сигурно нямаше да е зле веднага като се прибере от провинцията, пак да отскочи до магазините в Сохо.

Отново зачете писмото.

„Скъпа, в леглото си направо неотразима, но да ти призная, най-възбуждащо ми действат местата, които избираш по време на обедната почивка. Помня ги всичките до последното: задната седалка на моя мерцедес в подземния паркинг в Мейфеър; служебният асансьор в магазин «Хародс»; тоалетната на кафене «Каприс». Ала най-вълнуващо беше в тясната лежа на първия балкон в «Ковънт Гардън», по време на «Тристан и Изолда». Веднъж преди първия антракт и после втори път по време на последното действие — е, операта се проточи доста.“

Ана се изкиска и веднага пусна писмото върху скута си, понеже Робърт надзърна иззад вестника.

— Защо се смееш, скъпа? — попита той.

— Смея се на снимката на Джеймс Бонд, приземява се върху купола на Пантеона в Париж — отвърна жена му. Робърт я погледна озадачен. — На първата страница на вестника е.

— А, да — рече мъжът ѝ и също погледна снимката, но не се усмихна и продължи да си чете икономическите страници.

Ана вдигна писмото.

„Ако има нещо, което наистина да ме вбесява покрай това гостуване у Мюриъл и Реджи Арбътнот, е мисълта, че спиш в едно и също легло с мухльото. Опитвам се да си внуша, че Арбътнотови все пак са роднини на кралското семейство и вероятно са ви сложили в отделни стаи.“

Ана кимна — жалко, нямаше как да му каже, че е познал.

„Мухльото сигурно хърка по-оглушително и от свирката на кораба «Кралица Елизабет Втора» на влизане в пристанището на Саутхамптън. Представям си го как седи в другия край на масата. Сако от хариски туид^[1], сиви панталони, карирана риза, връзка с емблемата на Мерилебънския клуб по крикет^[2], каквато сто на сто е била модата някъде през 1966 година.“

Сега вече Ана не се сдържа и прихна. Добре, че Реджи Арбътнот я спаси, като се изправи в другия край на масата и възкликна:

— Я да поиграем тенис! Ако се вярва на прогнозата, ще спре да вали много преди обяд.

— Защо да не поиграем! — отвърна Ана и пак пхна писмото под масата.

— Какво ще кажеш, Робърт? — попита Реджи.

Ана загледа как мъжът ѝ сгъва вестника, слага го отпред на масата и клати глава. „Майко мила! — помисли си тя. — Наистина е в туидено сако и вратовръзка с емблемата на Мерилебънския клуб.“

— На драго сърце, но за жалост имам да провеждам няколко телефонни разговора — отвърна Робърт.

— В събота сутринта? — ахна Мюриъл, която бе отишла при бюфета и отново си пълнеше чинията.

— Какво да се прави! — отвърна Робърт. — Престъпниците нямат петдневна, четиридесетчасова работна седмица и очакват от адвокатите си същото.

Ана не се засмя. Така де, вече седем години всяка събота бе слушала само това.

Робърт стана от масата, погледна жена си и каза:

— Ако ти трябва, скъпа, ще бъда в стаята.

Ана кимна и изчака мъжът ѝ да излезе от трапезарията.

Тъкмо да продължи да си чете писмото, когато забеляза, че Робърт си е забравил очилата на масата. Реши да му ги занесе веднага щом закуси. Сложи писмото пред себе си на масата и отгърна втория лист.

„Нека ти кажа какво съм намислил за съботата и неделята, когато мухльото ще отиде на онова съвещание в Лийдс, а ние с теб ще си отпразнуваме годишнината. Наех стая отново в «Лайгън Армс», където прекарахме първата си нощ заедно. Този път купих билети за «Добрият край». Но смятам да променим обстановката, щом се върнем от Стратфорд и се усамотим в нашата стая в Бродуей. Искам да ме вържеш за таблата на леглото и да застанеш над мен, издокарана с униформа на сержант от полицията: палка, свирка, белезници, пристегнатата тясна черна куртка със сребърни копчета отпред, които ще разкопчаеш бавно, за да се види черния сутиен отдолу. И, скъпа, не ме пускай, докато не те накарам да крещиш с цяло гърло от удоволствие, както онзи път в подземния гараж в Мейфеър.

Дотогава, с обич: твой Оберон.“

Ана вдигна глава и се усмихна — откъде ли щеше да намери полицейска униформа! Тъкмо се канеше да се върне на първата страница и да прочете още веднъж писмото, когато забеляза слепописа.

„П.П. Какво ли прави точно сега мухльото?“

Тя отново вдигна глава и забеляза, че очилата на Робърт вече не са на масата.

— Кой негодник си е позволил да пише подобно възмутително писмо на омъжена жена? — подвикна Робърт и си намести очилата.

Ана се извърна и ужасена, съгледа отзад мъжа си, който се беше втренчил в писмото — по челото му бяха избили ситни капчици пот.

— Не питай мен — отвърна спокойно тя. Точно в тоя миг до нея застана Мюриъл, понесла тенис ракетата в ръка. Ана сгъна писмото, подаде го на най-добрата си приятелка, намигна ѝ и каза:

— Прекрасно е, скъпа, дано само не го намери Реджи.

[1] Висококачествен туид, ръчна изработка; произвежда се на остров Харис (Хебридските острови). ↑

[2] Един от най-известните лондонски клубове по крикет, в който са разработени правилата на играта и се внасят промените в тях. ↑

МЕЖДУ КАПКИТЕ

Кени Мърчант^[1] (това не беше истинското му име, макар че при Кени малко неща бяха истински) бе избрал универсалния магазин „Хародс“, в спокойна понеделнишка сутрин, за мястото, където да осъществи първата част от своя удар.

Беше облечен с раиран костюм, бяла риза и гвардейска вратовръзка. Малцина сред посетителите в магазина имаха представа какво е гвардейска вратовръзка, Кени обаче беше сигурен, че продавачът, когото си е набелязал, начаса ще разпознае пурпурните и тъмносините ивици.

Отвори му портиер, служил навремето в Колдстриймския гвардейски полк: още щом го зърна, му изкозирува. Същият портиер изобщо не му беше козирувал предната седмица, когато Кени честичко се беше отбивал в магазина — тогава обаче той бе облечен в лъснат износен костюм и риза с разкопчана яка и носеше тъмни очила. Предната седмица бе идвал колкото да поразузнае, докато днес предвиждаше да го арестуват.

През „Хародс“ на седмица минават над стотина хиляди души и единственото що-годе спокойно време в магазина е някъде от десет до единайсет в понеделник сутрин. Кени познаваше на пръсти огромния магазин, точно както футболният запаленко знае открай докрай статистиката за любимия си отбор. Знаеше къде точно са сложени всички камери и от трийсет крачки можеше да познае хората от охраната. Знаеше дори как се казва продавачът, който тази сутрин щеше да го обслужва, макар и господин Паркър да нямаше и представа, че е избран за мъничко винтче в добре смазаната машина на Кени.

Когато оная сутрин той се появи на щанда за бижута, господин Паркър тъкмо обясняваше на младичък стажант как да подреди витрината.

— Добро утро, господине — поздрави продавачът първия клиент за деня. — Какво обичате?

— Търся копчета за ръкавели — обясни Кени отсечено, точно като гвардейски офицер.

— Разбира се, господине — рече господин Паркър. На Кени му беше забавно, че се държат с него толкова почтително само заради някаква си гвардейска вратовръзка, която предния ден бе купил на щанда за мъжко облекло за дваисет и три лири стерлинги.

— Какви точно копчета предпочитате? — попита продавачът.

— Нека са сребърни.

— Веднага, господине! — възкликна Паркър и се запретна да реди по щанда няколко кутийки със сребърни копчета за ръкавели.

Предната събота следобед Кени вече си бе избрал едни.

— Ами тези? — посочи той към най-горната поличка. — Продавачът се обърна, Кени провери накъде е насочена охранителната камера и направи крачка вдясно — да е сигурен, че ще го видят по-добре. Докато господин Паркър се пресягаше към лавицата, Кени грабна от щанда копчетата, които си беше избрал, и ги пхна в джоба на самото си. Видя с крайчеца на окото как един от охраната тръгва бързо към него и пътем съобщава нещо по радиостанцията.

— Извинявайте, господине — каза той на Кени и го докосна по лакътя. — Бихте ли дошли с мен?

— Но защо? — кресна уж раздражено Кени, точно когато от другата посока към него се завтече втори човек от охраната.

— По-разумно е да дойдете с нас, да се разберем насаме — посъветва го другият и го стисна вече по-силно за ръката.

— Никога през живота не са ме обиждали така — подвижна с цяло гърло Кени. Извади от джоба си копчетата, сложи ги на щанда и добави: — Смятах да ги платя.

Човекът от охраната взе копчетата. За негова изненада ядосаният клиент го придружи, без да гъкне, в служебното помещение.

Влязоха в тясна стаичка със зелени стени и казаха на Кени да седне от другата страна на бюрото. Единият мъж от охраната се върна на партера, а вторият остана да пази пред вратата. Кени знаеше, че всеки ден за кражби в „Хародс“ са задържани средно по четирийсет и двама души, от които над деветдесет на сто са изправяни пред съд.

След малко вратата се отвори и в помещението влезе висок слаб мъж с уморено лице. Седна от другата страна на бюрото, погледна Кени, издърпа едно от чекмеджетата и извади отвътре зелен формуляр.

- Име? — попита непознатият.
- Кени Мърчант — отвърна без колебание Кени.
- Адрес?
- Сейнт Люк Роуд, номер четирийсет и две, Пътни.
- Занятие?
- Безработен.

Още няколко минути Кени отговаряше прилежно на въпросите на върлинегия. Щом стигна до последния въпрос, следователят се взря в сребърните копчета за ръкавели и попълни най-долния ред: „цена — деветдесет лири стерлинги“. Кени знаеше прекрасно какво означава тази сума.

Следователят обърна формуляра, та задържаният да го подпише, което, за изумление на високия мъж, Кени направи със замах.

После човекът от охраната го отведе в съседната стая, където той чака близо час. Пазачът се учуди, че арестуваният не го подпитва какво следва оттук нататък. Всички останали питаха. Но Кени знаеше прекрасно какво ще се случи, макар че никога досега не го бяха обвинявали в кражба от магазин.

След около час дойдоха и полицаите, които го откараха заедно с още петима в кабинета на съдията от полицейския съд на Хорсфери Роуд. Последва още едно дълго чакане, докато накрая изправиха Кени пред съдията. Той му прочете обвинението и Кени се призна за виновен. Тъй като копчетата за ръкавели струваха под сто лири, Кени знаеше, че по-вероятно ще го глобят, отколкото да го пратят в затвора, и зачака търпеливо съдията да му зададе същия въпрос, който Кени бе чувал многократно предната седмица, докато бе седял в дъното на съдебната зала.

— Има ли още нещо, което да взема предвид, преди да прочета присъдата?

— Да, господин съдия — отвърна Кени. — Миналата седмица откраднах от универсален магазин „Селфриджис“ часовник. Оттогава ми тежи на съвестта и искам да го върна — озари той с усмивка съдията.

Мъжът кимна, погледна адреса на обвиняемия, записан във формуляра пред него, и се разпореди някой от полицията да придружи господин Мърчант до тях и да изведе откраднатата стока. Съдията явно понечи дори да поздрави осъдения престъпник за проявената

гражданска доблест: и той като господин Паркър, мъжа от охраната и следователя не знаеше, че е просто поредното винтче от по-голяма машина.

Кени бе откаран у тях в Пътни от младичък полицаи, който му каза, че е на работа в участъка едва от няколко седмици. „В такъв случай те чака изненада“ — рече си Кени, после отключи входната врата и покани младока вътре.

— Майко мила! — ахна полицаят още щом влезе в хола.

Завъртя се, изхвърча като тапа от жилището и тутакси се свърза по радиостанцията с шефа си в участъка. След броени минути пред дома на Кени на Сейнт Люк Роуд спряха две патрулни коли. Главен инспектор Травис нахълта през отворената врата и завари Кени в антрето — държеше откраднатия часовник.

— Зарежи го часовника — сопна се главният инспектор. — Я да чуем какво ще кажеш за това тук? — показва той с широк замах хола.

— Всичко си е мое — възкликна Кени. — Единственото, за което признавам, че съм го откраднал, и което сега ви връщам, е часовникът. „Таймекс“, цена четирийсет и четири лири, задигнат от „Селфриджис“.

— Какви игрички ми разиграваш, бе, човек! — подвижна Травис.

— Нямам представа за какво ми говорите — отвърна ни лук ял, ни лук мирисал, Кени.

— Знаеш много добре — тросна се главният инспектор. — Тук е бъкано от скъпи бижута, картини, objets d'art^[2] антични мебели — които струват към 300 000 лири стерлинги, беше му на устата на Кени — и мен ако питаш, нищо от тях не е твое.

— Трябва да го докажете, господин главен инспектор, защото, не го ли сторите, по закон всичко тук ми принадлежи. И тогава вече ще мога да правя с него каквото реша.

Главният инспектор се свъси, каза на Кени какви са му правата и го задържа за кражба.

Този път Кени вече се яви пред истински съдия в Олд Бейли. Беше облечен като за случая: раиран костюм, бяла риза и гвардейска вратовръзка. Бе обвинен в кражбата на вещи на стойност дваисет и четири хиляди лири стерлинги. От полицията бяха направили пълен опис на всичко, което намериха в жилището, и следващата половина година се мъчиха как ли не да открият собствениците на несметните съкровища. Но въпреки обявите във всички високо тиражни вестници,

въпреки че стигнаха дотам да показват няколко пъти откраднатите вещи по публицистичното телевизионно предаване „Страж на обществото“ и ги изложиха в полицията, та всеки да може да ги огледа, никой така и не потърси над осемдесет на сто от откраднатото.

Главен инспектор Травис опита да се спазари с Кени с обещанието, че щял да му издейства по-лека присъда, ако съдейства на разследването и доброволно съобщи на кого принадлежат вещите.

— Всичките са си мои — повтаряше като навит Кени.

— Щом се инатиш, хич и не очаквай да ти помагаме — ядоса се главният инспектор.

Кени не бе и очаквал Травис да му помага. Това изобщо не влизаше в първоначалните му намерения. Винаги бе смятал, че тръгнеш ли да се скъпиш за адвокат, накрая ще ти излезе през носа. Затова и когато той се изправи пред съда, го защитаваше не друг, а нашумяла юридическа кантора и по-точно: мазен тип на име Ардън Дювийн, кралски адвокат, който си извърънка хонорар от баснословните десет хиляди лири стерлинги.

Кени се призна за виновен — знаеше прекрасно, че когато бъдат призовани да свидетелстват, ония от полицията няма да са в състояние да приведат като доказателство никоя от вещите, които са останали непотърсени и заради това по закон принадлежат на него. Всъщност ченгетата вече му бяха върнали от немай-къде нещата, за които така и не бяха успели да докажат, че са откраднати, и Кени на бърза ръка ги бе спазарил с един търговец на стока втора употреба за една трета от цената — много повече от едната десета, която преди половин година му бе предложил някакъв прекупвач на крадени вещи.

Кралският адвокат господин Дювийн изтъкна пред съдията, че това не само е първото закононарушение на неговия клиент, но и че обвиняемият сам е поканил полицаите да дойдат с него в дома му, съзнавайки прекрасно, че там ще намерят откраднатите вещи и ще го задържат. Нима можело да има по-красноречиво доказателство, че той се покаявал и съжалявал горчиво за стореното! По-нататък Дювийн подчерта, че господин Мърчант бил служил цели девет години във въоръжените сили и след дейно участие в операцията в Персийския залив е бил демобилизиран с почести, после обаче така и не успял да свикне с живота на цивилен. Не че според господин Дювийн това оправдавало поведението на неговия клиент, той обаче искал съдът да

знае, че господин Мърчант се е зарекъл никога повече да не извършва подобно престъпление, и затова молел съдията да му наложи по-лека присъда.

Свел глава, Кени стоеше на подсъдимата скамейка.

Съдията му дръпна една лекция колко тежко било извършеното от него престъпление, но добави, че е взел под внимание всички смекчаващи вината обстоятелства и затова е решил да го осъди на две години затвор.

Кени му благодари и го увери, че никога повече няма да се явява пред него. Знаеше, че за следващото престъпление, което е замислил, няма как да го осъдят на затвор.

Главен инспектор Травис изпроводи с поглед Кени, докато го извеждаха от съдебната зала, сетне се обърна към прокурора и попита:

— Колко според теб спечели негодникът му с негодник от това, че се придържаше към буквата на закона?

— Най-малко стотина хилядарки — отвърна другият мъж.

— Повече, отколкото ще изкарам, ако цял живот работя в полицията — подметна жлъчно главният инспектор, после изръси цял порой от думички, които никой от присъстващите не би дръзнал да повтори пред жена си на вечеря.

Прокурорът не бе далеч от истината. В началото на седмицата Кени беше внесъл в Банката на Хонконг и Шанхай чек за осемдесет и шест хиляди лири стерлинги. Онова, което главният инспектор нямаше откъде да знае, бе, че Кени е осъществил едва половината от своя план и сега, след като бе превел парите, беше готов да си подсигури сладък живот чак до дълбоки старини. Преди да го отведат в затвора, той помолил за още нещо адвоката.

В затвора „Форд Оупън“ не си губеше времето залудо. Всеки свободен миг посвещаваше на това да изучава различните проектозаконови, обсъждани в Камарата на общините. Прегледа набързо няколко Зелени книги^[3], после още толкова Бели книги^[4] и законопроекти за здравеопазването, образованието и социалните служби, докато накрая не се натъкна на Проектозакон за печатните издания — него се запретна да проучва член по член, досущ депутат при първо четене. Проследи какви поправки към законопроекта е

одобрила Камарата на общините. Когато през 1992 година законът беше приет, Кени поиска нова среща със своя адвокат. Той изслуша внимателно въпросите му и тъй като не се чувстваше достатъчно подготвен, си призна, че ще се наложи да потърси мнението на по-вещ специалист.

— Незабавно ще се свържа с господин Дювийн — обеща мъжът.

Докато чакаше становището на кралския адвокат, Кени поиска да му предоставят по една бройка от всички икономически списания, излизащи в Обединеното кралство.

Адвокатът се помъчи да не показва изумлението си, точно както го бе прикрил, когато Кени го помоли да му изнамери отнякъде всички проектозаконови, разглеждани напоследък в Камарата на общините. През следващите няколко седмици в затвора пристигнаха цели камари списания и всеки свободен миг Кени не правеше друго, освен да изрязва всички реклами, появявали се в три или повече издания.

Точно година след като го осъдиха, Кени бе пуснат от затвора — за примерно поведение. Така си излежа само половината присъда и излезе на свобода с огромен плик от амбалажна хартия, натъпкан с три хиляди изрезки на реклами и с писменото становище на Дювийн за член 9, алинея 6, буква „а“ от Закона за печатните издания, приет през 1992 година. Седмица по-късно се качи на самолета за Хонконг.

От хонконгската полиция съобщиха на главен инспектор Травис, че господин Мърчант бил отседнал в малко хотелче: по цял ден обикалял печатниците и търсел къде най-изгодно да отпечата списание с името „Предприемач. О. К.^[5]“, а също откъде да купи най-евтино луксозни листове и пликове за писма. Не след дълго научиха, че списанието щяло да съдържа няколко материала, посветени на финансите и акциите, но че страниците му щели да бъдат запълнени главно с малки обяви и реклами. Полицаяте от Хонконг си признаха, че са били озадачени, когато са разбрали какъв тираж е поръчал Кени в печатницата.

— И какъв? — поинтересува се главен инспектор Травис.

— Деветдесет и девет бройки, моля ви се.

— Деветдесет и девет бройки ли? А, тук има нещо гнило — възкликна начаса Травис.

Беше още по-озадачен, когато научи, че вече имало месечно списание „Предприемач“ с тираж цели десет хиляди.

След това от хонконгската полиция съобщиха, че Кени бил поръчал две хиляди и петстотин листа луксозна хартия за писма и две хиляди и петстотин плика.

— Какво ли пак крои? — попита Травис.

Никой в Хонконг и Лондон не можеше да даде убедителен отговор. След три седмици от хонконгската полиция предадоха, че господин Мърчант е бил забелязан в една от местните пощи — бил изпратил две хиляди и четиристотин писма с адреси из цялото Обединено кралство.

На другата седмица Кени се върна със самолет в Лондон. Макар Травис да държеше Кени под око, младичкият полицай, пратен да го следи, така и не успя да надуши нищо подозрително, освен че местният раздавач му бил докладвал как господин Мърчант получавал по около двайсет и пет писма на ден и че някъде по обед той като по часовник ходел в клона на банка „Лойдс“ на Кингс Роуд и внасял по няколко чека за суми от двеста до две хиляди лири стерлинги. Полицаят се въздържа да съобщи, че всеки ден, преди да влезе в банката, Кени му маха с ръка.

След половин година потокът от писма почти беше секнал и Кени се отбиваше само от дъжд на вятър в банката. Единствената нова информация, която младият полицай предаде на главен инспектор Травис, бе, че господин Мърчант се е изнесъл от тясното си жилище на Сейнт Люк Роуд в Пътни и се е преместил във великолепно четириетажна къща на Честър Скуеър в Югозападен Лондон. Тъкмо когато Травис насочи вниманието си към по-неотложни случаи, Кени отново отпраши към Хонконг.

— Кажи-речи, точно след една година — беше единственото, което отбеляза главният инспектор.

От хонконгската полиция му съобщиха, че Кени правел горедолу същото, както и предната година, с тази разлика, че сега бил отседнал в апартамент в скъпия хотел „Мандарин“. Бил избрал същата печатница, чийто собственик потвърдил, че клиентът отново е поръчал да му отпечата списание „Предприемач. О. К.“. Във втория брой били поместени няколко нови статии, ала този път рекламите и обявите в него били едва хиляда деветстотин седемдесет и една.

— Какъв е тиражът? — поинтересува се главният инспектор.

— Същият, както предния път — гласеше отговорът. — Деветдесет и девет бройки. С тази разлика обаче, че сега е поръчал само две хиляди листа луксозна хартия и две хиляди плика за писма.

— Какво ли крои? — повтори главният инспектор.

Не получи отговор.

След като списанието излезе от печат, Кени се върна в местната поща и разпрати хиляда деветстотин седемдесет и едно писма, а после се качи на самолета на „Бритиш Еървейс“ — този път в първа класа, и замина за Лондон.

Травис си знаеше, че Кени сто на сто нарушава някъде закона, ала не разполагаше нито с хора, нито със средства, за да разбере къде. И Кени сигурно щеше да дои до Второ пришествие тази крава, ако върху писалището на главния инспектор не пристигна жалба от едно от водещите търговски дружества с котировки на фондовата борса. Някой си господин Кокс, финансов директор на фирмата, се оплакваше, че бил получил фактура за петстотин лири стерлинги срещу реклама, която никога не били поръчвали. Главният инспектор посети господин Кокс в кабинета му в лондонското Сити. След дълъг разговор Кокс склони да помогне на полицията и да подаде съдебен иск.

Държавата се мота близо половин година, докато разследва делото и го прати в прокуратурата. Там се мотаха почти още толкова, но след като съставиха обвинителния акт, главният инспектор начаса се вдигна и отиде право на Честър Скуеър, където собственооръчно задържа Кени по обвинение в измама.

На другата сутрин господин Дювийн се яви пред съда с твърдението, че подсъдимият е примерен гражданин. Съдията пусна Кени под гаранция, ала му поиска паспорта — изземвал го.

— Ама, разбира се, ще го предам — каза Кени на адвоката. — И бездруго до месец-два няма да ми трябва.

След месец и половина в Олд Бейли започна гледането на делото — и този път защитник на Кени беше господин Дювийн. Кени се изправи на подсъдимата скамейка, а един от приставите прочете на глас седемте обвинения в измама. Кени не се призна за виновен по нито едно от тях. Прокурорът прочете обвинението, но както в повечето свързани с финансите дела, съдебните заседатели явно не се и опитаха да вникнат в подробностите. Кени се примири, че дванайсетимата достойни поданици на държавата ще решат по съвест

на кого да вярват: на него или на господин Кокс, понеже не можеше и да се надява те да схванат нещичко от тънкостите в Закона за печатните издания, приет през 1992 година.

Когато на третия ден господин Кокс се закле пред съда, Кени си каза, че финансовият директор е от хората, на които ще повериш и последното си пени. Дори му мина през ума дали да не вложи малко пари в търговското му дружество.

Прокурорът Матю Джарвис, и той именит юрист, зададе внимателно на господин Кокс поредица въпроси, целящи само едно — да покажат, че той е безспорно почтен човек, почувствал, че е негов дълг да се постарее злостната измама, извършена от обвиняемия, да бъде заклейна веднъж завинаги.

Господин Дювийн се изправи, за да го разпита.

— Нека в началото ви попитам, господин Кокс, виждали ли сте въпросната реклама?

Кокс го изгледа с разбираемо негодувание.

— То се знае, че съм я виждал — отговори той.

— А като качество тя отговаря ли на изискванията на вашата фирма?

— Да, но...

— Тук няма „но“, господин Кокс. Като качество рекламата или отговаря, или не отговаря на изискванията ви.

— Добре де, отговаря — изсъска през зъби господин Кокс.

— А фирмата ви плати ли все пак рекламата?

— Не, разбира се — каза мъжът. — Един мой подчинен се усъмнил във фактурата и веднага ми обърна внимание.

— Похвално! Браво на него! — рече Дювийн. — И същият подчинен ли е забелязал текста върху фактурата, който уточнява при какви условия тя следва да бъде платена?

— Не, аз го видях — отвърна господин Кокс и погледна със самодоволна усмивка към съдебните заседатели.

— Наистина възхитителна бдителност, господин Кокс. А помните ли дума по дума текста върху фактурата?

— Струва ми се, че го помня — потвърди човекът. Поколеба се, но след миг каза: — „Ако не сте доволни от продукта, не сте длъжни да плащате фактурата.“

— Така значи, „не сте длъжни да плащате фактурата“ — повтори Дювийн.

— Да — потвърди Кокс. — Точно това пишеше.

— И вие не я платихте, нали?

— Не, не я платих.

— Разрешете да обобщя, господин Кокс. Получили сте безплатна реклама, поместена в списанието на моя подзащитен, и тя е с качество, което фирмата ви е щяла да одобри, ако рекламата се бе появила в което и да е друго периодично издание. Нали така?

— Да, но... — подхвана пак господин Кокс.

— Нямам повече въпроси, господин съдия.

Дювийн се бе въздържал да спомене клиентите, които си бяха платили за рекламите, понеже никой от тях не пожела да се яви пред съда — да не би да си навреди на репутацията. Кени знаеше, че адвокатът му е направил за смях основния свидетел на обвинението, ала Дювийн го беше предупредил, че Джарвис ще се опита да стори същото и с него още в мига, в който той започне да дава показания.

Съдията обяви обедна почивка. На Кени не му беше до обеда и почивки — за кой ли път той седна да прегледа Закона за печатните издания.

Когато съдът възобнови заседанието, господин Дювийн уведоми съдията, че ще призове единствено своя клиент. Кени се изправи — беше облечен в тъмносин костюм, бяла риза и гвардейска вратовръзка. Господин Дювийн взе да го разпитва надълго и нашироко за времето, което е прекарал във въоръжените сили, и как в Персийския залив е служил вярно на своето отечество. Сетне го преведе набързо през доказателствата. Когато защитникът на обвиняемия седна на мястото си, съдебните заседатели не се и съмняваха, че Кени е предприемач с непоклитими нравствени устои.

Господин Матю Джарвис се изправи бавно и много театрално се зае да подрежда бумагите пред себе си — мина доста време, докато зададе първия си въпрос.

— Господин Мърчант, разрешете в началото да ви попитам за въпросното периодично издание — „Предприемач. О. К.“. Защо сте решили да му сложите точно такова име?

— Защото то олицетворява всичко, в което вярвам.

— Не се и съмнявам, господин Мърчант, но не сте ли се опитали да подведете евентуалните рекламодатели — те са могли да решат, че става дума за списание „Предприемач“, което от години се ползва с добро име и се радва на високи тиражи? Дали всъщност не сте целели тъкмо това?

— Точно колкото списание „Жена“ може да се сбърка със „Съвременна жена“ или „Дом и градина“ — с „Къщи и градини“ — отвърна Кени.

— Да, но всички списания, които току-що изредихте, имат огромен тираж. Колко е тиражът на вашия „Предприемач. О. К.“?

— Деветдесет и девет бройки — уточни обвиняемият.

— Виж ти, само деветдесет и девет! Надали ще оглави списъка на бестселърите. Бъдете така любезен, обяснете на съда защо сте се спрели точно на такъв тираж?

— Защото бройките са по-малко от сто, а според Закона от 1992 година за печатно издание се смята само изданието, излязло в тираж най-малко сто бройки. Член 2, алинея 11.

— Дори и да е така, господин Мърчант, това ме кара да смятам — натърти господин Джарвис, — че наистина е възмутително да очаквате от клиентите да ви платят петстотин лири стерлинги за реклама, която не са поръчвали, но която въпреки това се е появила в списанието ви.

— Може и да е възмутително, но не и престъпно — усмихна се с подкупваща усмивка Кени.

— Разрешете да продължа нататък, господин Мърчант. Вероятно ще обясните на съда от какво сте се ръководели, когато сте определяли цената на рекламата за отделните фирми.

— Постарах се да разбера до какви суми може да харчи счетоводството, без да иска разрешение от шефовете.

— И с каква измама си послужихте, за да се доберете до тези сведения?

— Обаждах се по телефона в счетоводството и търсех касиера.

Съдебната зала се огласи от смях. Съдията се прокашля театрално и помоли за тишина.

— И само въз основа на това сте определяли размера на сумата?

— Е, не съвсем. Все пак си имах и тарифа. Цените се колебаеха от две хиляди лири стерлинги за цяла страница в цвят до двеста лири

за черно-бяла обява върху четвъртинка от страницата. Според мен не може да не се съгласите, че цените ми са конкурентни — при всички положения са малко под средните за страната.

— То оставаше при вашите тиражи да не са под средните! — тросна се господин Джарвис.

— Знам и по-тежки случаи.

— Защо не дадете на съда някой пример? — подсмихна се прокурорът, сигурен, че обвиняемият се е хванал в капана.

— Консервативната партия.

— Нещо не разбирам, господин Мърчант.

— Всяка година Консервативната партия дава прием в „Гроувнър Хаус“^[6]. Продават към петстотин програми и взимат по пет хиляди лири стерлинги за цветна реклама на цяла страница.

— Но поне предоставят на рекламодателите възможността да откажат да плащат по толкова висока тарифа.

— Че и аз им предоставям тази възможност! — възкликна Кени.

— И така, признавате ли, че е противозаконно да разпращате фактури на фирми, които ако не друго, то най-малкото не са виждали продукта?

— В Обединеното кралство, дори в Европа може да е противозаконно — натърти Кени. — Този закон обаче се обезсилва, ако списанието е отпечатано в британската колония Хонконг и фактурите са издадени и разпратени оттам.

Господин Джарвис започна да прехвърля листовите пред себе си.

— Нека ви улесня — поправка 9, член 4, одобрена от Камарата на лордовете — притече му се на помощ Кени.

— Но лордовете едва ли са имали предвид точно това, когато са внесли поправката — сопна се прокурорът, след като най-сетне откри съответния член.

— Аз, господин Джарвис, не умея да чета мисли — подметна обвиняемият, — затова не знам какво са имали предвид лордовете. Единственото, което ме интересува, е да спазвам буквата на закона.

— Да де, но сте нарушили закона, като сте получавали пари в Англия, но не сте ги декларирали пред данъчните служби.

— Случаят е по-различен, господин Джарвис. „Предприемач. О. К.“ се издава от дъщерна фирма, компанията майка е регистрирана в

Хонконг. По закон дъщерните фирми в британските колонии могат да получават приходите в страната, където изданието се разпространява.

— Но вие, господин Мърчант, не сте и опитали да разпространявате списанието.

— Британската библиотека и други водещи учреждения са получавали надлежно екземпляр от „Предприемач. О. К.“, както се изисква в член 19 на закона.

— Дори и да е така, господин Мърчант, няма как да си затворим очите, че сте мамили фирмите с цел облагодетелстване.

— Няма такова нещо — на фактурата пише черно на бяло, че ако не е доволен от продукта, клиентът е в правото си да не го плаща.

— Да де, но текстът е толкова ситен, че трудно ще го разчетеш и с лупа.

— Справете се със закона, господин Джарвис, както направих аз. Там никъде не пише какъв точно трябва да е размерът на буквите.

— Ами цветът?

— Какво цветът? — възкликна уж учуден Кени.

— Точно така, господин Мърчант, цветът! Фактурите ви са отпечатани на тъмносива хартия, а буквите са светлосиви.

— Такива са цветовете на запазената марка на търговското ни дружество, господин Джарвис, както ще ви каже всеки, видял корицата на списанието. Пък и в закона не е упоменато изрично какъв да е цветът на фактурите.

— Ух! — изпъшка прокурорът. — Затова пък в закона има член, където се казва недвусмислено, че надписът трябва да е на видно място. Член 3, алинея 14.

— Точно така, господин Джарвис.

— Нима смятате, че задната корица на списанието може да се опише като видно място?

— Че защо да не може! — натърти Кени. — В края на краищата отзад няма нищо друго освен този надпис. Както виждате, опитвам се да спазвам и духа на закона.

— Добре, тогава и аз ще го спазвам — подвижна ядно прокурорът. — След като едно или друго търговско дружество си е платило като поп за рекламата в „Предприемач. О. К.“, не е ли редно да получи и екземпляр от списанието?

— Само ако го изиска — член 42, алинея 9.

— И колко фирми са изискали екземпляр от „Предприемач. О. К.“?

— Миналата година сто и седем. Тази броят им падна до деветдесет и една.

— И всички ли си получиха екземпляра?

— Не. За беда миналата година не успяхме да удовлетворим заявките, затова пък тази година екземпляр получиха всички.

— Значи все пак сте нарушили закона.

— Да, но само защото нямах възможност да отпечатам сто бройки, вече ви изложих причината.

Господин Джарвис замълча, та съдията да си довърши записките.

— Нека ви посоча, уважаеми господин съдия, че това е указано в член 84, алинея 6.

Съдията кимна.

— И накрая, господин Мърчант, разрешете да ви върна към нещо, което за съжаление така и не обяснихте на своя защитник, докато той ви разпитваше.

Кени се хвана отстрани за банката.

— Миналата година сте разпратили две хиляди и четиристотин фактури. Колко търговски дружества ги платиха?

— Някъде около четирийсет и пет на сто.

— Колко, господин Мърчант?

— Хиляда сто и трийсет — призна си Кени.

— А тази година сте разпратили едва хиляда и деветстотин фактури. Мога ли да попитам защо петстотин търговски дружества са били лишени от тях?

— Реших да не искам пари от фирмите, които обявиха, че годишните им резултати не са добри, и не изплатиха дивиденди на акционерите.

— Повече от похвално, сигурен съм. А колко все пак си платиха пълната сума?

— Хиляда и деветдесет — уточни подсъдимият.

Известно време господин Джарвис гледа вторачено съдебните заседатели и чак тогава попита:

— И каква печалба имате през първата година?

В съдебната зала цареше тишина, както всъщност и през всичките осем дни, докато се гледаше делото.

— Милион четиристотин и дванайсет хиляди — отговори Кени след дълго умуване.

— А тази година? — попита едва чуто господин Джарвис.

— Приходите понамаляха, но какво да се прави, рецесия!

— Колко? — повтори гневно прокурорът.

— Малко над милион и двеста хиляди лири стерлинги.

— Нямам повече въпроси, уважаеми господин съдия.

Преди заседанието да се закрие, и защитникът, и прокурорът дръпнаха сърцераздирателни речи. Кени обаче усещаше, че съдебните заседатели ще изчакат да чуят на другия ден становището на съдията и чак тогава ще произнесат присъдата.

Съдията — господин Торнтън, посвети доста време на това да изложи по същество случая. Наблегна, че е негов дълг да разтълкува на съдебните заседатели закона, приложен към конкретния случай.

— Очевидно пред нас стои човек, изучил най-прилежно буквата на закона. И това е негово право, понеже парламентаристите пишат законите, а на съдилищата не им е работа да се опитват да разберат какво точно са имали предвид те. Ето защо съм длъжен да ви кажа, че към господин Мърчант са отправени седем обвинения, по шест от които следва да ви препоръчам да издадете присъда невинен, защото той не е нарушил закона. Колкото до седмото обвинение: че не е предоставил екземпляри от своето списание „Предприемач. О. К.“ на клиентите, които са си платили рекламата и после са изискали брой на изданието, самият господин Мърчант призна, че в някои случаи е пропуснал да го направи. Господа съдебни заседатели, вероятно съзнавате, че в този случай той определено е нарушил закона, макар че година по-късно е поправил грешката. Подозирам обаче, че го е сторил просто защото броят на изисканите екземпляри е бил под сто. Вие, съдебните заседатели, сигурно ще си спомните съответния член от Закона за печатните издания и неговия смисъл.

От лицата на дванайсетимата заседатели обаче не личеше да схващат за какво им говори съдията. Той приключи с думите:

— Надявам се да не погледнете през пръсти на присъдата, която ще издадете, понеже очакват да я чуят и мнозина извън съдебната зала.

Обвиняемият нямаше как да не се съгласи с това, докато гледаше как, придружавани от приставите, съдебните заседатели се изнизват от съдебната зала. Отново го отведоха долу в килията, но той отказа да

хапне и вместо това се излегна на нара и лежа така цял час, докато не го върнаха в съдебната зала, за да съобщят каква ще бъде съдбата му. Наложих да чака само няколко минути, докато съдебните заседатели влязат и заемат местата си. Съдията също се разположи на стола, погледна един от приставите и кимна. Приставът насочи вниманието си към старши съдебния заседател и изчете едно по едно седемте обвинения.

За първите шест обвинения в измама старши съдебният заседател спазва наставленията на съдията и обяви Кени за невинен. След това приставът прочете и седмото обвинение: това, че не са доставени екземпляри от списанието на търговските дружества, които, след като са си платили за рекламата в него, са го изискали, но не са го получили.

— Каква е вашата присъда — подсъдимият виновен ли е по това обвинение, или е невинен? — попита приставът.

— Виновен — оповести старши съдебният заседател и пак си седна на мястото.

Съдията насочи вниманието си към Кени, който стоеше на подсъдимата скамейка.

— Подобно на вас, господин Мърчант, и аз посветих много време на Закона за печатните издания от 1992 година и най-вече на наказанията, полагащи се за неспазване на член 84, алинея 1. Реших, че не ми остава друг избор, освен да ви наложя най-тежкото наказание, предвидено в закона за случаи като този. — Той изгледа Кени така, сякаш ей сега щеше да прочете смъртната му присъда. — Налагам ви глоба от хиляда лири стерлинги.

Господин Дювийн не отиде да иска преразглеждане на присъдата или отлагане на плащането, понеже още преди началото на съдебното заседание Кени бе предвидил, че ще получи именно такава присъда. През последните две години бе допуснал една-единствена грешка и беше готов да си плати за нея. Излезе иззад подсъдимата скамейка, написа чек за сумата, с която го глобяваха, и го подаде на пристава.

След като благодари на всички в съдебната зала, си погледна часовника и побърза да излезе. Главен инспектор Травис го чакаше в коридора.

— Това би трябвало да сложи край на малката ти далавера — рече му, като подтичваше до него.

— Не виждам защо — отвърна Кени.

— Защото сега парламентът ще бъде принуден да промени закона — обясни Травис — и този път, ще не ще, ще трябва да запуши вратичките.

— Лично аз, господин главен инспектор, не бих се обзаложил, че това ще стане в близко бъдеще — натърти Кени, вече след като излезе от съда и се затича надолу по стъпалата. — Тия дни парламентът излиза в лятна почивка, надали му е до това да разглежда поправки към Закона за печатните издания — сигурно ще стигне до тях някъде през февруари-март догодина.

— Опиташ ли още веднъж да пробуташ този номер, ще те задържа още щом слезеш от самолета, така да знаеш! — закани се Травис и Кени спря насред тротоара.

— Не си хабете патроните, господин главен инспектор.

— Защо?

— Ами защото и да ме задържите, прокуратурата едва ли ще тръгне да завежда поредното скъпо струващо дело, за да прибере мижавата глобича от хиляда лири стерлинги.

— Догодина ще ми паднеш в ръчичките! — каза Травис.

— Съмнявам се. Догодина Хонконг вече няма да е британска колония и аз ще съм се захванал с нещо друго — отвърна Кени и се метна на таксито.

— С друго ли? — повтори озадачен главният инспектор.

Кени смъкна прозореца на таксито, ухили се на Травис и каза:

— Ако си нямате друга работа, господин главен инспектор, ви препоръчвам да се запознаете с новия закон за данък добавена стойност. Направо не е за вярване колко много вратички има в него. Довиждане, господин главен инспектор!

— Закъде, мой човек? — попита таксиметровият шофьор.

— За летище „Хийтроу“. Но пътем се отбий до „Хародс“. Харесал съм си едни копчета за ръкавели.

[1] Букв. търговец, търгаш (англ.) — Б.пр. ↑

[2] Произведения на изкуството (фр.) — Б.пр. ↑

[3] Официални правителствени документи с предложения за бъдещата политика, представени за обсъждане в парламента. Наричат се така по цвета на корицата. — Б.пр. ↑

[4] Официални правителствени документи, представяни за запознаване пред Камарата на общините. Като Бели книги се обнародват текстовете на международни договори и доклади на кралските комисии или на специалните комисии към отделните министерства. Наричат се така заради бялата обложка. — Б.пр. ↑

[5] Съкратено от Обединено кралство. — Б.пр. ↑

[6] Скъп хотел на улица „Парк Лейн“ в Лондон. — Б.пр. ↑

КАКТО НЕБЕТО И ЗЕМЯТА

— Какво талантливо дете! — възкликна майката на Робин и наля на сестра си поредната чаша чай. — При връчването на дипломите директорът каза, че не помни досега в училището да е учил по-изтънчен живописец.

— Сигурно се гордееш много — отбеляза Мириам и си сръбна от чая.

— Защо да си кривя душата! — призна си госпожа Съмърс — още малко, и да замърка. — Всички знаеха, че тъкмо той ще спечели наградата на името на основателя на училището, но дори учителят му по рисуване беше изненадан, когато поканиха Робин да следва в „Слейд“^[1] още преди да се е явил на приемните изпити. Жалко, че баща му не доживя да види неговия триумф!

— А Джон как е? — попита Мириам, докато си избираше от сладките с мармалад.

Госпожа Съмърс въздъхна, спомнила си своя по-голям син.

— Някъде през лятото ще завърши в Манчестър стопанско управление, но още не е решил какво ще работи. — Тя замълча и си пусна в чая още една бучка захар. — Един Бог знае какво ще излезе от него. Мисли да става предприемач.

— Беше много ученолюбив — рече Мириам.

— Да, но никога не е блестял с нищо и със сигурност не е получавал награди. Казах ли ти, че предложиха на Робин да направи през октомври първата си самостоятелна изложба? Е, в някаква местна галерия, разбира се, но както отбеляза и самият той, всеки художник е започнал отнякъде.

Джон Съмърс се върна в Питърбъро, за да присъства на откриването на първата самостоятелна изложба на брат си. Не се ли появеше, майка му нямаше да му прости никога. Току-що бе научил, че си е взел държавните изпити. Беше се представил, общо взето, добре,

като се има предвид, че бе заместник-председател на студентския съюз, а председателят се вясваше само от дъжд на вятър. Но не смяташе да занимава майка си със своята диплома — днес все пак бе денят на Робин.

Години наред майка му беше повтаряла какъв блестящ художник е брат му и Джон бе решил, че не след дълго и останалият свят ще признае този безспорен факт. Често си мислеше, че двамата се различават, както небето от земята, но какво толкова — да сте чували хората да знаят колко братя е имал Пикасо? Със сигурност някой от тях е бил предприемач.

Джон се лута доста дълго, докато намери забутаната уличка, където се намираше галерията. Влезе и остана доволен, че вътре е пълно с приятели и доброжелатели. Робин стоеше до майка си, която подсказваше на репортера от „Ехото на Питърбъро“ думички като неотразим, изключителен, наистина талантлив и дори гений.

— Вижте, Джон е дошъл! — възкликна тя и се отдели от малката си свита, за да обърне внимание и на другия си син.

Джон я целуна по бузата и каза:

— Робин едва ли може да мечтае за по-добро начало на творческия си път.

— Да, няма как да не се съглася с теб — грейна майка му. — Сигурна съм, че не след дълго неговата слава ще топли и теб. Ще разправяш на всички, че си по-големият брат на Робин Съмърс.

Госпожа Съмърс се отдалечи от Джон, за да се снима за кой ли път заедно с Робин, а той се възползва от това, за да разгледа платната на брат си. В галерията бяха изложени главно рисунките от портфолиото му от последния клас в училището. Джон си признаваше, че не разбира нищо от живопис, и реши, че сигурно заради това не може да оцени очевидния талант на брат си — почувства се едва ли не виновен, че не би си окачил вкъщи никоя от картините му. Спря пред портрета на майка си, отстрани се червенееше точица — знак, че творбата е откупена. Младежът се усмихна — знаеше кой я е платил.

— Не мислиш ли, че платното предава душевната ѝ същност? — попита някой зад него.

— Безспорно — отвърна Джон, после се обърна и видя пред себе си брат си. — Браво на теб! Ти си нашата гордост.

— Едно от нещата, за които ти се възхищавам най-много, е, че никога не си ми завиждал за дарбата — възкликна Робин.

— Хубава работа, то оставаше да ти завиждам! Обратното, радвам се за теб.

— В такъв случай да се надяваме, че малко от късмета ми ще се предаде и на теб, на каквото и поприще да решиш да се изявяваш.

— Дано! — възкликна Джон, не знаеше какво друго да каже.

Робин се наведе към брат си и изшушука:

— Ще ми дадеш ли назаем една лира стерлинга? Ще ти я върна, разбира се.

— Разбира се.

Джон се усмихна — поне някои неща си оставаха същите. Брат му открай време си беше такъв: преди доста години все му врънкаше на детската площадка да му дадял монета от шест пенса, на абитуриентския бал пък му бе поискал банкнота от десет шилинга. Сега го молеше за една лира стерлинга. Джон бе сигурен в едно: нямаше да види и пени от парите, които е дал на брат си. Не че му се свидеха. Така де, съвсем скоро двамата със сигурност щяха да си разменят местата. Джон извади портфейла, където държеше две банкноти от по лира и билета за връщане до Манчестър. Взе едната банкнота и я даде на брат си.

Тъкмо се канеше да го попита за друга от картините — маслено платно, озаглавено „Варава в пъкъла“, но Робин вече му беше обърнал гръб и се бе насочил към майка си и прехласнатия ѝ антураж.

Веднага след като Джон се дипломира в Манчестърския университет, му предложиха работа като стажант в „Ренолдс и сие“. Робин вече бе отишъл да живее в Челси^[2]. Беше се нанесъл в жилище, което майка му описа на Мириам като малко, затова пък в най-престижната част на града. Пропусна обаче да уточни, че синът ѝ живее там заедно с още петима студенти.

— Ами Джон? — поинтересува се Мириам.

— Постъпи на работа в някаква фирма в Бирмингам, май произвеждат автомобилни гуми, нещо от тоя род — отвърна сестра ѝ.

Джон си намери скромно жилище в покрайнините на Солихъл, един от най-непрестижните квартали. Затова пък беше удобно,

намираше се на две крачки от фабриката — докато караше стажа, Джон трябваше да се явява на работа още в осем сутринта всеки божи ден от понеделник до събота. Не искаше да отегчава майка си с подробности какво точно работи в „Ренолдс и сие“: да произвеждаш гуми за автомобилния завод в съседен Лонгбридж, далеч не бе така внушително, както да си художник авангардист, който живее в бохемския Челси.

Макар че почти не се виждаше с Робин, докато той следваше в „Слейд“, Джон задължително отскачаше до Лондон, за да разгледа изложбите в края на семестъра. В първи курс студентите бяха поканени да изложат две от творбите си и Джон трябваше да признае — само пред себе си, — че не харесва особено онова, с което се е представил брат му. Но какво толкова, не разбираше от живопис. Когато критиците се съгласиха с преценката му, майката на двамата братя обясни, че Робин бил изпреварил времето си, и го увери, че не след дълго и останалият свят ще стигне до същото заключение. Освен това наблегна, че още в деня на откриването са били откупени и двете картини, и подметна, че били грабнати от прочут колекционер, който умее да оцени изгряващия талант.

Джон така и не успя да си поговори по-дълго с брат си, понеже той явно бе много зает със своите приятели, но когато същата вечер се прибра в Бирмингам, портфейлът му беше олекнал с две лири стерлинги.

След втори курс Робин се представи на изложбата в края на семестъра с още две картини: „Нож и вилица в Космоса“ и „Агония“. Джон се отдалечи на няколко крачки от платната — олекна му, когато видя, че и другите, спрели да разгледат платната, са не по-малко озадачени от него — не на последно място от двете червени точки, мъдреци се отстрани на картините още в деня на откриването.

Джон завари майка си да седи в ъгъла и да обяснява на Мириам защо Робин не е получил наградата за второкурсници. Беше все така прехласната по таланта на малкия си син, но на Джон му направи впечатление, че е отслабнала в сравнение с последния път, когато я е виждал.

— Как я караш, Джон? — попита Мириам, когато вдигна очи и съгледа пред себе си своя племенник.

— Повишиха ме, сега отговарям за стажантите, лелю Мириам — отвърна той точно когато Робин прекоси залата и застана при тях.

— Защо не дойдеш на вечеря с нас — покани той брат си. — Тъкмо ще се запознаеш с някои от приятелите ми.

Джон бе трогнат от поканата, докато не му поднесоха сметката и за седмината.

— Много скоро ще мога да те поканя в „Риц“ — оповести Робин, след като пресушиха шестата бутилка вино.

Докато се прибираше с трета класа в Бирмингам, Джон благодареше на съдбата, че ако не друго, поне си е купил билет за връщане — бе дал на брат си пет лири стерлинги назаем и портфейлът му беше празен.

Не стъпи в Лондон до дипломирането на Робин.

Майка му писа да дойдел на всяка цена, понеже щели да обявят наградения и тя била подочула, че брат му е сред тях.

Когато Джон пристигна на изложбата, тя вече бе в разгара си. Тръгна да обикаля бавно залата, като поспираше пред някои от картините — да им се полюбува. Доста време посвети на последните усилия на Робърт. Под платната не пишеше брат му да е спечелил някоя от първите награди — той дори не бе споменат сред „добре представилите се“. По-важното в случая обаче бе, че този път нямаше и червени точки. Това напомни на Джон, че доходите на майка му явно изостават от инфлацията.

— Журито си има протезета — обясни тя, както седеше в ъгъла — стори му се още по-посърнала и от преди.

Джон кимна и реши, че сега не му е времето да ѝ съобщава как е получил поредното повишение в компанията.

— Докато е учил, Търнър не е взел нито една награда — добави само майка му.

— Какво смята да прави Робин оттук нататък? — попита Джон.

— Мести се в ателие в Пимлико^[3], за да не се разделя с приятелите си, а това е изключително важно, когато си създаваш име.

Не се налагаше Джон да пита кой ще плаща наема, докато Робин „си създава име“.

Когато брат му го покани на вечеря, Джон се извини, че трябва да се прибира в Бирмингам. Приятелите на Робин бяха доста

разочаровани, докато Джон не извади от портфейла си банкнота от десет лири стерлинги.

След като Робин се дипломира, двамата братя се виждаха само от дъжд на вятър.

След около пет години Джон беше поканен в Лондон — на конференция на Конфедерацията на британските индустриалци, на която да говори за проблемите в автомобилостроенето, и реши да изненада брат си, като отиде без предупреждение в жилището му и го покани на вечеря.

След закриването на конференцията взе такси до Пимлико, но изведнъж се притесни, задето се изтърсва така на Робин, без предварително да му се е обадил.

Качи се по стълбите на последния етаж и със свито сърце натисна звънеца. Когато вратата най-сетне се отвори, трябваше да мине доста време, докато Джон се окопити и осъзнае, че мъжът пред него е брат му. Само за пет години се бе променил до неузнаваемост. Беше побелял. Под очите му имаше торбички, лицето му беше подпухнало, кожата висеше като превтасало тесто, бе напълнял най-малко с два-сет килограма.

— Джон! — възкликна той. — Каква изненада! Нямах представа, че си в Лондон. Влизай, де!

Вътре го удари смрад. Отпърво Джон си помисли, че така миришат боите, после обаче, след като се огледа, видя, че недовършените картини са далеч по-малко от празните бутилки от вино.

— Изложба ли подготвяш? — попита той, вторачен в едно от недовършените платна.

— Не, поне засега не се очертава — отвърна брат му. — Не че не проявяват интерес, но не мога да се похваля с нищо определено. Знаеш ги що за стока са лондонските галеристи.

— Да ти призная, не знам — каза Джон.

— Трябва или да си нашумял, или за теб да пишат по вестниците, за да благоволят да ти предоставят стените на галериите си. Знаеш ли, че приживе Ван Гог не е продал нито една картина?

Докато вечеряха в близкото ресторантче, Джон понаучи едно-друго за приумиците на художествения свят и какво мислят някои критици за творчеството на Робин. С радост установи, че брат му е все така самоуверен и смята, че е само въпрос на време да получи признание.

Монологът на Робин се проточи чак до края на вечерята и едва след като се върнаха в жилището му, Джон успя да вземе думата и да сподели, че се е влюбил в момиче на име Сюзан и скоро ще се жени. Робин, естествено, не се сети да го пита какво ново-вехто в „Ренолдс и сие“, затова и не научи, че брат му се е издигнал до заместник-директор.

Преди да тръгне за гарата, Джон плати доста просрочени сметки на Робин и му пхна в ръката чек за сто лири стерлинги — никой от двамата не си направи труда да споменава, че са назаем. Докато Джон се качваше на таксито, брат му се сбогува с думите:

— Току-що предложих две картини за Лятното изложение в Кралската академия, сигурен съм, че комисията ще ги одобри. Заповядай на откриването.

На гара Юстън Джон се отби в едно магазинче, за да си купи вечерния вестник, и върху купчината книги в единични бройки мерна томче, озаглавено „Въведение в света на изобразителното изкуство от Фра Анжелико до Пикасо“. Докато потегляха, той отгърна на първата страница, а когато стигна до Караваджо, влакът вече беше в Бирмингам.

Чу, че някой му чука на прозореца, вдигна глава и видя усмихнатата Сюзан.

— Книгата явно е много увлекателна — отбеляза тя, докато вървяха хванати за ръце по перона.

— Повече от увлекателна. Дано намеря и втория том.

През следващата година на братята бе писано да се видят два пъти. Първият път бе по тъжен повод — погребението на майка им. След опелото отидоха на чай у леля си Мириам и Робин съобщи на брат си, че в Кралската академия са одобрили и двете му картини за Лятното изложение.

Три месеца по-късно Джон отиде в Лондон, за да присъства на откриването. Когато за пръв път мина под обвения със слава портал на Кралската академия, вече бе прочел от кора до кора десетина книги, посветени на изобразителното изкуство, като се почне от Ренесанса и се стигне до попартата. Бе обиколил всички галерии в Бирмингам и изгаряше от нетърпение да разгледа и галериите по задните улици на Мейфеър.

Докато вървеше из просторните зали на Академията, реши, че е дошло време да вложи пари в първата си картина. „Слушайте специалистите, но накрая се доверявайте на очите си“ — бе написал в „Телеграф“ Годфри Баркър. Очите на Джон му подсказваха да се насочи към Бърнард Дънстан, докато специалистите му препоръчваха Уилям Ръсел Флинт. Очите надделяха, защото Дънстан струваше някакви си седемдесет и пет лири стерлинги, докато най-евтината картина на Ръсел Флинт вървеше по шестстотин лири.

Джон тръгна да обикаля от зала на зала и да търси двете маслени платна на брат си, но така и нямаше да ги намери, ако не беше малкият син каталог на Академията. Бяха изложени в средната галерия и бяха окачени в горния ред, едва ли не досами тавана. Джон забеляза, че и двете не са продадени.

След като разгледа два пъти изложбата и реши да купи нещичко на Дънстан, отиде на гишето за продажби и написа чек — капаро за платното, което си беше избрал. Погледна си часовника: до дванайсет, когато имаше среща с брат си, оставаха само няколко минути.

Робин го накара да чака цели четирийсет минути и после, без намек за извинение, го помъкна за трети път през изложбените зали. Подметна злобно, че Дънстан и Ръсел Флинт били некадърници, които се съобразявали с масовия вкус, но не спомена кой според него е талантлив.

Не успя да скрие разочарованието си, когато стигнаха до картините му в средната галерия.

— Виж къде са ги забутали, моля ти се! Кажи, как да ги продам — подметна отвратен.

Джон се опита да прояви състрадание.

В късния следобед, докато обядваха, запозна брат си със завещанието на майка им, понеже семейните адвокати така и не бяха

успели да получат отговор на множеството писма, които бяха пратили на господин Робин Съмърс.

— Имам си правило — не отварям пликове от амбалажна хартия — обясни Робин.

Джон си помисли, че поне това не може да бъде причината Робин да не дойде на сватбата му. Върна се отново на завещанието.

— Пределно ясно е — каза той. — Завещала ти е всичко с изключение на една картина.

— Коя? — попита начаса Робин.

— Портрета, който й нарисува още като ученик.

— Една от най-хубавите ми творби! — завайка се другият брат. — Струва най-малко петдесет лири стерлинги. Винаги съм си мислел, че ще я завещае на мен.

Джон му написа чек за петдесет лири. Същата вечер, когато се върна в Бирмингам, не спомена пред жена си с колко се е охарчил за двете картини. Сложи „Венеция“ на Дънстан над камината в дневната, а портрета на майка си — в кабинета.

Роди се първото им дете и Джон предложи Робин да му стане кръстник.

— Защо точно той? — изненада се Сюзан. — Дори не си направи труда да дойде на сватбата ни.

Джон нямаше как да не се съгласи с жена си и макар че Робин беше поканен на кръщенето, той нито се появи, нито отговори на поканата — нищо, че тя бе пратена в плик от бяла хартия.

Сигурно бяха минали към две години, когато Джон получи от галерия „Кру“ на Корк Стрийт покана за дългоочакваната самостоятелна изложба на Робин. Всъщност се оказа, че изложбата не била самостоятелна, а на двама художници, и на Джон много му се прииска да купи една от картините на втория живописец, но не го направи — да не обиди брат си.

Хареса си маслено платно, записа кой номер е и на другата заран помоли секретарката да звънне в галерията и да я запази на свое име.

— Опасявам се, че въпросната картина на Питър Блейк е продадена още в деня на откриването — уведоми го тя.

Джон се свъси.

— А би ли попитала колко от картините на Робин Съмърс са откупени?

Секретарката звънна още веднъж в галерията и след като затули с длан слушалката, изшушука:

— Две.

И този път Джон се свъси.

След седмица му се наложи отново да отиде до Лондон — като представител на компанията на автомобилното изложение в Ърлс Корт. Реши да наmine към галерия „Кру“, за да види колко картини е продал брат му. Никаква промяна. Само две червени точки отстрани върху стената. А Питър Блейк беше продал почти всичките си платна.

Джон си тръгна от галерията разочарован и се запъти обратно към Пикадили. Почти щеше да подмине жената, ала още щом зърна нежната руменина по страните ѝ и изящната фигурка, се влюби в нея от пръв поглед. Спря и се вторачи като омагьосан — притесняваше се да не би да е прекалено скъпа.

Влезе в галерията, за да я разгледа по-отблизо. Беше мъничка, крехка и прелестна.

— Колко? — попита Джон през шепот и се втренчи в галеристката, седнала зад стъклената маса.

— Платното на Вюийар ли? — отвърна с въпрос тя. Джон кимна.

— Хиляда и двеста лири стерлинги.

Като в унес той извади чековата си книжка и издаде чек за сума, която — знаеше — ще опразни сметката му.

Сложи платното на Вюийар срещу картината на Дънстан — така започна бурната му любов с не една и две рисувани дами от всички кътчета на света, макар че той така и не призна на жена си колко му струват любовниците в рамки.

Въпреки че от време на време одобряваха негови картини за Лятното изложение и ги окачваха в някое тъмно забутано кътче на залите, Робин не успя години наред да подреди самостоятелна изложба. Става ли въпрос за художници, чиито платна не се продават,

галеристите не искат и да чуят, че те, видите ли, може би са разумно вложение, понеже някой ден след смъртта си сигурно ще получат признание — какво ги грее това галеристите, нали тогава и те ще бъдат в гроба!

Когато пристигна поканата за следващата самостоятелна изложба на Робин, Джон знаеше, че няма друг избор и, ще не ще, трябва да отиде на откриването.

Наскоро бе закупил акции на „Ренолдс и сие“, предложени на хората от управлението на фирмата. През седемдесетте броят на продадените автомобили се увеличаваше от година на година, а оттам и броят на гумите за тях, което позволи на Джон да се отдаде на новото си хоби — колекционер любител. Наскоро бе обогатил сбирката си с платна на Бонар, Дюфи, Камоан и Лус — все така се вслушваше в съветите на специалистите, накрая обаче се доверяваше на очите си.

На гара Юстън слезе от влака и даде на шофьора на таксито най-отпред в редицата адреса, където да го откара. Човекът се почеса по главата, помисли, помисли, пък накрая подкара в посока на Ист Енд^[4].

Когато Джон влезе в галерията, Робин се завтече от другия край към него с думите:

— Ето един човек, който никога не се е съмнявал колко струвам.

Джон се усмихна на брат си, който му подаде чаша бяло вино.

Огледа тясната галерийка и видя шепа хора, които явно предпочитаха да се наливат с долнопробно вино, отколкото да разглеждат долнопробни картини. Кога ли брат му щеше да проумее, че последното, което му трябва при откриването на изложба, са други никому неизвестни художници, домъкнали и гаджетата си?

Робин го хвана за ръката и го поведе от група на група, за да го представи на хора, на които не им беше по джоба да купят и рамките, камо ли пък цяла картина.

Колкото повече вечерта се проточваше, толкова повече на Джон му домъчняваше за брат му и този път на драго сърце се хвана в клопката с вечерята. Оказа се, че трябва да пои и храни тумба от цели дванайсет души — все приятели на Робин, включително галериста, който очевидно нямаше да спечели от изложбата, нищо освен безплатната вечеря на корем.

— О, няма такова нещо — опита се да убеди той Джон. — Вече продадохме една-две картини, а и интересът е голям. Лошото е, че

критиците, пък и всички останали освен вас не разбират творчеството на Робин.

Джон съвсем се умърлуши, когато приятелчетата на брат му се впуснаха да обсъждат как „Робин така и не е получил полагащото му се признание“, как „си остава недооценен талант“ и „отдавна е трябвало да бъде избран за член на Кралската академия“. При последните думи Робин се изправи и залитайки, оповести:

— А, без мен! Ще бъда като Хенри Мур и Дейвид Хокни. Щом ме поканят, ще откажа!

Поредните бурни ръкопляскания, последвани от поредните бутилки вино, платени от Джон.

Когато часовникът отброи единайсет, Джон се извини, че трябвало да става рано. Плати сметката и тръгна към „Савой“. Докато седеше на задната седалка в таксито, най-сетне си призна нещо, което отдавна бе подозирал: че брат му просто си е бездарник.

Минаха няколко години, докато получи някакви вести от Робин. Както личало, лондонските галерии не изгаряли от желание да излагат творбите му, ето защо той смятал едва ли не за свой дълг да замине за Южна Франция и да се присъедини към неколцина свои приятели — и те също тъй талантиливи и също тъй неразбрани. „Това ще даде нов тласък в живота ми — споделяше той в едно от малкото писма до брат си, — възможност да осъществя истинските си заложиби, спъвани прекалено дълго от пигмеите в лондонския художествен свят. Та се питах дали не може...“

Джон преведе по сметка във Ванс пет хиляди лири стерлинги, та Робин да се запилее в по-топли земи.

Предложението „Ренолдс и сие“ да бъде купен дойде като гръм от ясно небе, въпреки че Джон открай време бе смятал фирмата за апетитна хапка за японските автомобилостроители, опитващи се да стъпят в Европа. Ала дори той бе изненадан, когато най-големите им конкуренти в Германия също се включиха в наддаването.

Загледа как цената на акциите му се качва от ден на ден и чак когато „Хонда“ изпревари в наддаването „Мерцедес“, Джон си призна,

че волю-неволю, трябва да вземе решение. Предпочете да продаде акциите си и да напусне компанията. Каза на Сюзан, че иска да направи околосветско пътешествие, но да посети само градове с прочути художествени галерии. Първата му спирка беше Лувърът, последван от „Прадо“, сетне — от „Уфици“ и от Ермитажа в Санкт Петербург. Накрая Джон се отправи и към Ню Йорк, оставяйки японците да слагат гуми на автомобилите.

Не се учуди, когато получи писмо от Робин с френско клеймо — брат му го поздравяваше за късмета и му пожелаваше приятни преживявания по време на пенсията, като същевременно наблягаше, че самият той нямал друг избор, освен да продължи битката, докато критиците най-после се осъзнаели.

Джон преведе в сметката във Ванс още десет хиляди лири стерлинги.

Получи първия си инфаркт в Ню Йорк, докато се наслаждаваше на платно на Белини във „Фрик“. Вечерта сподели със Сюзан, седнала край леглото му, че се радва, задето вече са успели да разгледат музея „Метрополитън“ и „Уитни“.

Вторият инфаркт го застигна малко след като се прибраха в Уорикшир. Сюзан се почувства длъжна да пише на Робин в Южна Франция и да го предупреди, че според лекарите нещата не вървят на добре.

Той не отговори. Три седмици по-късно брат му почина.

На погребението се стекоха приятели и колеги на Джон, но малцина от тях познаваха едрия мъж, настоял да седне на първия ред. Сюзан и децата бяха наясно защо е дошъл — не за да изкаже своите съболезнования и да се сбогува с брат си.

— Той обеща да ме включи в завещанието си — каза Робин на покрусената вдовица броени мигове след като си тръгнаха от гробищата.

Малко по-късно намери и двете момчета, за да им съобщи същото, макар че през последните години почти не ги беше виждал.

— Баща ви бе сред малцината, които знаеха колко струвам — обясни Робин.

Вече в къщата, по време на чая, докато другите утешаваха вдовицата, той обикаляше от стая на стая и разглеждаше картините, събирани през годините от брат му.

— Далновидно вложение — увери Робин местния викарий, — макар че платната нито са оригинални, нито носят белега на страстта.

Викарият кимна вежливо.

Щом го представиха на семейния адвокат, Робин тутакси попита:

— Кога смятате да прочетете завещанието?

— Още не съм го обсъдил с госпожа Съмърс. Но очаквам да стане в края на другата седмица.

Робин отседна в местното хотелче — всяка сутрин звънеше в кантората на адвоката, докато накрая той му съобщи, че ще прочете завещанието в три следобед следващия четвъртък.

Той се яви в кантората няколко минути преди уречения час — за пръв път от години не закъсняваше за среща. Малко по-късно дойде и Сюзан, придружавана от момчетата — без дори да поглеждат Робин, тримата седнаха в другия край на помещението.

Джон Съмърс бе оставил всичко на жена си и на двамата си синове, но не бе пропуснал да включи в завещанието и брат си Робин.

„Приживе имах щастието да събера колекция от картини, някои от които днес струват доста. Платната общо са осемдесет и едно. Жена ми Сюзан може да си избере от тях дваисет — които ѝ харесват, двете ми момчета — Ник и Крие, също нека си изберат по дваисет всеки, а другите дваисет и една картини оставям на по-малкия си брат Робин, което ще му позволи да води живот, подобаващ на таланта му.“

Робин грейна от задоволство. Брат му беше издъхнал, без да се съмнява в истинската му стойност.

След като адвокатът прочете завещанието, Сюзан стана от мястото си и отиде да поговори с Робин.

— Ще изберем картините, които бихме искали да задържим в семейството, а после ще пратя в хотела останалите дваисет и една.

Обърна се и си излезе още преди Робин да е казал и дума. „Нещастница — помисли си той. — За разлика от брат ми не може да оцени истинския талант, нищо, че ще ѝ извади очите.“

Вечерта слезе да хапне в ресторанта на хотела и се запретна да крои планове как да похарчи новопридобитото богатство. Докато си пийваше от най-скъпото червено вино в избата на ресторанта, реши да се ограничи и на половин година да продава чрез „Сотби“ и „Кристи“ само по две картини — това, както се бе изразил брат му, щеше да му позволи да води живот, подобаващ на таланта му.

Към единайсет си легна и се унесе с мисли за Бонар, Вюийар, Дюфи, Камоан и Лус и колко ли струват шедьоврите, общо двайсет и един на брой.

В десет на другата сутрин още спеше непробудно, когато на вратата се почука.

— Кой е? — промърмори ядосан изпод завивката.

— Безпокои ви Джордж, портиерът. Отвън чака камионетка. Шофьорът отказва да предаде доставката, докато не се разпишете.

— Задръж го! — провикна се Робин.

За пръв път от години скочи от леглото, надяна надве-натри износената риза, панталона и обувката, изхвърча надолу по стълбите и излезе в двора.

На голямата камионетка се беше облегал мъж в дочени дрехи, който държеше дебел тефтер. Робин отиде при него.

— Вие ли сте господинът, който очаква да му доставят двайсет и една картини? — попита шофьорът на камионетката.

— Да, аз съм — потвърди Робин. — Къде да се подпиша?

— Ето тук — отвърна човекът и посочи с палец мястото под думата „Подпис“.

Робин драсна името си върху формуляра и последва шофьора, който го заведе отзад. Отключи вратата и я отвори.

Робин онемя. Втренчи се в портрета на майка си, сложен върху други двайсет картини на Робин Съмърс, рисувани в периода 1951 — 1999 година.

[1] Художествено училище към Лондонския университет, носещо името на филантропа и колекционера Феликс Слейд. — Б.пр. ↑

[2] Скъп район в Западен Лондон, известен и като квартал на художниците. — Б.пр. ↑

[3] Квартал в центъра на Лондон. — Б.пр. ↑

[4] Голям промишлен и пристанищен работнически квартал в Лондон. — Б.пр. ↑

СЪРДЕЧНИ РАБОТИ

Има един човек от Кейптаун, който всеки ден ходи в Кросроудс, град на чернокожи. Сутрин преподава английски в едно от местните училища, следобед води тренировки по ръгби или крикет — според годишното време, а вечер обикаля улиците и се мъчи да убеди младежите да не участват в банди, да не вършат престъпления и най-вече да не припарват до дрогата. Известен е като Проповедника от Кросроудс.

Никой не се ражда с предразсъдъци, на някои обаче те са им втълпявани още от най-ранна възраст. Това със сигурност важеше за Щофел ван ден Берг. Той беше родом от Кейптаун и никога през живота си не бе ходил в чужбина. Още през XVIII век предците му се бяха преселили от Холандия и Щофел. Израсна, заобиколен от чернокожи слуги, готови да изпълнят и най-малката му прищявка.

Ако момчетата (никой от слугите, на каквато и възраст да беше, сякаш не бе удостоен с честта да си има име) не се подчиняваха на заповедите на Щофел, ги скъсваха от бой или в най-добрия случай ги държаха гладни. Ако ли пък си вършеха работата съвестно, никой не им благодареше, камо ли да ги похвали. Откъде-накъде ще благодариш на човек, пръкнал се на белия свят само за да ти слугува!

Когато Щофел тръгна на училище в Кейптаун, още от отделенията тези немислими предразсъдъци бяха само засилени: класните стаи бяха пълни с бели дечица, на които преподаваха бели учители. Шепата чернокожи, които момчето зърваше от дъжд на вятър в школото, бяха чистачи на тоалетните, които нямаха право да ползват.

Още в училище Щофел се открояваше сред връстниците си — много му вървеше математиката, ала най-големите успехи той жънеше на спортната площадка.

В последния клас русокосият бур с ръст метър и осемдесет и пет вече играеше централен нападател в отбора по ръгби през зимата и пращаше началния удар на срещите по крикет през лятото. Още преди да кандидатства в някой от университетите, се мълвеше, че

щели да го вземат в отборите по ръгби или крикет на „Спрингбокс“. Представителите на не един и два университета се навъртаха в училището и предлагаха на Щофел прещедри стипендии: по съвета на директора, подкрепен и от баща му, той се спря на „Щеленбосх“.

Шеметният му възход продължи още от мига, в който той стъпи в университетското градче. В първи курс избраха него да бие началния удар в университетския отбор по ръгби, понеже един от титулярите се беше контузил. До края на сезона Щофел не пропусна среща. Две години по-късно вече беше капитан на непобедимия отбор, а на мача на Западната провинция срещу Натал отбеляза сто точки.

След като се дипломира, бе привлечен на работа в банка „Барклис“, в отдел „Връзки с обществеността“, макар че още на събеседването му дадоха да разбере, че разчитат именно на него „Барклис“ да спечели купата по крикет, разигравана между банките.

Беше работил в банката само няколко седмици, когато селекционерите на „Спрингбокс“ му пратиха писмо, че смятат да го включат в отбора на Южна Африка, подготвящ се за предстоящия турнир в Англия. Шефовете в банката се зарадваха много и му казаха, че може да си вземе колкото иска платен отпуск, само и само да се подготви за достойното представяне на националния отбор. Щофел си мечтаеше да отбележи сто точки на „Нюландс“, а защо не — някой ден — и на „Лордс“^[1].

Следеше, захласнат, турнира за купата „Ашис“^[2], провеждан в Англия. Само беше чел за играчи като Ъндъруд и Стоу, ала славата им не го притесняваше. Смяташе да запрати метнатите от тях топки чак на другия край на страната.

Южноафриканските вестници също следяха с изострен интерес турнира за купата „Ашис“, защото искаха да осведомяват читателите си за силните и слабите страни на противника, срещу който след броени седмици щеше да се изправи техният отбор. Сетне най-неочаквано дописките се пренесоха от последните на първите вестникарски страници: Англия бе включила в отбора си канарата Базил Д’Оливейра, който играеше за Устър. Господин Д’Оливейра, както го наричаха журналистите, непрекъснато се мъдреше по първите страници, понеже беше от хората, на които южноафриканците бяха лепнали етикета цветнокожи. Навремето не го бяха допуснали да играе

в най-добрите отбори по крикет в Южна Африка, затова той се беше изселил в Англия.

Печатът и в двете страни се впусна в догадки какво ли ще предприеме южноафриканската държава, в случай, че Мерилебънският клуб по крикет включи Д'Оливейра в състава, който ще участва в турнира в Южна Африка.

— Ако англичаните проявят глупостта да го доведат, турнирът трябва да се отмени — отсече Щофел пред приятелите си в банката.

Така де, никой не можеше да иска от него да играе срещу цветнокож.

Южноафриканците разчитаха най-вече, че Д'Оливейра ще се провали във финалите на турнира на „Оувъл“^[3], ще отпадне от отбора и така проблемът ще се реши от само себе си.

При първото подаване той оправда очакванията им и отбеляза само единайсет точки. При второто обаче изигра решаваща роля за спечелването на срещата и отбеляза нечуваните сто петдесет и осем точки. Въпреки това след дълги препирни не беше включен в отбора, предвиден да участва в турнира в Южна Африка. После обаче един от играчите отпадна заради контузия и на негово място бе сложен именно Д'Оливейра.

Южноафриканското правителство тутакси заяви недвусмисленото си становище: в страната са добре дошли само бели играчи. През следващите няколко седмици дипломатите се разтърчаха, ала Мерилебънският клуб по крикет отказа да извади от отбора Д'Оливейра и така турнирът беше отменен. Английски отбор по крикет стъпи отново в Южна Африка чак след 1994 година, когато за президент беше избран Нелсън Мандела.

Щофел бе сломен от това решение и макар да играеше редовно за Западната провинция и да спомогна банка „Барклис“ да задържи купата, искрено се съмняваше, че някога ще грабне първото място на турнир от такава величина.

Въпреки разочарованието обаче бе твърдо убеден, че правителството е взело правилно решение. Виж ги тия негодници, англичаните, да си въобразяват, че могат да определят кой ще посещава Южна Африка!

Запозна се с Инга на мач срещу Трансвал. Освен че беше най-прелестното създание, което бе виждал някога, тя споделяше напълно

непоклатимите му възгледи за превъзходството на бялата раса. Година по-късно двамата се ожениха.

Когато държавите започнаха една след друга да налагат санкции на Южна Африка, Щофел продължи да подкрепя правителството и да твърди, че западните политици се правят на големи либерали, но всъщност са си продажни мухльовци. „Защо не дойдат в Южна Африка и не видят с очите си за какво става въпрос?“ — питаше Щофел всеки, посетил Кейптаун. Така щяха да се уверят, че той не пребива от бой слугите си и че както препоръчва правителството, чернокожите си получават полагащото им се възнаграждение. Какво повече искат? Щофел всъщност недоумяваше защо правителството се помайва и не е обесило досега за държавна измяна Мандела и неговите приятелчета, терористите.

Пиет и Марики само кимаха, когато баща им излагаше тези свои възгледи. По време на закуска той им обясняваше отново и отново, че не можеш да смяташ за равноправни хора, които съвсем наскоро са слезли от дърветата. В края на краищата това не влизало в Божия замисъл.

Когато наближи четирийсетте и се отказа от крикета, Щофел бе назначен за шеф на отдел „Връзки с обществеността“ и беше поканен за член на банковия управителен съвет. Семейството се премести на няколко километра от Кейптаун, в голяма къща с изглед към Атлантическия океан.

Докато останалият свят продължаваше да налага санкция след санкция, Щофел бе все по-убеден, че Южна Африка е единственото място под слънцето, където всичко си е по местата. Не се свенеше да изразява възгледите си и пред чужди хора, и в по-тесен кръг.

— Защо не вземеш да се кандидатираш за парламента? — рече му веднъж един приятел. — Държавата се нуждае от хора, отстояващи начина на живот тук и отказващи да се поддадат на някаква шайка невежи чужденци, които не са и стъпвали в Южна Африка.

В началото Щофел не погледна сериозно на подобни предложения. После обаче председателят на Националната партия се вдигна и дойде в Кейптаун специално, за да се срещне с него.

— Политическият комитет се надява да приемете да ви издигнем за кандидат на следващите общи избори — каза председателят на Шофел.

Той обеща да помисли, но обясни, че преди да вземе решение, трябва да поговори с жена си и с другите членове на управителния съвет в банката. За негова изненада всички го насърчиха да приеме.

— В края на краищата теб те знаят малко и голямо, знаменитост си, освен това никой не може и да се съмнява в отношението ти към апартейда.

След седмица Шофел се обади по телефона на председателя на Националната партия, за да му съобщи, че за него ще бъде чест да се кандидатира на изборите.

След като го сложиха на избираемо място в листите на Нордхък, той завърши речта си пред ръководството на партията с думите:

— До сетния си дъх ще отстоявам убеждението, че апартейдът е справедлив и за чернокожите, и за белите.

Беше изпратен с бурни ръкопляскания.

Всичко това се промени на 18 август 1989 година.

Шофел си тръгна малко преди края на работното време, защото щеше да говори пред избиратели. До изборите оставаха броени седмици и проучванията на общественото мнение показваха недвусмислено, че депутатското кресло му е в кърпа вързано.

Докато слизаше от асансьора, се сблъска с Мартинус де Йонг, директора на банката.

— Решил си днес да починеш повечко, а? — усмихна му се той.

— Къде ти! Имам среща с избирателите, Мартинус.

— Браво на теб, моето момче — похвали го директорът. — И разсей всички съмнения, че този път някой ще позволи вотът им да се пропилява, освен ако не искаме да доживеем деня, когато държавата ще се управлява от чернокожи. Между другото — добави той, — и в университетите не ни трябва чернокожи. Ако допуснем шепа хора, завършили в Англия, да определят политиката на банката, нищо чудно някой негър да се полакоми и за моя пост.

— Да, прочетох нотата от Лондон. Държат се като щрауси. Е, да тръгвам, Мартинус, че ще закъснея за срещата.

— Извинявай, че те забавих, мой човек.

Щофел си погледна часовника и се затича по стълбите към паркинга. Вля се в потока от автомобили по Роудс Стрийт и веднага разбра, че няма да избегне задръстванията — в края на седмицата всичко живо се изнасяше към провинцията.

Още щом излезе от пределите на града, натисна газта до дупка. Нордхък беше само на двайсетина километра, макар че пътят бе стръмен и осеян със завой. Но Щофел го познаваше на пръсти и обикновено се прибираще за има-няма половин час. Погледна часовника върху светлинното табло. С повечко късмет щеше да отскочи до къщи, да си вземе душ и да се преоблече, преди да отиде на срещата. Зави на юг и потегли по пътя, който щеше да го отведе горе на хълмовете. Подкара с още по-бясна скорост, като от време на време изпреварваше пъплещи като костенурки камиони и коли — шофьорите им явно не познаваха като него пътя. Свъсен, подмина и чернокожия шофьор в очукана допотопна камионетка, която едвам креташе по нанагорнището — кой ли я беше пуснал по пътищата?

Щофел взе с шеметна скорост следващия завой, когато видя пред себе си камион. Знаеше, че отпред има дълъг прав участък, сетне пак идва завой, значи имаше достатъчно време да задмине камиона. Натисна газта и тръгна да го изпреварва, изненадан колко бързо се движи той.

На стотина метра от следващия завой оттам се показва кола. Щофел трябваше да вземе мигновено решение. Натисна педала на газта, докато той не опря о пода, понеже реши, че другият шофьор сигурно ще удари спирачки. Отпраши покрай камиона и след като го изпревари, зави възможно най-рязко, ала пак не успя да се изтегли навреме и закачи калника на идващата отсреща кола. Видя за миг изпълнените с ужас очи на другия водач, който наистина беше ударил спирачки, но тук пътят беше много стръмен и човекът се носеше по инерция. Автомобилът на Щофел се фрасна о мантинелата, отскочи чак до другия край на пътя и спря сред горичката.

Това бе последното, което Щофел помнеше, преди да изпадне в несвяст — дойде в съзнание чак след пет седмици.

Погледна нагоре и видя Инга, която бе приседнала на крайчеца на леглото. Щом забеляза, че мъжът ѝ е отворил очи, тя му стисна ръката и се завтече да повика лекаря.

Следващия път, когато Щофел дойде на себе си, те двамата стояха край кревата, ала трябваше да мине още една седмица, докато хирургът му каже какво е станало след катастрофата. Без да проронва и дума, Щофел научи ужасен, че другият шофьор е бил ранен в главата и е издъхнал малко след като са го докарали в болницата.

— Ти извади късмет, прескочи трапа! — беше единственото, което каза Инга.

— Наистина голям късмет! — повтори и хирургът.

— Няколко минути след като другият водач почина, вашето сърце също спря да бие. Провървя ви, че в съседната операционна имаше подходящ донор.

— Но не беше шофьорът на другия автомобил, нали? — попита Щофел.

— Напротив, точно той — кимна лекарят.

— Я чакайте..., той не беше ли чернокож? — възкликна невярващо Щофел.

Хирургът кимна повторно.

— Да, беше чернокож — потвърди. — И вероятно ще се изненадате, господин Ван ден Берг, но тялото ви не го осъзнава. Бъдете благодарен, че жена му се съгласи да бъде направена трансплантация. Дано не съм забравил думите ѝ, но тя каза... — Лекарят се позамисли. — Точно така, каза: „Не виждам смисъл да умират и двамата.“ Благодарение на нея успяхме да ви спасим живота, господин Ван ден Берг. — Мъжът се поколеба, изду устни и пророни едва чуто:

— За жалост съм длъжен да ви кажа, че имахте тежки вътрешни наранявания и въпреки успешното присаждане на сърцето, прогнозата не е особено добра.

Известно време Щофел мълча, накрая попита:

— Колко ми остава?

— Три, може би четири години — отвърна хирургът. — Но само ако не се преуморявате.

Щофел потъна в непробуден сън.

След още месец и половина го изписаха, но въпреки това Инга настоя да си даде дълга почивка, за да се възстанови. Мнозина

приятели дойдоха да го видях у тях, включително Мартинус де Йонг, който го увери, че мястото му в банката ще се пази, докато оздравее напълно.

— Няма да се върна в банката — рече тихо Щофел. — Тия дни ще напиша молба за напускане.

— Но защо? — възкликна Де Йонг. — Мога да те уверя, че...

Щофел махна с ръка.

— Много мило от твоя страна, Мартинус, но имам други планове.

В мига, когато лекарят каза, че Щофел може да излиза, той помоли Инга да го закара в Кросроудс, за да се види с вдовицата на мъжа, когото бе убил.

Двамата — снажни и русокоси, тръгнаха между съборетините на Кросроудс, следени зорко от тъжни, примирени очи. Излязоха при бялата колибка, в която, както им бяха обяснили, живееше жената на шофьора, и спряха.

Щофел щеше да почука, стига колибата да имаше врата. Надзърна през отвора и съгледа в мрака млада жена, която бе гушнала пеленаче и се беше свила в ъгъла.

— Казвам се Щофел ван ден Берг — представи се той. — Дошъл съм да изразя съжалението си, че причиних смъртта на съпруга ви.

— Благодаря, господарю — отвърна жената. — Нямаше нужда да идвате.

Вътре в колибата нямаше къде да се седне, затова Щофел се разположи направо върху пода и кръстоса крака.

— Искях да ви благодаря и че сте ми дали шанс да живея.

— Благодаря, господарю.

— Мога ли да ви помогна с нещо? — Той замълча. — Защо не дойдете с детето да живеете у нас?

— Не, благодаря ви, господарю.

— С нищо ли не мога да помогна? — повтори безпомощно Щофел.

— Няма нужда, благодаря ви, господарю.

Щофел се изправи, усетил, че притеснява с присъствието си жената. Двамата с Инга прекосиха мълком града и не казаха и дума,

докато не отидоха при автомобила.

— Бях заслепен — рече Щофел, докато жена му караше към къщи.

— Не само ти — призна си просълзена Инга. — Но какво можем да направим?

— Аз знам какво трябва да се направи.

Инга заслуша мъжа си, който ѝ обясни как смята да прекара остатъка от живота си.

На другата сутрин Щофел отиде в банката и с помощта на Мартинус де Йонг изчисли колко може да си позволи да изхарчи през следващите три години.

— Казал ли си на Инга, че искаш да осребриш застраховката „Живот“?

— Тя го предложи — отвърна Щофел.

— За какво смяташ да изразходваш парите?

— Като начало ще купя книги на старо, топки за ръгби и бухалки за крикет втора употреба.

— Можем да ти помогнем, като удвоим сумата, която възнамеряваш да похарчиш — предложи изпълнителният директор.

— Как ще стане това? — поинтересува се Щофел.

— Като използваме излишъците във фонда за спорт.

— Но той е само за бели.

— Че ти какъв си, нали си бял! — възкликна Де Йонг. Известно време мълча, сетне добави: — Не си въобразявай, че тази трагедия ти е отворила само на теб очите. Сега си в положението да... — Той се подвоуми.

— Да?... — повтори Щофел.

— Да накараш други, по-предубедени от теб, да осъзнаят грешките си от миналото.

Същия следобед Щофел отиде отново в Кросроудс. Часове наред обикаля градчето, докато накрая избра парче земя, вместено между ламаринените бараки и съборетините. Не беше равно, но инак пасваше чудесно като форма и размер и наобиколен от стотици малчугани, Щофел взе да отмерва с крачки игрището.

На другия ден някои от хлапетата му помогнаха да очертае страничните линии и да забие по ъглите флагчетата.

Четири години, един месец и единайсет дни Щофел ван ден Берг ходеше всяка сутрин в Кросроудс, където преподаваше английски на децата в онова, което поне на хартия се водеше училище. Следобед провеждаше със същите деца тренировки по ръгби или крикет — според годишното време. Вечер обикаляше улиците и се мъчеше да убеди младежите да не участват в банди, да не вършат престъпления и най-вече да не припарват до дрогата.

Щофел ван ден Берг умря на 24 март 1994 година, няколко дни преди Нелсън Мандела да бъде избран за президент. И той като Базил Д'Оливейра бе дал своя скромнен принос за разгрома на апартейда.

На погребението се стекоха над две хиляди души, дошли от всички кътчета на страната да му отдадат последна почит.

Журналистите така и не постигнаха единодушие кои сред опечалените са били повече: чернокожите или белите.

[1] Известни лондонски игрища за крикет. ↑

[2] Присъжда се всяка година на победителя на срещите по крикет между отборите на Великобритания и Австралия. ↑

[3] Игрище за крикет в графство Съри, където обикновено се провеждат международни срещи. ↑

ПРЕКАЛЕНО МНОГО СЪВПАДЕНИЯ

Всеки път, когато си мислеше за последните три години, а Рут си мислеше често за тях — тя неизменно стигаше до извода, че Макс е предвидил всичко до най-малките подробности. Още преди да се срещнат.

А те се срещнаха съвсем случайно — поне така смяташе навремето Рут, — и за да сме честни към Макс, се срещнаха не те двамата, а яхтите им, които се блъснаха една в друга.

В залезния сумрак „Морски таралеж“ даваше на заден, та да застане до кея, когато носовете на двете яхти се докоснаха. Собствениците им веднага изтичаха да проверят дали повредите са сериозни, по яхтите обаче нямаше и драскотинка, тъй като отстрани и на двете бяха наслагани големи надуваеми пояси. Притежателят на „Хубавата шотландка“ изкозирува на шега и се скри долу в каютата.

Макс си наля джин с тоник, взе евтино книжле, което бе смятал да дочете още миналото лято, и се разположи на носа. Запрелиства страниците, за да намери докъде е стигнал, когато собственикът на втората яхта — по-възрастен мъж, отново се появи на палубата. Пак изкозирува закачливо, затова Макс остави книгата и го поздрави:

— Добър вечер. Извинявайте, че ви бутнах.

— Няма нищо — отвърна другият и вдигна чашата с уиски.

Макс стана от стола, отиде при борда и протегна ръка.

— Макс Бенет.

— Ангъс Хендерсън — представи се и по-възрастният мъж малко завалено — явно беше родом от Единбург.

— Тук ли живеете, Ангъс? — попита нехайно Макс.

— А, не — отвърна той. — Живеем с жена ми на остров Джърси, но синовете ни — близнаци са, учат тук на южния бряг, затова идваме в края на срока да ги приберем за ваканцията. Ами вие? В Брайтън ли живеете?

— Не, в Лондон, но ако ми остане време, отскачам насам да поплавам с яхтата, което за жалост се случва твърде рядко, както сам

се убедихте — добави той през смях точно когато откъм каютата на „Красивата шотландка“ се показва жена.

Ангъс се обърна и се усмихна.

— Рут, това е Макс Бенет. Буквално се сблъскахме.

Макс също се усмихна на непознатата, която преспокойно можеше да бъде дъщеря на Хендерсън — беше най-малко двайсетина години по-млада от мъжа си. Не беше първа красавица, въпреки това бе привлекателна и от стегнатото ѝ атлетично тяло личеше, че спортува едва ли не всеки ден. Тя също се усмихна свенливо на Макс.

— Защо не дойдете да се почерпим по чашка? — предложи Ангъс.

— Благодаря — отвърна Макс и се прекатери на по-голямата яхта. Наведе се и се ръкува с Рут. — Драго ми е да се запознаем, госпожо Хендерсън.

— Наричайте ме Рут, моля ви. От Брайтън ли сте? — поинтересува се тя.

— Не — отговори Макс. — Тъкмо обяснявах на мъжа ви, че отскачам понякога за почивните дни, за да поплавам с яхтата. А вие с какво се занимавате на Джърси? — попита той, насочвайки отново вниманието си към Ангъс. — Очевидно не сте тукашни.

— Не, не сме — преди седем години се пенсионирах и се преместихме от Единбург. Навремето имах малка посредническа фирма. А сега не правя друго, освен да наглеждам един-два семейни имота, за да съм сигурен, че с парите, които изкарвам от тях, не съм на загуба. Плавам и с яхтата и чат-пат играя голф. Ами вие? — любопитства той.

— И аз горе-долу се занимавам със същото, но с една малка разлика.

— Така ли? Каква? — включи се отново Рут.

— Също наглеждам имоти, но чужди. Младши съдружник съм в агенция за недвижими имоти в Уест Енд.

— По колко вървят сега имотите в Лондон? — попита Ангъс, след като отпи поредната глътка уиски.

— Последните една-две години повечето агенции закъсахме — никой не иска да продава, а само на чужденците им е по джоба да купуват. Ако пък имотът се нуждае от ремонт, всички се пазарят наемът да е по-нисък, други се изхитрят да не си спазват договорите.

Ангъс прихна.

— Защо не вземете да се преместите на Джърси? Така поне ще избегнете...

— Не е зле да се обличаме, че ще закъснеем за концерта на момчетата — прекъсна го Рут.

Хендерсън си погледна часовника.

— Извинявайте, Макс — рече той. — Беше ми приятно да си побъбрим, но Рут е права. Знае ли човек, може пак да се сблъскаме някой път.

— Дано — отвърна Макс.

Усмихна се, остави чашата на масичката и се върна на своята яхта, а семейство Хендерсън се скриха долу в каютата.

Макс отново взе опърпаното романче и макар най-после да намери докъде е стигнал, все не успяваше да се съсредоточи върху думите. След половин час Хендерсънови се показаха отново, облечени като за концерт. Макс им махна приятелски, а те слязоха на кея и се качиха на чакащото такси.

На другата заран Рут се показа с чаша чай в ръка на палубата и с разочарование видя, че „Морски таралеж“ го няма. Тъкмо да се върне долу в каютата, когато ѝ се стори, че в пристанището навлиза позната яхта. Без да се помръдва, загледа как платното се уголемява все повече — надяваше се Макс да спре на същото място, както предната вечер. Той я видя на палубата и ѝ махна. Рут се престори, че не е забелязала.

Щом завърза въжетата, Макс се провикна:

— Къде е Ангъс?

— Отиде да вземе момчетата, ще ги води на мач по ръгби. Ще се прибере чак надвечер — добави ни в клин, ни в ръкав Рут.

Макс пристегна и последното въже за кея, вдигна очи и рече:

— Защо тогава да не обядваме заедно, Рут? Знам едно италианско ресторантче, туристите още не са го надушили.

Тя уж се замисли дали да приеме и накрая възкликна:

— Защо пък не?

— В такъв случай да се срещнем след половин час — предложи мъжът.

— Става — отвърна Рут.

Оказа се, че половин час за нея всъщност са петдесет минути и Макс пак се зачете в романа, ала и този път мислите му бяха другаде.

Когато най-сетне се появи, Рут беше облечена в къса черна кожена пола, бяла блуза и черни чорапи и дори за Брайтън се беше поувлякла с грима. Макс огледа краката ѝ. „Ядват се за трийсет и осем годишна, въпреки че полата е прекалено впита и със сигурност възкъса“, помисли той.

— Изглеждаш страхотно — каза, мъчейки се да е убедителен. — Тръгваме ли?

Рут отиде при него на кея и двамата поеха бавно към града, като си бърбяха за едно-друго, докато Макс не свърна в една от пресечките и не спря пред ресторант с името „Венитичи“. Отвори вратата и Рут не успя да прикрие разочарованието, след като видя колко препълнено е заведението.

— Никога няма да се доредим до маса — завайка се тя.

— О, не съм толкова сигурен — каза Макс точно когато оберкелнерът се насочи към тях.

— Обичайната маса ли, господин Бенет?

— Благодаря, Валерио — потвърди той и двамата с Рут бяха отведени на спокойна маса в дъното.

Седнаха и Макс попита:

— Какво ще пийнеш, Рут? Чаша шампанско?

— Чудесно — съгласи се тя, сякаш всеки ден пиеше само шампанско.

Всъщност ѝ се случваше много рядко — Ангъс би погледнал на подобно нещо като на разсипничество, освен може би ако жена му нямаше рожден ден.

Макс отвори листа с менюто.

— Кухнята тук винаги е великолепна, особено спагетите, готви ги жената на Валерио. Направо се топят в устата.

— Страхотно! — възкликна Рут, без да си прави труда да отваря менюто.

— И може би мешана салата.

— Прекрасно.

Макс затвори менюто и погледна през масата.

— Момчетата едва ли са твои, щом вече са в гимназията — рече той.

— Че защо да не са мои! — заскромничи Рут.

— Ами... заради годините на Ангъс. Реших, че сигурно са от предишния му брак.

— Не — засмя се Рут. — Ангъс се ожени вече след като бе прехвърлил четирийсетте, а аз бях много поласкана, когато ми поиска ръката.

Макс не каза нищо.

— Ами ти? — попита Рут, докато келнерът ѝ предлагаше да си избере от четирите вида хляб.

— Женил съм се четири пъти — подметна Макс. Тя го погледна стъписана, а Макс прихна.

— Да ти призная, още съм си ерген — изшушука той. — Явно не съм срещнал подходящото момиче.

— Все още си млад, можеш да имаш която жена пожелаеш — отбеляза Рут.

— По-стар съм от теб — рече галантно Макс.

— При мъжете е друго — понатъжи се тя. Оберкелнерът дойде, стиснал в ръка малко тефтерче.

— Два пъти спагети и бутилка от вашето бароло — поръча Макс и върна листа с менюто. — И мешана салата за двама: аспержи, авокадо, маруля — знаете как я обичам.

— Разбира се, господин Бенет — кимна Валерио. Макс отново насочи вниманието си към своята гостенка.

— За човек на твоите години сигурно е скучновато да живееш на Джърси, нали? — попита, сетне се пресегна през масата и махна кичура руса коса, паднал върху челото ѝ.

Рут се усмихна свенливо.

— Има си и своите предимства — отвърна не особено убедено.

— Например? — поинтересува се мъжът.

— Данъци от двайсет на сто.

— Наистина основателна причина Ангъс да живее на острова, но за теб не знам. При всички положения лично аз предпочитам да плащам данъци от четирийсет на сто, но да си бъда в Англия.

— Откакто се пенсионира, живеем с твърди доходи и това ни устройва. Ако бяхме останали в Единбург, нямаше да можем да си позволим същия стандарт.

— Всъщност и в Брайтън не е чак толкова лошо — усмихна се Макс.

Оберкелнерът се появи отново, понесъл две чинии спагети, които сложи пред тях, а друг сервитьор остави наред масата огромна салата.

— Не се оплаквам — допълни Рут и отпи от шампанското. — Ангъс винаги е бил много внимателен. Не ми липсва нищо.

— Нищо ли? — възкликна Макс, след което пъкна ръка под масата и я сложи върху коляното на Рут.

Тя знаеше, че трябва да се дръпне още сега, но не го стори. Когато Макс накрая махна дланта си и се зае със спагетите, Рут се опита да се държи така, сякаш не се е случило нищо.

— Има ли нещо в Уест Енд, което заслужава да се види? — попита нехайно. — Казаха ми, че „Посещението на инспектора“ било добро.

— Безспорно — потвърди Макс. — Ходих на премиерата.

— И кога беше? — попита невинно Рут.

— Преди около пет години — отвърна мъжът.

Рут се засмя.

— Ето, сам виждаш колко съм изостанала. Наистина трябва да ми препоръчаш нещо.

— Другия месец е премиерата на новата пиеса на Том Стопард. — Макс замълча. — Ако успееш да се измъкнеш за ден-два, можем да идем заедно.

— Не е толкова лесно, Макс. Ангъс иска да стоя с него на Джърси. Рядко напускаме острова.

Макс погледна надолу към празната чиния на своята гостенка.

— Както виждам, спагетите оправдаха похвалите ми.

Рут кимна.

— Струва си да опиташ и брюлето, и него го прави жената на собственика.

— И дума да не става! Прейдох, най-малко три дена ще се наложи да ходя във фитнесзалата, докато сваля килограмите. Ще се огранича само с кафе — отвърна Рут точно когато ѝ донесоха още една чаша шампанско.

Тя се свъси.

— Мисли си, че днес е рожденият ти ден — подхвърли Макс и ръката му отново се скри под масата — този път той я приплъзна с няколко сантиметра по-нагоре по бедрото на Рут.

След време тя щеше да си повтаря, че тъкмо тогава е трябвало да стане и да си тръгне. Но вместо това попита, все едно не се е случило нищо:

— И откога работиш в агенция за недвижими имоти?

— Откакто съм завършил училище. Започнах от най-ниското стъпало във фирмата, правех кафе, а миналата година станах съдружник.

— Браво на теб! Къде се намира агенцията?

— Насред Мейфеър. Защо не наминеш да ми погостуваш? Да речем, следващия път, когато си в Лондон.

— Не ходя толкова често в Лондон — обясни отново Рут.

Макс забеляза, че един от сервитьорите се е запътил към тяхната маса, и дръпна ръката си от бедрото на младата жена. След като келнерът остави пред тях две чаши капучино, Макс му се усмихна и рече:

— Сметката, ако обичате.

— Бързаш ли? — попита Рут.

— Да — каза Макс. — Току-що се сетих, че съм скрил на яхтата бутилка отлежал коняк и си мисля, че тъкмо това е най-подходящият случай да го отворя. — Пресегна се през масата и хвана ръката ѝ. — Пазех коняка за някого, който си заслужава.

— Едва ли е разумно.

— Винаги ли правиш само разумни неща? — възкликна Макс, без да пуска ръката ѝ.

— Наистина трябва да се връщам на „Хубавата шотландка“.

— За да кукуваш сама цели три часа и да чакаш Ангъс да се прибере ли?

— Не, но...

— Страх те е, че ще взема да те прелъстя.

— Това ли си наумил? — попита жената и отдръпна ръката си.

— Да, това, но първо ще опитаме коняка — усмихна се Макс и взе сметката.

Прегледа я, извади портфейла си и сложи върху малкия сребърен поднос четири банкноти от по десет лири стерлинги.

Веднъж Ангъс бе обяснявал на Рут, че който плаща по ресторантите в брой или няма нужда от кредитна карта, или не печели достатъчно, за да си извади.

Макс стана от стола, благодари доста шумно на сервитьора и когато той им отвори вратата, му пхна пет лири. Докато прекосяваха улицата и вървяха към кея, двамата с Рут не си казаха и дума. На нея й се стори, че някой скача от „Морски таралеж“, и тя се взря: нямаше никого. Смяташе, щом стигнат при яхтата, да се сбогува и да си тръгне, вместо това обаче сякаш пряко волята си последва Макс, качи се с него на „Морски таралеж“ и слезе долу в каютата.

— Не очаквах да е толкова малка — каза на най-долното стъпало. Завъртя се на триста и шейсет градуса и се озова в обятията на Макс. Избута го лекичко.

— Какво повече му трябва на един ерген! — възкликна той, докато пълнеше чашите с коняк.

Подаде едната на Рут и я прегърна през кръста. Притегли я нежно към себе си, телата им се допряха. Наведе се и я целуна по устните, сетне я пусна, за да отпият от коняка. Загледа как Рут вдига чашата, после пак я прегърна. Този път, докато се целуваха, устните им се разтвориха, а Рут почти и не опита да го спре, когато той разкопча горното копче на блузата й. Но и при най-малката съпротива Макс я пускаше, изчакваше тя да отпие и пак я притискаше до себе си. След още доста глътки коняк успя най-сетне да съблече бялата блуза и да напипа ципа на късата впита пола, но Рут вече не се и преструваше, че се дърпа.

— Ти си вторият мъж, с когото спя — пророни по-късно, докато лежеше на пода.

— Нима си била девствена, когато си се запознала с Ангъс? — не повярва Макс.

— Ако не бях девствена, той нямаше да се ожени за мен — отвърна тя простичко.

— И през тези двацет години не е имало никой друг? — попита Макс, докато си наливаше от коняка.

— Не — потвърди Рут, — макар да ми се струва, че Джералд Прескот, възпитателят в старото подготвително училище на момчетата, ме харесва. Но не е стигал по-далеч от това да ме целуне по бузата и да ми хвърля влажни погледи.

— А ти харесваш ли го?

— Да. Мил човек е — призна си за пръв път през живота Рут. — Той обаче не е от мъжете, които ще направят първата стъпка.

— Смотаняк — отсече Макс и пак притисна до себе си Рут.

Тя си погледна часовника.

— Майко мила, наистина ли е станало толкова? Ангъс ще се върне всеки момент.

— Няма страшно, скъпа — успокои я Макс. — Разполагаме с предостатъчно време за още едно коняче и дори може би за още един оргазъм, каквото предпочиташ.

— Предпочитам и двете, но не искам мъжът ми да ни завари заедно.

— Тогава ще го оставим за друг път — съгласи се Макс и запуши бутилката с корковата тапа.

— Или за друго момиче — изревнува Рут и започна да си обува чорапогащника.

Макс взе от масичката флумастер и написа върху етикета: „Да се пие само когато съм с Рут“.

— Ще те видя ли отново? — попита тя.

— От теб зависи, скъпа — отвърна Макс и отново я целуна.

Когато я пусна, тя се обърна, качи се по стълбите на палубата и бързо се скри от погледа му. Щом се върна на „Хубавата шотландка“, се помъчи да заличи спомена за последните два часа, но когато покъсно вечерта Ангъс се прибра с момчетата, Рут си даде сметка, че няма да ѝ бъде толкова лесно да забрави Макс.

На другата заран излезе на палубата, ала „Морски таралеж“ го нямаше никъде.

— Търсиш ли нещо? — попита Ангъс, след като отиде при нея.

Тя се обърна и му се усмихна.

— Не. Само искам час по-скоро да се приберем на Джърси — отвърна Рут.

Сигурно беше минал месец, когато телефонът иззвъня, тя вдигна слушалката и чу Макс. Пак остана без дъх, както първия път, когато се бяха любили.

— Утре идвам на Джърси, един клиент ме праща да огледам някакъв имот. Възможно ли е да се видим?

— Защо не дойдеш у нас на вечеря? — чу се да казва Рут.

— Не е ли по-добре да наминеш в хотела? — попита Макс. —
Защо да си губим времето с разни вечери?

— Не, по-разумно е да дойдеш у нас. На Джърси и пощенските
кутии имат очи.

— Ако това е единственият начин да те видя, съм готов да се
жертвам. Ще дойда.

— В осем удобно ли е?

— Повече от удобно — каза Макс и затвори.

Вече след като чу изщракването, Рут се сети, че не му е дала
адреса, а не можеше да му звънне, понеже не му знаеше телефона.

Ангъс като че ли се зарадва, че на другата вечер ще имат гост.

— Тъкмо навреме! — възкликна той. — Искях да се посъветвам
с Макс.

Цяла сутрин Рут обикаля магазините в Сейнт Хилиър, за да
избере най-хубавите парчета месо, най-пресните зеленчуци и бутилка
червено вино — Ангъс със сигурност щеше да я нахока, че не е
трябвало да се охарчва за толкова скъпо бордо.

Целия следобед стоя в кухнята до готвачката, та да ѝ обясни как
да приготви яденето, още повече време прекара вечерта в спалнята,
докато избере какво да си сложи.

Когато малко след осем се позвъни на вратата, Рут още не се
беше облякла. Открехна вратата на спалнята на горния етаж и нададе
ухо да чуе как мъжът ѝ посреща Макс. Докато слушаше как двамата си
говорят, Ангъс ѝ се стори много стар. Още не бе разбрала какво
толкова смята да обсъжда мъжът ѝ с Макс, но не искаше да ѝ проличи,
че проявява интерес. Върна се в спалнята и най-после реши да облече
рокля, за която една приятелка бе отбелязала, че била много секси.
„Значи на острова няма да има кой да я оцени“, спомни си Рут думите,
с които бе отговорила.

Щом влезе в дневната, двамата мъже се изправиха и Макс я
целуна по двете бузи, точно както Джералд Прескот.

— Тъкмо разказвах на Макс за къщата в Ардените — рече Ангъс
още преди да са седнали отново, — и че искаме да я продадем, за да
платим следването на момчетата.

„Съвсем в негов стил — помисли Рут. — Първо ще приключи с
деловите въпроси и чак тогава ще предложи на госта нещо за пиене.“

Без изобщо да се замисля, отиде при барчето и наля на Макс джин с тоник.

— Помолих Макс, ако му е възможно, да огледа къщата, да й направи оценка и да ни посъветва кога е най-добре да я обявим за продан.

— Разумно — отбеляза Рут.

Избягваше да поглежда Макс в лицето, да не би мъжът й да се досети какво изпитва към него.

— Стига да искате, бих могъл още утре да замина за Франция — каза Макс. — Нямам никакви планове за почивните дни — добави той. — Ще ви съобщя още в понеделник какво съм направил.

— Прекрасно! — възкликна Ангъс. Замълча и отпи от малцовото уиски, което жена му бе наляла. — Мисля си, скъпа, че ще ускорим нещата, ако заминеш и ти.

— Не, сигурна съм, че Макс ще се справи и сам...

— Той го предложи — прекъсна я Ангъс. — Тъкмо ще го разведеш из къщата и няма да се налага, ако възникнат въпроси, да звъни и да се допитва с нас.

— Да де, но сега съм заета...

— С какво толкова си заета — с дружеството по бридж и с фитнесзалата... Не, мен ако питаш, няма да се срути светът, ако отсъстваш ден-два — усмихна се мъжът й.

На Рут й стана неприятно, че Ангъс я е изкарал пред Макс последна провинциалистка.

— Хайде, от мен да мине — склони тя накрая. — Щом смяташ, че е за добро, ще замина с Макс за Ардените.

Този път погледна госта право в лицето — и китайците биха се възхитили на непроницаемостта му изражение.

Прекараха в Ардените три дни и, по-важното, три незабравими нощи. Когато се върнаха на Джърси, Рут се молеше да не им проличи, че са любовници.

Макс представи на Ангъс подробен доклад и оценка, а старецът се съгласи със съвета му, че е най-добре да обяви за продан имота няколко седмици преди началото на летния сезон. Двамата се ръкуваха,

за да скрепят сделката, и Макс обеща да се обади веднага щом някой прояви интерес към къщата.

Рут го закара на летището и последното, което му каза, преди той да влезе в залата за заминаващи, бе:

— Дали е възможно да не чакам цял месец, докато те чуя?

Макс звънна още на другия ден, за да съобщи на Ангъс, че е поверил имота на две уважавани парижки агенции, с които фирмата му работела от години.

— Още преди да си ме попитал — добави той, — знай, че няма да плащаш и пени в повече — аз ще покрия от хонорара си разходите на френските агенции.

— Мъж на място! — възкликна Ангъс и затвори още преди Рут да си е разменила и дума с Макс.

Следващите няколко дни тя бързаше да вдигне слушалката преди мъжа си, но Макс така и не се обади през седмицата. Когато в понеделник най-сетне звънна, Ангъс също беше в стаята.

— Изгарям от нетърпение да разкъсам дрехите ти, скъпа — бяха първите думи на Макс.

— Радвам се да го чуя — отвърна тя, — но ще ти дам Ангъс, да му съобщиш новината.

Подаде слушалката на мъжа си с надеждата, че Макс наистина има какво да му съобщава.

— Казвай какво ново-вехто! — подкани Ангъс.

— Предложиха за имота 900 000 франка, което прави почти 100 000 лири стерлинги — отвърна Макс. — Но смятам да поизчакам, защото още двама души поискаха да огледат къщата. Французите от агенциите препоръчаха да приемем веднага, ако ни предложат над един милион франка.

— Ако и ти ме съветваш това, ще те послушам — рече Ангъс. — А щом приключиш сделката, ще дойда да подпиша договора. И бездруго доста отдавна съм обещал на Рут да я заведа в Лондон.

— Чудесно. Ще се радвам да ви видя — каза Макс и затвори.

Звънна отново в края на седмицата и макар Рут да успя да каже цяло изречение, преди мъжът ѝ да дойде при телефонния апарат, така и не посмя да даде воля на чувствата си.

— 107 600 лири ли? — възкликна Ангъс. — Много повече, отколкото очаквах. Браво на теб, Макс. Състави договорите и щом

купувачът внесе капарото в банката, ще пристигна и аз. — След като затвори, Ангъс се обърна към Рут. — Както е тръгнало, в скоро време ще направим обещаното пътуване до Лондон.

Отседнаха в малко хотелче на Марбъл Арч и отидоха да се видят с Макс в ресторант на Саут Одли Стрийт, за който Ангъс чуваше за пръв път. Щом видя цените в листа с менюто, разбра, че ако зависи от него, никога повече няма да стъпи тук. Но обслужването беше добро, Макс явно беше стар познайник на келнерите.

Рут се отегчи и ядоса, понеже Ангъс говореше само за едно — за сделката, и след като Макс му обясни всичко надълго и нашироко, той взе да обсъжда другите си имоти в Шотландия.

— Вложил съм сума ти пари за основен ремонт, а възвращаемост почти никаква — оплака се Ангъс. Дали ще ти бъде възможно да им хвърлиш едно око и да ме посъветваш какво да правя?

— На драго сърце — отвърна Макс, а Рут вдигна очи от гъшия дроб и изгледа мъжа си.

— Добре ли си, скъпи? — попита го. — Виждаш ми се блед.

— Боли ме ниско вдясно — оплака се Ангъс. — Днес капнах от умора, пък и не съм свикнал да ходя по такива тузарски ресторанти. Не се притеснявай, ще се наспя и ще ми мине.

— Дори и да е така, се прибираме още сега в хотела — настоя угрижено жена му.

— Да, и аз съм на същото мнение — подкрепи я Макс. — Ще уредя сметката и ще помоля портиера да повика такси.

Ангъс се изправи, залитна, хвана се за Рут и закрета бавно през ресторанта.

Когато след няколко минути Макс излезе при тях на улицата, Рут и портиерът вече помагаха на стареца да се качи на таксито.

— Лека нощ, Ангъс! — пожела Макс. — Дано утре сутрин се чувстваш по-добре. Не се притеснявайте, звъннете ми, ако се нуждаете от помощ — усмихна се той и затвори вратата на таксито.

Рут успя криво-ляво да сложи мъжа си да легне, той не изглеждаше по-добре. Тя повика лекаря на хотела, макар да знаеше, че Ангъс ще я скастри, задето пак се е охарчила.

Той пристигна след има-няма час, прегледа най-внимателно Ангъс и изненада Рут с въпроса какво е ял на вечеря. Тя се опита да си спомни какво си е поръчал мъжът ѝ, ала единственото, което се сети, бе, че е ял каквото го е съветвал Макс. Лекарят предписа още на другата сутрин господин Хендерсън да се прегледа при специалист.

— Как ли не, при специалист! — промърмори със сетни сили Ангъс.

— Какво толкова! Щом се приберем на Джърси, семейният лекар ще ме види и ще ме вдигне на крака. Взимаме първия самолет за вкъщи.

Рут беше съгласна с лекаря, но знаеше, че няма да излезе на глава с мъжа си. Когато най-сетне Ангъс се унесе, тя слезе долу на рецепцията, за да звънне на Макс и да го предупреди, че на сутринта се връщат на Джърси. Той също се притесни и отново повтори, че ако се налага, е готов да помогне с каквото може.

На другата сутрин, когато се качиха на самолета и стюардът видя състоянието на Ангъс, се наложи Рут да го увещава дълго, докато той склони да остави мъжа ѝ за полета.

— Трябва час по-скоро да го заведе при личния му лекар — примоли се жената.

Накрая стюардът се видя в чудо и склони.

Рут вече се беше обадила в Джърси и бе уредила да ги посрещнат с кола — още нещо, което Ангъс нямаше да одобри. Но когато самолетът се приземи, старецът не бе в състояние да изразява мнение.

Прибраха се у дома, Рут сложи Ангъс да си легне и незабавно звънна на личния им лекар. Доктор Синклер го подложи на същия преглед, както и лекарят в Лондон, и също попита какво е вечерял Ангъс. Стигна до същия извод: пациентът трябва незабавно да отиде при специалист.

Следобед дойде линейка, когато го закара в болница „Котидж“. След прегледа специалистът помоли Рут да дойде с него в кабинета.

— Опасявам се, че новините не са добри, госпожо Хендерсън — каза ѝ. — Мъжът ви е получил инфаркт, вероятно усложнен от уморителния ден и от нещо, което е ял и не му е понесло. При тези обстоятелства вероятно е разумно да повикате децата от училище.

По-късно вечерта Рут се прибра у дома — не знаеше към кого да се обърне.

Телефонът иззвъня, тя вдигна слушалката и на мига позна гласа.

— Макс! — проплака. — Само да знаеш колко се радвам, че се обаждаш. Според специалиста на Ангъс не му остава много, трябва да повикам момчетата. — Известно време жената мълча. — Не знам как ще намеря сили да им съобщя. Обожават баща си.

— Остави на мен — предложи овладяно Макс. — Ще звънна на директора на училището, утре сутринта ще мина да ги взема и тримата ще се качим на самолета за Джърси.

— Признателна съм ти, Макс.

— Това е най-малкото, което мога да сторя при тези обстоятелства — увери я той. — А сега се опитай да си починеш. Звучиш ми уморено. Ще ти се обадя веднага щом разбере с кой полет пристигахме.

Рут се върна в болницата и почти през цялата нощ не се отдели от леглото на мъжа си. Единственият друг посетител, когото Ангъс настоя да види, бе семейният адвокат. Рут уреди господин Крадок да дойде на сутринта и докато той беше при Ангъс, отиде на летището да посрещне Макс и близнаците.

Макс излезе от залата за пристигащи заедно с момчетата, застанали от двете му страни. На Рут й олекна, щом видя, че те са далеч по-спокойни от самата нея. Макс ги закара в болницата. Смяташе да се прибере в Лондон със самолета следобед, от което Рут се разочарова, той обаче я увери, че сега трябва да бъде с мъжа и синовете си.

Следващия петък Ангъс издъхна мирно и кротко в болница „Котидж“ в Сейнт Хилиър. Рут и близнаците седяха до смъртния му одър.

Макс пристигна за погребението, а на другия ден изпрати момчетата до училището. Докато им махаше за довиждане, Рут се питаше дали някога ще чуе отново Макс. Той обаче й звънна още на следващия ден сутринта — да я пита как е.

— Чувствам се самотна и малко гузна, че ми е мъчно за теб повече, отколкото е редно. — Тя замълча. — Кога смяташ да дойдеш

на Джърси?

— Ще поизчакам известно време. Не забравяй, ти самата ме предупреди, че на острова дори пощенските кутии имат очи.

— А аз какво да правя? Момчетата са в пансиона, ти не можеш да мръднеш от Лондон.

— Защо не дойдеш при мен? Тук ще е много по-лесно да се скрием, никой не те познава.

— Може би си прав. Нека помисля и ще ти се обадя.

След седмица Рут пристигна на летище „Хийтроу“, Макс я чакаше. Бе трогната от вниманието и милото му поведение — изобщо не го направи на въпрос, че тя честичко изпада в дълги мълчания и съвсем не ѝ е до любене.

В понеделник сутрин тръгна да я изпрати с колата до летището, а Рут се вкопчи в него.

— Така и не видях къде живееш и работиш — рече му по едно време.

— По-разумно беше сега да отседнеш на хотел. Следващия път, когато дойдеш, нищо не ти пречи да наминеш и към службата.

Рут се усмихна за пръв път от погребението. Вече на летището, преди да се разделят, Макс я притисна до себе си.

— Съзнавам, скъпа, още е рано, но искам да знаеш колко много те обичам и колко се надявам някога да сметнеш, че съм достоен да заема мястото на Ангъс.

Рут се върна в Сейнт Хилиър и цяла вечер си повтаря думите му, сякаш са от песен, която не може да си избие от главата.

Някъде след седмица ѝ се обади семейният адвокат господин Крадок, който я помоли да намине към кантората, за да обсъдят завещанието на нейния съпруг. Уговориха се да се срещнат на другата сутрин.

Двамата с Ангъс не се бяха лишавали от нищо и Рут си мислеше, че и занапред ще е така. Мъжът ѝ не беше от хората, които ще оставят след себе си неразбория. Тя си спомни колко е настоявал адвокатът да отиде в болницата.

Никога не се беше интересувала от делата му. Ангъс бе много предпазлив в харченето, цепеше косъма на две, но поискаше ли му Рут

нещо, никога не ѝ беше отказвал. При всички положения Макс беше превел в сметката на мъжа ѝ сто хиляди лири стерлинги, затова на другата заран, когато тръгна към адвокатската кантора, тя не се и съмняваше, че съпругът ѝ е оставил достатъчно средства, за да живее сносно.

Беше подранила с няколко минути. Въпреки това секретарката начаса я заведе в кабинета на старши съдружника. Рут завари трима мъже, насядали около заседателната маса. Още щом я видяха, станаха от столовете, а господин Крадок ги представи като съдружници в адвокатската кантора. Рут реши, че са дошли да изкажат съболезнованията си, те обаче отново седнаха и продължиха да преглеждат дебелите папки пред себе си. Едва сега жената се притесни. Дали Ангъс не бе оставил нещата неуредени?

Старши съдружникът седна на челното място, развърза една от папките с документи, извади няколко листа и вдигна очи към съпругата на своя покоен клиент.

— Първо, разрешете от името на кантората да изразя покрусата от вестта за смъртта на господин Хендерсън — подхвана той.

— Благодаря — промълви Рут и сведе глава.

— Помолихме ви да дойдете днес сутринта, за да изложим подробностите около завещанието на покойния ви съпруг. След това на драго сърце ще отговорим на всички въпроси, в случай че възникнат.

Рут настръхна и се разтрепери. Защо Ангъс не я бе предупредил, че ще има спънки?

Адвокатът зачете завещанието:

— „Завещавам на съпругата си Рут цялото си имущество с изключение на:

а) по 200 лири стерлинги за всеки от синовете ми — Николас и Бен, — нека ги изхарчат за нещо, което да им напомня за мен.

б) 500 лири стерлинги за Шотландската кралска академия, с които да бъде закупена картина по избор на нейните членове, задължително от художник шотландец.

в) 1000 лири стерлинги за скъпото ми училище — колежа «Джордж Уотсън», и други 2000 лири стерлинги — за Единбургския университет.“

Адвокатът изчете и по-малките дарения, сред които имаше сто лири за болница „Котидж“, където се бяха грижили толкова добре за

Ангъс в последните му земни дни.

Старши съдружникът вдигна очи към Рут и я попита:

— Имате ли въпроси, госпожо Хендерсън, на които бихме могли да отговорим? Или бихте желали да се грижим за имуществото ви, както правехме и с имуществото на покойния ви съпруг?

— Да ви призная, господин Крадок, Ангъс никога не е обсъждал с мен делови въпроси и аз не съм съвсем наясно какво означава всичко това. Стига ние с децата да разполагаме с достатъчно средства, за да живеем, както досега, нямам нищо против да се грижите за имуществото.

Съдружникът отдясно на господин Крадок каза:

— Имах преимущество да съветвам господин Хендерсън близо седем години, откакто той дойде на острова, и съм готов да отговоря, госпожо Хендерсън, на всичките ви въпроси.

— Изключително мило от ваша страна — рече Рут, — но дори не зная какви въпроси да ви задам, освен може би колко, горе-долу, ми е завещал моят съпруг.

— Не бе никак лесно и ние да открием отговора на този въпрос — уточни господин Крадок, — понеже завещаното в брой не е много. Въпреки това на мен се падна отговорността да изчисля на колко възлиза имуществото, за да представя сумата за потвърждение в съда — добави той и отвори една от папките пред себе си. — Първоначалната ми преценка, която търпи поправки и може би сумата ще нарасне, е за наследство някъде между осемнайсет и двайсет милиона.

— Франкове ли? — прошепна Рут.

— Не, лири стерлинги, уважаема госпожо — отговори делово господин Крадок.

Рут умува дълго и реши да не казва на никого, дори на децата, какво огромно наследство е получила. Когато в края на следващата седмица отиде в Лондон, сподели с Макс, че адвокатите на Ангъс са я уведомили какво съдържа завещанието и на колко възлиза неговото имущество.

— Някакви изненади? — попита Макс.

— Не бих казала. Завещал е на момчетата по стотина-двеста лири, а със стоте хиляди, които успя да вземеш за къщата в Ардените, все ще свързваме някак двата края, стига, разбира се, да си правя сметката. И така, ще се наложи да продължиш да работиш, ако още искаш да ти стана жена.

— Искам повече и от преди. При всички положения би ми било неприятно да харча парите на Ангъс. Покрай това се сетих, че имам добри новини. От фирмата ме помолиха да проуча възможността в началото на следващата година да открием клон на остров Джърси. Отговорих им, че ще обмисля предложението, но при едно условие.

— Какво? — попита Рут.

— Една от жителките на Джърси да се съгласи да ми стане жена.

Рут го прегърна, убедена повече от всякога, че е намерила човека, с когото да прекара остатъка от живота си.

След три месеца Макс и Рут се венчаха в гражданското на Челси в присъствието само на близнаците, макар че и те едвам склониха да дойдат.

— Той никога няма да заеме мястото на баща ни — тросна се гневно Бен.

Николас кимна.

— Не се притеснявай — взе да я успокоява Макс, докато пътуваха към летището. — С времето всичко ще се нареди.

На „Хийтроу“ се качиха на самолета и заминаха да карат медения си месец в чужбина. Рут подметна, че е малко разочарована, задето никой от приятелите на Макс не е присъствал на подписването.

— Ангъс почина наскоро, защо да разлайваме кучетата! — отвърна той. — Нека мине малко време, така е по-разумно. Пък после ще те въведа и в лондонското общество.

Усмихна ѝ се и я хвана за ръката. Рут се съгласи с него и забрави за тревогите и притесненията си.

След три часа самолетът кацна на летището във Венеция и Рут и Макс отидоха с моторница в хотел с изглед към площад Сан Марко. Всичко до най-малките подробности бе уредено и Рут се изненада, че новият ѝ съпруг няма нищо против да обикаля с нея скъпите магазини

и да ѝ помага да си избира тоалети. Цяла седмица не се отдели и на крачка от жена си.

В петък взе кола под наем и пое с младоженката на юг, към Флоренция, където двамата се разхождаха дълго, минаваха по мостовете, разглеждаха музея „Уфици“, двореца Пити и Академията. Вечер преяждаха със спагети, танцуваха заедно с всички останали на площада на тържището и често се прибираха в хотела чак на зазоряване. Никак не им се тръгваше, но накрая отидоха за третата седмица от престоя си в Рим, където хотелската стая, Колизеят, операта и Ватиканът запълваха почти всичките им свободни мигове. Трите седмици на медения месец минаха толкова бързо, че Рут дори не помнеше отделните дни.

Всяка вечер, преди да си легне, пишеше на момчетата колко добре си прекарва, като не пропускаше да наблегне, че Макс е изключително мил. Много ѝ се щеше синовете ѝ да го приемат, но се опасяваше, че за това се иска не само време.

Върнаха се в Сейнт Хилиър, Макс беше все така мил и внимателен. Единственото разочарование на Рут бе, че той все не успяваше да намери подходящо помещение за клона на агенцията за недвижими имоти. Всяка сутрин мъжът ѝ излизаше някъде към десет, но очевидно прекарваше повече време в голфклуба, отколкото в града.

— Създавам връзки — обясняваше Макс, — защото те са най-важни, ако искам работата да потръгне.

— А кога ще откриеш клона? — попита Рут.

— Тия дни — увери я той. — Не забравяй, че в моята област най-важно е къде ще се намира фирмата. Трябва да е разположена на най-доброто място. С друго няма да се задоволя.

Седмиците се нижеха и Рут се притесняваше, че Макс все не намира въпросното най-добро място. Отвореше ли дума за това, мъжът ѝ се нахвърляше, че вечно мърморела, след което Рут млъкваше най-малко за месец.

От сватбата беше минала половин година, когато Рут предложи да прекарат съботата и неделята в Лондон.

— Тъкмо ще се запозная с някои от приятелите ти и ще наваксам каквото съм пропуснала от театралните постановки, а ти ще се срещнеш с колегите във фирмата.

Но всеки път Макс си измисляше някакви причини да отложи плановите ѝ. Все пак се съгласи да отпразнуват първата годишнина от сватбата отново във Венеция.

Рут се надяваше, че половинмесечната почивка ще съживи спомените от предишното посещение и дори ще вдъхнови Макс, та след като се приберат на Джърси, той най-сетне да се запретне и да си намери помещение за клона на фирмата. Но се оказа, че годишнината е пълна противоположност на медения месец отпреди година.

Когато самолетът кацна във Венеция, валеше като из ведро и Рут и Макс дълго мръзнаха на опашката, докато се доредят до такси. Чак в хотела Рут разбра, че нямали резервации — мъжът ѝ смятал, че ги е направила тя. Макс си изпусна нервите, вдигна луд скандал на управителя, който нямаше никаква вина, и изхвърча от хотела. Цял час обикаляха с багажа под дъжда и накрая се озоваха в хотелче в една от пресечките, където имаше само една свободна стая — с две единични легла, точно над кафенето.

Вечерта си поръчаха нещо за пийване и Макс призна, че си бил забравил кредитната карта и нека Рут да платяла, а после, щом се приберели, той щял да ѝ върне парите. Напоследък тя бездруго плащаше почти всички сметки, но реши, че сега не му е времето да го прави на въпрос.

Във Флоренция, докато закусваха, спомена със свито сърце как се надявала, щом се върнат на Джърси, Макс да намери помещение за представителството и попита невинно дали от фирмата не се притесняват, че той протака толкова дълго.

Макс тутакси се разфуча и излезе с гръм и трясък от ресторанта, като първо ѝ подвикна да престанела да му опява. Рут не го видя до вечерта.

В Рим продължи да вали, Макс се държеше все така ужасно и по цял ден се пилееше някъде, случваше му се понякога да се прибере и дълго след като Рут си е легнала.

Тя почувства облекчение, когато самолетът излетя за Джърси. Щом се прибраха в Сейнт Хилиър, се опита да не мърмори, да подкрепя Макс и да прояви разбиране, задето той все така не успява да намери подходящо помещение. Но колкото и да се стараеше, биваше

възнаграждавана или с дълго тягостно мусене, или с поредния гневен изблик.

Месеците отминаваха, Рут и Макс се отчуждаваха все повече и тя дори не си правеше труда да пита какво става с представителството. Вече беше наясно, че мъжът ѝ се е отказал да открива клон на фирмата, и дори се питаше дали изобщо са му възлагали такова нещо.

Веднъж по време на закуска Макс ни в клин, ни в ръкав оповести, че от агенцията са се отказали да откриват представителство в Сейнт Хилиър и са му писали, че ако искал да остане съдружник, да се върне в Лондон, на старото място.

— А ако не приемеш? — попита Рут. — Имаш ли избор?

— Дадох ми да разбера, че ако не се върна, ще се наложи да напусна.

— С удоволствие ще дойда с теб в Лондон — предложи Рут, само мир да има.

— Не, това надали ще помогне — отвърна Макс, който явно вече бе взел решение. — Мен ако питаш, е най-добре през седмицата да съм в Лондон и да си идвам, за да бъдем заедно в почивните дни.

Рут не беше съгласна, ала знаеше, че и да възроптае, няма да постигне нищо.

На другия ден Макс замина за Лондон.

Рут вече не помнеше кога за последно са се любили и когато Макс не си дойде за втората годишнина от сватбата, тя прие поканата на Джералд Прескот да вечерят заедно.

Някогашният възпитател на близнаците бе както винаги мил и внимателен и когато двамата с Рут останаха сами, не си позволи нищо повече, освен да я целуне по бузата. Тя реши да сподели с него неприятностите, които си има с Макс, а Джералд я изслуша съсредоточено, с разбиране, като от време на време кимаше. Рут погледна през масата към стария си приятел и за пръв път ѝ се прииска да се разведе, но бързо се отърси от тези тъжни мисли.

Когато следващата събота Макс си дойде за края на седмицата, Рут реши да се постарае повечко. Цяла сутрин обикаля по магазините, за да подбере продуктите за любимото му ястие — петел с вино, и бордото към него. Облече роклята, която мъжът ѝ беше харесал във

Венеция, и отиде на летището, за да го посрещне. Макс не пристигна с обичайния полет, появи се след цели два часа с обяснението, че го били задържали на „Хийтроу“. Не се извини, задето е накарал Рут да виси с часове на летището, и когато най-послед се прибраха и седнаха да вечерят, не каза нищо нито за яденето и виното, нито за роклята.

След като се нахраниха, Рут почисти набързо и се качи в спалнята колкото да види, че Макс се преструва на заспал.

Почти цялата събота мъжът ѝ прекара в голфклуба, а в неделя рано следобед си замина за Лондон. Последните думи, които изрече, преди да тръгне за летището, бяха, че не знаел кога ще си дойде.

Отново я споходиха мисли за развод.

Седмиците минаваха, Макс се обаждаше колкото да не е без хич, още по-рядко благоволяваше да се прибира през почивните дни и Рут започна да се вижда все по-често с Джералд. В началото и в края на нелегалните им срещи той не се опитваше да прави нищо повече от това да я целува по бузата и нито веднъж не я хвана за бедрото, затова най-сетне Рут реши, че е време да го прелъсти.

— Ще се ожениш ли за мен? — попита го, докато на другата сутрин в шест го гледаше как се облича.

— Нали вече си омъжена! — възкликна тихо Джералд.

— Знаеш прекрасно, че от месеци съм омъжена само на хартия. С чара си Макс ми завъртя главата и аз се държах като някаква гимназистка. Бог ми е свидетел, бях се нагълтала с романчета за жени, срещнали след горчиво разочарование мъжа на живота си.

— Стига да имах тази възможност, съм готов да се ожения още утре за теб, моето момиче — усмихна се Джералд. — Знаеш, че те обожавам още от мига, в който те видях.

— Макар и да не си паднал на колене, Джералд, го приемам като съгласие — прихна Рут. Замълча и се взря в здрача в своя любовник. — Следващия път, когато видя Макс, ще му поискам развод — добави тя едва чуто.

Джералд се съблече отново и се върна в леглото.

Мина цял месец, докато Макс се появи отново на острова, и макар да бе взел късния самолет, Рут още го чакаше, когато той влезе в къщата. Наведе се да я целуне, тя обаче се извърна.

— Искам развод — каза хладно.

Без да пророни и дума, Макс я последва в хола. Седна тежко на един от столовете и мълча дълго. Рут чакаше търпеливо отговора му.

— Друг ли има? — попита накрая той.

— Да — потвърди жената.

— Познавам ли го?

— Да.

— Джералд ли? — погледна я Макс.

— Да.

Той отново потъна в мрачно мълчание.

— Не искам да ти създавам усложнения — подхвана Рут. — Можеш да поискаш развод по моя вина — заради изневярата с Джералд, няма да го оспорвам.

Беше изненадана от отговора на Макс.

— Трябва ми малко време, нека помисля — рече й той. — Може би е по-разумно да не предприемаме нищо до Коледа, когато момчетата ще се приберат за ваканцията.

Рут се съгласи от немай-къде, но бе озадачена — вече не помнеше кога за последно Макс е споменавал в нейно присъствие синовете й.

Той спа в другата стая, а на заранта, придружаван от двата куфара с багажа си, се качи на самолета за Лондон.

Няколко седмици не стъпи на Джърси и през това време Рут и Джералд започнаха да обмислят бъдещето си.

Когато си дойдоха от университета за коледната ваканция, момчетата нито се изненадаха, нито бяха разочаровани, че майка им се развежда.

Макс така и не направи опит да бъде със семейството за празниците и се появи на Джърси в деня, след като момчетата си заминаха. Взе такси, отиде право в къщата и стоя само час.

— Съгласен съм да ти дам развод — каза той на Рут — и смятам да заведа дело веднага щом се върна в Лондон.

Тя само кимна.

— Ако искаш да мине мирно и кротко, ти предлагам да наемеш лондонски адвокат. Не ми се пътува непрекъснато между Лондон и Джърси, пък и това само ще забави нещата.

Рут не възрази — вече бе достигнала точката, когато не искаше да създава никакви спънки на Макс.

Няколко дни, след като той замина за Лондон, Рут получи документи за развод, пратени ѝ от адвокатска кантора в Лондон, за която тя не бе и чувала. Възложи на адвокатите на Ангъс от Чансъри Лейн да оформят документите, като обясни по телефона на младши съдружника, че иска всичко да приключи час по-скоро.

— Смятате ли да съдите мъжа си за издръжка? — поинтересува се адвокатът.

— Не — отвърна Рут и едвам се сдържа да не се разсмее. — Искам само всичко да приключи бързо и заради изневярата си да получа развод.

— Ако това са изискванията ви, уважаема госпожо, ще съставя нужните документи и до няколко дни ще ги приготвя да ги подпишете.

Джералд предложи да го ознаменуват, като отидат на почивка. Рут се съгласи, но при условие, че няма да припарват до Италия.

— Защо не обиколим с яхта гръцките острови? — попита Джералд. — Така е по-малко вероятно да срещна случайно някой свой ученик, да не говорим пък за родителите.

На другия ден се качиха на самолета за Атина. Когато навлязоха с яхтата в пристанището на Скирос, Рут възкликна:

— И през ум не ми е минавало, че ще прекарам с друг мъж тригодишнината от сватбата си.

Джералд я прегърна.

— Опитай се да забравиш Макс — рече ѝ. — Той е минало.

— Почти — каза Рут. — Надявах се да получа развод, преди да тръгнем от Джърси.

— Знаеш ли защо съдебното решение се бави? — попита Джералд.

— Нямам представа — отвърна Рут, — но Макс сигурно си има причини. — Тя замълча, сетне допълни: — Знаеш ли, така и не видях агенцията в Мейфеър, той не ме запозна с нито един свой колега или

приятел. Имам чувството, че всичко е било плод на моето въображение.

— Или на неговото — рече Джералд и я прегърна през кръста. — Но дай да не си пилеем времето в разговори за Макс. По-добре да мислим за гърците, за оргии и вакханалии.

— На това ли учиш невинните дечица точно когато се изграждат като хора?

— Не, по-скоро те ме учат на това — засмя се Джералд.

През следващите три седмици те с Рут обикаляха гръцките острови, тъпчеха се с мусака, прекаляваха с виното и се надяваха, че покрай многото секс няма да напълнеят. В края на почивката Джералд беше червен като рак, а Рут се притесняваше от срещата с кантарчето в банята. Забавляваха се до премала не само защото Джералд управляваше с много вещина яхтата, но и защото, както Рут установи, знаеше как да я разсмее и в буря.

Прибраха се на Джърси и Джералд откара Рут у дома. Посрещна я цяла купчина писма. Тя въздъхна тежко. Реши, че могат да почакаят до другия ден. Цяла нощ се мята в леглото. След няколко часа неспокоен сън стана и си направи чаша чай. Взе да преглежда получената поща и по едно време мерна дълъг бял плик с лондонско клеймо, върху който пишеше „Спешно“. Отвори го и извади документ, който я накара да се усмихне: решението за развод.

— Най-после да си разчистя сметките с тоя Макс — каза на глас и начаса звънна на Джералд да му съобщи радостната новина.

— Жалко — въздъхна той.

— Как така жалко? — стъписа се жената.

— Ами така, скъпа. Нямах представа колко ми се вдигнаха акциите, откакто момчетата в училището разбраха, че съм си карал отпуската с омъжена жена.

Рут се засмя.

— Дръж се прилично, Джералд, и свиквай с мисълта, че не след дълго ще бъдеш достопочтен семеен мъж.

— Дано да е по-скоро — каза Джералд. — Е, трябва да тичам. Едно е да живееш в грях, съвсем друго — да закъсняваш за сутрешната молитва.

Рут влезе в банята и застана със свито сърце върху кантарчето. Простена, щом видя къде спира стрелката. Реши, че ще не ще, трябва

да бързи най-малко час във фитнесзалата. Тъкмо да застане под душа, когато телефонът иззвъня. Тя излезе от ваната и грабна хавлиената кърпа — помисли си, че сигурно е Джералд.

— Добро утро, госпожо Бенет — каза делово някакъв непознат.

Беше ѝ неприятно дори да я наричат така.

— Добро утро — отвърна Рут.

— Обажда се господин Крадок, уважаема госпожо. Търся ви от три седмици.

— Съжалявам — рече жената, — снощи се върнах от почивка в Гърция.

— Ясно. Дали ви е удобно да се срещнем възможно най-бързо? — попита адвокатът, без да проявява никакъв интерес към почивката ѝ.

— Да, разбира се, господин Крадок. Ако нямате нищо против, ще намина в кантората някъде към дванайсет.

— Заповядайте, когато решите, госпожо Бенет — рече деловият глас.

Във фитнесзалата Рут се хвърли да сваля излишните килограми, които бе натрупала в Гърция — дори като достопочтена задомена жена ѝ се искаше да е хубава и стройна. Слезе от уредите точно когато часовникът в залата отброи дванайсет. Взе си набързо един душ, облече се припряно и въпреки това, когато влезе в адвокатската кантора на господин Крадок, беше закъсняла с трийсет и пет минути.

И този път секретарката не я остави да чака и веднага я заведе в кабинета на старши съдружника. Когато влезе вътре, Рут завари адвоката да снове напред-назад.

— Прощавайте, че ви задържах — извини се жената гузно, а двама от съдружниците станаха от столовете около заседателната маса.

Този път господин Крадок не ѝ предложи чай и направо я покани да седне в другия край на масата. Той също седна, погледна купчината документи пред себе си и издърпа един лист.

— Госпожо Бенет, получихме от адвокатите на съпруга ви призовка, заведи са имуществено дело.

— Моля? Как така! И дума не е ставало за подялба на имуществото — не повярва Рут.

— Дори и да е тъй — отбеляза старши съдружникът и отново сведе очи към документите, — за беда сте се съгласили разводът да бъде по ваша вина — заради изневярата ви с господин Джералд... —

Той провери презимето — точно така, с господин Джералд Прескот по време, когато законният ви съпруг е бил на работа в Лондон.

— Вярно е, но се съгласих на това само за да ускорим нещата. И двамата искахме да получим развод възможно най-бързо.

— Не се и съмнявам, госпожо Бенет.

Рут щеше да мрази до гроб това име.

— Но след като сте приели условията на господин Бенет, той е обявен от съда за потърпевщата страна.

— Това вече няма никакво значение — намеси се Рут, — днес сутринта получих от лондонските адвокати решението за развод.

Адвокатът отдясно на господин Крадок се извърна и я погледна право в лицето.

— Разрешете да попитам дали господин Бенет ви препоръча да наемете адвокат от Лондон, който да подаде молбата за развод?

„А, такава ли била работата! — помисли си Рут. — Ядосани са, понеже не съм потърсила тях!“

— Да — потвърди тя. — Решихме, че така е по-удобно, по онова време Макс живееше в Лондон и не искаше да пътува постоянно до острова.

— За господин Бенет наистина се е оказало много удобно — натърти старши съдружникът. — Съпругът ви обсъждал ли е някога с вас подялбата на имуществото?

— Никога — бе още по-категорична Рут. — Нямаше и представа какво притежавам и колко пари имам.

— На мен обаче ми се струва — продължи адвокатът отляво на господин Крадок, — че е точно обратното: господин Бенет е знаел прекрасно какво притежавате и колко пари имате.

— Невъзможно! — настоя Рут. — Никога досега не съм обсъждала с него парите си.

— Въпреки това той е завел иск срещу вас и както личи, е преценил много точно стойността на имуществото, завещано ви от вашия покоен съпруг.

— Няма да получи и пени, нямаме такава уговорка!

— Приемам, че това, което ни казвате, госпожо Бенет, е самата истина. Но се опасявам, че за съда разводът е по ваша вина и в този случай няма как да се защитите.

— Как е възможно? — ахна Рут.

— По този въпрос бракоразводният закон на остров Джърси е пределно ясен — намеси се господин Крадок. — И щяхме да ви предупредим, стига да се бяхте обърнали към нас.

— Какъв закон? — попита Рут, без да обръща внимание на язвителното подмятане.

— По закона на остров Джърси, ако при развод съдът признае един от съпрузите за невинен, той получава автоматично една трета от имуществото на другия съпруг.

Жената се разтрепери.

— Няма ли изключения? — попита едва чуто.

— Да, има — отговори господин Крадок. Рут го погледна обнадеедена.

— Законът не важи, ако сте били женени по-малко от три години. Но вие, госпожо Бенет, сте били женени точно три години и осем дни. — Адвокатът замълча, намести очилата и добави: — Имам чувството, че господин Бенет не само знае точно колко пари и имущество притежавате, но е и добре запознат с бракоразводните закони на остров Джърси.

Три месеца по-късно, след като адвокатите на двете страни уточниха на колко възлиза имуществото на Рут Етъл Бенет, Макс Доналд Бенет получи чек за 6 270 000 лири стерлинги, с което сне имуществените си претенции към своята бивша съпруга.

Всеки път, когато си мислеше за последните три години — а Рут си мислеше често за тях, — тя неизменно стигаше до извода, че Макс е предвидил всичко до най-малките подробности. Още преди да се срещнат.

ЛЮБОВ ОТ ПРЪВ ПОГЛЕД

Андрю закъсняваше и щеше да вземе такси, ако не бяха задръстванията по улиците. Влезе в метрото, и то пълно до пръсване, и си запроправя път през пълчищата пътници по ескалатора, които се прибираха вкъщи.

Андрю обаче не бе поел към къщи. Само след четири спирки щеше да излезе отново от търбуха на земята, за да отиде на срещата с Или Блум, изпълнителен директор на клона на „Чейс Манхатън“ в Париж. Андрю не познаваше лично Блум, но като всичките си колеги в банката знаеше прекрасно с какво се слави той. Блум не определяше среща на никого, освен ако нямаше основателна причина.

През двете денонощия, откакто секретарката на Блум се бе обадила да уговори срещата, Андрю беше умувал каква ли е тази основателна причина. Очевидният отговор бе, че Блум го търси просто заради паричен превод от „Креди Сюис“ в „Чейс“ — но той надали щеше да седне да се занима с някакъв си превод. Дали пък не мислеше да направи на Андрю предложение, на което той нямаше да може да откаже? Дали щеше да го уговаря да се върне в Ню Йорк, след като той бе прекарал, има-няма, две години в Париж? В главата на Андрю се въртяха какви ли не въпроси.

Младежът знаеше, че е безпредметно да се губи в догадки: в шест часа щеше да разполага с всички отговори. Идеше му да хукне надолу по ескалатора, но пътниците до него бяха прекалено много.

Знаеше, че и той държи козове: вече близо две години оглавяваше отдел „Обмен на валута“ в „Креди Сюис“ и всички бяха наясно, че е засенчил своите съперници. Споменеше ли някой успехите на Андрю, френските банкери само свиваха рамене, докато конкурентите им от Америка постоянно се опитваха да го убедят да постъпи на работа при тях. Андрю беше сигурен, че каквото и да му предложи Блум, „Креди Сюис“ няма да остане по-назад. През последната година, опитваха ли се да го склонят да смени работното си място, той неизменно ги отпращаше с любезна хлапашка усмивка, сега

обаче знаеше, че няма да му бъде толкова лесно. Блум не беше от хората, които ще подкупиш с любезна хлапашка усмивка.

Андрю не искаше да сменя банките, беше доволен и от онова, което му предлагаша в „Креди Сюис“, пък и кой на неговите години не би се радвал да работи в Париж? Но точно по това време на годината се обсъждаха премиите и Андрю бе доволен, че „има среща“ с Или Блум в американското кафене на „Джордж V“. Беше въпрос на часове някой да съобщи на шефовете му с кого го е видял.

Излезе на перона, и там беше голяма навалица и той се запита дали ще успее да се качи на първия влак. Погледна си часовника: пет и трийсет и седем. Имаше предостатъчно време, но понеже не искаше да закъснява за срещата с господин Блум, се промуши през мъничка пролука, отворила се в блъсканицата отпред, и застана така, че да се метне с първите във вагона. Дори и да не се споразумееха с господин Блум, и през близките години изпълнителният директор на „Чейс“ щеше да бъде сред най-влиятелните хора в банковото дело — ето защо Андрю не искаше в никакъв случай да закъснява и да прави лошо впечатление.

Зачака търпеливо влакът да се покаже от тунела. Погледна през релсите към отсрещния перон и се опита да отгатне какви ли въпроси ще му зададе Блум. Колко е заплатата ви сега? Можете ли да прекъснете договора? Поучавате ли премии? Желаете ли да се завърнете в Ню Йорк?

На отсрещния перон за влака в южна посока също имаше много народ и Андрю се разсея: зърна млада жена, която си гледаше часовника. Сигурно и тя бързаше за среща, на която не биваше да закъснява. Жената вдигна глава и Андрю в миг забрави за Или Блум. Загледа като омагьосан дълбоките кафяви очи. Непознатата така и не забелязваше своя обожател. Беше висока към метър и седемдесет, имаше свършено овално лице, мургава кожа, която никога нямаше да се нуждае от грим, и прилична на грива вълниста коса — никой фризьор не би могъл да я накъдри така. Андрю си помисли, че е сбъркал пероните, но бе твърде късно да предприеме каквото и да било.

Непознатата беше облечена в светъл шлифер с пристегнат колан, който не оставяше съмнения колко стройно и изваяно е телцето ѝ, а краката ѝ — доколкото изобщо се виждаха, допълваха свършения

„пакет“. По-добър от всеки, който можеше да му предложи господин Блум.

Младата жена пак си погледна часовника, сетне, внезапно усетила, че Андрю се е вторачил в нея, вдигна глава. Той ѝ се усмихна. Непознатата поруменя и сведе глава точно когато от противоположните посоки на перона се зададоха два влака. Хората, застанали зад Андрю, се юрнаха вкупом — да заемат местенце в чакащия влак.

Когато той потегли, на перона беше останал само Андрю. Младежът се извърна към влака в другата посока и загледа как той набира бавно скорост. След като влакът се скри в тунела, Андрю се усмихна отново. На отсрещния перон също имаше само един човек — непознатата, която този път отвърна на усмивката му.

Сигурно ще попитате откъде знам, че това е действителен случай. Отговорът е прост. Разказаха ми го тази година, на десетгодишнината от сватбата на Андрю и Клер.

ХИТРАТА СВРАКА — С ДВАТА КРАКА

— Има един въпрос, който така и не успях да реша каза Били Гибсън. — Но дай първо да ти напълня чашата.

От час двамата мъже седяха мирно и кротко в ъгъла на пивница „Крал Уилям“ и обсъждаха как се ръководи полицейски участък на границата между Северна Ирландия и Ейре. Били Гибсън излизаше в пенсия след трийсет години вярна служба в полицията, от които последните шест като началник на полицейски участък. Неговият наследник — Джим Хоган, бе прехвърлен от Белфаст и според мълвата, го готвели за шеф на полицията там, стига да се справел в тукашния участък.

Били отпи юнашка глътка от бирата, облегна се и взе да разправя:

— Никой не е сигурен каква точно е истината за къщата, кацнала точно на границата, но както с всички добри ирландски истории, и тук открай време се носят какви ли не полуистини. Преди да стигна до разправиите, които си имам със сегашните собственици, нека ти разкажа набързо за къщата. Трябва да спомена, макар и бегло, и някой си Патрик О’Дауд — служител в архитектурния отдел в общината в Белфаст.

— Гнездо на усойници и в най-добрите времена! — прекъсна го новият полицейски шеф.

— А ония времена не са били от най-добрите — отвърна събеседникът му и пак отпи от бирата „Гинес“. След като утоли жаждата си, продължи нататък. — Никой не знае защо точно О’Дауд е разрешил къщата да бъде построена на границата. Чак след като я вдигнали, някой в данъчната служба на Дъблин случайно попаднал на военна топографска карта и показал на властите в Белфаст, че границата минава точно през всекидневната. Старците в селото твърдят, че местният майстор не бил разчел строителния проект, други обаче се кълнат, че е знаел много добре какво върши. По онова време обаче всички нехаели, понеже Бърти О’Флин, за когото била построена

къщата, бил вдовец, хрисим богобоязлив човечец, който не пропускал служба в черквата „Сейнт Мери“ на юг от границата и си пиел бирата в кръчма „Волънтиър“ северно от нея. Сигурно е важно да спомена и че не се е занимавал с политика. Както никога, Дъблин и Белфаст постигнали съгласие и се разбрали, че щом входната врата на къщата се пада на север от границата, Бърти ще плаща данък сгради на английската корона, а колкото до кухнята и двата декара двор, които се падат южно от границата, поземленият данък за тях ще отива в местното кметство от другата страна. Години наред всичко вървяло по вода, накрая обаче драгият Бърти взел, че се споминал, и оставил къщата на синчето си Еймън. А той, накратко казано, не е цвете за мирисане. Баща му го записал в училище северно от границата, макар да го водел на черква южно от нея, хлапакът обаче не проявявал интерес нито към школото, нито към молитвите. Единайсетгодишен знаел всичко за черноборсаджийството, освен как се пише думата. Когато навършил тринайсет, вече купувал северно от границата цигари с кашони и на юг ги трампел за каси бира. Петнайсетгодишен изкарвал повече и от директора на училището, а когато го завършил, вече бил врял и кипял в далаверите и внасял от юга вино и друг алкохол и изнасял от севера канабис и презервативи. Ако на входната врата почукал полицаи от севера, наш Еймън се спотайвал в кухнята от южната страна на границата. Видел ли на пътеката пред къщата ченгета от юга, шмекерът му с шмекер се шмугвал в трапезарията и стоял там, докато на тях им писнело да чакат и си тръгнали. Рано или късно Бърти се виждал принуден да отвори и мен ако питаш, накрая явно му е дошло до гуша от тая криеница и е предпочел да се пресели в по-добрия свят. Преди шест години, когато ме направиха шеф на полицейския участък, реших да правя, да струвам, но да тикна на топло Еймън О’Флин. После обаче, покрай неприятностите по границата и обичайните полицейски задължения не ми остана време да се разправам с тоя хаймана. Дори почнах да си затварям очите за тарикатлъците му, докато той не се сдуши с Маги Кран, прочута проститутка от южната страна на границата, решила да разшири клиентелата си и на север от нея. Тя, изглежда, отсъди, че късметът най-сетне ѝ се е усмихнал с тая къща с четири стаи на горния етаж, по две от двете страни на границата, нищо, че от време на време ѝ се е налагало да мести на бърза ръка някой полугол клиент от едната

страна на къщата в другата, та да не го опандизят. После, когато ирландските националисти започнаха да ни създават още по-големи главоболия, се разбрахме с колегата от южната страна на границата да не се занимаваме повече с къщата и да я обявим за нещо като ничия земя — лошото обаче бе, че Еймън само това и чакаше и отвори на юг казино, помещаващо се в зимна градина, която така и не доживя да види и едно-едничко цвете. Издейства си разрешителното за строежа в Дъблин. Гишето за залозите пък се озова в нов-новеничък гараж: в него ще се поберат цяла флотилия автобуси, но там превозно средство не е влизало — разрешителното за строежа му е издадено в Белфаст.

— А ти защо не се възпротиви на строежа? — попита Хоган.

— Възпротивихме се, как да не сме се възпротивили, но бързо се разбра, че Маги имала клиенти и от двата отдела — въздъхна тежко Били. — Последният удар обаче дойде, когато нивите около къщата бяха обявени за продан. Никой не прояви интерес и накрая О'Флин се сдоби с двеста и шейсет декара, където разпрати свои хора — да го пазят. Така разполага с предостатъчно време да пренесе всички улики от едната в другата половина на къщата много преди да сме стигнали входната врата.

Халбите бяха празни.

— Аз черпя — оповести по-младият мъж.

Отиде на бара и поръча още две бири. Върна се и още преди да е оставил халбите на масата, зададе следващия си въпрос.

— Защо не си извадил заповед за обиск? Тоя тип очевидно нарушава сума ти закони, би трябвало отдавна да си му разказал играта.

— Така си е — съгласи се шефът на полицейския участък. — Но понечех ли да издействам заповед, първият, който научаваше, бе Еймън. Тъй че, и да отидехме в къщата му, заварвахме честитото семейство, което си живее мирно и кротко сред своите ниви.

— Ами колегата от южната страна на границата? Сигурно е в негов интерес да се обедините и...

— На пръв поглед е точно така. Но за седем години се изредиха петима шефове на тамошния полицейски участък, които си пазеха топлите местенца, драпаха за повишение, не искаха да си усложняват живота или направо си бяха подкупни, затова всички отказваха да се съюзим. На сегашния началник на участъка му остават само няколко

месеца в полицията, не иска човекът да дърпа дявола за опашката и да си рискува пенсийката. Откъдето и да го погледнеш — продължи Били, — се издъних с тоя Еймън О'Флин. Но за разлика от колегата откъм южната страна на границата съм готов да си заложа и пенсията, само и само да си разчистя веднъж завинаги сметките с тоя хитрец.

— Е, остава ти още месец и половина, а след всичко, което ми разказа, и аз на драго сърце бих го разкарал тоя О'Флин от пътя си — да не ми мъти водата, щом поема длъжността. Може би ще измисля нещо, което да ни извади от задънената улица.

— Готов съм на всичко освен на убийство, де... макар че, защо да си кривя душата, и това ми е минавало през ума.

Джим Хоган се засмя, погледна си часовника и рече:

— Е, да се връщам в Белфаст.

Старият шеф на полицейския участък кимна, допи си бирата и отиде заедно със своя колега на паркинга зад кръчмата. Без да казва и дума, Хоган се качи зад волана. Включи двигателя и смъкна прозореца.

— Ще правиш ли изпращане?

— Да — отвърна по-възрастният полицаи. — Последната събота, преди да се пенсионирам. Защо?

— Защото винаги съм си мислел, че ако човек има сметки за разчистване, трябва да ги уреди именно на изпращането — отвърна Джим, но не даде повече обяснения.

Озадачен, шефът на полицейския участък го изпроводи с поглед, докато той излизаше от паркинга — зави надясно и се отправи на север, към Белфаст.

Еймън О'Флин беше доста изненадан, когато получи поканата — не беше очаквал да бъде сред гостите на полицейския шеф.

Маги се взря в красивата картичка, с която Гибсън ги канеше на прощалното тържество в ресторант „Куинс Армс“ в Балироуни.

— Ще отидеш ли? — попита тя.

— То оставаше да ида — тросна се Еймън. — Тоя тъпанар от шест години се опитва да ме окошари.

— Сигурно иска да зарови томахавката — предположи Маги.

— Как ли не! Да я зарови, само че в гърба ми. Лично ти ще се набутваш ли между шамарите?

— Е, не се изхвърляй, де! За разлика от друг път грешиш — възрази Маги.

— И защо реши така?

— Защото ще ми бъде забавно да им видя физиономииите на жените на градските съветници, с които съм преспала, да не говорим пък за ченгетата.

— Ами ако ни залагат капан?

— Я не се занасяй, какъв капан! — засмя се Маги. — Ония кретени от южната страна на границата няма да ни създават главоболия, а колкото до тия на север, те ще се изсипят всичките на банкета.

— Това няма да им попречи да претарашат къщата, докато нас ни няма.

— Голям праз, като я претарашат! Ще останат с пръст в уста — подсмихна се Маги. — Ще пуснем всички в почивка и ония некадърници ще се озоват в къщата на двама почтени граждани, които спазват законите.

Еймън обаче не искаше и да чуе да ходи на разни изпращания. Едва след като Маги се върна от Дъблин с новата рокля, с която смяташе да се изфука пред всички, той вдигна ръце и склони да иде с нея на банкета.

— Но ще останем най-много час, чу ли? Точка по въпроса — предупреди я той. Вечерта преди да отидат на изпращането, Еймън провери един по един прозорците — дали са затворени, после залости и всички врати и включи алармата. Сетне обиколи бавно с колата имота и предупреди всички пазачи да си отварят очите на четири и да му звъннат по клетъчния телефон веднага щом забележат нещо подозрително.

Маги, която се гледаше в огледалцето на автомобила — да не би да си е развалила прическата, подметна, че ако Еймън се помотаел още малко, празникът щял да свърши.

След половин час вече бяха в банкетната зала на „Куинс Армс“ и Били Гибсън им се израдва искрено, от което Еймън се усъмни още повече.

— Май не познавате следващия шеф на участъка — каза Гибсън и представи Еймън и Маги на Джим Хоган. — Но няма начин да не сте чували за него.

Еймън беше чувал, естествено, за Хоган и понечи да си тръгне незабавно, но някой му тикна в ръката халба бира, а един голобрад

полицай покани Маги на танц.

Докато тя танцуваше, Еймън огледа залата — да види дали познава някого. А познати — дал Бог! Него вече не го свърташе — кога ли щеше да мине този проклет час! Точно тогава съгледа Мик Бърк, местен джебчия, който пълнеше чашите на мокрия бюфет. Еймън се изненада, че при тая слава на Мик са го пуснали и да припари до входа. Но поне беше открил човек, с когото да си побъбри.

Оркестърът спря да свири и Маги се нареди на опашката за храна. Донесе и на Еймън от съомгата и младите картофи и няколко минути той изглеждаше едва ли не доволен, че все пак е дошъл на празненството. След втора порция от вкусотиите дори започна да си разменя любопитни истории с един-двама от младичките полицаи, които го слушаха с отворени уста.

Но щом часовникът в банкетната зала отброи единайсет, на Еймън ни в клин, ни в ръкав му се прииска неудържимо да се махне оттук.

— Дори Мара Пепеляшка е изчакала да стане полунощ и тогава си е тръгнала — напомни Маги. — Пък и ще е много невъзпитано, ако хукнем и се изнесем точно когато шефът на полицията се кани да произнесе прощалната си реч.

Водещият почука с чукчето и помоли за тишина. Всички посрещнаха с бурни ръкопляскания Били Гибсън, който излезе напред и застана пред микрофона.

Остави речта върху катедрата и се усмихна на насъбралите се.

— Приятели — подхвана той, — и вие, спаринг-партньори: виждам един-двама и от вас! — вдигна полицаят чаша към Еймън, доволен, че той е още сред тях. — Със свито сърце заставам тази вечер пред вас, понеже зная колко задължен съм на всички. — Известно време Гибсън мълча. — Наистина на всички.

След тези думи гостите взеха да подвикват и да свирукат и Маги видя зарадвана, че Еймън също се смее.

— Спомням си времето, когато постъпих в полицията. Тогава наистина си беше напечено.

Отново настана врява, младите засвирукаха още по-оглушително. Накрая всички замълчаха, та шефът на участъка да си довърши речта — все пак човекът ги беше поканил на изпращането, не биваше да му пречат да се отдаде на спомените.

Еймън още бе достатъчно трезв, за да забележи младичкия полицаи, влязъл с угрижено лице в банкетната зала. Младежът си запроправя път към подиума и макар да му беше неудобно да прекъсва речта на шефа на участъка, той изпълни заръката на господин Хоган и остави бележката наред катедрата.

Еймън затърси клетъчния телефон — нямаше го по джобовете му. Той бе готов да се закълне, че телефонът е бил у него, когато са влезли в залата.

— Тази вечер в полунощ, когато върна полицейската значка... — продължи Били, после сведе поглед към речта си и видя бележката. Замълча, намести очилата, сякаш се мъчеше да разчете съобщението, свъси се и пак вдигна очи към гостите. — Извинявайте, приятели, но на границата е станал инцидент, трябва да отида незабавно. Нямам друг избор, моля и всички офицери от управлението да се съберат пред ресторанта. Надявам се гостите да продължат да се веселят — ще се върнем веднага щом приключим.

Само един човек успя да стигне изхода преди шефа на полицейския участък, пак същият човек изхвърча с автомобила от паркинга още преди Маги да е забелязала, че го няма в банкетната зала. Били обаче наду сирената на полицейския автомобил и настигна Еймън на три-четири километра от границата.

— Да го спра ли за превишена скорост? — попита шофьорът.

— Недей, не е нужно — отвърна Били Гибсън. — Защо да разиграваме цялия този театър, ако актьорът в главната роля не се яви на сцената?

След няколко минути Еймън спря пред имота си и видя, че той е опасан с бяло-синя лента с надписи: „ВЛИЗАНЕТО ЗАБРАНЕНО! ОПАСНО ЗА ЖИВОТА!“

Изскочи като тапа от автомобила и изтича при шефа на полицейския участък, който тъкмо слушаше доклада на неколцина свои подчинени.

— Какво става тук, дявол го взел! — подвикна Еймън.

— А, Еймън, ти ли си! Добре, че успя да дойдеш. Тъкмо се канех да ти звънна, мислех, че още си на празника. Преди около час са засекли в имота ти отряд на ИРА.

— Още не е потвърдено, че са били от ИРА — намеси се млад офицер, долепил до ухото си полицейската радиостанция — явно

чакаше да му съобщят нещо. — От Балироуни пристигат противоречиви сведения. Не било изключено засечените да са от полувоенните формирования на лоялистите.

— Които и да са, моя първа грижа е да опазя живота на хората и имуществото и с тази цел пратих отряда за обезвреждане на бомби да се увери, че вие с Маги ще бъдете в безопасност, когато се приберете в къщи.

— На друг ги разправяй тия, Били Гибсън — тросна се Еймън. — Разкарайте се от имота ми, в противен случай ще наредя на хората си да ви изритат като келави псета.

— Де да беше толкова просто! — завайка се шефът на участъка. — Току-що ми съобщиха, че отрядът за обезвреждане на бомби вече е влязъл в къщата ти. Не се притеснявай, не са заварили вътре никого, затова пък в зимната градина са се натъкнали на подозрителен пакет, намерили са още един и в гаража.

— Но това е само...

— Само какво? — попита Гибсън, ни лук ял, ни лук мирисал.

— Как твоите хора са успели да минат през охраната? — попита Еймън. — Наредих им да ви изхвърлят, ако посмеете и да припарите до имота ми.

— Не бери грижа за охраната, Еймън. Явно без да се усетят, момчетата са излезли извън пределите на имота и от съображения за сигурност се почувствах длъжен да ги задържа под стража. Ами ако пострада хората!

— Обзалагам се, че нямаш дори заповед за обиск! Как смееш да ми влизаш в имота!

— Не ми трябва заповед за обиск, ако смятам, че нечий живот е в опасност — отвърна шефът на полицейския участък.

— Е, сега вече знаем, че ничий живот не е в опасност. Можеш да си тръгваш и да се връщаш на банкета.

— Да де, но има още един малък проблем, Еймън. Току-що ни се обади някакъв тип, който не си каза името — бил заложил две бомби, едната в гаража, а втората в зимната градина, които до полунощ щял да взриви. Веднага щом го разбрах, разлистих наръчника за безопасност, за да проверя какъв е редът в случаи като този.

Шефът на полицейския участък извади от вътрешния си джоб дебела зелена брошура — да си рече човек, че не се разделя с нея.

— Я не ме баламосвай — сопна се О'Флин. — Нямах право да...

— А, ето, намерих го — възкликна Били Гибсън, след като разлисти наръчника. Еймън погледна надолу и видя абзац, подчертан с червено. — Нека ти прочета, Еймън, какво точно се казва тук, така ще разбереш в каква ужасна безизходица съм изпаднал. „Ако офицер с чин над майор или главен инспектор сметне, че на мястото на предполагаемата терористична акция на опасност е изложен животът на цивилни граждани, и ако наблизко има подготвен човек от отряда за обезвреждане на бомби, той трябва, първо, да изведе цивилните от района, и второ, ако сметне за уместно, да отцепи района и да осъществи изолирана експлозия.“ Ясно и просто, пише го черно на бяло — възкликна шефът на участъка. — Е, можеш ли да ми кажеш, Еймън, какво има в пакетите? Ако не знаеш, съм длъжен да очаквам най-лошото и да действам, както се препоръчва в наръчника.

— Мисли му, Били Гибсън! Ако ми съсипеш имотеца, ще те съдя до дупка, до просешка тояга ще де докарам.

— Излишно е да се притесняваш толкова, Еймън. Пак във въпросния наръчник на доста страници е обяснено как се обезщетяват невинно пострадали. Наш дълг е да ти построим наново хубавата къща, а също зимна градина, с каквата Маги ще се гордее, и гараж, който да побере всичките ти автомобили. Но след като ще харчим толкова много пари на данъкоплатците, сме длъжни да се постареем къщата да е от едната или от другата страна на границата, та такъв неприятен случай като днешния да не се повтаря никога повече.

— Няма да ти се размине току-така — закани се Еймън точно когато до шефа на полицейския участък застана едър като канара мъжага — държеше дистанционно устройство на детонатор.

— Сигурно помниш господин Хоган. Представих ти го на изпращането.

— Ако натиснеш копчето, Хоган, до края на живота си няма да се отървеш от служебни разследвания. И си го избий от главата, че някой ден ще те огрее да станеш шеф на полицията в Белфаст.

— Господин О'Флин не си хвърля думите на вятъра, Джим — намеси се Гибсън, след като си погледна часовника, — не искам да си слагам такъв грях на душата и да ти опропастявам кариерата. Но както

гледам, остават цели седем минути, докато поемеш поста, затова, волю-неволю, ще се нагърбя аз с тази тежка отговорност.

Шефът на полицията се наведе да вземе дистанционното устройство, но Еймън скочи отгоре му и започна да го души. Наложиха се трима полицаи да го озаптяват, а той продължи да ругае колкото му глас държи.

Били Гибсън въздъхна, погледна си пак часовника, взе дистанционното устройство и натисна бавно копчето.

Взривът се чу на километри, покривът на гаража — или може би на зимната градина? — отхвърча високо във въздуха. След броени мигове сградите бяха изравнени със земята, оставяйки след себе си само пушек, прахоляк и купчина камъни.

Когато олелията най-сетне утихна, се чу как камбаните на „Сейнт Мери“ отброяват някъде в далечината полунощ. Бившият шеф на полицейския участък беше на мнение, че това е краят на един прекрасен ден.

— Знаеш ли, Еймън — каза той, — убеден съм, че си струваше да си рискувам пенсията.

СУЗИ

Запознах се със Сузи преди шест години и когато тя се обади да пита искам ли да пийнем заедно нещо, надали се е изненадала, че в началото се държах доста хладно. Спомените ми от последната ни среща не бяха от най-приятните.

Кезикови ме бяха поканили на вечеря и като добра домакиня, Кати Кезик се чувстваше едва ли не длъжна да „събере“ всеки оцелял под слънцето ерген над трийсетте с някоя от по-приличните си приятелки.

Знаех това и бях разочарован, когато видях, че ме е сложила до госпожа Руби Колиър — съпруга на депутат консерватор, който се беше разположил в другия край на масата, отляво на домакинята.

Броени мигове след като се представих, тя рече:

— Сигурно сте чели в печата за мъжа ми.

Сетне се впусна да ми разправя как приятелките ѝ, до последната, недоумявали защо съпругът ѝ още не е министър. Нямах мнение по въпроса, понеже до този миг не бях и чувал за мъжа ѝ.

Върху картончето от другата ми страна пишеше „Сузи“ и тази Сузи изглеждаше така, че чак съжалих, задето не седя срещу нея на маса за двама. Хвърлих едно око на съседката си, но това бе предостатъчно, за да видя дългата руса коса, сините очи, пленителната усмивка и стройното тяло — нямаше да се учудя, ако ми кажеха, че Сузи е фотомодел. Заблуда, която тя скоро побърза да разсее.

Представих се с обяснението, че съм следвал заедно с домакина в Кеймбридж.

— А вие откъде познавате Кезикови?

— С Кати бяхме колежки в списание „Вог“, деляхме в Ню Йорк един кабинет.

Помня, почувствах се разочарован, че Сузи живее отвъд океана. Докога ли — запитах се.

— А сега къде работите?

— Още съм в Ню Йорк — отвърна жената. — Току-що ме повишиха старши редактор в „Арт Куотърли“.

— Преди седмица си поднових абонамента — съобщих ѝ, доста доволен от себе си.

Тя се усмихна, очевидно учудена, че изобщо съм чувал за списанието.

— Задълго ли сте в Лондон? — полюбопитствах и хвърлих едно око към лявата ѝ ръка: не носеше нито годежен пръстен, нито венчална халка.

— Само за няколко дни. Дойдох миналата седмица за годишнината от сватбата на нашите и се надявах, преди да се върна в Ню Йорк, да успея да видя изложбата на Лушън Фройд в галерия „Тейт“. А вие с какво се занимавате? — попита тя.

— Държа хотелче на Джърмин Стрийт — отвърнах. Нямах нищо против да прекарам остатъка от вечерта в сладки приказки със Сузи, и то не само защото съм запален по изкуството, но още от малък майка ме е учила, че колкото и да ти е симпатичен човекът от едната страна, трябва да проявяваш същото внимание и към съседа си от другата.

Отново се извърнах към госпожа Колиър, която ми се нахвърли с думите:

— А четохте ли речта, която съпругът ми държа вчера в Камарата на общините?

Признах си чистосърдечно, че не съм я чел — както се оказа, голяма грешка, понеже депутатшата ми я повтори от начало до край — дума по дума.

След като приключи с монолога за Проектозакона за държавните поръчки в строителството, вече бях наясно защо мъжът ѝ не е министър. Дори си помислих, че щом идем в дневната да пием кафе, не е зле да стоя по-далечко от него.

— Изгарям от нетърпение да се запозная след вечерята със съпруга ви — казах ѝ, преди да насоча вниманието си към Сузи, колкото за да установя, че тя е зяпнала някого от другата страна на масата.

И аз погледнах натам и видях, че въпросният мъж е погълнат от разговора с Мери Елън Ярк — американка, която седеше до него, и хич и не забелязваше, че му отделят такова внимание.

Сетих се, че се казва Ричард не знам кой си и е дошъл с момичето в другия край на масата. Направи ми впечатление, че и то гледа към Ричард. Волю-неволю, трябваше да призная, че с тия изваяни черти и гъста къдрава коса на него не му е нужно да защитава докторат по квантова физика.

— Какво ново в Ню Йорк? — попитах в опит да привлека наново вниманието на Сузи.

Тя се извърна към мен и се усмихна.

— Всеки момент ще си имаме нов кмет — уведоми ме, — дори е възможно да бъде републиканец — за разнообразие. Да ви призная, ще гласувам за всекиго, който е в състояние да се пребори поне малко с престъпността. Един от кандидатите, вече не му помня името, все повтаря като навит за нулевата търпимост. Както и да се казва, ще получи гласа ми.

Въпреки че бърбеше оживено и ме засипваше с информация, Сузи току се извъръщаше към другия край на масата. Ако Ричард я бе погледнал поне веднъж, щях да се досетя, че са любовници.

Докато ядяхме пудинга, госпожа Колиър взе на мушка министерския съвет и захвана да изброява какви ли не причини за всеки от министрите, че трябвало да бъде сменен — не се налагаше да питам от кого. Когато стигна до министъра на земеделието, отсъдих, че съм си изпълнил дълга, и отново погледнах към Сузи, която се правеше на погълната от плодовия пудинг, но всъщност се интересуваше много повече от Ричард.

Най-неочаквано той погледна към нея. Ни в клин, ни в ръкав Сузи ме сграбчи за ръката и взе да ми разказва надълго и нашироко за филма на Ерик Ромер, който била гледала в Ница.

Малко са мъжете, които ще възразят, ако някоя жена ги хване за ръката, особено пък жена, благословена с външността на Сузи, но все пак си е за предпочитане през това време да не гледа друг мъж.

Още щом Ричард си продължи разговора с домакинята, Сузи ми пусна ръката и си боцна с вилицата от плодовия пудинг.

Добре, че ми беше спестен трети рунд с госпожа Колиър: Кати стана и предложи да се преместим в дневната. Това означаваше, че ща не ща, ще пропусна подробностите около законопроекта, който мъжът на госпожа Колиър се готвел да внесе другата седмица в Камарата на общините.

Докато пиехме кафето, ми представиха Ричард, който се оказа нюйоркски банкер. Той продължаваше да пренебрегва Сузи — или може би, колкото да е странно, изобщо не я забелязваше.

Момичето, чието име така и не разбрах, дойде при нас и му изшушука на ухото:

— Нека не стоим до късно, скъпи. Нали помниш, утре рано пътуваме за Париж.

— Помня, помня, Рейчъл — отвърна той, — но хайде да не си тръгваме първи.

Още един, възпитан от майка педантка.

Усетих, че някой ме докосва по ръката, обърнах се и видях госпожа Колиър, която ме озари с усмивка.

— Това е съпругът ми Реджиналд. Казах му какъв интерес сте проявили към неговия законопроект.

Някъде след десетина минути, които ми се сториха цял месец, Кати ми се притече на помощ.

— Нали нямаш нищо против, Тони, да откараш Сузи до тях. Вали като из ведро, а по това време ще има да чака цяла вечност, докато хване такси.

— С удоволствие — рекох. — Признателен съм ти, че си ме включила в тази приятна компания. Прекарахме си чудесно — казах и се усмихнах на госпожа Колиър.

Депутатшата също ме озари с усмивка. Майка ми би се гордяла с мен.

В колата, докато карах Сузи към тях, тя ме попита дали съм видял изложбата на Фройд.

— Да — потвърдих. — Прекрасна е, мисля да я разгледам още веднъж преди закриването.

— Смятам утре сутрин и аз да отскоча до галерията — рече Сузи и ме докосна по ръката. — Защо не дойдеш с мен?

Тутакси приех, закарах я в Пимлико и преди да се разделим, тя ме прегърна така, все едно ми казваше: „Искам да те опозная по-отблизо.“ Не разбирам от много неща, но виж, по прегръдките съм нещо като световен спец — от собствен опит ги познавам всичките: от мечешката до душещата. Мога да ви разтълкувам всяка — от „не ме свърта да ти смъкна дрехите“ до „разкарай ми се от главата“.

На другата сутрин отидох рано-рано в галерия „Тейт“ — очаквах да има дълга опашка и исках да разполагам с повечко време, за да купя билетите още преди да се е появила Сузи. Застанах на стълбите — да я почакам, само след няколко минути се появи и тя. Беше облечена в къса жълта рокля, която подчертаваше изваяното ѝ тяло, и докато се качваше по стълбите, забелязах как мъжете я заглеждат. Щом ме видя, се завтече към мен и вместо поздрав ме прегръща дълго — един вид — „вече усещам, че те познавам по-добре“.

Втория път изложбата ми хареса още повече — не на последно място защото Сузи познаваше на пръсти творчеството на Лушън Фройд и докато обикаляхме залите, ми разказа най-подробно за различните етапи в неговия път. Когато стигнахме при последната картина — „Дебели жени, гледащи през прозорец“, отбелязах доста неспоко:

— Едно е сигурно, ти никога няма да изглеждаш така.

— А, не съм толкова сигурна — отвърна Сузи. — Но и да изглеждам, няма да допусна да разбереш. — Тя ме хвана за ръката. — Имаш ли време да обядваме?

— Разбира се, но не съм запазил маса.

— Няма страшно — усмихна се Сузи. — В галерия „Тейт“ има страхотен ресторант, за всеки случай запазих маса за двама... — усмихна ми се тя още веднъж.

Почти не помня обяда, помня само, че когато ни донесоха сметката, в ресторанта бяха останали само ние.

— Ако сега можеше да правиш каквото ти се прави, какво щеше да избереш? — попитах аз — въпрос, който често бях задавал и преди.

Сузи помълча, помълча, пък отговори:

— Щях да се кача на влака за Париж, да прекарам съботата и неделята с теб и да разгледам изложбата „Ранните дни на Пикасо“ в музея „Орсе“. Ами ти?

— Щях да се кача на влака за Париж, да прекарам съботата и неделята с теб и да разгледам изложбата „Ранните дни на Пикасо“ в...

Сузи прихна, хвана ме за ръката и рече:

— Хайде да го направим!

Отидох на гара „Ватерлоо“ двайсетина минути преди потеглянето на влака. Вече бях запазил апартамент в любимия си хотел и маса в ресторант, който се гордее с това, че го няма по

туристическите справочници. Купих два билета за първа класа и както се бяхме уговорили, застанах под часовника. Сузи закъсня само с две-три минути и ме удостои с прегръдка, която определено бе стъпка към „Изгарям от нетърпение да ти смъкна дрехите.“

Държеше ме за ръка, докато се носехме през провинциална Англия. Щом навлязохме във Франция — винаги се дразня, че влаковете, прекосят ли границата, отпрашват с пълна пара към Париж, — се наведох и за пръв път целунах Сузи.

Тя забъбри за работата си в Ню Йорк, за изложбите, които човек в никакъв случай не бивало да пропуска, и ме подготви какво да очаквам от изложбата на Пикасо.

— Портретът на баща му, седнал на стол, който Пикасо е нарисувал с молив едва шестнайсетгодишен, вече дава представа какво невероятно бъдеще му предстои.

Продължи да говори за Пикасо и творчеството му със страст, каквато никога не ще се разгори само ако четеш книжки за живопис. Влакът навлезе в Северната гара на Париж, аз грабнах и двата куфара и хукнах към такситата — да сме първи на опашката.

Почти през целия път към хотела Сузи гледаше през прозореца на таксито досущ гимназистка, която за пръв път е в чужбина. Помня, стори ми се странно — тя все пак пътуваше непрекъснато.

Когато таксито свърна към хотел „Кьор“, обясних на своята спътница, че си мечтая и аз да имам такъв хотел — уютен, но непретенциозен, с обслужване, каквото англосаксонците рядко ще предложат.

— А собственикът — Албер, е истинско съкровище.

— Изгарям от нетърпение да се запозная с него — каза Сузи точно когато таксито спря пред входната нрата.

Албер стоеше на стълбището, готов да ни посрещне. Знаех, че ще ни чака, точно както щях да го посрещна и аз, ако той доведеше в Лондон за края на седмицата хубава жена.

— Запазили сме ви обичайната стая, господин Романели — възкликна съдържателят и — аха, да ми намигне.

Сузи се приближи, погледна го право в очите и попита:

— А моята стая къде е?

Без дори да мигне, Албер й се усмихна и рече:

— В съседство с господина, сигурен съм, че ще ви хареса, госпожо.

— Много предвидливо от ваша страна, Албер — подметна Сузи, — но бих предпочела стаята ми да е на друг етаж.

Този път Албер бе изненадан, макар че се окопоти бързо — помоли да му донесат книгата с резервациите, разлисти я и каза:

— Виждам, че един етаж под господин Романели имаме свободна стая с изглед към парка. — Съдържателят щракна с пръсти и връчи двата ключа на пиколото, което се навърташе наблизко. — Стая 574 за госпожата и апартамент „Наполеон“ за господина.

Момчето ни държа вратата на асансьора, докато се качим, после натисна копчетата за петия и шестия етаж. Щом вратата се отвори на петия етаж, Сузи попита с усмивка:

— Ще се срещнем ли към осем долу във фойето?

Кимнах — мама не ми е казвала какво да правя в такива случаи.

Разопаковах си багажа, взех си един душ и се свлякох върху огромното двойно легло. Зацраках каналите на телевизора и накрая си избрах черно-бял френски филм. Толкова се залисах, че в осем без десет, тъкмо преди да разбере кой е удавил жената във ваната, още не се бях облякъл.

Изругах, нахлузих надве-натри някакви дрехи и без дори да се погледна в огледалото, изхвърчах от стаята — още умувах кой ли все пак е убиецът. Скочих в асансьора и когато вратата се отвори на партера, изругах отново, защото Сузи вече ме чакаше във фойето. Няма как да не призная: бях на път да й простя при вида на дългата черна рокля с елегантна цепка, разкриваща при всяка крачка бедрото ѝ.

Докато пътувахме с таксито към ресторанта, тя се впусна да ми обяснява колко уютна била стаята ѝ и колко внимателен — персоналът.

По време на вечерята — защо да си кривя душата, беше невероятна, — Сузи пък взе да ми разказва за работата си в Ню Йорк, дори се запита тъжно дали щяла да се върне някога в Лондон. Постарах се да се държа така, уж ми е страшно интересно.

След като платих сметката, Сузи ме хвана за ръка и предложи да сме се върнели пеш в хотела, понеже вечерта била много приятна, пък и тя била преяла. Стисна ми дланта и аз започнах да се питам дали пък...

Не пусна ръката ми чак до хотела. Влязохме във фойето, пиколото се завтече да ни отвори вратата на асансьора.

— Кой етаж, моля? — попита момчето.

— Петият — отсече Сузи.

— Шестият — добавих аз с половин уста.

Точно когато вратата се плъзна и започна да се отваря, Сузи се обърна към мен и ме целуна.

— Незабравим ден! — възкликна тя и побърза да слезе.

„За мен също“ — беше ми на езика да кажа, но си замълчах.

Прибрах се в стаята, проснах се на леглото и се опитах да разбера какво точно става. Дадох си сметка, че очевидно съм пешка в много по-голяма игра, но кой ли беше топът или офицерът, който в крайна сметка щеше да ме изтика от дъската?

Не помня кога съм заспал, но се събудих в шест без нещо, скочих от леглото и зарадван, видях, че вече са ми пъхнали под вратата броя на „Фигаро“. Изчетох го от първата до последната страница, научих всичко за най-пресните френски скандали — нека добавя, че сексуални нямаше, — после го метнах на пода и отидох да се изкъпя.

Някъде към осем слязох долу и заварих Сузи в ресторанта — седеше на маса в ъгъла и си пийваше портокалов сок. Беше облечена убийствено и макар да не бях нацелената жертва, бях решен повече и отпреди да разбера кого е взела на мушка. Седнах срещу нея и понеже не си казахме и дума, другите в ресторанта сигурно са отсъдили, че сме женени от години.

— Надявам се да си спала добре — промълвих накрая.

— Да, благодаря, Тони — отвърна Сузи. — А ти? — попита — същинска вода ненапита.

Идеше ми да ѝ кажа какво си мисля, но сторех ли го, никога нямаше да узная истината.

— Кога искаш да разгледаме изложбата? — рекох ѝ.

— В десет — отсече Сузи, после добави: — Ако ти е удобно.

— Удобно ми е — отговорих и си погледнах часовника. — Ще поръчам такси някъде за девет и половина.

— Ще се чакаме във фойето — каза Сузи, от минута на минута заприличвахме все повече на женени.

След закуската се върнах в стаята, започнах да си прибирам багажа, после звъннах долу на Албер да го предупредя, че надали ще

останем още една нощ.

— Колко жалко, господине! — завайка се съдържателят. — Дано само...

— Не се притеснявайте, Албер, нямате никаква вина. Ако разбере кой е виновен, ще ви уведомя. Между другото, за девет и половина ми трябва такси, отиваме в музея „Орсе“.

— Ще имам грижата, Тони.

Няма да ви досаждам със светския разговор, състоял се в таксито по пътя от хотела до музея, защото, за да задържи вниманието ви, писателят трябва да притежава далеч по-голяма дарба от моята. Но би било твърде нелюбезно от моя страна да не призная, че рисунките на Пикасо заслужаваха да бия толкова път.

Длъжен съм да добавя и че заради обясненията на Сузи, зад нас се събра малка групичка, която ни следваше по петите.

— Моливът — отбеляза тя — е най-жестокото изразно средство на художника, защото при него нищо не е оставено на случайността.

Застана пред рисунката, на която Пикасо е изобразил баща си, както седи вцепенен на стол. Аз спях и я загледах като омагьосан.

— Най-забележителното в нея е, че Пикасо я е правил едва шестнайсетгодишен — продължи с разясненията си Сузи, — още тогава е проличало, че много преди да завърши художественото училище, той ще се отегчава от обичайните теми. Когато баща му — и той художник, — я видял... — Най-неочаквано младата жена млъкна наред изречението. Сграбчи ме за ръката, взря се в очите ми и възкликна: — С теб, Тони, е много забавно.

Наведе се, все едно се кани да ме целуне. Тъкмо да попитам какво я прихваща, когато го зърнах с крайчеца на окото.

— Шах — казах.

— Моля? Какъв шах? — възкликна Сузи.

— Офицерът прекоси дъската, или, по-точно, Ламанша... Имам чувството, че ще го вкарат в играта.

— За какво говориш, Тони?

— Знаеш много добре за какво — отвърнах аз.

— Какво съвпадение! — възкликна някой зад Сузи.

Тя се обърна рязко и доста убедително се направи на изненадана, задето вижда пред себе си Ричард.

— Какво съвпадение! — повторих аз.

— Великолепна изложба, нали? — изгука Сузи, без да обръща внимание на хапливите ми подмятания.

— Определено — потвърди Рейчъл, която, подобно на мен, явно не бе уведомена, че е пешка в тази игра и ще бъде взета с царицата.

— Е, така и така се срещнахме, защо да не обядваме заедно? — предложи Ричард.

— Съжалявам, но имаме други планове — отвърна Сузи и ме хвана за ръката.

— Какво пък, ще ги променим, скъпа — рекох с надеждата да ми разрешат да поостана още малко върху дъската.

— Да де, но едва ли ще намерим места в някой що-годе приличен ресторант — знаеше си своето Сузи.

— Не се притеснявай — уверих я с усмивка. — Знам едно малко бистро, където ще ни обслужат царски.

Така избягнах шаха, а Сузи се свъси като буреносен облак и не ми каза и дума, докато четиримата излизахме от музея и вървахме по левия бряг на Сена. Подхванах разговор с Рейчъл. Така де, пешките трябва да се подкрепят.

Когато ме видя на вратата, Жак — достоен потомък на галите, разпери отчаян ръце.

— Колко души сте, господин Тони? — попита, след като въздъхна примирено.

— Четирима — усмихнах му се аз.

Това беше единственият случай тази събота и неделя, когато се забавлявах на воля. Почти през цялото време си бъбрих с Рейчъл, която се оказа симпатяга, но защо да си кривя душата, не можеше да стъпи и на малкия пръст на Сузи. Нямаше и представа какво се разиграва в другия край на дъската, където черната царица се канеше да отстрани белия офицер. Наистина си бе много забавно да я наблюдавам — беше в стихията си.

Докато Рейчъл ми дърдореше безспир нещо, аз надавах ухо да чуя какво си говорят в другия край на масата, но успях да доловя само откъслечни думи.

— Кога смяташ да се върнеш в Ню Йорк...

— Ами да, още преди няколко седмици реших да отскоча до Париж...

— Така значи, ще ходиш сам в Женева...

— Да, много ми хареса у Кезикови...

— Срецнах Тони в Париж. Да, поредното съвпадение, познавам го съвсем бегло...

„Така си е“ — помислих. Бях възхитен от Сузи дотолкова, че накрая дори нямах нищо против да платя сметката.

Взехме си довиждане и ние със Сузи тръгнахме покрай Сена, този път обаче без да се държим за ръце. След като Ричард и Рейчъл се скриха от поглед, спрях и се вторачих право в лицето на Сузи. Трябва да ѝ призная, че докато чакаше упреците, тя явно се чувстваше доста гузна.

— Вчера пак след обяда те попитах какво ти се прави. Какъв ще е отговорът сега?

За пръв път от два дни Сузи ми се стори разколебана.

— Не се притеснявай — добавих и се взрях в бездънните сини очи, — каквото и да ми кажеш, нито ще се учудя, нито ще се обидя.

— Ако зависеше от мен, бих се прибрала в хотела, бих си стегнала багажа и бих тръгнала за летището.

— Така да бъде — рекох, после слязох на шосето да спра такси.

Докато се връщахме в хотела, Сузи не обели и дума, после, веднага щом пристигнахме, се качи горе, а аз уредих сметката и помолих да ми свалят багажа — вече го бях приготвил.

Да ви призная, дори след всичко, което ми се бе стоварило на главата, когато Сузи слезе от асансьора, ми се прииска да се казвам Ричард. За нейна изненада я изпратих до летище „Шарл де Гол“ с обяснението, че и аз ще хвана първия самолет за Лондон. Сбогувахме се под таблото за заминаващи самолети и се прегърнахме — демек: „Може да се видим някой път, но тогава надали ще се прегърнем.“ Махнах на Сузи за довиждане, обърнах се и тръгнах, но накрая не се стърпях и погледнах през рамо — да видя към кое гише се е запътила. Тя застана на опашката пред гишето на „Суисер“. Усмихнах се и продължих нататък към „Бритиш Еървейс“.

От онази събота и неделя в Париж минаха шест години, през които нито веднъж не срещнах Сузи, макар че ми се случваше да чувам по купони и приеми името ѝ. Разбрах, че е станала главен редактор на „Ар Нуво“ и се е омъжила за някакъв англичанин на име Йън,

мениджър на спортисти. Както подметна някой, направила го след горчивото разочарование от бурната любовна връзка с американски банкер.

Две години по-късно научих, че била родила момче, после и момиче, но никой не знаеше как се казват. Накрая, някъде преди година прочетох в клюкарските колонки по вестниците, че се била развела.

После като гръм от ясно небе Сузи ми се обади и предложи да сме пийнели нещо. Когато ми каза къде ще се срещнем, разбрах, че не се е предала. Чух се да изричам „да“ и се запитах дали изобщо ще я позная.

Докато я гледах как се качва по стълбите на галерия „Тейт“, си дадох сметка, че единственото, което съм забравил, е колко красива е тя. Беше по-пленителна и от преди.

Бяхме в галерията само от няколко минути, когато Сузи ми припомни какво удоволствие е да я слушаш да говори за живопис. Едва наскоро бях признал, че Уорхол и Лихтенстайн не са просто драскачи; още отричах, че Деймиен Хърст е художник, но си тръгнах от изложбата с ново уважение към творчеството му.

Сигурно не би трябвало да се изненадвам, че Сузи е запазила маса в ресторанта на „Тейт“ и че не отвори дума за двата дни в Париж, докато не ни донесоха кафето и тя не попита:

— Ако сега можеше да правиш каквото ти се прави, какво щеше да избереш?

— Щях да прекарам съботата и неделята заедно с теб в Париж — отвърнах през смях.

— Хайде да го направим — каза Сузи. — В центъра „Помпиду“ има изложба на Хокни, отзивите са страхотни, освен това знам едно уютно, но непретенциозно хотелче, където не съм ходила от години, да не говорим пък за ресторанта, който се гордее, че го няма по туристическите справочници.

Винаги съм смятал за позорно един мъж да обсъжда жена така, сякаш е поредното му завоевание или трофей, но защо да си кривя душата, следващия понеделник, докато гледах как Сузи отива да се

качи на самолета за Ню Йорк, си казах, че си е струвало да чакам толкова години.

Оттогава не ми се е обаждала.

ОТ НИЩО — НЕЩО

Джейк започна да набира бавно номера, както почти всяка вечер в шест след смъртта на баща си. Пригответи се през следващия четвърт час да чуе какво е правила майка му през деня.

Тя живееше толкова спокойно и подредено, че всъщност нямаше какво толкова да му разказва. Особено пък в събота. Всяка сутрин пиеше кафе с най-добрата си приятелка Моли Шулц, с която понякога се заседяваше чак до обяд. В понеделник, сряда и петък играеше бридж у семейство Закарис, което живееше отсреща. Във вторник и четвъртък ходеше на гости на сестра си Нанси, което поне ѝ даваше повод да мърмори вечерта, когато синът ѝ се обади.

В събота пък си почиваше от натоварената седмица. Единственото уморително нещо, което вършеше, бе някъде по обяд да си купи дебелия неделен брой на „Таймс“, странен обичай на нюйоркчани, който ако не друго, поне ѝ даваше възможност да уведоми сина си кои статии да погледне на другия ден.

За Джейк всекидневните разговори се състояха от няколко уместни въпроса — в зависимост от деня. Понеделник, сряда, петък: как мина бриджът? Колко спечели/изгуби? Вторник, четвъртък: как е леля Нанси? Сериозно? Не може да бъде! Събота: нещо любопитно в „Таймс“, да не би утре да го изтърва?

Наблюдателните читатели знаят, че в седмицата все пак има седем дни, и ще поискат да разберат какво е правела майката на Джейк в неделя. В неделя тя обядваше у сина си, така че нямаше нужда той да ѝ звъни вечерта.

Джейк набра и последната цифра от телефонния номер на майка си и зачака тя да вдигне. Вече се бе подготвил да узнае какво да прочете в утрешния брой на „Ню Йорк Таймс“. Майка му обикновено вдигаше след второто-третото позвъняване — времето, необходимо ѝ да измине разстоянието от фотойла при прозореца до апарата в другия край на стаята. Телефонът иззвъня четири, пет, шест, седем пъти и Джейк се запита дали пък майка му не е излязла. Изключено!

След шест вечерта тя не мърдаше от къщи — и зиме, и лете. Толкова си държеше на навиците, че би ѝ се зарадвал и сержант, отговарящ за строевата подготовка на морските пехотинци.

Накрая Джейк чу щракване. Тъкмо да каже: „Здрасти, мамо, аз съм, Джейк“, когато екна глас, който със сигурност не беше на майка му. Реши, че е сбъркал телефона, и понечи да затвори, когато гласът каза:

— Ще ти оставя сто хиляди долара. Единственото, което трябва да направиш, е да идеш и да си ги прибереш. Парите са в плик, търси ги в кафене „Били“.

— Къде е това „Били“? — попита друг глас.

— На ъгъла на Оук Стрийт и Рандъл. Ще те чакат към седем.

Затаил дъх, Джейк драсна върху тефтера до телефона: „Оук и Рандъл“.

— А как ще разберат, че пликът е за мен? — поинтересува се вторият глас.

— Купи си „Ню Йорк Таймс“ и плати със стодоларова банкнота. Ще ти върнат ресто двацет и пет цента, все едно си дал долар. И да има хора в кафенето, няма да се усъмнят. Не отваряй плика, докато не идеш на сигурно място — кой в Ню Йорк ще се дърпа, ако от небето му паднат сто хилядарки! Прави, каквото ще правиш, само не ме търси. Инак следващия път ще видиш „сухо“ през крив макарон.

Двамата затвориха.

Джейк също остави слушалката — съвсем му беше изхвърчало от главата, че е смятал да се обажда на майка си.

Седна да умува какво да предприеме оттук нататък — ако изобщо предприемеше нещо. Както почти винаги в събота вечер, жена му Елън беше завела децата на кино, щяха да се приберат чак към девет. Вечерята беше в микровълновата печка заедно с бележка, на която пишеше колко минути Джейк да притопля яденето. Той задължително добавяше минута.

Разлисти телефонния указател, докато стигна на буквата Б: Би..., Бил..., Били. Готово! Оук Стрийт 1127. Остави указателя и отиде в кабинета, където затърси по лавиците над бюрото карта на Ню Йорк. Беше я пхнал между „Мемоарите на Елизабет Шварцкопф“ и „Как да отслабнете с десет килограма, ако сте прехвърлили четирийсетте“.

Отгърна показалеца в края и бързо откри Оук Стрийт. После отвори картата на съответната страница и намери с пръст квадратчето. Пресметна, че ако все пак тръгне натам, ще стигне за около половин час в Уест Сайд. Погледна си часовника. Беше шест и четиринайсет. Всъщност защо ли изобщо го гледаше! Нямаше да ходи никъде. Ако не друго, нямаше у себе си сто долара.

Извади портфейла от вътрешния джоб на якето си и преброи бавно банкнотите: трийсет и седем долара. Отиде в кухнята да провери в кутията, където Елън държеше дребните пари. Беше заключена, а той не помнеше къде жена му държи ключа. Извади от чекмеджето до печката отвертка и разби кутийката: още дваайсет и два долара. Заснова напред-назад из кухнята — чудеше се какво да прави. Оттам отиде в спалнята и провери един по един джобовете на саката и панталоните си. Още долар и седемдесет и пет на дребни. Прехвърли се в стаята на дъщеря си. Касичката с форма на Снупи беше оставена върху тоалетката. Джейк я взе и я занесе при кревата. Преобърна я и изтръска монетите върху покривалото: още шест долара и седемдесет и пет цента.

Седна в края на леглото и се замъчи да се съсредоточи, докато не се сети за банкнотата от петдесет долара, която държеше сгъната в шофьорската книжка — за всеки случай. Прибави я към онова, което вече беше събрал: сто и седемнайсет долара и петдесет цента.

Погледна си часовника. Шест и дваайсет и три. Защо пък да не отскочи и просто да погледне! Нищо повече, реши той.

Извади от гардероба в антрето стария балтон и се измъкна на пръсти от апартамента, като първо провери дали и трите ключалки върху входната врата са заключени. Натисна копчето на асансьора, но не се чу никакъв звук. „Пак е повреден“ — изруга Джейк и хукна надолу по стълбището. Отсреща имаше кафене, където се отбиваше често, ако Елън беше с децата на кино.

Съдържателят му се усмихна.

— Както обикновено ли, Джейк? — попита го, учуден, че се е навлякъл с балтон колкото да прекоси улицата.

— Не, благодаря — отвърна уж нехайно Джейк. — Дали имаш да ми дадеш стодоларова банкнота на цяло?

— Едва ли — отвърна мъжът и взе да разглежда пачката банкноти, после пак се обърна към Джейк. — Провървя ти. Намира ми

се една.

Джейк му подаде банкнотите от петдесет и от дваисет долара, двете десетачки и двете по пет и в замяна си получи стоте долара. Сгъна банкнотата внимателно на четири, пхна я в портфейла, а него прибра във вътрешния джоб на самото. Излезе от кафенето и тръгна по улицата.

Закрачи бавно и след две пресечки в западна посока излезе при автобусната спирка. Притесни се да не закъснее, но после отсъди, че нещата ще се решат от само себе си. Точно тогава се зададе и автобусът. Джейк се качи, плати си билета и седна в задния край — още не беше решил какво ще прави, когато стигне в Уест Сайд.

Толкова се бе залисал, че изтърва спирката и се наложи да върви пеш още седемстотин-осемстотин метра, докато се върне на Оук Стрийт. Погледна номерата. Оставаха му още три-четири пресечки, докато излезе на кръстовището на Оук Стрийт и Рандъл.

Забеляза, че неусетно е забавил крачката. Не щеш ли, на следващия ъгъл, върху един от стълбовете на уличното осветление съгледа бяло-зелена табелка, на която пишеше „Рандъл Стрийт“. Огледа се припряно във всички посоки, пак провери колко е часът. Беше седем без единайсет.

Взря се в отсрещния тротоар, от „Били“ тъкмо влизаха и излизаха двама-трима души. Светофарът примига в зелено и Джейк се озова сред пешеходците, тръгнали да прекосяват улицата.

Пак си погледна часовника: седем без девет. При входа на кафенето поспря. Зад тезгяха стоеше мъж, който редеше вестници. Беше облечен в черна тениска и дънки, около четирийсетгодишен, висок към метър и осемдесет и толкова широкоплещест и як, че сигурно по цял ден не излизаше от фитнесзалата.

Покрай Джейк се стрелна някакъв човек, който поиска пакет „Марлборо“. Докато продавачът му връщаше рестото, Джейк влезе в кафенето и уж се загледа в рафта със списанията.

Щом клиентът се обърна, за да излезе, Джейк плъзна ръка във вътрешния джоб на самото си, извади портфейла и пипна крайчеца на стодоларовата банкнота. След като оня с „Марлборото“ се изнесе, Джейк пак прибра портфейла, но продължи да стиска стоте долара.

Продавачът чакаше все така безучастно, докато Джейк разгръщаше банкнотата.

— „Таймс“ — чу се да казва и сложи стотачката върху тезгяха.

Мъжът с черната тениска се взря в парите, после си погледна и часовника. Подвоуми се миг-два и бръкна под тезгяха. С примряло сърце Джейк видя как онзи вади дълъг дебел бял плик. Пъхна го между тежките гънки на икономическия раздел на вестника, който връчи с все същия безучастен израз на Джейк. Прибра си стоте долара, щракна на касовия апарат седемдесет и пет цента и върна на Джейк ресто от двайсет и пет цента. Джейк се обърна и излезе припряно от кафенето — насмалко да събори някакъв дребосък, който се озърташе, не помалко притеснен от него.

Хукна по Оук Стрийт — току поглеждаше през рамо да провери дали не го следят. Видя, че към него се задава такси, и веднага го спря.

— Ист Сайд — каза, след като скочи вътре. Шофьорът се вля в потока от автомобили, а Джейк извади от дебелия вестник плика и го премести във вътрешния си джоб. Чуваше, че сърцето му бие като обезумяло. Следващия четвърт час почти не сваляше очи от задния прозорец на таксито.

По едно време зърна отдясно станция на метрото и каза на шофьора да спре. Подаде му десет долара и без да си дочака рестото, изхвърча от автомобила и се завтече надолу по стъпалата на метрото, та след броени мигове да излезе от другата страна на улицата. Спря такси, този път обаче в обратната посока. Каза на шофьора домашния си адрес. Беше неописуемо доволен от себе си: бе приложил успешно хватка, каквато и Джийн Хекман бе използвал във филма, обявен за хит на седмицата.

Пипна се притеснено по вътрешния джоб, да се увери, че пликът си е на мястото. Убеден, че не го следят, вече не си правеше труда да надзърта през задния прозорец. Изкушаваше се да провери какво има в плика, но щом се прибереше на сигурно в жилището, щеше да разполага с предостатъчно време. Погледна си часовника: седем и двайсет и една. Елън и децата щяха да се върнат най-рано след половин час.

— Спрете ей там — посочи Джейк, щастлив, че отново е на позната територия.

Хвърли за последно едно око през задния прозорец точно когато таксито свърна към тротоара пред кооперацията. Наоколо не се виждаха други автомобили. Джейк плати на шофьора с монетите от

десет и двайсет и пет цента, които беше изтръскал от спестовната касичка с форма на Снупи на дъщеря си, изхвърча от таксито и тръгна възможно най-нехайно към входа.

Още щом влезе, се юрна презглава и натисна с цяла длан копчето на асансьора. Пак не работеше. Джейк изруга и хукна нагоре по стълбището към жилището си на седмия етаж — от етаж на етаж тичаше все по-бавно и накрая спря. Запъхтян, отключи трите ключалки, влезе вътре, затръшна вратата и едвам не се строполи. Облегна се на стената, да си поеме дъх.

Тъкмо вадеше плика от вътрешния си джоб, когато телефонът иззвъня. Първото, което му хрумна, бе, че някак са успели да го проследят и сега си искат парите. Погледа, погледа телефона, пък накрая вдигна.

— Ало, ти ли си, Джейк? — Чак тогава се сети.

— Да, мамо.

— Не ми се обади в шест часа — смъмри го тя.

— Извинявай, мамо. Звъннах ти, но... — млъкна той насред изречението, решил да не ѝ обяснява все пак защо не я е потърсил втори път.

— Звъня ти вече цял час. Да не си излизал някъде?

— Отскочих до кафенето отсреща. Понякога ходя там да се почерпя, ако Елън е на кино с децата.

Остави плика до телефона — искаше по-бързичко да се отърве от майка си, но знаеше, че няма как, трябва да изтърпи обичайния съботен ритуал.

— Нещо интересно в „Таймс“, мамо? — чу се да казва доста запъхтяно.

— Нищо — отвърна майка му. — Хилари май наистина ще спечели номинацията на Демократическата партия за Сената, но аз пак ще си гласувам за Джулиани.

— Както винаги — повтори Джейк онова, което майка му често изричаше за кмета. Взе плика и го стисна — да усети какво е да държиш в ръка сто хилядарки.

— Нещо друго, мамо? — попита с надеждата да я разкара.

— В раздел „Общество“ има материал как седемдесетгодишни вдовици преоткривали сексуалното желание. Веднага щом погребели благоверните си, равнището на хормоните им се покачвало и те си

възвръщали някогашната форма. Дори цитират една, била заявила: „Искам не толкова да наваксам пропиляното време, колкото да не остана по-назад от мъжа си.“

Докато слушаше, Джейк се зае отваря откъм единия край плика.

— Ще взема да опитам и аз — допълни майка му, но не ми е по джоба да си правя пластична операция, а без това съм заникъде.

— Мамо, Елън и децата май се прибират, хайде, дочуване. Чакаме те утре на обяд.

— Къде си се разбързал, де, още не съм ти казала най-интересното от раздел „Икономика“.

— Слушам, слушам — отвърна разсеяно Джейк и продължи да отваря бавно плика.

— Там пише, моля ти се, че в Манхатън пак са се навъдили мошеници. Какво ли още ще измислят!

Пликът вече бе отворен до половината.

— Та далавераджиите изнамерили начин да се включват към телефона ти, докато набираш някой номер...

Още два-три сантиметра и Джейк щеше да изтръска съдържанието на плика върху масата.

— Докато набираш, решаваш, че е станало преплитане на линиите.

Джейк извади пръст от процепа в плика и нададе уху.

— После ти залагат капан, все едно слушаш истински разговор.

По челото на Джейк изби пот и той зяпна почти отворения плик.

— От разговора, на който уж си попаднал случайно, разбираш, че ако се вдигнеш, ако идеш на другия край на града и подадеш стодоларова банкнота, ще ти връчат срещу нея плик със сто хилядарки.

На Джейк му призля при мисълта колко бързо се е разделил със стоте си долара и се е хванал на въдицата.

— Използват продавачи на цигари и на вестници, които да предават пликовете — продължи майка му.

— Та какво има в тия пликове?

— Ето тук тарикатите направо са надминали себе си, проявили са голяма изобретателност — отвърна майка му. — Слагали в пликовете брошурки със съвети как да спечелиш сто хиляди долара. И дори не е незаконно, защото върху корицата е посочена цена сто долара. Няма как да получиш плика, ако не им ги дадеш.

„Вече им ги дадох, мамо“ — понечи да каже Джейк, но само затръшна телефона и се втренчи в плика.

На вратата се позвъни. Елън сигурно си идваше с децата от кино и си беше забравила ключовете.

Позвъни се втори път.

— Чух, чух, идвам! — провикна се Джейк.

Грабна плика, решен да не оставя следи от позорящото му съществуване. Точно когато се позвъни трети път, той нахълта в кухнята, отвори шахтата за пещта за изгаряне на отпадъци и метна плика.

На вратата продължи да се звъни. Който стоеше отпред, сега вече очевидно не сваляше пръст от копчето на звънеца.

Джейк изтича да отвори. Видя пред вратата трима бабаити. Онзи хубостник с черната тениска му се метна и опря о гърлото му нож, а другите двама го сграбчиха за ръцете. Вратата се затръшна подире им.

— Къде е? — кресна тениската, както държеше ножа до гръкляна на Джейк.

— Къде е какво? — простена Джейк. — Нямам представа за какво говорите.

— Не ни баламосвай — викна и вторият мъж. — Искаме си стоте бона.

— Да де, но в плика нямаше пари, имаше само брошура. Хвърлих я в шахтата. Ето, чуйте сами.

Мъжът в черната тениска понаведе глава, другите двама се послушаха. Откъм кухнята се чуваше пращане, все едно нещо гори.

— Добре тогава, и ти ще идеш да правиш компания на плика — отсече мъжът с ножа.

Кимна, приятелчетата му вдигнаха Джейк, сякаш е чувал с картофи, и го понесоха към кухнята.

Тъкмо главата му да изчезне в отвора на шахтата, когато телефонът и звънецът на вратата зазвъниха едновременно...

С ЧУЖДА ПИТА

Всичко започна доста безобидно, когато директорът на банка „Барклис“, Бил Патерсън, се обади на Хенри Паскоу, първи секретар във Върховния комисариат на Великобритания в Аранга. Беше късно следобед в петък и Хенри се надяваше, че Бил му се обажда, за да го покани да поиграят в събота сутрин голф или в неделя да иде у тях на обяд. Ала още в мига, когато чу гласа в другия край на линията, разбра, че Бил го търси по работа.

— Когато в понеделник провериш сметката на Върховния комисариат, ще видиш, че този път отпуснатата сума е по-голяма от обикновено.

— И каква е причината? — попита възможно най-делово Хенри.

— Много прста, мой човек — отвърна банкерът. — Днес курсът се промени във ваша полза. Винаги е така, ако плъзне мълва за държавен преврат — допълни той със същия делови тон. — В понеделник, ако имаш някакви въпрси, звънни, не се притеснявай.

Хенри понечи да попита Бил дали утре няма да поиграят голф, но после се отказа. За пръв път му се случваше да се намира в страна, където се говори за преврат, и обменният курс не беше единственото, което щеше да му помрачи съботата и неделята. В петък вечерта държавният глава — генерал Оланги, се появи по телевизията направо с униформата, за да предупреди почтените граждани на Аранга, че заради размирици сред низшия офицерски състав във въоръжените сили, се е наложило на острова да се въведе извънредно положение, което той се надявал да бъде отменено в близките дни.

В събота сутрин Хенри пусна новините на Би Би Си, за да разбере какво всъщност става в Аранга. Кореспондентът на Би Би Си, Роджър Парнъл, винаги бе осведомен по-добре от местните телевизии и радиостанции, които не правеха нищо друго, освен през няколко минути да предупреждават жителите на острова да не излизат през деня по улиците, понеже щели да бъдат задържани. Ако ли пък

проявели неблагоприятието да се разхождат по мръкнало, щели да бъдат застреляни на място.

Това сложи кръст на голфа в събота и на обяда у Бил и Сю в неделя. Хенри прекара спокойни почивни дни: почете; най-после седна да отговори на писмата, които беше получил от Англия; почисти хладилника и накрая сложи в ред ония кътчета в ергенското си жилище, които чистачката вечно подминаваше.

В понеделник сутринта държавният глава май още си беше в двореца. Би Би Си съобщи, че неколцина млади офицери са били задържани, а според слуховете — един-двама от тях вече били екзекутирани. Генерал Оланги отново се появи по телевизията, за да обяви, че извънредното положение е отменено.

Малко по-късно Хенри вече беше в кабинета си и видя, че секретарката му Шърли, преживяла няколко държавни преврата, е подредила пощата и му я е оставила върху бюрото. Имаше купчинка, отбелязана като „Спешно, отговорете“; втора по-голяма купчина, върху която пишеше „За становище“; и трета, най-голямата, с надпис „Прегледайте и хвърлете“.

Отгоре върху купчината „Спешно“ беше програмата на предстоящото посещение на заместник-министъра на външните работи, въпреки че той щеше да се отбие в столицата на Аранга Сейнт Джордж само защото тук бе удобно самолетът да презареди на връщане от Джакарта към Лондон. Малцина си правеха труда да посещават мъничкия протекторат Аранга, при това го правеха само ако отиваха или се връщаха отнякъде.

Както „Таймс“ уверяваше своите читатели, въпросният заместник-министър, господин Уил Уайтинг, известен във външното министерство с прякора Уил Безмозъчния, още при следващото обновяване на кабинета щял да бъде заменен с човек, който, ако не друго, то поне знаел да пише без правописни грешки. Въпреки това Хенри си каза, че тъй като Уайтинг ще остане да пренощува в резиденцията на върховния комисар, това е единственият случай, когато той ще има възможност да издейства някакво решение за строежа на плувния басейн. Хенри би дал всичко, само и само строежът да започне — местните деца имаха огромна нужда от басейн. В дълга-предълга докладна записка първият секретар бе напомнил на външното министерство, че преди четири години, когато принцеса

Маргарет е посетила острова и е направила първата копка, са получили уверения, че строежът ще бъде завършен. Сега обаче Хенри се опасяваше, че ако не додоява непрекъснато на началниците си, проектът ще продължи да събира прахта по папките.

Във втората купчинка писма беше обещаното от Бил Патерсън банково извлечение, което потвърждаваше, че заради държавния преврат, който така и не се е състоял, безотчетната сметка за непредвидени разходи на Върховния комисариат е набъбнала с 1123 кори повече от очакваното. Хенри не се интересуваше особено от финансовите дела на протектората, но като първи секретар, в задълженията му влизаше да потвърждава с подписа си всеки чек на правителството на нейно величество.

В купчинката „За становище“ имаше само още едно важно писмо: покана да държи реч на годишната вечеря на Ротарианския клуб, насрочена за ноември. Всяка година на някого от шефовете във Върховния комисариат се падаше задължението да произнесе словото. Явно бе дошъл ред и на Хенри. Той изсумтя, но все пак сложи чавка в горния десен ъгъл на писмото.

В купчинката „Прегледайте и хвърлете“ бяха струпани обичайните рекламни брошури, дипляни и покани за мероприятия, на които не ходеше никой. Хенри дори не си направи труда да ги прегледа и насочи вниманието си към купчината „Спешно“, където беше програмата на посещението на заместник-министъра.

27 август

15,30 ч. : г-н Уил Уайтинг, заместник-министър на външните работи, ще бъде посрещнат на летището от върховния комисар сър Дейвид Флеминг и първия секретар г-н Хенри Паскоу.

16,30 ч. : чай във Върховния комисариат с върховния комисар и лейди Флеминг.

18 ч. : посещение в колеж „Кралица Елизабет“, където заместник-министърът ще награди отличниците от випуска (речта е приложена).

19 ч. : коктейл във Върховния комисариат. Очаква се да присъстват около 100 гости (списъкът е приложен).

20 ч. : вечеря с генерал Оланги в казарма „Виктория“ (речта е приложена).

В кабинета влезе секретарката и Хенри вдигна очи.

— Кога, Шърли, ще покажа на заместник-министъра строителната площадка на плувния басейн? — попита той. — Не е включено в програмата.

— Успях да вместя някак петнайсетминутно посещение утре сутринта, докато заместник-министърът пътува за летището.

— Петнайсет минути за обсъждане на нещо, което ще повлияе върху живота на десет хиляди деца! — промърмори Хенри и пак се взря в програмата на заместник-министъра.

Отгърна следващата страница.

28 август

8 ч. : закуска в резиденцията с върховния комисар и изтъкнати представители на местните предприемачи (речта е приложена).

9 ч. : заминаване за летището.

10,30 ч. : полет 0177 на „Бритиш Еървейз“ за летище „Хийтроу“ в Лондон.

— Дори го няма в официалната програма — изсумтя Хенри и пак погледна секретарката.

— Знам, знам — отвърна Шърли, — но тъй като посещението на заместник-министъра е съвсем кратко, върховният комисар реши да се съсредоточим върху по-важните неща.

— Например върху чая с жена му — сопна се Хенри. — Все пак се постарай да не закъснява за закуската. Внимавай да включиш в речта и абзаца за бъдещето на плувния басейн, който ти продиктувах миналия петък. — Хенри се изправи иззад бюрото. — Прегледах

писмата и ги отбелязах. Ще отскоча за малко до града да видя в какво състояние е площадката на басейна.

— Между другото — каза Шърли, — току-що се обади кореспондентът на Би Би Си, Роджър Парнъл, да пита дали по време на посещението в Аранга заместник-министърът ще прави официални изявления.

— Звънни и му кажи, че официални изявления ще има, после му прати по факса речта, която заместник-министърът ще държи на закуската, като подчертаеш абзаца за плувния басейн.

Излезе от комисариата и се метна на мъничкия остин. Слънцето напичаше и през покрива на автомобила. Хенри уж беше смъкнал прозорците, а пак плувна в пот, докато изминаваше неколкостотинте метра до парцела на басейна. Някои от местните жители познаха колата и махнаха на дипломата от Англия, искрено загрижен за добруването им.

Той спря зад катедралата, която в Англия щеше да мине най-много за енорийска църква, и отиде пеш на мястото, определено за плувния басейн — отстоеше само на около триста метра. Както винаги, изруга при вида на запустялата земя. Децата на Аранга разполагаха със съвсем малко спортни съоръжения: футболно игрище със спечен терен, който всяка година на първи май се превръщаше в игрище за крикет; градска зала, която, стига да нямаше заседание на местния градския съвет, служеше и за баскетболно игрище; тенискорт и игрище за голф в клуб „Британия“, до които местните жители нямаха достъп, а децата биваха пускани колкото да пометат алеите. В казарма „Виктория“ на около шестстотин-седемстотин метра военните разполагаха със спортен салон и с пет-шест игрища за скуош, но там имаха право да влизат само офицерите и гостите им.

Хенри веднага реши да прави, да струва, но да види плувния басейн построен, преди външното министерство да го е пратило в друга държава. Щеше да се възползва от речта, която му предстоеше да държи в Ротарианския клуб, за да прикани членовете му да се включат в инициативата. Трябваше да ги убеди да обявят плувния басейн за благотворително начинание на годината, а също да попритисне Бил Патерсън да оглави комитета за набиране на средства. Той все пак беше хем директор на банката, хем секретар на Ротарианския клуб — точно такъв човек трябваше за комитета!

Но първо Хенри трябваше да помисли за посещението на заместник-министъра — какви въпроси да му постави, при положение, че разполагаше с петнайсетина минути, през които да убеди онова приятелче да притисне външното министерство за повече средства.

Тъкмо да си тръгне и зърна малчуган, който стоеше в края на строителната площадка и се опитваше да разчете думите, изсечени върху крайъгълния камък: „Плувен басейн на Сейнт Джордж. Този камък бе положен на 12 септември 1987 г. от нейно кралско височество принцеса Маргарет.“

— Това плувен басейн ли е? — попита невинно момченцето.

Хенри си повтори наум думите на детето и докато се връщаше към колата, реши да ги включи в словото си в Ротарианския клуб. Погледна си часовника и видя, че има време да отскочи до клуб „Британия“ — дано завари там Бил Патерсън. Влезе в клуба и веднага мерна банкера: както винаги, седеше на един от високите столове при барплота и четеше стар брой на „Файненшъл Таймс“.

Бил вдигна глава, когато Хенри отиде при него.

— Мислех си, че днес ще се занимаваш със заместник-министъра.

— Самолетът му каца чак в три и половина — отвърна първият секретар. — Наминах насам, за да си поприказваме.

— Искаш съвет как да изхарчиш излишъка, който натрупахте от разликите в курса миналия петък ли?

— Не. Ако искам тоя строеж да започне някога, твоят излишък няма да ми стигне доникъде.

След двайсетина минути вече бе изтръгнал от Бил обещанието да оглави комитета по набиране на средства, да открие в банката сметка и да убеди шефовете си в Лондон да направят първото дарение. После си тръгна.

Докато пътуваха към летището с ролс-ройса на върховния комисар сър Дейвид, първият секретар му разказа какво ново-вехто около строежа на плувния басейн. Върховният комисар се усмихна и го похвали:

— Браво на теб, Хенри. А сега да се надяваме, че и със заместник-министъра ще имаш същия успех, както с Бил Патерсън.

Когато боингът кацна, двамата вече стояха на пистата на летището в Сейнт Джордж, пред двуметровото червено килимче. В

Сейнт Джордж рядко се приземяваше повече от един самолет на ден, затова пистата беше само една, а поне според Хенри местните жители се бяха поизхвърлили, определяйки летището като международно.

Оказа се, че заместник-министърът си е веселяк, настоя всички да му викат Уил. Увери сър Дейвид, че изгаря от нетърпение да посети Сейнт Едуард.

— Сейнт Джордж, господин заместник-министър — зашушука в ухото му върховният комисар.

— Да де, Сейнт Джордж — повтори, без дори да трепне, Уил.

Щом пристигнаха във Върховния комисариат, Хенри остави заместник-министъра да си пие чая заедно със сър Дейвид и жена му и се върна в кабинета си. Съзнаваше, че посещението на Уил Безмозъчния е твърде кратко, та заместник-министърът да помогне за басейна, след като се върне в Лондон. Въпреки това Хенри нямаше намерение да се отказва. Ако не друго, гостът поне бе прочел докладните записки, защото им каза, че много му се искало да види новия плувен басейн.

— Строежът му още не е започнал — напомни Хенри.

— Виж ти! — изненада се заместник-министърът. — Защо тогава ми се струва, че съм чел някъде как принцеса Маргарет го е открила?

— Не, не го е открила, само е направила първата копка, господин заместник-министър. Но след като начинанието получи благословията ви, нещата може би ще потръгнат.

— Ще направя каквото мога — обеща Уил. — Но да знаете, че имаме указания да орежем още повече средствата за отвъдморските територии.

„Сигурен знак, че приближават избори“ — помисли Хенри.

На коктейла същата вечер успя да каже само едно „Добър вечер, господин заместник-министър“, понеже върховният комисар бе решил само за шейсет минути да представи госта на всички присъстващи. Когато двамата отидоха да вечерят с генерал Оланги, Хенри се върна в кабинета си, за да прегледа още веднъж речта, която заместник-министърът трябваше да произнесе по време на закуската другата сутрин. Остана доволен, когато видя, че абзацът за плувния басейн, който е написал, е останал в окончателния вариант — така поне щеше да влезе в протокола. Провери и как са разпределени местата и се

увери, че са го сложили до главния редактор на „Ехото на Сейнт Джордж“. Така можеше да бъде сигурен, че уводната статия още в следващия брой ще е посветена на подкрепата, която британското правителство ще окаже на строежа и на комитета по набиране на средства.

На другия ден Хенри стана рано и беше сред първите, дошли в резиденцията на върховния комисар. Възползва се от възможността и уведоми повечето местни предприемачи, поканени на закуската, колко важен е за британското правителство плувният басейн, като не пропусна да наблегне, че банка „Барклис“ е приела да открие дарителската сметка, като внесе в нея крупна сума.

Заместник-министърът закъсня с няколко минути за закуската.

— Обаждане от Лондон — обясни той, така че седнаха на масата чак в осем и петнайсет.

Хенри се настани до главния редактор на местния вестник и зачака нетърпеливо високият гост да произнесе речта.

В девет без тринайсет Уил стана от масата. Следващите пет минути се впусна да говори за бананите и накрая отбеляза:

— Нека ви уверя, че правителството на нейно величество не е забравило плувния басейн, чиято първа копка бе направена от принцеса Маргарет, — надяваме се в скоро време да огласим, че изграждането му напредва. Имах удоволствието да разбера — погледна той към Бил Патерсън, седнал срещу него на масата, — че Ротарианският клуб е обявил строежа за благотворително начинание на годината и мнозина изтъкнати представители на местното предприемачество вече са се съгласили щедро да подпомогнат делото.

Това бе последвано от бурни ръкопляскания, подхванати от Хенри.

След като заместник-министърът си седна на мястото, Хенри връчи на главния редактор на местния вестник плик с кратка дописка и с няколко снимки на строителната площадка. Беше сигурен, че през следващата седмица това ще бъде водеща тема в „Ехото на Сейнт Джордж“.

Погледна си часовника да види в колко часа гостът е седнал отново: девет без четири минути. Имаше съвсем малко време. Щом Уил се качи в стаята си, Хенри заснова припряно напред-назад по коридора и все си гледаше часовника.

В девет и дваайсет и четири заместник-министърът се качи в чакащия ролс-ройс, обърна се към Хенри и каза:

— Опасявам се, че се налага да се лиша от удоволствието да видя с очите си строителната площадка на басейна. Но вие не се притеснявайте — увери го той, — в самолета на всяка цена ще прочета доклада и веднага щом се върна в Лондон, ще осведомя външния министър.

Докато на път за летището автомобилът профучаваше покрай пустеещия парцел, Хенри го посочи на заместник-министъра. Уил хвърли едно око през прозореца и ахна:

— Възхитително, стойностно, важно! — Но така и не обеща да похарчи и пени държавни пари за строежа. — Ще направя и невъзможното, за да убедя ония мандарини в министерството на финансите — бяха последните му думи, преди да се качи на самолета.

Не се налагаше да обясняват на Хенри, че Уил надали ще убеди за каквото и да било и най-дребния чиновник в министерството.

След седмица Хенри получи от външното министерство факс, в който най-подробно му съобщаваха какви промени е направил министър-председателят при последното обновяване на кабинета. Уил Уайтинг бил уволнен и бил заменен с човек, за когото Хенри чуваше за пръв път.

Тъкмо преглеждаше словото, което смяташе да държи пред Ротарианския клуб, когато телефонът иззвъня.

— Хенри, пак е плъзнал слух, че се готви държавен преврат, затова смятам да изчакаме до петък и чак тогава да обърнем лирите на Върховния комисариат в кори.

— Благодаря ти за съвета, Бил — валутният пазар е „тъмна Индия“ за мен. Между другото, чакам с нетърпение празненството довечера, най-последно ще оповестим създаването на комитета за набиране на средства.

Ротарианците посрещнаха добре речта му, но щом разбра какви дарения смятат да дадат някои от членовете на клуба, Хенри съвсем се отчая — с тия темпове щеше да мине цяла вечност, докато завършеха строежа. А до края на мандата му тук оставаше някаква си година и половина.

Докато се прибираще с колата, се сети какво му е казал Бил в клуб „Британия“. Хрумна му нещо.

Никога досега не бе проявявал интерес към сумите, които британското правителство превеждаше всяко тримесечие на мъничкия остров Аранга. Външното министерство отпускаше от средствата си пет милиона годишно, разделени на четири вноски от по милион и двеста хиляди лири стерлинги, които веднага се обръщаха по курса на деня в местната парична единица — кората. Бил Патерсън казваше на Хенри курса, а после, през следващите три месеца, главният счетоводител на комисариата поемаше всички плащания. Оттук нататък това щеше да се промени.

Хенри не мигна цяла нощ — знаеше прекрасно, че му липсват познания и опит, за да осъществи такъв дързък замисъл, и че трябва да навакса пропуските, без обаче другите да се досетят какво е наумил.

На сутринта вече бе готов с плана. Като начало прекара съботата и неделята в местната библиотека: зае се да преглежда течението на „Файненшъл Таймс“ с надеждата да разбере какво предизвиква колебанията в обменните курсове и има ли някаква закономерност.

Следващите три месеца, където и да отидеше, било в голфклуба или на коктейл в клуб „Британия“, събираше още и още сведения от Бил, докато накрая не се увери, че е готов да осъществи първия си удар.

Когато в понеделник Бил звънна да му съобщи, че заради слуховете за поредния преврат, в текущата сметка са преведени повече средства — 22 107 кори, прибавени от разликите в курса, Хенри му нареди да прехвърли парите в сметката за плувния басейн.

— Да де, но обикновено ги внасям в безотчетната сметка за непредвидени разходи — обясни Бил.

— От външното министерство се получи ново нареждане — № С 14792, според което допълнителните средства могат да се използват за местни проекти, стига те да са одобрени от заместник-министъра — обясни Хенри.

— Но заместник-министърът беше отстранен от длъжност! — напомни директорът на банката.

— Може и да е бил отстранен, но шефовете ми казаха, че заповедта още е в сила — отвърна първият секретар.

Както Хенри бе установил, нареждане № С 14792 наистина съществуваше, макар да беше съмнително, че когато са го издавали,

началниците във външното министерство са имали предвид именно плувни басейни.

— Добре, щом казваш — примири се Бил. — Кой съм аз, че да оспорвам нареждане на външното министерство, особено пък когато от мен се иска просто да прехвърля пари от една банкова сметка на Върховния комисариат в друга!

Следващата седмица главният счетоводител не спомена да му се губят пари, тъй като беше получил точно толкова кори, колкото беше очаквал. Хенри се успокои, че номерът е минал.

Следващата сума щеше да бъде преведена чак след три месеца и той разполагаше с достатъчно време, за да усъвършенства замисъла си. През следващото тримесечие доста местни предприемачи направиха дарения, ала Хенри бързо разбра, че дори при този приток на средства могат да си позволят само да започнат изкопа. Ако искаше накрая да има нещо повече от дупка в земята, трябваше да набави значително повече пари.

Сетне посред нощ му хрумна нещо. Но за да го осъществи, трябваше много точно да разчете времето.

Когато Роджър Парнъл, кореспондентът на Би Би Си, му звънна да пита както всяка седмица дали си заслужава да пише за нещо друго освен за комитета за набиране на средства за плувния басейн, Хенри му изшушука, че имал да му съобщава нещичко, но да си останело само между тях.

— Ама, разбира се — възкликна кореспондентът. — Какво?

— От правителството на нейно величество са притеснени, че вече няколко дни никой не е виждал генерал Оланги — мълвяло се как при поредния профилактичен преглед били открили, че е серопозитивен.

— Не думай! — ахна журналистът от Би Би Си. — Доказателства имаш ли?

— Не бих казал — призна си Хенри. — Все пак го чух от личния му лекар — не беше особено дискретен, докато разговаряше с върховния комисар. Но толкоз.

— Не думай! — повтори кореспондентът.

— Но да си остане само между нас, чу ли! Ако надушат, че съм ти казал аз, вече няма да можем да разговаряме.

— Никога не разкривам източниците си — увери го възмутен журналистът.

Съобщението, излъчено същия ден по вечерната емисия на Би Би Си, бе твърде мъгляво и изпъстрено с „ако“ и „но“. Въпреки това на другия ден Хенри отскочи до голфигрището, клуба „Британия“ и банката и установи, че всички говорят само за едно — за СПИН. Дори върховният комисар го попита дали е чул мълвата.

— Да, но не ми се вярва — отвърна невъзмутимо Хенри.

На следващия ден курсът на кората падна с четири пункта и се наложи генерал Оланги да се яви по телевизията, за да увери своя народ, че слуховете били безпочвени и ги пускали враговете му. С появата си по телевизията генералът постигна само едно — дори и някой да не бе чул слуха, вече го знаеше, и понеже Оланги изглеждаше поотслабнал, кората падна с още два пункта.

— Последния месец не можеш да се оплачеш — каза в понеделник Бил на Хенри. — След лъжливата тревога, че Оланги бил серопозитивен, успях да прехвърля в сметката за плувния басейн 118 000 кори, което означава, че мога да поръчам на архитектите по-подробен проект.

— Браво на теб — рече Хенри, приписвайки на банкера собствените си заслуги.

Затвори — знаеше, че не бива да рискува и да повтаря номера.

Архитектите изготвиха проекта, дори направиха макет, изложен във Върховния комисариат, та да го виждат всички. Въпреки това в сметката за басейна постъпиха само няколко мижави сумички, дарени от местни бизнесмени.

Хенри нямаше да види факса, ако не беше отишъл в кабинета на върховния комисар, сър Дейвид, за да прегледа речта, която той трябваше да държи на годишния събор на производителите на банани — точно тогава секретарката на комисаря влезе и остави факса върху писалището.

Сър Дейвид се свъси и изтика встрани речта.

— Тази година реколтата от банани не е добра — изсумтя и все така смръщен, прочете факса.

Подаде го и на първия секретар.

„До всички посолства и върховни комисариати. Правителството отменя членството на Великобритания в Спогодбата за съвместно

определяне на валутните курсове. По-късно днес очаквайте официално съобщение“.

— Както е тръгнало, до довечера министърът на финансите ще се прости с поста си — отбеляза сър Дейвид. — Но министърът на външните работи няма да пострада, значи нас това не ни засяга. — Той вдигна очи към Хенри. — И все пак сигурно е по-разумно да не го разгласяваме най-малко още час-два.

Хенри кимна и остави върховния комисар да си дописва речта.

Още щом затвори вратата на кабинета, за пръв път от две години хукна презглава по коридора. Нахълта в кабинета си и тутакси набра номер, който знаеше наизуст.

— С колко пари разполагаме, Бил, в сметката за непредвидени разходи? — попита уж нехайно.

— Дай ми малко време и ще ти кажа. Искаш ли да ти звънна по-късно.

— Не, ще почакам — отвърна Хенри.

Загледа стрелката на секундите върху часовника, която описва почти цял кръг, докато банкерът вдигне отново слушалката.

— Малко над един милион лири стерлинги — каза Бил. — Защо?

— Току-що получих от външното министерство нареждане да обърна незабавно всички налични средства в германски марки, швейцарски франкове и щатски долари.

— Ще се наложи да платиш тлъста комисиона — напомни банкерът — най-неочакавно бе заговорил доста делово. — И ако курсът е неизгоден...

— Знам, знам, наясно съм с последиците — прекъсна го Хенри, — но телеграмата от Лондон не ми остави друг избор.

— Както кажеш — примири се Бил. — Върховният комисар одобрил ли е?

— Току-що излизам от кабинета му — натърти Хенри.

— В такъв случай да се залавям за работа.

Плувал в пот въпреки климатичната инсталация, Хенри зачака в кабинета си банкерът да му се обади. Той му звънна след двайсетина минути.

— Както ми нареди, обърнахме цялата сума в швейцарски франкове, германски марки и щатски долари. Утре сутрин ще ти пратя извлеченията.

— Но без копия, чу ли — нареди Хенри. — Върховният комисар не иска служителите да научават.

— Ясно, мой човек — отвърна Бил.

В седем и половина вечерта, когато всички банки в Сейнт Джордж вече бяха затворени, финансовият министър обяви от стълбите на министерството на Уайтхол, че Великобритания се е оттеглила от Спогодбата за съвместно определяне на валутните курсове.

На другата сутрин, още щом банките отвориха, Хенри се обади на Бил и му нареди час по-скоро да обърне франковете, марките и доларите в английски лири стерлинги и после да му съобщи какво се е получило.

След още дваайсет минути потене Бил му звънна.

— На печалба си с 64 312 лири стерлинги. Ако всички посолства по света са направили същото като теб, правителството може да намали данъците далеч преди следващите избори.

— Точно така — съгласи се Хенри. — Между другото, можеш ли да обърнеш печалбата в кори и да ги внесеш в сметката за плувния басейн? Освен това обещах на върховния комисар, че няма да се разчуе.

— Можеш да разчиташ на мен — обеща директорът на банката.

Хенри съобщи на главния редактор на „Ехото на Сейнт Джордж“, че благодарение на щедрите местни предприемачи и на частни лица непрекъснато постъпват още и още дарения за басейна. Истината обаче беше, че даренията съставляваха едва към половината от набраните до този момент средства.

Месец след втория удар на Хенри, с конкурс, на който се явиха трима кандидати, бе избран строителен предприемач и на строителната площадка се изсипаха самосвали, булдозери и багери. Хенри ходеше всеки ден, за да види как вървят нещата. Не след дълго обаче Бил му напомни, че ако не намерят още средства, ще бъде невъзможно да построят кулата за скокове и съблекалните за сто деца.

„Ехото на Сейнт Джордж“ постоянно напомняше на читателите си за призива за набиране на средства, но след година почти всички, на които им бе по джоба да помогнат, вече го бяха сторили. Поточето от дарения, кажи-речи, беше пресъхнало, а приходите от разпродажби, лотарии и матинета бяха пренебрежимо малки.

Хенри вече се притесняваше, че ще го пратят в друга мисия много преди строежът да е завършен, а щом той напуснеше острова, комитетът щеше да изгуби интерес и да забатачи всичко.

На другия ден Хенри и Бил отидоха на строителната площадка и огледаха изкопа с размери петдесет на двайсет метра в земята, заобиколен от тежко оборудване, което от доста дни бездействаше и в най-скоро време щеше да бъде прехвърлено на друг обект.

— Ако правителството най-после не изпълни обещанието си, ще бъде същинско чудо да съберем средства, за да завършим басейна — отбеляза първият секретар.

— А и кората не ни помага никак — от половин година котировките не са мръднали — допълни Бил.

Хенри беше на път да се откаже.

Следващия понеделник, на сутрешното съвещание с върховния комисар, сър Дейвид съобщи на Хенри, че имал добри новини.

— Не може да бъде! Правителството на нейно величество най-сетне е удържало на обещанието си и...

— Е, нека не се отдаваме на мечти — прекъсна го през смях сър Дейвид. — В списъка си за повишение за догодина, вероятно ще те издигнат върховен комисар. — Известно време той мълча. — Доколкото разбрах, се отваряли едно-две топли местенца, стискай палци. Между другото, след като ние с Каръл заминем утре за годишния отпуск в Англия, постарай се Аранга да не се озовава по първите страници на вестниците..., ако искаш да ти дадат Бермудските, а не Възнесенските острови.

Хенри се върна в кабинета си и се зае заедно със секретарката да преглежда сутрешната поща. В купчинката „Спешно“ имаше покана да придружи генерал Оланги до родното му място. Всяка година президентът извършваше този ритуал, за да покаже на народа си, че не е забравил своите корени. Обикновено го придружаваше върховният комисар, но тъй като той щеше да бъде в Англия, се очакваше да го представлява първият му секретар. Хенри се запита дали сър Дейвид нарочно не е извъртял нещата така.

От купчинката „За становище“ трябваше да реши дали да придружи неколцина предприемачи по време на опознавателната обиколка из банановите плантации на острова, или да говори за бъдещето на еврото пред Политическото дружество на Сейнт Джордж.

Сложи чавка върху писмото на предприемачите и драсна бележка, с която препоръчваше на Политическото дружество да покани главния счетоводител, който бил по-наясно от него с еврото.

След това се прехвърли на купчинката „Прегледай и хвърли“. Писмо от госпожа Дейвидсън, която даряваше за плувния басейн двайсет и пет кори, покана за църковния базар в петък и напомняне, че в събота Бил става на петдесет години.

— Нещо друго? — попита Хенри.

— Само една бележка от кабинета на върховния комисар — напомнят ви да се запасите за пътуването с президента в планината с каса минерална вода, с хапчета против малария и с клетъчен телефон. В противен случай имало опасност да се обезводните, да ви тръшне треска и в същото време да нямате връзка със света.

Хенри се засмя.

— Да, да и да — рече той и тъкмо в този миг телефонът иззвъня.

Обаждаше се Бил, който го предупреди, че банката не можела и занапред да издава чекове за покриване на разходите по изграждане на басейна, понеже през последния месец не били постъпили значителни вноски.

— Не е нужно да ми напомняш — подметна Хенри и се вторачи в чека за двайсет и пет кори, изпратен от госпожа Дейвидсън.

— Строителите са изтеглени от строежа, понеже не сме в състояние да платим за следващия етап. За капак, поне на пръв поглед президентът пращи от здраве и ти няма да спечелиш нищо от тримесечния превод от милион и двеста и петдесет хиляди лири стерлинги.

— Честита петдесетгодишнина в събота, Бил — поздрави го Хенри.

— Хич не ми напомняй — отвърна банкерът. — Но понеже сам отвори дума, надявам се да дойдеш на малкото тържество, което правим вечерта със Сю.

— Ще дойда, как няма да дойда! — възкликна Хенри. — Нищо не може да ме спре.

Същата вечер започна да взима преди лягане хапчетата против малария. В четвъртък купи от кварталния супермаркет каса минерална вода. В петък сутринта, тъкмо преди да тръгне, секретарката му връчи клетъчен телефон. Дори провери дали Хенри знае как да борави с него.

В девет часа, след като обеща на секретарката да ѝ се обади веднага щом пристигнат в селото на генерал Оланги, той излезе от кабинета и отиде с остина в казарма „Виктория“. Спря вътре в двора и беше отведен при мерцедеса с държавния флаг на Обединеното кралство към края на кортежа. В девет и половина президентът излезе от двореца и отиде при открития ролс-ройс отпред. Волю-неволю Хенри си помисли, че никога не е виждал генерала толкова здрав.

Караулът отдаде почести и кортежът излезе от казармата. Прекосиха бавно Сейнт Джордж — по улиците се бяха строили дечица със знаменца, пуснати от училище, та да поздравят своя водач, поел на дълъг път към родното място.

Хенри се отпусна на седалката — предстоеше му петчасово пътуване нагоре по планината. От време на време придремваше, ала биваше изтръгван грубо от съня всеки път щом навлезе в някое село и отново се повтаряше ритуалът с децата, строени, за да приветстват президента.

По пладне кортежът спря в селце високо в планината — жителите бяха приготвили обяд за почетния гост. След час отново потеглиха. Хенри се притесняваше, че хората от местното племе сигурно са пожертвали запасите си за зимата, за да напълнят търбусите на гмежта от войници и официални лица, придружаващи президента в неговото поклонничество.

Щом кортежът потегли отново, Хенри потъна в непробуден сън: сънува Бермудските острови, където — беше сигурен, няма да се налага да строи плувни басейни.

Събуди се рязко. Стори му се, че е чул изстрел. Дали и той не му се беше присънил? Отвори очи и видя как шофьорът изскача като попарен от автомобила и хуква през глава към непроходимата джунгла. Хенри отвори спокойно задната врата, слезе от лимузината, забеляза, че всички отпред се суетят, и реши да иде и да разбере какво става. Беше направил само няколко крачки, когато съгледа едрото тяло на президента — лежеше безжизнен отстрани на пътя в локва кръв, наобиколен от войници. Мъжете най-неочаквано се обърнаха и щом видяха представителя на върховния комисар, насочиха пушки.

— Долу оръжието! — разпореди се рязко някой. — Все пак не забравяйте, че не сме диваци. — Напред излезе изрядно облечен капитан, който изкозирува. — Извинявайте за причиненото

неудобство, господин първи секретар — каза той отсечено, както говорят в Кралската военна академия, — но можете да бъдете сигурен, че не ви мислим злото.

Без да казва и дума, Хенри продължи да гледа мъртвия президент.

— Както виждате, господин Паскоу, покойният президент претърпя трагична злополука — допълни капитанът. — Ще останем с него, докато бъде погребан с почести в родното си място. Сигурен съм, че такава би била и неговата воля.

Хенри погледна пак безжизненото тяло и се усъмни в думите на военния.

— Бъдете така любезен, господин Паскоу, върнете се незабавно в столицата и уведомете началниците си за случилото се.

Хенри продължи да мълчи.

— Вероятно искате да им съобщите и че президент вече е полковник Наранго.

И този път Хенри не изрази мнение. Съзнаваше, че негов пръв дълг е да уведоми час по-скоро външното министерство за станалото. Кимна по посока на капитана и се отправи бавно към автомобила без шофьор.

Седна зад волана — добре, че ключовете си бяха на таблото. Включи двигателя, зави и потегли по дългия криволичещ път назад към столицата. Щеше да стигне в Сейнт Джордж вече по тъмно.

След три-четири километра се увери, че не го следят, отби, извади клетъчния телефон и набра служебния си номер.

Вдигна секретарката.

— Аз съм, Хенри.

— О, радвам се, че се обадохте — отвърна Шърли. — Днес следобед се случиха толкова много неща! Но първо нека ви кажа, че току-що се обади госпожа Дейвидсън — да съобщи, че на църковния базар вероятно ще съберат цели двеста кори, и да попита дали ви е възможно на връщане да се отбиете дотам, за да ви връчат чека. Между другото — допълни Шърли още преди Хенри да е изрекъл и дума, — всички чухме новината.

— Точно за това се обаждам — рече Хенри. — Трябва незабавно да се свържем с външното министерство.

— Вече го направих — рече секретарката.

— И какво им каза?

— Че сте заедно с президента и изпълнявате служебните си задължения, а също, че ще им се обадите веднага щом се върнете, господин върховен комисар.

— Върховен комисар ли? — ахна Хенри.

— Да, потвърдиха официално. Мислех, че ме търсите заради това. За новото назначение, де. Честито!

— Благодаря — подметна нехайно Хенри, без дори да пита къде е това назначение. — Други новини?

— Не, тук, общо взето, не е станало нищо друго. Както винаги в петък следобед, е спокойно. Всъщност, днес мога ли да си тръгна порано. Обещах на Сю Патерсън да намина и да ѝ помогна с петдесетия рожден ден на мъжа ѝ.

— Ама разбира се, защо не! — каза Хенри, като се постара да не дава воля на чувствата си. — А, да, съобщи на госпожа Дейвидсън, че ще направя всичко възможно да се отбия на базара. Двеста кори не са никак малко, ще ни влязат в работа.

— Между другото, как е президентът? — поинтересува се Шърли.

— Готви се да вземе участие в погребалната церемония. Хайде, засега дочуване.

Хенри натисна червеното копче и веднага след това набра друг номер.

— Бил, обажда се Хенри. Обмени ли парите от тримесечния превод?

— Да, преди около час. По най-изгодния курс, но да знаеш, че всеки път, когато президентът тръгне да посещава с официална делегация родното си място, кората става бетон.

Хенри се въздържа да уточни, че освен родно, това е и лобното място на президента. Каза само:

— Обърни цялата сума отново в лири стерлинги.

— Длъжен съм да те посъветвам да не го правиш — натърти банкерът. — От час курсът на кората стана още по-устойчив. При всички положения трябва да имаш разрешение от върховния комисар.

— Върховният комисар си кара годишния отпуск в Дорсет. В негово отсъствие аз нося цялата отговорност в мисията.

— Дори и да е така — отбеляза директорът на банката, — пак съм длъжен да докладвам на върховния комисар, щом той се върне.

— Не бих и очаквал друго от теб, Бил — рече Хенри.

— Сигурен ли си, че знаеш какво правиш?

— Да, повече от сигурен — гласеше моменталният отговор. — И понеже стана дума, обърни в лири стерлинги и корите в сметката за непредвидени разходи.

— Ама недей така... — подхвана Бил.

— Господин Патерсън, не е нужно да ти напомням, че в Сейнт Джордж има доста други банки, които от години дават да се разбере, че с удоволствие биха поели сметките на британската държава.

— Ще изпълня безпрекословно нарежданията, господин първи секретар — отвърна директорът на банката, — но държа да се отбележи, че съм бил против парите да се обръщат в стерлинги.

— Дори и да е така, постарай се да го направиш още днес до края на работното време — настоя Хенри. — Ясен ли бях?

— Повече от ясен — потвърди Бил.

Хенри пътува още цели четири часа, докато пристигне в столицата. Улиците на Сейнт Джордж пустееха — значи вече беше съобщено за смъртта на президента и бе въведено извънредно положение. На няколко места имаше заграждения, където го спряха — добре, че отпред на автомобила се вееше държавният флаг. Заповядаха му да се прибира незабавно. Това означаваше, че не му се налага да ходи на базара на госпожа Дейвидсън и да си прибира чека за двеста кори.

Още щом влезе в жилището, Хенри включи телевизора и видя президент Наранго, който, издокаран във военна униформа, четеше обръщение към народа.

— Можете да бъдете сигурни, приятели — каза той, — че няма от какво да се страхувате. Смятам да отменя при първа възможност извънредното положение. Но дотогава ви моля да не излизате по улиците, понеже армията е получила заповед да стреля на месо.

Хенри отвори кутийка печени фъстъци и цяла събота и неделя не мръдна от къщи. Съжаляваше, че е изтървал петдесетия рожден ден на Бил, но може би беше за добро.

На връщане от игрите на Обединеното кралство в Куала Лумпур, нейно кралско височество принцеса Ана откри новия плувен басейн в Сейнт Джордж. Застанала край басейна, тя държа и слово, в което отбеляза колко възхитена била от кулата за скокове и от съблекалните с всички съвременни удобства.

После открои приноса на Ротарианския клуб и поздрави членовете му за усърдието, с което са набирали средства, най-вече неговия председател — господин Бил Патерсън, удостоен с орден „За заслуги към кралството“.

За жалост Хенри Паскоу не присъстваше на тържеството, понеже наскоро бе поел новото си назначение като върховен комисар на Възнесение — архипелаг, който не е на пътя за никъде.

ЛЕГНАЛАТА ЖЕНА

— Сигурно се питате защо скулптурата е с номер тринайсет — подхвана уредникът със самодоволна усмивка.

Както стоях в задния край на групата, долових, че ни предстои да изслушаме лекция за скулптурните отливки.

— Хенри Мур — продължи уредникът с глас, от който се подразбираше, че ни смята за пасмина неукни туристи, дето не могат да различат кубизма от лукова глава и по празници явно си нямат друга работа, ами обикалят по къщите към Националния тръст^[1] — обикновено е правел само по дванайсет отливки на своите творби. За да отдадем дължимото на великия скулптор, трябва да кажем, че е починал, преди да одобри единствената тринайсета отливка, правена на негов шедьовър.

Погледнах към огромната бронзова гола жена пред входа на Хъксли Хол, която веднага приковаваше вниманието. Великолепната пищна фигура с дупка в стомаха — запазена марка на твореца, се беше подпряла на лакът и се взираше надменно в посетителите, наброяващи към милион души годишно. Ако се вярва на каталога, това било класически образец на творчеството на Хенри Мур, изработен през 1952 година.

Продължих да гледам прехласнат загадъчната жена, дори ми се прииска да се наведе и да я пипна — сигурен знак, че творецът е предал добре своя замисъл.

— Хъксли Хол — провлачи уредникът — се управлява от Националния тръст вече двайсет години. Според изкуствоведите тази скулптура — „Легналата жена“, е сред най-прекрасните образци в наследството на Мур, изваяна е, когато той е в разцвета на силите си. Шестата отливка на фигурата е откупена от петия херцог — и той като Мур йоркширец — за баснословната по онова време сума от хиляда лири стерлинги. Когато наследява Хъксли Хол, шестият херцог установява, че не му е по джоба да застрахова шедьовъра. Седмият пък закъсва дотолкова, че не е в състояние не само да застрахова статуята,

но и да плаща поддръжката на къщата и на земите наоколо. Малко преди кончината си решава да не обременява осмия херцог с данък наследство и завещава на Националния тръст и Хъксли Хол, и всичко в имението, и парка, разпрострял се на хиляда акра. И до ден-дневен французите не са проумели, че ако искаш да изстребиш благородниците, не ти трябва революции, достатъчен е и данък наследство — засмя се уредникът на своето *bon mot*^[2] и колкото от учтивост един-двама от предната редица също се усмихнаха. — А сега да се върнем към загадката на тринайсетата отливка — продължи уредникът и отпусна длан върху пищния задник на „Легналата жена“. — Но първо нека ви обясня една от трудностите, с които Националният тръст се сблъсква, когато към него преминава частен дом. Тръстът е регистриран като благотворително дружество с идеална цел. Понастоящем притежава и управлява над двеста и петдесет исторически сгради и градини на Британските острови, както и шестстотин хиляди акра земя в провинцията и деветстотин и двайсет километра крайбрежна ивица. За да бъде включен в собствеността на Тръста, всеки имот трябва да отговаря на критерия „да представлява исторически интерес или да е природна забележителност“. Когато поемаме отговорността да поддържахме имотите, сме длъжни и да ги застраховаме, а също да ги охраняваме отвътре и отвън, без да разоряваме Тръста. В случая с Хъксли Хол сме сложили възможно най-съвършената алармена система, наели сме и денонощна охрана. Въпреки това е невъзможно да бдим над всичките си съкровища по двайсет и четири часа в денонощието и всеки ден от годината. Ако се разбере, че липсва нещо, ние, естествено, уведомяваме незабавно полицията. В девет от всеки десет случая липсващият експонат ни се връща за броени дни.

Уредникът замълча, убеден, че все някой ще попита защо.

— Защо? — възкликна американката по кариани бермудки в първата редица.

— Уместен въпрос, драга ми госпожо — отвърна снизходително уредникът. — Просто защото на повечето дребни престъпници им е невъзможно да пласират такава ценна плячка, освен ако кражбата не е поръчкова.

— Поръчкова ли? — подвижна като по сценарий същата американка.

— Точно така, поръчкова, драга ми госпожо — натърти уредникът, щастлив, че му е паднал случай да се впусне в обяснение. — Има престъпни банди, които върлуват навред по света и задигат шедеври за клиенти, доволни, че няма да им се наслаждава никой освен тях.

— Сигурно излиза скъпичко — предположи американката.

— Доколкото знам, в момента тарифата е една пета от пазарната стойност на произведението — потвърди уредникът и така най-сетне й запуши устата.

— Това обаче не обяснява защо толкова много съкровища ви се връщат почти веднага — намеси се някой, застанал по средата.

— Тъкмо щях да стигна и до това — подвижна малко раздражено уредникът. — Ако някое произведение на изкуството не е откраднато по поръчка, и най-неопитният прекупвач ще гледа да не се набутва между шамарите. — Той побърза да добави: — Защото... — Да не би американката да попита: „Защо?“. — Защото само часове след кражбата големите тръжни фирми, търговците на произведения на изкуства и галериите вече разполагат с описание на изчезналата творба. Така крадецът изпада в безизходица: няма къде да пласира откраднатото произведение. Опитва ли, полицията ще го сгаси още същия ден. Повечето откраднати шедеври ни се връщат до няколко дни или биват захвърляни на място, където със сигурност ще бъдат намерени. За последните десет години само Дъличката художествена галерия е имала три такива случая и колкото и да е изненадващо, съвсем малко от съкровищата са връщани повредени.

Този път от малобройната ни групичка се изтръгнаха няколко „Защо?“

— Както личи — каза уредникът в отговор на възгласите, — обществеността може и да е склонна да прости дързък обир, но не и да забрави, че някой е повредил нещо ценно за нацията. Бих могъл да добавя и че вероятността един престъпник да бъде изправен пред съд е много по-малка, ако той върне откраднатото непокътнато. Но нека продължа краткия си разказ за тринайсетата отливка — допълни мъжът. — На шести септември 1997 година, в деня, когато погребяхме лейди Даяна, принцесата на Уелс, точно в мига, в който ковчегът ѝ беше спуснат в гроба в Уестминстърското абатство, пред главния вход на Хъксли Хол спряла камионетка. От нея слезли шестима мъже в

униформи на Националния тръст, които уведомили дежурния от охраната, че им е наредено да натоварят „Легналата жена“ и да я откарат в Лондон, за изложбата на Хенри Мур, която предстоеше да се открие в Хайд Парк. Охраната бе уведомена, че заради погребението преместването на статуята е отложено за следващата седмица. Но дежурният видял, че документите са изрядни, и понеже бързал да се върне пред телевизора, разрешил на шестимата да натоварят статуята. През двата дни след погребението Хъксли Хол беше затворен, така че никой не се сетил за случката, докато следващия вторник не се появила втора камионетка с други мъже, на които също било наредено да натоварят скулптурата и да я закарат на изложбата на Мур в Хайд Парк. И този път документите били в изрядност и отпърво охраната решила, че е станала чиновническа грешка. Но звъннали на организаторите на изложбата в Хайд Парк и веднага се сетили каква е работата. Разбра се, че шефьовърът е бил откраднат от банда професионалисти. Уведомихме незабавно Скотланд Ярд. А там — продължи уредникът — си имат цял отдел, който се занимава само с кражби на произведения на изкуството — в компютрите им са описани най-подробно хиляди експонати. Веднага щом получат съобщение, че е изчезнал някой, предупреждават всички тръжни къщи и търговци на произведения на изкуството в страната. — Уредникът замълча и отново отпусна ръка върху бронзовия женски задник. — Сигурно ще си кажете, че творбата е твърде голяма, за да бъде вдигната и прекарана, но в деня на обира, по пътищата както никога нямаше движение и вниманието на обществеността бе насочено другаде. Седмици наред в Скотланд Ярд не успяха да се доберат до нищо, което да ги насочи към „Легналата жена“, и вече започнаха да се опасяват, че става дума за успешен поръчков обир. Ала няколко месеца по-късно някакъв дребен крадец на име Сам Джаксън се опитал да задигне малък маслен портрет на втората херцогиня и полицията се натъкнала на първата следа. Когато отвели заподозрения на разпит в местния участък, той предложил на полица, който го бил задържал, извънсъдебно споразумение. „И какво толкова можеш да ни предложиш точно ти, Джаксън?“ — подметнал доверчиво сержантът. „Ще ви отведа при «Легналата жена» — отвърнал обирджията, — но при условие, че ме обвините само в проникване с взлом.“ Знаел, негодникът му с негодник, че за това ще мине метър и ще го осъдят

най-много условно. „Ако открием «Легналата жена» — рекъл сержантът, — ще отървеш кожата.“ Така се стигнало до споразумение — портретът на втората херцогиня бил нескъпо копие, от което, стига да успеел да го пласира, обирджията щял да изкара най-много неколкостотин лири стерлинги. Натоварили Джаксън отзад на автомобила и той повел тримата полицаи през Йоркшир, после и през Ланкашир — навлизали все по-навътре и навътре в полето, докато накрая стигнали при безлюдна къща. Оттам прекосили пеш няколко ниви и излезли при дол, където се натъкнали на голяма барака, сгушена сред горичката. Полицайте избили ключалката и отворили вратата. Вътре имало изоставена леярна. По пода се въргали разрязани олуци, вероятно задигнати от покривите на черквите и на порутените къщи наоколо. Полицайте претърсили педя по педя постройката, но така и не открили и следа от „Легналата жена“. Тъкмо да обвинят Джаксън, че разиграва силите на реда, когато го видели, че стои пред огромен къс бронз. „Не съм твърдял, че ще намерите статуята в първоначалния ѝ вид, казах ви само, че ще ви заведе при нея.“ — Уредникът изчака и по-несхватливите да се присъединят към всеобщото „ох“ и „ах“ или просто да кимнат, че са разбрали. — Както личи, се е оказало доста трудничко престъпниците да пласират шедьовъра и тъй като очевидно не са искали да ги заловят заедно с крадена вещ на стойност над един милион лири стерлинги, просто са претопили „Легналата жена“. Джаксън се кълнял, че няма и представа кой е извършител на престъплението, но все пак си признал, че някой се е опитал да му продаде парчето бронз за хиляда лири — по ирония на съдбата, точно толкова, колкото петият херцог е платил за оригинала на шедьовъра. След няколко седмици парчето бронз бе върнато на Националния тръст. За беда застрахователното дружество отказа да ни обезщети и с едно-едничко пени, понеже, видите ли, откраднатият бронз ни бил върнат. Адвокатите на Тръста проучиха най-внимателно застрахователната полица и установиха, че имаме право да искаме да ни се изплати сумата, необходима за възстановяване на повредената вещ в първоначалния ѝ вид. Застрахователите — къде ще ходят! — склониха да покрият разходите по реставрацията. След това се обърнахме към фондация „Хенри Мур“ с молба да ни съдействат с каквото могат. Няколко дни хората там проучваха къса бронз и след като го премериха и му направиха

химически анализ, потвърдиха заключението от експертизата в полицейската лаборатория, че това по всяка вероятност е същият метал, от който е била изработена и оригиналната скулптура, закупена от петия херцог. След дълго умуване от Фондацията се съгласиха на безпрецедентно изключение — да се излее тринайсета отливка на „Легналата жена“, при положение че Тръстът поеме разходите по изработката. Ние, естествено, приехме и накрая получихме сметка за няколко хиляди лири стерлинги, покрити от застраховката. Но преди да дадат съгласието си за направата на тази уникална тринайсета отливка, от Фондацията поставиха две условия. Първо, настояха в никакъв случай да не допускаме статуята да бъде обявявана за продан, независимо кой иска да я откупи: частно лице или държавно учреждение. И, второ, ако откраднатата шеста отливка случайно се появи някъде по света, незабавно да върнем на Фондацията тринайсетата отливка, така че тя да бъде претопена. Тръстът прие да спазва тези условия, затова и сега имате възможност да се наслаждавате на шедьовъра, който днес виждате пред себе си.

Тук-там се чува ръкопляскания, уредникът дори се поклони лекичко.

Няколко години по-късно се сетих за тази история: присъствах на търг на произведения на съвременното изкуство в „Сотби Парк-Бърнет“ в Ню Йорк, където след наддаване третата отливка на „Легналата жена“ бе продадена за милион и шестстотин хиляди долара.

Убеден съм, че в Скотланд Ярд са пратили в архива разследването за изчезналата шеста отливка на „Легналата жена“ и смятат случая за приключен. Но главният следовател, натоварен с него, все пак си призна пред мен, че ако предприемчивият престъпник е успял да убеди някоя леярна да изработи още една отливка на „Легналата жена“ и да ѝ сложи печат „6/12“, после преспокойно я е пласирал за около четвърт милион лири стерлинги на клиента, който му я е поръчал. Всъщност никой не може да каже със сигурност колко шест отливки на „Легналата жена“ се намират в частни ръце.

[1] Организация за охрана на исторически паметници, произведения на изкуството и природни забележителности, основана през 1895 г. и финансирана главно от частни дарения. — Б.пр. ↑

[\[2\]](#) Остроумие (вр.). — Б.пр. [↑](#)

ТРЕВАТА ТАМ Е ПО-ЗЕЛЕНА...

Бил се събуди рязко. В почивни дни си отспиваше на воля, но в понеделник сутрин очакваха от него да се махне оттук още по изгрев слънце. Нощуваше под сводовете на банка „Кричли“ от толкова отдавна, че помнеше и най-старите служители в сградата.

Всяка вечер идваше към седем, за да си запази местенцето. Не че след всичкото това време някой дръзваше да му го заеме. През последните десетина години Бил ги беше гледал как идват и си отиват — някои имаха златни сърца, други — сребърни, трети — пиринчени. Тия с пиринчените се интересуваха главно от другия вид злато. Бил ги беше разбрал какво представляват, и то не само по отношението към него.

Погледна часовника над вратата: шест без десет. Всеки момент младият Кевин щеше да се покаже на входа и да го помоли любезно да изчезва. Свястно момче беше тоя Кевин — често му даваше по някоя и друга пара, хем чакаше второ дете. Душа човек. Бил със сигурност нямаше да получи същото внимание от важните клечки, които щяха да се появят по-късно.

Позволи си да помечтае. Никак нямаше да е зле и той да има службицата на Кевин и да ходи облечен в дебелия топъл балтон и фуражката с козирката. Пак щеше да студува на улицата, но с истинска работа и редовна заплата. Какво да се прави, живот! Някои си се раждаха с късмет. И какво толкова вършеше Кевин? Единственото му задължение бе да казва: „Добро утро, господине. Надявам се, че сте прекарали добре почивните дни.“ Откакто направиха вратата автоматична, дори не се налагаше да я отваря.

Но Бил не се оплакваше. И той беше прекарал добре съботата и неделята. Не беше валяло, напоследък и полицаите не го закачаха — преди доста години ги беше предупредил за онзи негодник от ИРА, дето спря камионетката точно пред банката. Имаше набито око, не току-така беше служил в армията.

Беше успял да се сдобие с петъчния брой на „Файненшъл Таймс“ и със съботния на „Дейли Мейл“. „Файненшъл Таймс“ го подсещаше да влагал в Интернет-фирми, а не в текстилната промишленост, понеже след спада в продажбите на Хай Стрийт, акциите на производителите на конфекция се обезценявали главоломно. Бил вероятно бе единственият сред хората, свързани по един или друг начин с банката, който четеше от кора до кора „Файненшъл Таймс“, и със сигурност — единственият, който го използваше за завивка.

Бе намерил броя на „Мейл“ в кофите за боклук зад банката — нямате си представа какви неща изхвърляха там юпитата. Бил беше изваждал от контейнерите какви ли не чудесии: като се почне от часовник „Ролекс“ и се стигне до пакетче презервативи. Не че щяха да му влязат в работа. В Сити часовници под път и над път, за какво му беше още един, а колкото до презервативите, откакто се бе уволнил от армията, и те не му трябваха особено. Беше спазарил часовника и бе подарил гумичките на Винс — оня, дето спеше при „Банк ъф Америка“. Голям фукльо беше, дай му да се перчи с поредното си завоевание! Не че при тия обстоятелства Бил му вярваше много-много. Затова реши да си направи майтап и му подари презервативите за Коледа.

Лампите в цялата сграда светваха една по една, Бил надзърна през огледалното стъкло на вратата и видя, че Кевин си слага балтона. Беше време да си събира партакешите и да се изнася — защо да му навлича на момчето неприятности и да му опропастява повишението. Напълно си го заслужаваше!

Нави спалния чувал — подарък от председателя на управителния съвет, който не беше чакал да стане Коледа, за да му го даде. Не, не му беше в стила на сър Уилям. Беше си роден джентълмен. Е, падаше си по тънката част, но какво да се прави — човещинка. Бил беше засичал една-две от любовниците му да слизат посред нощ с асансьора — едва ли бяха ходили да се съветват за пенсионния си фонд. Дали пък не трябваше да даде презервативите на него!

Сгъна и двете одеяла — едното беше купил с парите от часовника, а второто бе наследил след смъртта на Айриш. Беше му мъчно за Айриш. Половинка хляб от задния вход на клуб „Сити“, след като Бил беше посъветвал управителя да продаде акциите си от текстилната промишленост и да си вложи парите в Интернет, онзи

обаче само му се беше изсмял в лицето. Бил напъха вещите си в раницата — поредната придобивка от боклукчийските кофи, този път зад Олд Бейли.

Накрая, като всеки порядъчен човек в Сити, трябваше да провери с какви пари разполага: важно е да знаеш, за да реагираш бързо, ако има по-голямо предлагане, отколкото търсене. Бръкна в джоба си, само че не в прокъсания, а в здравия, и извади банкнота от една лира стерлинга, две монети от десет пенса и една — от едно пени. Заради глобите днес надали щеше да се сдобие с някой и друг фас, да не говорим пък за обичайната халба бира. Освен ако зад бара в „Изкормвача“ на смяна не беше, разбира се, Мейзи. Бил на драго сърце би я свалил, но къде ти! Можеше да ѝ бъде баща.

Часовниците навред из града започнаха да отброяват шест. Бил пристегна връзките на маратонките „Рийбок“ — поредната му придобивка от юпитата, които напоследък носеха само „Найк“. Погледна на изпроводяк към Кевин, който излезе на тротоара. Когато Бил се върнеше довечера в седем — бе по-точен и надежден и от най-проверения човек от охраната, — Кевин вече щеше да се е прибрал в Пекам при бременната Луси. Късметлия!

Кевин изпрати с поглед Бил, който, тътрузейки нозе, се сля с потока от хора, тръгнали рано-рано на работа. Голям симпатяга беше тоя Бил. Никога не му създаваше главоболия, за нищо на света не би направил нещо, заради което да уволнят Кевин. Младежът съгледа пенито под свода. Вдигна го и се усмихна. Довечера на негово място щеше да остави монета от една лира стерлинга. Нали банките са за това — да множат парите?

Кевин се върна на входната врата точно когато чистачките си тръгваха. Идваха в три след полунощ и до шест трябваше да се изнесат от сградата. След четири години в банката вече ги познаваше по име, а те не пропускаха да му се усмихнат.

Точно в шест нула нула Кевин трябваше да е застанал на входа с лъснати до блясък обувки, чиста бяла риза, с униформената вратовръзка и дългия син балтон с месингови копчета — зиме дебел, лете по-тънък. Банкерите са големи сухари, много държат на правилата. От Кевин се очакваше да козирува на всички членове на управителния съвет, когато те влизат в сградата, но към тях той бе

добавил още един-двама, за които бе подочул, че в скоро време може и да се издигнат и също да влязат в съвета.

Между шест и седем се появяваха юпитата с възгласа: „Здрасти, Кев! А на бас, че днес ще изкарам милион!“ От седем до осем, малко по-бавно, пристигаха шефовете средна ръка, вече умърлушени покрай проблемите с невръстните деца, с таксите за училище, новата кола или новата жена; казваха „Добро утро“, без дори да си правят труда да го поглеждат в очите. От осем до девет пък важно-важно идваха големите клечки, оставили колите на запазените места на паркинга. „И те като всички нас ходят в събота на мач — мислеше си Кевин, — но за разлика от обикновените простосмъртни, седат в ложите, запазени за тузари.“ Повечето вече бяха наясно, че няма да се докопат до управителния съвет, и не си даваха много-много зор. Сред последните, които идваха, беше изпълнителният директор Филип Алгзандър, седнал с „Файненшъл Таймс“ на задната седалка на ягуара, каран от шофьор. От Кевин се очакваше да се завтече и да отвори вратата на господин Алгзандър, който минаваше покрай него като истукан, без дори да го погледне, камо ли пък да му каже едно благодаря.

Накрая, някъде от Съри докарваха с ролс-ройса и председателя на управителния съвет на банката — сър Уилям Селуин, който винаги намираще време да размени с Кевин някоя и друга приказка.

— Добро утро. Как е жената?

— Благодаря, сър, добре е.

— Да ми кажеш, щом се роди детето, чу ли? Кевин се усмихна — юпитата вече се появяваха едно по едно и профучаваха като хали през автоматичната врата. Добре, че бяха сложили автомата — на Кевин вече не му се налагаше да отваря на всеки новопоявил се тежката врата. Учудваше се, че още го държат на работа — поне според прекия му началник Майк Хейскинс беше излишен.

Кевин хвърли едно око на Хейскинс, застанал зад „Пропуски“. Голям късметлия беше тоя Майк! Седеше си вътре на топличко, наливаше се, тарикатът му с тарикат, с чай, да не говорим пък, че му вдигнаха и заплатата. Кевин си мечтаеше ей за тази работа — следващото стъпало в банковата йерархия. Беше си я заслужил. И вече имаше идеи как да внесе подобрения. Обърна се веднага щом Хейскинс погледна към него, и си напомни, че до пенсионирането на прекия му началник остават точно пет месеца, две седмици и четири

дни. Тогава вече Кевин щеше да получи неговата работа, стига, разбира се, да не го прескочеха и не назначаха сина на Хейскинс.

Откакто го бяха уволнили от пивоварната, Рони Хейскинс наминаваше често към банката. Гледаше да помага с каквото може, разнасяше пратки и писма, спираше таксите и дори отскачаше до закусвалнята отсреща да вземе сандвич на ония, които не искаха или не можеха да рискуват да напускат работното си място.

Кевин не беше вчерашен, знаеше накъде се цели Хейскинс. Беше си наумил да вреди Рони на службата, която се полагаше по право на Кевин, а той да продължи да мръзне отвън на тротоара. Бива ли такова нещо! Кевин беше служил на банката честно и почтено, нито веднъж не бе отсъствал, стоеше тук и в мраз, и в пек.

— Добро утро, Кевин — каза Крие Парнъл, който профуча на бегом покрай него.

Личеше му, че е притеснен. „Щях да те видя аз, ако беше на моя хал“ — помисли Кевин и като се извърна, забеляза, че Хейскинс разбърква с лъжичката първата си чаша чай за сутринта.

— Това е Крие Парнъл — изшушука Хейскинс на сина си Рони и отпи от чая. — Пак е закъснял — както винаги са му виновни британските железници. Отдавна трябваше да ме назначат на неговото място, но за разлика от Парнъл съм бил най-обикновен ефрейтор, докато той е служил сержант в Платения корпус. Шефовете ме подценяват, така да знаеш.

Рони не каза нищо — вече месец и половина всеки работен ден слушаше как баща му повтаря това като курдисан.

— Веднъж го поканих на сбирката на полка, а той ми разправя, моля ти се, че имал работа. Само си придава важност. Но не го изпускай от очи, защото и от него зависи кого ще назначат на моето място.

— Добро утро, господин Паркър — поздрави след малко Хейскинс следващия, дошъл на работа, и му връчи броя на „Гардиан“.

— Можеш да научиш много за хората по вестника, който четат — обясни той на Рони, след като Роджър Паркър се скри в асансьора. — Ето, да вземем младичкия Кевин отвън. Чете „Сън“, представяш ли си! Друго не ти трябва да знаеш за него. Още една причина да не се изненадам, ако не го повишат, нищо, че, клетият, си прави устата. —

Той намигна на сина си. — Аз пък чета „Експрес“, винаги съм чел и винаги ще чета само него.

— Добро утро, господин Тюдор-Джоунс — поздрави Хейскинс и подаде на административния директор на банката броя на „Телеграф“.

Изчака вратата на асансьора да се затвори и чак тогава поясни на сина си:

— Никак не му е леко сега на господин Тюдор-Джоунс. Ако тази година не го направят член на управителния съвет, ще има да отбива номера като административен директор чак докато го пенсионират. Понякога ги гледам тия надуты типове и си мисля, че като нищо ще се справя с работата им. Така де, какво съм виновен аз, че баща ми е бил тухлар и не съм имал възможност да изкарам една гимназия! Ако ми беше провървяло малко повечко, преспокойно щях да се издигна до шестия, че и до седмия етаж, да си имам кабинет, дори секретарка.

— Добро утро, господин Алегзандър — рече Хейскинс, когато изпълнителният директор мина като през турски гробища.

— На него не му давам вестник. Секретарката — госпожица Франклин, качва пощата много преди шефът ѝ да се е появил. Сега си е наумил да става председател на управителния съвет. Ако се добере до длъжността, ще има да хвърчи перушина, доста неща тук ще се променят, от мен да го знаеш. — Той стрелна с очи сина си. — Запомняш ли имената, както ти обясних?

— То оставаше да не ги запомня, татко. Господин Парнъл — осем без тринайсет, господин Паркър — осем и девет, господин Тюдор-Джоунс — осем и единайсет, господин Алегзандър — осем и двайсет и три.

— Браво на теб, момчето ми! Схватлив си ми. — Хейскинс си сипа още един чай и сръбна. Беше врял, затова портиерът продължи: — Следващата ни работа е да подредим пощата, която, както и господин Парнъл, закъснява. Затова предлагам...

Хейскинс пхна припряно чая на долния рафт — да не се вижда, и се завтече към другия край на фоайето. Натисна копчето за нагоре и се замоли някой от асансьорите да слезе на партерния етаж, преди председателят на управителния съвет да е влязъл в сградата. Вратите се плъзнаха и се отвориха буквално секунди преди това.

— Добро утро, сър Уилям. Добре ли прекарахте почивните дни?

— Да, благодаря, Хейскинс — отвърна председателят тъкмо когато вратите се затваряха.

Хейскинс запречи пътя, та никой друг да не се пъхне в асансьора при сър Уилям — така той щеше да се качи, без да спира, чак на четиринайсетия етаж.

Портиерът се върна с тромава походка при сина си на „Пропуски“ и го завари да подрежда сутрешната поща.

— Веднъж председателят на управителния съвет ми каза, че докато се качиш на последния етаж, минавали трийсет и осем секунди и той бил пресметнал, че е прекарал в асансьора една седмица от живота си, затова на качване преглеждал уводната статия в „Таймс“, а на слизване — бележките за следващата си среща. Щом той прекарва една седмица, затворен вътре в тая кутийка, значи на мен сигурно ми минава половината живот в нея — добави той и след като извади чая, отпи. Беше студен. — Подреди пощата и я качи на господин Парнъл. Негова работа е да я разнася, не моя. Взима луди пари, то оставаше да му върша и работата.

Рони грабна коша с пощата и тръгна към асансьора. Слезе на втория етаж, отиде в кабинета на господин Парнъл и тръсна пощата пред него.

Крис Парнъл вдигна глава и изпроводи с поглед младежа, който тъкмо излизаше. Взря се в купчината писма. Както винаги, не се бяха и опитали да ги подредят. Не беше зле да поговори с Хейскинс. По цял ден си клатеше краката, а сега си правеше устата да назначат сина му на топлото местенце. Само през трупа на Парнъл!

Толкова ли не проумяваше тоя селяндур, че работата си е отговорна? Тъкмо от Парнъл зависеше всичко в службата да върви като по швейцарски часовник. До девет трябваше да е разнесъл писмата; до десет — да е проверил дали някой не отсъства; освен това, ако нещо се повреди, пак той отговаряше то да бъде поправено броени минути след като са му съобщили; да организира и уреди всички служебни заседания и съвещания, а през това време пристигаше и втората поща. Ако си вземеше и един почивен ден, тук щеше да настъпи страхотна суматоха. Да можехте да видите отнякъде каква бъркотия завари, когато последния път се върна от годишен отпуск.

Погледна писмото върху купчинката. Беше за господин Роджър Паркър, или както Парнъл му викаше, за Родж. Преди доста години

трябваше да назначат него на мястото на Родж, който оглавяваше отдел „Кадри“ — Паркър щеше да му върши работата и със затворени очи. Както жена му Джанис все натякваше: „Тоя некадърник не може да ти стъпи и на малкия пръст. Писарушка, книжен плъх! Назначиха го само защото е съученик на главния касиер!“ Не беше честно.

Джанис искаше да поканят Роджър и жена му на вечеря, но Крис се беше възпротивил още от самото начало.

— Защо? Какво толкова ще ти стане — не мириясваше жена му. — В края на краищата и двамата сте от „Челси“. Притесняваш се, че тоя надут пуяк ще ти откаже ли?

Защо да си криви душата, и на Крис му беше минавало през ума да предложи на Роджър да се почерпят някъде, но чак пък да го кани на вечеря вкъщи в Ромфорд! Нямаше как да обясни на жена си, че и да иде на стадион „Стамфорд Бридж“, Роджър не сядат като всички останали с момчетата, ами се набутва в ложата за официални лица.

След като разпредели писмата, Крис ги струпал на различни подноси — по отдели. Двамата му подчинени щяха да ги разнесат по първите десет етажа, той обаче не ги пускаше и да припарят до последните четири. Само Крис влизаше в кабинетите на председателя на управителния съвет и на изпълнителния директор.

Джанис все му напомняше да си отварял очите на четири, докато обикалял по шефските етажи. „Човек никога не знае какви възможности ще се отворят.“

Крис се подсмихна — сети се за Глория от деловодството и възможностите, които тя предлагаше. Бре! Какви неща умееше, свита зад кантонерката, не е за разправяне! Дано само жена му не надушеше.

Взе подносите за горните четири етажа и се отправи към асансьора. На единайсети етаж почука тихичко, преди да влезе в кабинета на Роджър. Шефът на отдел „Кадри“ вдигна очи от писмото, което четеше — изглеждаше доста угрижен.

— В събота „Челси“ се представи добре, нищо, че играхме срещу „Уест Хам“, нали, Родж? — каза Крис и остави върху бюрото на началника си купчинката писма.

Не получи никакъв отговор, затова побърза да се изниже.

Роджър го изпрати с поглед. Почувства се гузен, задето не си е побъбрил с него за мача на „Челси“, но не му се обясняваше защо за пръв път този сезон е пропуснал домакинска среща на любимия си

отбор. Де такъв късмет да се вълнува за „Челси“! Но какво да се прави, не му беше до мачове.

Пак насочи вниманието си към писмото, което четеше. Всъщност не беше писмо, а сметката от хиляда и шестстотин лири стерлинги за първия месец от престоя на майка му в старческия дом.

От немай-къде Роджър бе приел, че тя не се чувства достатъчно добре, за да остане у тях в Крайдън, но не беше очаквал, че ще му излезе толкова солено и ще плаща по двайсет хиляди лири стерлинги годишно. Надяваше се, естествено, майка му да е жива и здрава още двайсет години, но трябваше и да изучи Адам и Сара. Хейзъл не искаше и да чуе да започне пак работа, ето защо той на всяка цена трябваше да получи още едно увеличение на заплатата, при това точно сега, когато предстояха съкращения.

Почивните дни бяха минали ужасно. В събота Роджър беше седнал да чете доклада на „Маккинзи“, в който се обясняваше какво да предприеме банката, ако иска и занапред да е сред водещите финансови институции и да навлезе успешно в ХХІ век.

В доклада се подчертаваше, че най-малко седемдесет души трябвало да се включат в програмата за оптимизиране, иначе казано, да бъдат уволнени. И на кого щеше да се падне неизбежната задача да обясни на тия седемдесет души какво означава думичката оптимизиране? Последния път, когато на Роджър му се беше наложило да уволнява хора, той не мигна дни наред. Накрая, след като остави доклада, се чувстваше толкова потиснат, че не му беше до мача на „Челси“.

Знаеше, че трябва да поиска среща с административния директор на банката Годфри Тюдор-Джоунс, макар че бе наясно как онзи просто ще си измие ръцете и ще го отпрати с думите: „Служителите са твой проблем, приятелю. Ти, Роджър, си шеф на «Кадри», не ме занимавай с уволненията.“ Жалко, Крис така и не бе успял да се сприятели с административния директор — как сега да очаква онзи да му влезе в положението? Не че не бе опитвал през годините, Тюдор-Джоунс обаче му беше дал да разбере, че не смесва работата с удоволствието, освен, разбира се, ако не става дума за някой член на управителния съвет.

— Защо не го поканиш на домакинска среща на „Челси“? — бе предложила веднъж Хейзъл. — И бездруго се охарчи за годишния абонамент за двама.

— Според мен не е запален по футбола — бе отвърнал Роджър.
— Пада си по ръгбито.

— Покани го тогава на вечеря в клуба. Роджър не си направи труда да обяснява на жена си, че Годфри е член на клуб „Карлтън“^[1] и сигурно ще се чувства като в небрано лозе, ако случайно се озове на сбирка на Фабианското общество^[2].

Съкрушителният удар дойде в събота вечер, когато директорът на училището на Адам звънна да каже, че трябвало да се видят по въпрос, който не търпял отлагане и не бил за по телефона. В неделя сутринта Роджър се качи на колата и потегли със свито сърце — какво ли толкова има да обсъжда с директора, дето не е за по телефона? Знаеше прекрасно, че Адам трябва да заляга много по-усърдно над учебниците, ако иска да го приемат в някой университет. Директорът обаче му съобщи, че били спипали сина му да пуши марихуана и че по този въпрос правилникът на училището бил пределно ясен: незабавно изключване, а на другия ден и пълен доклад, изпратен в полицията. Щом чу какво е станало, Роджър изпита чувството, че се е върнал назад във времето и се е озовал в кабинета на директора на своето училище.

Докато се връщаха към къщи, бащата и синът почти не си размениха и дума. Щом разбра защо Адам се е прибрал насред срока, Хейзъл ревна — върви, че я утешавай. Притесняваше се да не би за случката да пише и местният вестник „Кройдън Адвъртайзър“ и на тях да им се наложи да се местят на друго място. Точно сега Роджър не можеше, разбира се, да си позволи да се мести, но не му беше и времето да обяснява на жена си какво е да си вечно на червено.

Тая сутрин, докато пътуваше с влака към Лондон, той си каза, че всичко това е нямало да му се струпа на главата, ако го бяха назначили административен директор. От няколко месеца се шушукаше, че Годфри щял да се издигне до член на управителния съвет и когато това станело, Роджър бил очевидният кандидат за негов заместник. Лошото бе, че парите му трябваха сега, иначе как щеше да плати старческия дом на майка си и да намери престижна гимназия, където да склонят да приемат Адам! Те с Хейзъл можеха да се простят с мечтите да празнуват двайсетгодишнината от сватбата във Венеция.

Както седеше зад бюрото, Роджър се запита какво ли ще стане, ако колегите му разберат отнякъде за Адам. Той, естествено, нямаше

да си изгуби работата, но това щеше да сложи кръст на всякакво повишение. Вече си представяше злъчните подмятания, изшушукани в тоалетната достатъчно високо, та да ги чуе и той: „Е, открай време си пада левичар. Защо тогава да се изненадваме?“ Как да им обясни човек, че Роджър може и да чете „Гардиан“, но това не означава непременно, че участва в демонстрации против атомното оръжие, отдава се на свободната любов и в събота и неделя се скъсва да пуши марихуана.

Пак отгърна първата страница от доклада на „Маккинзи“ и реши, че не е зле още отсега да си запише час за среща с административния директор. Знаеше, че ще удари на камък, но поне щеше да е изпълнил дълга си към колегите.

Набра един от вътрешните номера — вдигна секретарката на Годфри Тюдор-Джоунс.

— Кабинетът на административния директор — каза Памела така, сякаш е пипнала настинка.

— Обажда се Роджър. Трябва да се видя спешно с Годфри. По повод доклада на „Маккинзи“.

— Почти през целия ден има срещи — отвърна Памела, — но бих могла да те вмества за четвърт час в четири и петнайсет.

— В четири и петнайсет съм при вас.

Памела затвори и си записа в бележника.

— Кой беше? — попита Годфри.

— Роджър Паркър. Имал проблем и трябвало да те види спешно. Вместих го в четири и петнайсет.

„Да му имам проблемите“ — помисли Годфри, както прехвърляше пощата, да види дали има писма с гриф „Поверително“. Нямаше такива, затова той прекоси помещението и връчи пликовете на Памела.

Тя ги пое, без да казва и дума. След онази събота и неделя в Манчестър нищо вече не беше същото. Годфри не биваше да нарушава златното правило да не спи със секретарките. Ако цели три дена не бе валяло като из ведро, ако той беше успял да си купи билет за мача на „Юнайтед“, ако полата на Памела не бе толкова къса, всичко това сигурно нямаше да се случи никога. Ако, ако, ако. Не че след това земята се бе разтворила или че той бе повторил с Памела. Какво по-

прекрасно начало на седмицата от това секретарката да ти изтърси, че била бременна!

И то точно сега, когато главата му беше пламнала! Банката съвсем беше закъсала и Годфри сигурно щеше да види на куково лято премиалните, за които си мечтаеше. И не само мечтаеше, ами и ги беше изхарчил много преди парите да влязат в сметката му.

Погледна Памела. Единственото, което тя му каза след първоначалния изблик, бе, че още не била решила дали да задържи детето. Само това му липсваше точно сега, с тия двама синове в „Тонбридж“^[3] и дъщеря, която все не можеше да измисли какво точно иска — пиано или пони, и не проумява, че не може да получи и двете наведнъж. Да не говорим пък за жена му, която не излизаше от магазините и харчеше като невидяла. Годфри вече не помнеше кога за последно не е бил на червено. Пак погледна Памела, която излезе от кабинета. И абортът в частна клиника щеше да му излезе през носа, но пак щеше да бъде много по-евтино, отколкото ако тя запазеше детето.

А всичко щеше да бъде съвсем различно, ако го бяха направили изпълнителен директор. Беше начело в списъка на кандидатите и най-малко трима членове на управителния съвет му бяха заявили недвусмислено, че подкрепят него. В крайна сметка обаче, след дълго умуване, съветът назначи външен човек. Чак сега Годфри разбра какво е да спечелиш на Олимпийски игри сребърен медал, когато всички са очаквали да станеш пръв. Да го вземат мътните, по нищо не отстъпваше на Филип Алегзандър, пък и за разлика от него вече дванайсет години работеше в банката. Мълвеше се, че щели да го обезщетят, като го направят член на управителния съвет, но разчуеше ли се за Памела, Годфри щеше да се прости и с това назначение.

И какво бе първото предложение, което Алегзандър бе направил пред управителния съвет? Банката да вложила крупни суми в Русия, моля ви се! На ти сега, на улицата щяха да изхвърчат цели седемдесет души, а и останалите щяха да получат по-малки премиални. За капак Алегзандър се опитваше да прехвърли вината от болната глава на здравата и да натопи председателя на управителния съвет.

Мислите на Годфри пак се насочиха към Памела. Дали да не я покани на обяд и да се опита да я убеди, че все пак е най-разумно да направи аборт? Тъкмо се канеше да я потърси, когато телефонът иззвъня.

Беше секретарката.

— Току-що се обади госпожица Франклин. Можеш ли да се качиш при господин Алегзандър?

Един от редовните номера на Алегзандър — да не би някой да забрави кой тук командва парада. Викаше те за неща, които можете да обсъдите и по телефона, хем ще спестите и време. Но какво да го правиш, дай му да се дуе.

Докато се качваше към кабинета на Алегзандър, Годфри се сети, че жена му бе искала да го поканят на вечеря, за да се запознаела с човека, лишил я от новичък автомобил.

— Ще откаже — се бе помъчил да ѝ обясни Годфри. — Много е саможив.

— Нищо няма да ти стане, ако го поканиш — бе настояла тя.

Но Годфри се беше оказал прав. „Филип Алегзандър изказва своята благодарност на госпожа Тюдор-Джоунс за любезната покана, но за жалост...“

Годфри се помъчи да отгатне защо ли го вика Алегзандър. Със сигурност нямаше откъде да знае за Памела, пък и не му влизаше в работата. Особено ако се вярва на шушуканията за сексуалните му предпочитания. Дали не е разбрал отнякъде, че Годфри се е поувлякъл с тегленето на заеми от банката? Или щеше да се опита да натопи него за издънката в Русия?

Преди да почука на вратата, Годфри усети, че дланите му са плувнали в пот.

— Влез — каза гърлен глас.

Годфри беше посрещнат от госпожица Франклин, секретарката на изпълнителния директор, преместила се заедно с него от „Морганс“. Тя не каза нищо, само кимна към кабинета на шефа.

Годфри почука още веднъж и щом чу „Влизай“, отвори вратата на изпълнителния директор. Алегзандър вдигна очи от писалището.

— Чел ли си доклада на „Маккинзи“?

Няма „Добро утро, Годфри“, няма „Как прекара почивните дни?“ Единствено това „Чел ли си доклада на «Маккинзи»?“

— Да — потвърди Годфри, макар че само му бе хвърлил едно око и бе прегледал малко по-внимателно частите, които го засягаха лично. Само това оставаше сега — да съкратят и него.

— Като теглим чертата, изводът е, че ще пестим по три милиона на година. Това означава да уволним седемдесет души и да намалим наполовина премиалните. Представи ми в писмен вид предложенията си как да го направим, в кои отдели можем да си позволим съкращения и кои хора можем да рискуваме да изгубим, ако им орежем премиалните. Ще успееш ли да се подготвиш до заседанието на управителния съвет утре?

„Тоя мухльо пак се опитва да натопа друг — помисли Годфри. — Все едно кого, дали подчинен или шеф, важното е той да мине метър. Искане да постави съвета пред fait accompli^[4], и то въз основа на моите препоръки. А без тия, криви са ти сметките, мой човек!“

— Има ли нещо, което да не търпи отлагане?

— Не, нищо спешно — отвърна Годфри.

То оставаше да отвори дума за Памела или за жена си, която щеше да се вбеси, ако довечера той не идеше на училищното представление: малкият му син щеше да играе ангелче. И Христос да играеше, все тая. Годфри пак щеше да будуваш цяла нощ и да пише доклада за управителния съвет.

— Добре тогава. Предлагам да се видим утре в десет, за да ми обясниш как да подобрим доклада.

Алегзандър наведе глава, уж се е зачел отново във вестниците върху писалището — знак, че срещата е приключила.

Още щом вратата се затвори, Филип Алегзандър вдигна очи. „Късметлия — помисли той, — лесно му е на него. А аз съм затънал до гуша в неприятности!“ Най-важното сега бе да прави, да струва, но да се разграничи от пагубното решение на председателя на управителния съвет да хвърлят толкова пари в Русия. Миналата година Алегзандър беше подкрепил предложението и председателят се бе постарал това да бъде вписано в протокола. Ала още щом разбра какво става в „Банк ъф Америка“ и „Барклис“, той начаса спря втория транш — нещо, което току напомняше на управителния съвет.

От този ден нататък се бе запретнал да обстрелва всички в банката с докладни записки, в които предупреждаваше отделите да внимават в играта и без да се колебаят, да връщат колкото пари успеят. Всеки ден разпращаше записките и така малко по малко всички, включително неколцина членове на управителния съвет, си създадоха

впечатлението, че още от самото начало Алегзандър е имал едно наум и е бил против.

Беше извъртял нещата така, че един-двама от членовете на управителния съвет, които не бяха чак толкова близки със сър Уилям, вече бяха готови да се закълнат, че Алегзандър не е искал да се противопоставя на председателя, понеже е бил изпълнителен директор едва от няколко седмици, и затова не е възразил, когато сър Уилям е препоръчал да се отпусне заем от половин милиард лири стерлинги на банка „Нордски“ в Санкт Петербург. Алегзандър още можеше да обърне всичко в своя полза: ако председателят подадеше оставка, управителният съвет сигурно щеше да отсъди, че при така стеклите се обстоятелства е най-разумно да сложат на негово място вътрешен човек. В края на краищата, когато Филип бе назначен за изпълнителен директор, заместник-председателят на управителния съвет Морис Кингтън бе дал да се разбере, че се съмнява сър Уилям да изкара пълния си мандат — и то още преди провала в Русия. Някъде около месец след това Кингтън напусна, а в Сити се знаеше добре, че го прави само ако надуши, че на хоризонта се задава буря, понеже нямаше намерение да хвърля на вятъра трийсетте години, през които е бил директор на една или друга банка.

„Файненшъл Таймс“ помести неласкав материал за сър Уилям, но все пак се презастрахова с уводните думи: „Никой не може да отрече, че като председател на управителния съвет сър Уилям Селуин е постигнал добри, дори внушителни успехи. Напоследък обаче банката допусна някои злощастни грешки, които очевидно идват от кабинета на председателя.“ Тъкмо Алегзандър беше обяснил най-подробно пред журналиста какви са тези злощастни грешки.

Някои членове на управителния съвет вече шушукаха: „По-вероятно рано, отколкото късно.“ Но Алегзандър си имаше и други, лични неприятности, които трябваше някак да реши.

Миналата седмица му се обадиха отново — и този път да го изнудват за пари. Онзи нехранимайко си беше направил добре сметките — знаеше кога колко да иска. Е, хората вече не се отнасяха така враждебно към хомосексуалистите. Виж, чуеха ли за жиголо, пак подскачаха като ужилени. Ако ги слушаш журналистите, излиза, че няма нищо лошо хетеросексуален да плати на проститутка, докато да си наемеш жиголо... Пък и, дявол го взел, откъде Алегзандър да знае,

че онзи е непълнолетен? При всички положения законът оттогава се беше променил, въпреки че таблоидите пет пари не даваха.

Освен това Алегзандър бе изправен и пред проблема кой ще дойде на мястото на Морис Кингтън като заместник-председател. Беше изключително важно, понеже тъкмо този човек щеше да ръководи заседанието на управителния съвет, когато станеше време той да определи следващия си председател. Филип вече се беше разбрал с Майкъл Бътърфийлд, за когото беше сигурен, че ще го подкрепи. Бе започнал да обработва и други членове на управителния съвет и да им внушава, че Бътърфийлд е тъкмо за тази работа: „Трябва ни човек, гласувал срещу заема, който отпуснахме на руснаците... Човек, който не е доведен от сър Уилям... Човек с независим дух... Човек, който...“

Знаеше, че работата вече е опечена: един-двама от членовете се бяха отбили в кабинета му и бяха споделили, че Бътърфийлд е очевидният кандидат за длъжността. Филип на драго сърце ги бе подкрепил в мъдрото им становище.

Сега ножът бе опрял о кокала: вероятно щеше да се наложи още на утрешното заседание на съвета да вземат решение. Ако назначаха Бътърфийлд за заместник-председател, всичко щеше да си дойде на мястото.

Телефонът върху писалището иззвъня. Филип вдигна слушалката и кресна:

— Нали ти казах, Алисън, не искам да ме безпокоят!

— Отново ви търси Джулиан Бър, господин Алегзандър.

— Свържи ме — каза вече по-кратко Алегзандър.

— Добро утро, Фил. Реших да ти звънна и да ти пожелаая успех на утрешното заседание на управителния съвет.

— Откъде, да те вземат мътните, знаеш кога е заседанието?

— Е, Фил, сигурно си наясно, че не всички в банката са хетеросексуални. — Настана кратко мълчание. — И един от тях вече не те обича особено.

— Какво искаш, Джулиан?

— Искам, разбира се, да станеш председател на управителния съвет.

— Какво искаш? — подвижна пак Алегзандър.

— Рекох си, защото, докато ти се местиш на горния етаж, аз да не се попека на плажа. В Ница, Монте Карло, може би седмица-две в Сен

Тропе.

— И колко според теб ще струва това удоволствие? — попита Алегзандър.

— Десет бона ще ми дойдат чудесно.

— Оливаш се.

— Не мисля така — отвърна Джулиан. — Недей да забравяш, че знам точно колко получаващ, при това без повишението, което ти се полага, след като се издигнеш до председател на управителния съвет. Пък и дай да погледнем истината в очите — това е значително по-малко, отколкото ще ми предложат от „Нюс ъв дъ Уърлд“, стига да пропея. Дори си представям заглавието върху първата страница: „Една нощ на мъжка проститутка с председател на управителния съвет на семейна банка“.

— Ти си престъпник — отсече Алегзандър.

— А, не. По онова време бях непълнолетен, значи престъпникът си ти.

— Стигаш прекалено далече — проплака Алегзандър.

— Да де, но твоите амбиции се простират още по-надалече — прихна Джулиан.

— Трябват ми няколко дни.

— Не мога да чакам..., мисля утре да хвана ранния полет за Ница. Постарай се парите да бъдат преведени в банковата ми сметка преди началото на заседанието на управителния съвет в единайсет. Това вече е друго! Не забравяй, че тъкмо ти ме научи какво е електронен превод.

Джулиан затвори. След миг телефонът иззвъня отново.

— Кой е пък сега? — тросна се Алегзандър.

— Председателят. На втора линия.

— Свържи ме.

— Филип, трябват ми последните данни по заемите с Русия, както и мнението ти за доклада на „Маккинзи“.

— До час ще имате осъвременените данни за Русия. Колкото до доклада на „Маккинзи“, като цяло съм съгласен с препоръките, но възложих на Годфри Тюдор-Джоунс да ми предостави в писмен вид становището си как бихме могли да ги подобрим. Възнамерявам да оглася мнението му на утрешното заседание. Надявам се това да ви удовлетворява, господин председател.

— Не, не ме удовлетворява. Нещо ми подсказва, че не можем да чакаме до утре — отсече председателят и затвори без повече обяснения.

Сър Уилям беше наясно: положението не става по-розово от това, че напоследък са изгубили в Русия над половин милиард лири стерлинги. А сега върху бюрото на всички членове на управителния съвет вече лежеше докладът на „Маккинзи“ с препоръката да се съкратят седемдесет, че и повече души, така че годишно да се пестят по три милиона лири. Кога ли консултантите щяха да проумеят, че тук става въпрос за хора от плът и кръв, а не за бройки във ведомостта — и сред тези хора бяха седемдесет верни служители, някои от които работили над двацет години в банката?

В доклада на „Маккинзи“ не се говореше за заема, отпуснат на Русия — консултантската фирма не се занимаваше с такива неща, становището ѝ обаче бе пристигнало в най-неподходящото време. А в банковото дело времето е всичко.

Думите, които Филип Алегзандър бе изрекъл пред управителния съвет, се бяха врязали неизличително в паметта на сър Уилям: „Не бива да позволяваме на конкурентите да се възползват от такава златна възможност. Ако «Кричли» иска да остане на международната сцена, трябва да действаме светкавично и да спечелим, докато това все още е възможно.“ Алегзандър се бе запретнал да убеждава управителния съвет, че краткосрочните печалби щели да бъдат баснословни, всъщност обаче се бе оказало тъкмо обратното. И точно преди всичко да се срине като картонена кула, онзи подъл лайнар бе започнал да се прави на вода ненапита, да се измъква от руската яма и да натиква в нея председателя на управителния съвет. По онова време сър Уилям бе на почивка и Алегзандър му беше звъннал в хотела в Маракеш, за да му каже, че всичко било наред и нямало нужда той да си прекъсва отпуската. Когато обаче накрая се прибра, сър Уилям установи, че Алегзандър вече е зарил ямата и го е оставил на дъното.

След като прочете дописката във „Файненшъл Таймс“, той разбра, че дните му като председател на управителния съвет са преброени. Последния съкрушителен удар му нанесе Морис Кингтън, който подаде оставка, и сър Уилям знаеше, че няма да се окопити от него. Беше се опитал как ли не да разубеди Кингтън, онзи негодник

обаче открай време се притесняваше само за едно бъдеще — за своето собствено.

Председателят на управителния съвет погледна написаната на ръка оставка — до вечерта копие от нея щеше да бъде разпратено на всички членове на управителния съвет.

Вярната му секретарка Клер му беше напомнила, че е едва на петдесет и седем години и често е споменавал как, щом навърши шейсет, ще се пенсионира, за да освободи мястото за по-млад човек. Причерня му при мисълта кой ще бъде този по-млад човек.

Вярно, вече беше на петдесет и седем. Но последният председател се бе пенсионирил чак на седемдесет — управителният съвет и акционерите щяха да си спомнят това, ала не и че сър Уилям е поел болнава банка от болнав председател и през последните десет години неотклонно е повишавал печалбата. Дори и с провала в Русия банката пак беше с едни гърди пред всички останали.

Бързо щяха да се забравят и тънките намеци на министър-председателя, че смятали да предложат сър Уилям за лорд. Никой нямаше и да се сети, че той десетина пъти е бил директор, нещо обичайно за излязъл в пенсия председател на управителен съвет на голяма банка, а заедно с това яко дим щяха да изчезнат и поканите за „Бък Хаус“, Гилдхол и централните кортове в Уимбълдън — единствената светска проява, на която жена му Катрин ходеше с удоволствие.

Предния ден, докато вечеряха с Катрин, той ѝ бе казал, че смята да се пенсионира. Тя бе оставила вилицата и ножа, бе сгънала салфетката и бе отвърнала:

— Слава Богу! Вече не се налага да продължаваме с тоя фиктивен брак. Ще изчакам, разбира се, да мине известно време, за да не ни одумват, и ще подам молба за развод.

После бе станала от масата и без да казва и дума повече, беше излязла от стаята.

До този миг сър Уилям не беше и подозирал, че Катрин е толкова огорчена. Предполагаше, че тя се досеща за любовните му похождения, макар че той никога не беше задълбавал. Смяташе, че са постигнали с жена си негласно споразумение, удобно и за двамата. В края на краищата, така живееха повечето семейства на тяхна възраст.

След вечеря сър Уилям се беше върнал в Лондон и бе прекарал вечерта в клуба си.

Махна капачето на писалката и подписа дванайсетте писма. Цял ден ги беше държал върху писалището с тайната надежда, че до края на работното време все ще стане чудо и той ще накъса на парченца оставката си. Дълбоко в себе си обаче знаеше, че това е невъзможно.

Когато накрая занесе писмата на секретарката, тя вече бе написала на машина върху пликите имената на дванайсетимата получатели. Сър Уилям се усмихна на Клер, най-добрата секретарка, която бе имал някога.

— Довиждане, Клер — пожела й и я целуна по бузата.

— Довиждане, сър Уилям — отвърна жената и прехапа устна.

Той се върна в кабинета си и взе празното куфарче и броя на „Таймс“. Утре щяха да му посветят уводния материал в икономическия раздел — не беше чак такава знаменитост, че да се озове на първата страница на „Таймс“. Огледа още веднъж кабинета, преди да го напусне завинаги. Затвори тихо вратата след себе си и отиде бавно по коридора при асансьора. Натисна копчето и зачака. Вратите се отвориха и сър Уилям се качи, доволен, че асансьорът е празен и не спря чак до партера.

Тръгна през фоайето и погледна към „Пропуски“. Хейскинс си беше тръгнал отдавна. Докато вратата от огледално стъкло се отваряше, сър Уилям се сети за Кевин, който сигурно беше при жена си, в къщата в Пекам. Съжали, че не е пожелал да го повишат. Поне службицата на „Пропуски“ нямаше да пострада от доклада на „Маккинзи“.

Когато излезе навън, погледът му беше привлечен от нещо. Сър Уилям се извърна и видя възрастен скитник, който се разполагаше за през нощта в дъното под свода.

Бил изкозирува на шега:

— Добър вечер, господин председател — усмихна се бездомникът.

— Добър вечер, Бил — каза сър Уилям и също му се усмихна.

„Де да можеше да си сменим местата“ — помисли той, после се обърна и тръгна към чакащия автомобил.

[1] Основен клуб на консерваторите в Лондон. — Б.пр. ↑

[2] Политическа реформистка организация, основана през 1884 г. и първоначално отстоявала постепенния преход към социализма чрез частични реформи. По-късно се влива като колективен член в Лейбъристката партия. — Б.пр. ↑

[3] Частна мъжка привилегирована гимназия. — Б.пр. ↑

[4] Свършен факт (фр.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.